



**KUJAWSKO-POMORSKI
OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO
w Minikowie**

**Sprawozdanie z realizacji
rocznego programu działalności
w 2017 r.**

Akceptuje

Ryszard Kamiński

/dyrektor /

Zatwierdzam

.....
/Minister Rolnictwa
i Rozwoju Wsi/

Minikowo, 2018 rok
www.kpodr.pl
e-mail: sekretariat@kpodr.pl

Opracowanie:

Dział Metodyki Doradztwa, Szkoleń i Wydawnictw

Redakcja techniczna:

Dział Metodyki Doradztwa, Szkoleń i Wydawnictw

Kierujący:

Zastępca Dyrektora

ds. rozwoju doradztwa Lidia Lewandowska

Zaopiniowany:

Rada Społeczna Doradztwa Rolniczego

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	4
A. Informacja o zmianach w organizacji ośrodka doradztwa rolniczego w 2017 r.....	5
B. Zakres i metodyka procesu sprawozdawczego	7
C. Działalność merytoryczna	38
C.1. Działania nieodpłatne	39
Zadanie 1. Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich.....	39
Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej.....	64
Zadanie 3. Prowadzenie działalności w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich	89
Zadanie 4. Udzielanie pomocy rolnikom i innym mieszkańcom obszarów wiejskich w zakresie sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy finansowej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych lub zagranicznych	91
Zadanie 5. Prowadzenie analiz rynku artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji oraz gromadzenie i upowszechnianie informacji rynkowej w tym zakresie...	94
Zadanie 6. Możliwość prowadzenia doświadczalnictwa odmianowego w ramach porejestrowego doświadczalnictwa odmianowego	95
Zadanie 7. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska.....	95
Zadanie 8. Podejmowanie działań na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego	102
Zadanie 9. Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku.....	106
Zadanie 10. Współdziałanie w realizacji zadań wynikających z programów rolno-środowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych	109
Zadanie 11. Prowadzenie analiz przemian w zakresie poziomu i jakości produkcji rolniczej i funkcjonowania gospodarstw rolnych oraz upowszechnianie wyników tych analiz w pracy doradczej.....	111
C.2. Działania odpłatne.....	113
C.3. Projekty i zadanie zlecone.....	117
C.4. Działania realizowane w ramach Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR).....	124
D. Współpraca z innymi instytucjami i samorządem.....	131
E. Wykaz ważniejszych wydarzeń.....	140
F. Plan wydawniczy.....	142
G. Kształcenie i doskonalenie zawodowe kadry własnej.....	145
H. Ocena rezultatów działalności ODR w 2017.....	146
I. Załączniki elektroniczne.....	147

Wstęp

Status prawny

Od 20 sierpnia 2016 r. Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego podlega ministrowi właściwemu do spraw rozwoju wsi. Tym samym stał się państwową jednostką organizacyjną posiadającą osobowość prawną.

Podstawy funkcjonowania:

1. Ustawa o jednostkach doradztwa rolniczego

Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Minikowie działa na podstawie ustawy z dnia 22 października 2004 r. o jednostkach doradztwa rolniczego (Dz. U. z 2016 r. poz. 356 i 1176).

2. Statut

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w drodze zarządzenia nr 29 z dnia 19.08.2016 r. nadał statut Kujawsko-Pomorskiemu Ośrodkowi Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Minikowie, stanowiący załącznik do zarządzenia. Zarządzenie weszło w życie z dniem 20.08.2016 r.

3. Regulamin organizacyjny

Ośrodek działa według struktury organizacyjnej określonej w Regulaminie Organizacyjnym Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Minikowie zatwierdzonym przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi i wprowadzonym Zarządzeniem przez dyrektora Ośrodka.

Rada Społeczna Doradztwa Rolniczego

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi na podstawie art. 4 ustawy z dnia 22 czerwca 2016 r. o zmianie ustawy o jednostkach doradztwa rolniczego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1176) powołał następujące osoby do składu Rady Społecznej Doradztwa Rolniczego przy Kujawsko-Pomorskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Minikowie:

1. **Agnieszka Filipek** - przedstawiciel Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
2. **Piotr Depta** - przedstawiciel Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
3. **Tadeusz Dussa** - przedstawiciel Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
4. **Sławomir Kowalewski** - przedstawiciel Kujawsko-Pomorskiej Izby Rolniczej,
5. **Ryszard Kierzek** - przedstawiciel Kujawsko-Pomorskiej Izby Rolniczej,
6. **Wojciech Mojzesowicz** – przedstawiciel Stowarzyszenia Kujawsko-Pomorskie Centrum Rolnicze. Przedstawiciel zgłoszony przez związki zawodowe rolników działających na obszarze województwa,
7. **Tomasz Kruszewski** – przedstawiciel Związku Zawodowego Rolnictwa „Samoobrona”. Przedstawiciel zgłoszony przez związki zawodowe rolników działających na obszarze województwa,
8. **Wiesław Gałązka** – przedstawiciel Wojewódzkiego Związku Rolników Kółek i Organizacji Rolniczych. Przedstawiciel zgłoszony przez związki zawodowe rolników działających na obszarze województwa,
9. **Heliodor Banaszak** – przedstawiciel Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego Rolników Indywidualnych „Solidarność”. Przedstawiciel zgłoszony przez związki zawodowe rolników działających na obszarze województwa,
10. **Zbigniew Skinder, prof. dr hab. inż.** - przedstawiciel Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy. Przedstawiciel zgłoszony przez szkoły wyższe oraz instytuty badawcze, kształcące i realizujące działania na potrzeby rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich,

11. **Zygmunt Miatkowski, dr hab. inż. prof.** – przedstawiciel Instytutu Technologiczno-Przyrodniczego w Falentach. Przedstawiciel zgłoszony przez szkoły wyższe oraz instytuty badawcze, kształcące i realizujące działania na potrzeby rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich,
12. **Andrzej Marek Wiosna** - dyrektor Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Bydgoszczy, przedstawiciel szkół ponadgimnazjalnych kształcących na potrzeby rolnictwa, działających na obszarze województwa.

Podstawa prawna sporządzania Sprawozdania z Programu działalności

Sprawozdanie z realizacji rocznego programu działalności Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego opracowywane jest przez dyrektora jednostki doradztwa rolniczego zgodnie z art. 12 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 22 października 2004 roku o jednostkach doradztwa rolniczego (Dz. U. z 2016 r. poz. 356 i 1176) oraz opiniowany przez Radę Społeczną Doradztwa Rolniczego w oparciu o art. 9 ust. 3 pkt 1 wyżej wskazanej ustawy.

A. Informacja o zmianach w organizacji ośrodka doradztwa rolniczego w roku 2017

1. Zmiany w zasobach materialnych

Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie na chwilę obecną posiada 11 samochodów osobowych oraz 1 samochód dostawczy. W 2017 roku Ośrodek zakupił 2 samochody osobowe Peugeot Partner na potrzeby KPODR w Minikowie oraz Oddziału w Zarzeczewie. Natomiast ze względu na bardzo zły stan techniczny zostały zlikwidowane dwa samochody w Oddziale w Przysieku (2 x Opel Agila) oraz dwa samochody w Oddziale w Zarzeczewie (fiat Seicento oraz Daewoo Nubira).

Na koniec 2017 roku w Kujawsko-Pomorskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego zmieniła się liczba komputerów z 321 na 301 sztuk.

2. Zmiany w zatrudnieniu

Przyczyną spadku liczby zatrudnionych w Powiatowych Zespołach Doradztwa Rolniczego było uzyskanie praw emerytalnych przez pracowników. Natomiast przyczyną spadku zatrudnienia w działach było skorzystanie przez pracowników z: prawa do urlopu wychowawczego, uzyskanie praw emerytalnych (Dział Ekonomiki i Zarządzania Gospodarstwem Rolnym, Dział Technologii Produkcji Rolniczej, Dział Administracyjno-Gospodarczy w Zarzeczewie). Wzrost zatrudnienia w działach Kadr i Organizacji Pracy i Księgowości był spowodowany zatrudnieniem pracowników w celu zastępstwa. Znaczny wzrost, o którym mowa w punkcie 16 Tabeli A. był związany z koniecznością zatrudnienia nowych pracowników w celu realizacji projektu „Zielona opieka – gospodarstwa opiekuńcze w województwie kujawsko-pomorskim”.

Tab. A. Zatrudnienie w Kujawsko-Ośrodku Doradztwa Rolniczego

L.p.	Komórki organizacyjne	Liczba zatrudnionych osób	
		Stan na dzień 31.10.2016	stan na dzień 31.12.2017
1.	Dyrektor	1	1
2.	Zastępca dyrektora	2	2
3.	Dyrektorzy Oddziałów	2	2
4.	Dział Technologii Produkcji Rolniczej	19	18
5.	Dział Ekonomiki i Zarządzania Gospodarstwem Rolnym	16	14

6.	Dział Rozwoju Obszarów Wiejskich	11	11
7.	Dział Rolnictwa Ekologicznego i Ochrony Środowiska	5	5
8.	Dział Metodyki Doradztwa, Szkoleń i Wydawnictw	17	17
9.	Dział Teleinformatyki	4	4
10.	Dział Księgowości	15	16
11.	Dział Kadr i Organizacji Pracy	2	3
12.	Dział Administracyjno-Gospodarczy w Minikowie	9	9
13.	Dział Administracyjno-Gospodarczy w Przysieku	8	8
14.	Dział Administracyjno-Gospodarczy w Zarzeczewie	8	6
15.	Powiatowe Zespoły Doradztwa Rolniczego	131	121
16.	Pozostali pracownicy (w tym zatrudnieni w ramach projektu)	2	17
Razem		252	254

Tab. B. Zatrudnienie w Powiatowych Zespołach Doradztwa Rolniczego

L.p.	Powiatowe Zespoły Doradztwa Rolniczego	Liczba gmin	Liczba pracowników	
			Stan na dzień 31.10.2016	stan na dzień 31.12.2017
1.	PZDR w Aleksandrowie Kujawskim	9	6	6
2.	PZDR w Brodnicy	10	8	7
3.	PZDR w Bydgoszczy	8	6	6
4.	PZDR w Chełmnie	7	7	6
5.	PZDR w Golubiu Dobrzyniu	6	6	6
6.	PZDR w Grudziądzu	6	7	6
7.	PZDR w Inowrocławiu	9	9	8
8.	PZDR w Lipnie	9	7	7
9.	PZDR w Mogilnie	4	5	4
10.	PZDR w Nakle n/Not.	5	7	6
11.	PZDR w Radziejowie	7	8	7
12.	PZDR w Rypinie	6	6	6
13.	PZDR w Sępólnie Krajeńskim	4	5	5
14.	PZDR w Świeciu	11	8	9
15.	PZDR w Toruniu	9	6	5
16.	PZDR w Tucholi	6	6	5
17.	PZDR w Wąbrzeźnie	4	5	5
18.	PZDR we Włocławku	13	11	10
19.	PZDR w Żninie	6	8	7
Razem		139	131	121

A. Zakres i metodyka procesu sprawozdawczego

1. Priorytetowe działania w 2017 roku (tabela C) - Priorytety działalności doradczej określone przez MRiRW

Numer priorytetu	Nazwa priorytetu	szkolenie		konferencja		szkolenie wyjazdowe		broszura		ulotka		materiał informacyjny/artykuł	porada/informacja	konkurs/	pokaz/demonstracja	stoisko informacyjne targi/ wystawy	pozostałe	
		I.form	I.uczestników	I.form	I.uczestników	I.form	I.uczestników	liczba	nakład	liczba	nakład							liczba
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>	<i>h</i>	<i>i</i>	<i>j</i>	<i>k</i>	<i>l</i>	<i>m</i>	<i>n</i>	<i>o</i>	<i>p</i>	<i>r</i>	<i>s</i>	<i>t</i>
1.	Upowszechnianie wiedzy i informacji na temat zapobiegania i zwalczania ASF, z uwzględnieniem bioasekuracji	180	3000									14	3919			3		14
2.	Doradztwo i upowszechnianie wiedzy na temat systemów wsparcia bezpośredniego na lata 2015–2020, w tym zmian wprowadzonych ze skutkiem od 2017 r.	104	1839									1	7567					99
3	Wsparcie wdrażania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020, w tym:																	
a.	upowszechnienie wiedzy na temat PROW 2014–2020	148	2554									42	4950			1		22
b.	pomoc rolnikom w ubieganiu się o środki finansowe z PROW												5534					
4.	Promowanie działań prośrodowiskowych i przeciwdziałających zmianom klimatycznym, w tym:																	
a.	wsparcie wdrażania zasad integrowanej ochrony roślin	16	325									1	670					
b.	upowszechnianie zasad prawidłowej gospodarki nawozowej, w tym propagowanie zasadności badania gleb i ich wapnowania oraz prawa wodnego i dyrektywy azotanowej	205	4174	10	698	30	937	11	5674	1	1000	136	5677	3	34	21	2	1714
c.	upowszechnianie informacji na temat odnawialnych źródeł energii	8	111	1	57							7	298					1
d.	zwiększanie udziału roślin wysokobiałkowych w strukturze zasiewów oraz zwiększenie ich wykorzystania w przemyśle paszowym, w kontekście realizacji niektórych działań PROW 2014-2020	53	996	6	1050	2	47	13	6074	2	1500	202	5268	3	36	22	6	1733
e.	wsparcie rolnictwa ekologicznego	14	262	1	58			1	1500			7	446	2		1		18

Numer priorytetu	Nazwa priorytetu	szkolenie		konferencja		szkolenie wyjazdowe		broшура		ulotka		material informacyjny/ artakul	porada/ informacja	konkurs/	pokaz/ demonstracja	stoisko informacyjne	targi/ wystawy	pozostale
		l.form	l.uczestników	l.form	l.uczestników	l.form	l.uczestników	liczba	nakład	liczba	nakład	liczba	liczba odbiorców	l.form	l.form	l.form	l.form	l.form
a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p	r	s	t
5.	Działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i pozarolniczych funkcji wsi, w tym:																	
a.	wsparcie rolników w podejmowaniu i rozwoju działalności pozarolniczej	19	390	1	94	6	219					26	2114	2		2	1	55
b.	informacja i promocja produktów regionalnych i lokalnych oraz systemów jakości	3	81			21	548					5	81			4		10
c.	upowszechnianie wiedzy na temat produkcji żywności na niewielką skalę i wprowadzania jej na rynek w krótkich łańcuchach dystrybucji, w tym na temat działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej, rolniczego handlu detalicznego i sprzedaży bezpośredniej	25	465	2	107							5	235					15
d.	przekazywanie informacji na temat możliwości rozwoju obszarów wiejskich z wykorzystaniem środków z UE	25	478	1	119	7	237					59	5468					95
e.	działalność promocyjna i informacyjna związana z organizowaniem i funkcjonowaniem grup producentów rolnych i ich związków, organizacji producentów i ich zrzeszeń oraz organizacji międzybranżowych (ze szczególnym uwzględnieniem formy spółdzielczej)	15	165	1	72							7	47					27
6.	Działania na rzecz bezpieczeństwa żywności, w tym:											2	12					
a.	upowszechnianie wiedzy na temat uboju zwierząt z koniczności w celu pozyskania mięsa do spożycia przez ludzi Z2H4											1	6					
b.	upowszechnianie wiedzy na temat produkcji mięsa przeznaczonego na użytek własny Z2H4											1	6					
7.	Upowszechnianie innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich	35	615	8	467	1	26	2	2050			30	747	3	21	1	2	36

1. Powiązanie zrealizowanych zadań z priorytetami na 2017 rok

I. Priorytety działalności doradczej określone przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi były realizowane poprzez poniższe działania.

1. Upowszechnianie wiedzy i informacji na temat zapobiegania i zwalczania ASF, z uwzględnieniem bioasekuracji:

- Zadanie 1. Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów

Z.1.B.6 Bioasekuracja w gospodarstwie rolnym

Na szkoleniach nt. „Jak zabezpieczyć swoją chlewnię w obliczu zagrożenia ASF w Polsce”, „Zagrożenia chorobą ASF w Polsce”, „Zasady bioasekuracji, kwarantanny i ochrony stad trzody chlewnej” poruszano zagadnienia związane z możliwością ochrony stad trzody chlewnej przed chorobą ASF. W związku z wystąpieniem ogniska ptasiej grypy zorganizowano szkolenia pt. „Zasady bioasekuracji gospodarstw przed wirusem ptasiej grypy”, na których przedstawiano m.in. zasady ochrony ptactwa domowego. Szkolenia organizowane były przy współpracy Kujawsko-Pomorskiego Lekarza Weterynarii oraz powiatowych lekarzy weterynarii.

- Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej

Z.2.B.6 Bioasekuracja w gospodarstwie rolnym

Informacje dotyczyły zapobiegania grypie ptaków u ptactwa domowego, zapobiegania rozprzestrzeniania się wirusa ASF, zniesienia zakazu utrzymywania ptactwa domowego w zamknięciu, sposobu postępowania w gospodarstwie z trzodą chlewną celem zapobiegania rozprzestrzeniania wirusa ASF, przestrzegania zasad bioasekuracji, zabezpieczenie zwierząt w gospodarstwie przed ptasią grypą, zagrożenia chorobą ASF, środków ostrożności i zapobiegania ASF, obowiązku utrzymywania drobiu w pomieszczeniach z powodu występowania ptasiej grypy. Artykuły dotyczyły postępowania przy bioasekuracji w budynkach inwentarskich. Zamieszczono cyklicznie informacje na stronie www Ośrodka na temat ptasiej grypy i ASF oraz zasad bioasekuracji. Napisano artykuł nt. zasad bioasekuracji w gospodarstwie rolnym do „Kalendarza Rolniczego na 2018 r.”. W Radiu PIK odbyła się audycja dotycząca zasady bioasekuracji.

2. Doradztwo i upowszechnianie wiedzy na temat systemów wsparcia bezpośredniego na lata 2015-2020, w tym zmian wprowadzanych ze skutkiem od 2017 roku:

- Zadanie 1. Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich

Z.1.G.1 Płatności bezpośrednie

Płatności bezpośrednie są jednym z filarów Wspólnej Polityki Rolnej i formą pomocy z której korzysta najczęściej rolników. Z tego względu dużym zainteresowaniem cieszyły się szkolenia pn. „Zazielenianie - zasady realizacji”, „Zasady wypełniania wniosku o przyznanie płatności bezpośrednie na rok 2017 oraz realizacja wymogu zazieleniania” oraz „Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami (tzw. płatność ONW)”

- Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej

Z.2.G.1 Płatności bezpośrednie

Informacje dotyczyły terminu składania wniosków obszarowych w 2017 roku, stawek płatności i terminów wypłaty świadczenia, stawek płatności za rok 2017, wysokości dopłaty obszarowej do uprawy mieszanki zbożowo-strączkowej, wymogu zazielenienia i sposobu realizacji tego zobowiązania, możliwości ubiegania się o dopłatę do materiału siewnego, nadzwyczajnej

pomocy dostosowawczej dla producentów mleka, wsparcia ARR na zakup materiału hodowlanego jałowic, loszek i knurów. Dotyczyły również terminów składania wniosku o płatność za redukcję w produkcji mleka za I okres ograniczenia. Na łamach strony internetowej umieszczono informację dotyczącą płatności związanej z produkcją owiec i kóz. Pozostałe działania to udział w posiedzeniach, zebraniach, spotkaniach, w komisjach klęskowych i audycja radiowa.

- Zadanie 4. Udzielanie pomocy rolnikom i innym mieszkańcom obszarów wiejskich w zakresie sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy finansowej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych lub zagranicznych

Z.4.I.1 – Płatności bezpośrednie

Tematyka porad dotyczyła płatności bezpośrednich i innych możliwości dofinansowania do produkcji rolniczej, wymogów spełniania warunków przyznawania poszczególnych płatności, realizacji zobowiązań w zakresie zazielenienia, wypełniania e-wniosku i niezbędnych załączników. Część z udzielanych porad dotyczyła także krajowego wsparcia w postaci kredytów preferencyjnych i dopłat do kwalifikowanego materiału siewnego. Porady dotyczyły dywersyfikacji i zazielenienia oraz obliczeń powierzchni EFA na podstawie planowanej struktury zasiewów na 2017 rok, uwzględniając współczynniki przeliczeniowe określono minimalną powierzchnię uprawy roślin jaka jest potrzebna aby spełnić warunki zazielenienia. Porady dotyczyły tematyki ONW oraz pomocy w wypełnianiu wniosków.

3. Wsparcie wdrażania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020:

a) upowszechnienie wiedzy na temat PROW 2014-2020

- Zadanie 1. Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich

Z.1.G.2 - PROW

Zrealizowano szkolenia pt. „Modernizacja gospodarstw rolnych - zasady udzielania pomocy” i „Modernizacja gospodarstw rolnych - jak skutecznie rozliczyć inwestycję”, na których omawiano następujące zagadnienia: szczegółowe warunki i tryb składania wniosku o płatność, zasady konkurencyjności wydatków w ramach PROW 2014-2020 oraz zobowiązania beneficjentów działania „Modernizacja gospodarstw rolnych”. Na szkoleniach pt. „Premie dla młodych rolników - zasady udzielania pomocy” prezentowano następujące zagadnienia: warunki i tryb przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej na operacje typu „Premie dla młodych rolników”, procedury obsługi wniosków oraz zobowiązań beneficjenta. Największym zainteresowaniem cieszyły się szkolenia pt. „Restrukturyzacja małych gospodarstw - zasady udzielania pomocy”, z tej tematyki zorganizowano ich aż 75. Szczegółowo omawiano warunki i tryb przyznawania pomocy na operacje typu „Restrukturyzacja małych gospodarstw” w ramach poddziałania „Pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz małych gospodarstw” oraz procedury obsługi wniosków i zobowiązania beneficjenta. Na szkoleniach pt. „Inwestycje w gospodarstwach położonych na obszarach Natura 2000” prezentowano zagadnienia: warunki i tryb przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej na operacje typu „Inwestycje w gospodarstwach na obszarach Natura 2000”, procedury obsługi wniosków oraz zobowiązania beneficjenta. Kolejna grupa szkoleń zrealizowanych w 2017 r. przeznaczona została na przybliżenie uczestnikom wsparcia z PROW na działalność pozarolniczą. Tematami szkoleń było: „Wsparcie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej na obszarach wiejskich” i „Wsparcie inwestycji w zakresie rozwoju działalności gospodarczej na obszarach wiejskich”.

Z.1.E.5 – Program LEADER

W tym obszarze tematycznym zorganizowano szkolenie stacjonarne nt. „Rozwój lokalny kierowany przez społeczność w ramach LGD”.

Z.1.N.3 Program rolnośrodowiskowy i Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne

Zmieniające się prawo związane z realizacją programu rolno-środowiskowo-klimatycznego wymusza na producentach dostosowanie się do jego wymogów. Wynikiem tego były przeprowadzone szkolenia stacjonarne: „Program rolno-środowiskowo-klimatyczny 2014-2020 -wymagania i obowiązki - zmiany na rok 2017”, „Realizacja działań rolnośrodowiskowo-klimatycznych”.

– Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej

Z.2.G.2 - PROW

Działalność informacyjna w tym zakresie wiązała się z jednym z filarów WPR, tj. rozwojem obszarów wiejskich. Informacje dotyczyły następujących zagadnień: ogłoszenie naborów w ramach działań PROW 2014-2020, zasad udzielania pomocy z działania Modernizacja gospodarstw rolnych, zasad udzielania pomocy z działania Restrukturyzacja małych gospodarstw, zasad udzielania pomocy z działania Premie dla młodych rolników, zasad konkurencyjnego wyboru dostawców, zasady wyliczania wielkości ekonomicznej (SO). Zagadnienia PROW prezentowano w artykułach i materiałach na stronach internetowych, wynikało to m. in. z wprowadzanych zmian w zakresie warunków dostępu do poszczególnych typów operacji przed kolejnymi naborami wniosków. Pozostałe działania to udział w posiedzeniach, zebraniach, spotkaniach, audycja radiowa i artykuł w innym wydawnictwie.

Z.2.E.5 – Program LEADER

Informacje dotyczyły zasad funkcjonowania lokalnych grup działania oraz dostępnych w ramach programu LEADER środków pomocowych. Opracowano informacje na stronę www. Pozostałe działania to udział w imprezie okolicznościowej i spotkaniu.

Z.2.N.3 Program rolnośrodowiskowy i Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne

Informacje dotyczyły możliwości realizacji w gospodarstwach programu rolno-środowiskowo-klimatycznego, zasad realizacji pakietów, warunków przystąpienia do programów rolno-środowiskowo-klimatycznych, konieczności prowadzenia w gospodarstwie rejestru zabiegów agrotechnicznych, złożenia oświadczenia eksperta przyrodniczego do biura ARiMR jako załącznik do wniosku, grup upraw w pakiecie 1 programu PRSK, terminu koszenia trwałych użytków zielonych w obszarach Natura 2000 w ramach pakiet 4.7, składu mieszanki strączkowo - zbożowej, maksymalnej dawki nawozów azotowych, możliwości zmian w uprawach w programie rolno-środowiskowym. Na stronie internetowej Ośrodka ukazała się informacja nt. programu „Działanie Rolno-środowiskowo-klimatyczne”, która dotyczyła możliwości realizacji przez rolników na terenie całego województwa Pakietu 2. Ochrona gleb i wód, co związane jest z wprowadzeniem przez Dyrektorów Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej rozporządzeń w sprawie określenia wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć.

b) pomoc rolnikom w ubieganiu się o środki finansowe z PROW

– Zadanie 4. Udzielanie pomocy rolnikom i innym mieszkańcom obszarów wiejskich w zakresie sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy finansowej lub

współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych lub zagranicznych

Z.4.I.2 PROW 2014-2020

W doradztwie z zakresu PROW dominowały porady indywidualne związane tematycznie z uzyskiwaniem przez beneficjentów pomocy w ramach różnych działań i operacji. Częstym przedmiotem porad była ocena stopnia spełniania kryteriów dostępu do poszczególnych działań, poddziałań i typów operacji. Szczególnie, rolnicy prowadzący małe gospodarstwa oczekiwali porady, czy w ich sytuacji celowym jest występowanie z wnioskiem o przyznanie premii na restrukturyzację czy modernizację gospodarstw rolnych. Wielu z nich uzyskiwało przy okazji wiedzę na temat wielkości ekonomicznej rodzinnego gospodarstwa, która okazywała się w wielu przypadkach zbyt duża, zwłaszcza jeśli ukierunkowanie produkcji polowej dotyczyło warzyw albo owoców. Równie liczne były prośby o ustalenie prawdopodobnej liczby punktów, jaką mogłyby uzyskać wnioski poszczególnych osób zwracających się do doradców. Odbiorcami porad byli też rolnicy rozważający podejmowanie bądź rozwinięcie prowadzonej działalności pozarolniczej.

Z.4.II.2 wypełnianie dokumentacji do wniosków w zakresie PROW 2014-2020)**

W zakresie sporządzenia wniosków w ramach działań PROW2014-2020 sporządzono głównie ankiety monitorujące i inne formy dokumentacji sprawozdawczej do działań PROW 2007-2013.

- Zadanie 10. Współdziałanie w realizacji zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych

Z.10.N.3 Program rolnośrodowiskowy i Działanie rolnośrodowiskowo-klimatyczne

Porady dotyczyły przede wszystkim wymogów jakie rolnicy muszą spełnić chcąc przystąpić do programu Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne, a największym zainteresowaniem cieszył się pakiet „Rolnictwo zrównoważone”. Doradztwo indywidualne miało na celu także przeanalizowanie dokumentacji wymaganej przez działanie, jak plan rolnośrodowiskowy i nawozowy czy rejestr rolnośrodowiskowy oraz sprawdzenie ich zgodności z faktycznym stanem w gospodarstwie. W ramach tego zadania udzielono również pomocy w wypełnianiu wniosków o ubieganie się o płatność z tego zakresu.

4. Promowanie działań prośrodowiskowych i przeciwdziałających zmianom klimatu:

a) wsparcie wdrażania zasad integrowanej ochrony roślin

- Zadanie 1. Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich

Z.1.K.1 Zasady integrowanej produkcji

Przeprowadzone szkolenia związane były z wdrażaniem tego systemu jakości do produkcji. Najczęściej było to wynikiem powiązania tego systemu z GlobalGAP, jak również z możliwością sprzedaży produktów. Tematy przeprowadzonych szkoleń to: „Integrowana produkcja - rośliny rolnicze” i „Integrowana produkcja - rośliny warzywnicze”.

Z.1.K.2 Zasady integrowanej ochrony roślin.

Od 2014 roku integrowana ochrona roślin jest podstawowym wymogiem przy stosowaniu środków ochrony roślin. Na szkoleniach pt. „Integrowana ochrona roślin”, „Integrowana ochrona roślin z uwzględnieniem roślin zbożowych”, „Integrowana ochrona - rośliny zbożowe”, „Nawożenie jako element integrowanej ochrony roślin sadowniczych” omawiano możliwości sprostania wymogom w poszczególnych produkcjach rolnych.

- Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej

Z.2.K.1 Zasady integrowanej produkcji

Informacje dotyczyły zasad przystąpienia do systemu integrowanego, przepisów prawnych jakie obowiązują w tym zakresie oraz dokumentacji niezbędnej w prowadzeniu w gospodarstwie rolnym systemu zintegrowanego, jak również zasad integrowanej produkcji, ważności kursu chemizacyjnego oraz atestacji opryskiwacza, założeń do systemu integrowanej produkcji rzepaku, pszenicy, zwalczania agrofagów zgodnie z zasadami integrowanej produkcji, progów szkodliwości dla pszenicy ozimej, kukurydzy w przypadku agrofagów.

Z.2.K.2 Zasady integrowanej ochrony roślin

Informacje dotyczyły integrowanej ochrony, przepisów bezpośrednio jej dotyczących oraz dokumentacji jaką w gospodarstwie należy prowadzić, a w szczególności odległości pasieki od miedzy oraz stosowania środków ochrony roślin w obrębie pasieki, uprawnień do wykonywania zabiegów środkami ochrony roślin, zasad IOR, terminów kursów na stosowanie środków ochrony roślin, zasad integrowanej ochrony zbóż, rzepaku, ziemniaka, sposobu przestrzegania integrowanej ochrony roślin, żerowania szkodnika rzepaku chowacza brukwiaczka i chowacza czterozębnego, dokumentacji niezbędnej przy kontroli plantatorów ziemniaków, progów szkodliwości zwalczania chwastów dwuliściennych w uprawie pszenicy ozimej ora jęczmienia ozimego, analizy warunków produkcyjnych gospodarstwa rolnego pod względem wprowadzenia integrowanej ochrony, prowadzenia zapisów w ewidencji stosowanych środków ochrony roślin związanych ze zwalczanym agrofagiem.

b) upowszechnianie zasad prawidłowej gospodarki nawozowej, w tym propagowanie zasadności badania gleb i ich wapnowania oraz prawa wodnego i dyrektywy azotanowej

- Zadanie 1. Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich

Z.1.A.1 Nowe rozwiązania w produkcji roślinnej

W tej tematyce zorganizowano i przeprowadzono konferencje, szkolenia stacjonarne oraz wyjazdowe. Na konferencji pn. „Forum Nasienne - nowości odmianowe zbóż” omówiono odmiany roślin zbożowych i bobowatych, rekomendowane dla województwa kujawsko pomorskiego. Zakres tematyczny obejmował także identyfikację czynników chorobotwórczych. Na konferencji pn. „Innowacyjne technologie w rolnictwie - inwestycja przyszłość” omówiono zagadnienia dotyczące sytuacji ekonomicznej gospodarstw rolniczych w województwie kujawsko-pomorskim, zaprezentowano nowoczesne technologie w nawożeniu wiosennym zbóż i rzepaku. „Rzepak nowe rozwiązania w uprawie” to temat konferencji, na której omawiano tematy związane z najnowocześniejszymi rozwiązaniami w produkcji rzepaku od wyhodowania najlepszych odmian poprzez uprawę, nawożenie, ochronę do zbioru i sprzedaży uzyskanych plonów. Podczas konferencji „Nawożenie strategicznym czynnikiem wspomagającym uprawę” omówiono zasady efektywnego nawożenia zbóż, roli próchnicy w glebie oraz cele badań na zawartość węgla w glebie. W czasie konferencji „Aspekty technologiczne upraw sadowniczych” uczestników zapoznano z działaniem „Współpraca” z PROW 2014-2020. Omówiono zagadnienia dotyczące chorób grzybowych w uprawach roślin pestkowych i jagodowych. „Eurorzepak 2017” to temat konferencji międzynarodowej. Tematem przewodnim debaty było „Europejskie źródła białka, w tym śruta rzepakowa jako alternatywa dla importu soi”. Na konferencji pn. „Innowacyjne rozwiązania w zakresie postępu biologicznego i ochrony przed patogenami w agrotechnice ziemniaka. Monitorowanie agrofagów ziemniaka - ocena zdrowotna odmian”, głównym tematem były problemy z zakresu agrotechniki i ochrony ziemniaka. Podczas konferencji pn.

„Wybrane problemy integrowanej ochrony zbóż i rzepaku na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego” przedstawiono zagadnienia związane z urzędową kontrolą integrowanej ochrony roślin. Na konferencji „VIII Zjazd Sadowników Województwa Kujawsko-Pomorskiego - technologie integrowane w uprawie roślin sadowniczych” tematyka obejmowała aktualną sytuację gospodarstw sadowniczych, zasady integrowanej ochrony oraz wybrane aspekty technologiczne upraw sadowniczych. Natomiast na konferencji „Śruta rzepakowa jako realna alternatywa dla importu soi. Możliwości zwiększenia wykorzystania pasz rzepakowych w produkcji mleka, bydła mięsnego i trzody chlewnej” temat przewodni konferencji związany był z możliwością zastąpienia importowanej soi rodzimą śrutą rzepakową oraz możliwości zwiększenia wykorzystania pasz na bazie śruty rzepakowej w produkcji mleka, bydła mięsnego i trzody chlewnej.

Szkolenia stacjonarne były organizowane i przeprowadzone na następujące tematy: „Nowe odmiany zbóż zalecane dla województwa kujawsko-pomorskiego oraz zasady dopłat do materiału siewnego”, „Mieszzańcowe czy populacyjne, które nasiona rzepaku wybrać”, „Nowe odmiany zbóż ozimych i jarych o podwyższonej odporności na suszę i patogeny”, „Nawozy nowej generacji w uprawach rolniczych”, „Uproszczona technika uprawy roślin rolniczych z uwzględnieniem strip-till”, „Postęp biologiczny w zakresie zbóż - nowości odmianowe pszenic, pszenżyta i jęczmienia”, „Nowe odmiany ziemniaka oraz jego ochrona”, „Ochrona roślin sadowniczych”, „Monitoring podstawowych chorób pszenicy w praktyce - rozpoznawanie wybranych chorób w okresie wegetacji”, „Monitoring występowania chorób na plantacji jabłoni chorób ze szczególnym uwzględnieniem parcha”, „Zalety i wady bezorkowej uprawy rzepaku ozimego”, „Praktyczne zastosowanie programu NegFry do ochrony ziemniaka przed zarazą ziemniaka – ocena zdrowotna odmian ziemniaka”, „Monitoring agrofagów roślin uprawnych na przykładzie programu SPEC – monitoring suchej zgnilizny kapustnych cz.1 i cz.2” „Innowacyjne rozwiązania w nawożeniu zbóż na różnych glebach w zależności od warunków wilgotnościowych”.

Tematy szkoleń wyjazdowych to: „Zapoznanie się z nowymi trendami w produkcji ogrodniczej i sadowniczej”, „Postęp biologiczny w zakresie rzepaku - Porównanie odmian rzepaku w warunkach gospodarstwa rolnego”, „Postęp biologiczny w zakresie zbóż - Porównanie odmian pszenicy w warunkach gospodarstwa rolnego” „Zapoznanie się z nowymi trendami w produkcji ogrodniczej i sadowniczej”, „Nowoczesne technologie w systemie upraw uproszczonych”.

Z.1.B.1 Technologia produkcji roślinnej

Tematyka organizowanych szkoleń dotyczyła technik i technologii stosowanych w gospodarstwach rolnych z uwzględnieniem specyficznych warunków klimatycznych i środowiskowych. W tym zakresie przeprowadzono następujące szkolenia: „Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi w uprawie buraka cukrowego” „Uprawa kukurydzy na kiszonkę i ziarno”, „Uprawa roślin bobowatych”, „Ochrona sadów przed przymrozkami”, „Uciążliwe chwasty w produkcji roślinnej”, „Najgroźniejsze szkodniki i choroby upraw zbożowych w województwie kujawsko-pomorskim”, „Zabiegi agrotechniczne zapobiegające negatywnym skutkom suszy w uprawach”, „Szkodniki zagrożeniem dla uprawy rzepaku ozimego”, „Porównywanie metod uprawy zbóż ozimych i jarych - zalety i wady (tradycyjne, uproszczone, siew bezpośredni)”, „Uciążliwe chwasty w produkcji roślinnej”, „Ochrona warzyw kapustnych przed chorobami i szkodnikami”, „Technologia produkcji roślin zbożowych”, „Rośliny strączkowe, jako element zmianowania w strukturze zasiewów”, „Technologia uprawy i ochrony zbóż konsumpcyjnych”, „Ochrona cebuli przed chwastami, chorobami i szkodnikami”, „Ocena polowa w okresie wegetacji pszenicy ozimej”, „Wpływ klimatu i agrotechniki na różne odmiany rzepaku ozimego”, „Ocena stanu plantacji roślin uprawnych”, „Rekultywacja łąk i pastwisk”, „Choroby ograniczające plony w produkcji zbóż

i rzepaku”, „Uprawa roślin bobowatych”, „Zalety roślin bobowatych drobnonasiennych i ich uprawa”, „Ochrona przed chorobami i nawożenie pomidorów gruntowych”, „Zalecenia wiosennej ochrony roślin”, „Jesienna ochrona zbóż”, „Uprawa kukurydzy na ziarno i kiszonkę”, „System wspomagania podejmowania decyzji NegFry w uprawie ziemniaka w praktyce”, „Ochrona zbóż przed chorobami grzybowymi”, „Ocena stanu plantacji roślin uprawnych”, Na uwagę zasługuje szkolenie pn. „Co w polu piszczycy?”, które odbyło się na polach doświadczalnych Stacji Doświadczalnej Oceny Odmian w Chrzastowie. Głównym tematem wystąpień był wpływ niskiej temperatury na odżywianie roślin oraz presja chorób grzybowych. W trakcie wystąpień zaproszonych prelegentów omówiono szczegółowo ograniczenia pobierania składników pokarmowych w warunkach niskich temperatur oraz w warunkach braku któregoś z makro- lub mikroelementu w glebie.

Z.1.N.1 – Prowadzenie produkcji rolniczej na obszarach szczególnie narażonych (OSN)
Zorganizowano i przeprowadzono szkolenia nt. „Obszary Szczególnie Narażone w świetle nowych przepisów prawnych” oraz „Produkcja rolna na terenach objętych programem działań na OSN - obowiązki i wymogi dla rolników” przedstawiano wymogi związane z wdrażaniem nowych zasad zgodnych z obowiązującym prawem.

Z.1.N.2 Zasady ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych, dyrektywa azotanowa i ramowa dyrektywa wodna

Zorganizowano i przeprowadzono szkolenia, na których omawiano m.in. zagrożenia dla wód płynących i stojących oraz zmiany dotyczące działań producentów rolnych w nowej ustawie Prawo Wodne. Tematami szkoleń stacjonarnych były: „Ochrona wód płynących i podziemnych przed zanieczyszczeniem azotem pochodzenia rolniczego (wymogi dyrektywy wodnej, dyrektywa azotanowa)” oraz „Dyrektywa Azotanowa w świetle ustawy Prawo Wodne”.

- Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej

Z.2.A.1 Nowe rozwiązania w produkcji roślinnej

Informacje dotyczyły stosowania zaprawianych nasion rzepaku, doboru odmian roślin uprawnych, wymagań klimatyczno-glebowych, zalecanych odmian roślin uprawnych, nowoczesnych metod nawożenia roślin uprawnych, możliwości ograniczania uprawy gleby poprzez zastosowanie siewu bezpośredniego, zasad i techniki siewu pasowego, najnowszych rozwiązań technicznych przy zbiorze sianokiszonki, nowych odmian zbóż, atestacji opryskiwaczy, stosowania wapna OrCal, a także postępowania w sytuacji nadmiaru wilgoci glebowej, opóźniania terminów siewu i nowości odmianowych odpornych na sytuacje stresowe. Opracowano broszury: „Materiały konferencyjne - Międzynarodowy Dzień Rzepaku”, „Monitorowanie agrofagów ziemniaka - ocena zdrowotna odmian” oraz „Parch jabłoni – biologia i zwalczanie”, „Uprawa pszenicy w województwie kujawsko-pomorskim”. Materiały szkoleniowe: „Monitoring agrofagów roślin uprawnych na przykładzie programu SPEC – monitoring suchej zgnilizny kapustnych cz. 1 i cz. 2”, „Praktyczne zastosowanie programu NegFry dla ochrony ziemniaka przed zarazą ziemniaka - ocena zdrowotna odmian”, „Innowacyjne rozwiązania w nawożeniu zbóż na różnych glebach w zależności od warunków wilgotnościowych”. Wydano również katalogi: „Informator nasienny”, „Informator Kujawsko-Pomorskich Dni Pola Grubno” oraz plakaty na powyższe imprezy. Informacje zamieszczone na stronie internetowej KPODR dotyczyły między innymi postępu biologicznego i nowości odmianowych przed siewem roślin uprawnych, stanu upraw zbóż i rzepaku, nawożenia upraw zbożowych, agrotechniki zbóż, agrofagów i metodyki ochrony roślin zbożowych, wykorzystania potencjału nowych odmian roślin uprawnych w rolnictwie zrównoważonym.

Opracowano artykuły dotyczące nowości na Dniach Pola 2017 oraz ważnych przedsięwzięć szkoleniowych realizowanych w ramach projektu SIR. Tematami artykułów były nowości w ochronie i nawożeniu roślin uprawnych, zarówno polowych, warzywnych jak i sadowniczych oraz postęp biologiczny w hodowli nowych odmian. Pozostałe działania to: udział w posiedzeniach, zebraniach i spotkaniach, komisjach konkursowych, klęskowych, imprezach okolicznościowych, targach, audycje radiowe i tv, artykuły w innych wydawnictwach. Udzielono wywiadów do TVP Bydgoszcz z zakresu aktualnej sytuacji na polach i w sadach oraz możliwości zapobiegania niskim temperaturom, nowych rozwiązań w produkcji roślinnej oraz wywiady do prasy branżowej na podobne tematy. Udzielano wywiadów prasowych o prezentowanych nowościach podczas dni polowych, wdrażanych w gospodarstwach nowych odmianach roślin uprawnych oczekiwaniach rolników w zakresie postępu biologicznego i technologicznego, informowano o sytuacji podczas zniw i przechowywaniu płodów rolnych.

Z.2.B.1 Nowe rozwiązania w produkcji zwierzęcej

Informacje dotyczyły gatunków zwalczanych chwastów na plantacjach roślin uprawnych, wykorzystania systemu NegFry, szkoleń chemizacyjnych, oceny przezimowania plantacji roślin uprawnych, doboru odmian uprawnych, ochrony roślin przez chorobami i szkodnikami, środków ochrony roślin stosowanych w uprawach, nawożenia mineralnego, zalecanych odmian, uzyskania wsparcia na zakup materiału kwalifikowanego, przechowywania cebuli, poprawy stanu technicznego i organizacyjnego gospodarstw rolnych, możliwości pewnych konsekwencji wpływu posuchy glebowej w monokulturze na opóźniony rozkład substancji czynnej doglebowych preparatów herbicydowych i wpływu na kolejny plodozmiar. Informacje dotyczyły także bieżącego stanu roślin uprawnych, podejmowania doraźnych działań w zakresie prowadzenia plantacji i oceny wschodów zbóż i rzepaku przy okresowych zjawiskach stresowych (okresy posuszne, chłody i okresowy nadmiar wilgoci), zalet i wad uprawy pasowej, wykorzystania roślin bobowatych w zrównoważonym rolnictwie, korzyści ze stosowania materiału kwalifikowanego, stanu upraw sadowniczych po zimie oraz możliwości wpływu niskich temperatur na stan roślin i owocowanie. Udzielano informacji dotyczących aktualnej sytuacji na plantacjach sadowniczych oraz obowiązku realizacji zadań integrowanej ochrony w gospodarstwach rolnych i związanym z tym obowiązkiem prowadzenia ewidencji wykonywania zabiegów środkami ochrony roślin. Wydano broszurę „Chwasty polskich pól”. Artykuły dotyczyły aktualnych problemów występujących na plantacjach roślin uprawnych, znaczenia doboru odmian czy sposobie siewu zależnego od warunków glebowo-klimatycznych, warunków meteorologicznych występujących w całym półrocznym okresie. Comiesięczne informacje na temat warunków meteorologicznych zamieszczane były na stronie internetowej KPODR.

Na bazie kolekcji firm hodowlanych roślin uprawnych utworzono demonstrację upowszechnieniową prezentującą technologie ochrony odrębne dla każdego bloku roślin w oparciu o środki ochrony roślin i nawozy dolistne będące w ofercie firm chemicznych i nawozowych.

Udzielono wywiadów prasowych i telewizyjnych do TVP Bydgoszcz. Zakres tematyczny obejmował aktualną sytuację w uprawie zbóż i rzepaku, stan roślin podczas wiosennych przymrozków, sygnalizacje agrofagów w rzepaku ozimym. W okresie jesiennym udzielono wywiadu do lokalnej prasy nt. prognoz i rokowań rzepaku. Do miesięcznika „Wieś Kujawsko-Pomorska” napisane zostały artykuły dotyczące technologii produkcji roślinnej o następującej tematyce: „Sytuacja na plantacjach zbóż ozimych”, „Przezimowanie roślin zbożowych” oraz „Problemy w uprawie roślin bobowatych”. Poruszono przede wszystkim aktualne problemy występujące w obecnym sezonie wegetacyjnym, ale również te które w zależności od przebiegu warunków pogodowych mogą się pojawić. W biuletynie internetowym „Aktualności” umieszczane są zestawienia przebiegu warunków pogodowych w postaci wykresów. Sporządzane są one na podstawie pomiarów prowadzonych w stacji

meteorologicznej w Minikowie. Pozostałe działania to udział w posiedzeniach, zebraniach i spotkaniach, komisjach konkursowych, klęskowych, imprezach okolicznościowych, targach, audycje radiowe i tv, artykuły w innych wydawnictwach.

Z.2.N.1 Prowadzenie produkcji rolniczej na obszarach szczególnie narażonych (OSN)

Informacje dotyczyły prowadzenia produkcji rolniczej na obszarach szczególnie narażonych (OSN), informacje związane też były z wprowadzeniem przez Dyrektorów Regionalnych Zarządów Gospodarki Wolnej rozporządzeń w sprawie określenia wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć.

Z.2.N.2 Zasady ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych, dyrektywa azotanowa i ramowa dyrektywa wodna

Informacje dotyczyły zasad ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych, dyrektywy azotanowej i ramowej dyrektywy wodnej, zasad i wymogów prowadzenia gospodarstwa położonego na OSN prowadzenia dokumentacji zabiegów agrotechnicznych oraz bilansu azotu, terminów wysiewu nawozów mineralnych i naturalnych na terenach OSN (w tym nawozów azotowych), nowych obszarów OSN, ochrony wód przed zanieczyszczeniami pochodzenia rolniczego.

- Zadanie 7. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska

Z.7.A.1 Nowe rozwiązania w produkcji roślinnej

Porady dotyczyły nowoczesnych rozwiązań w zakresie agrotechniki, ochrony i nawożenia roślin uprawnych, stosowania zaprawianych nasion rzepaku, doboru odmian roślin uprawnych, wymagań klimatyczno-glebowych zalecanych odmian roślin uprawnych, nowoczesnych metod nawożenia roślin uprawnych, możliwości ograniczania uprawy gleby poprzez zastosowanie siewu bezpośredniego, zasad i techniki siewu pasowego, najnowszych rozwiązań technicznych przy zbiorze sianokiszonki, nowych odmian zbóż, atestacji opryskiwaczy a także stosowania wapna OrCal odstraszaającego dziki. Przedstawiono nowe możliwości wykorzystania maszyn i urządzeń w gospodarstwie. Porady dotyczyły także: norm wysiewu zbóż i zastosowania antywylęgaczy w zbożach, systemu siewu pasowego - strip-till, sposobu siewu wraz z bezpośrednim nawożeniem oraz dostępnych na polskim rynku maszyn, zasad działania agregatu do uprawy pasowej (siewu bezpośredniego).

Działalność upowszechnieniową realizowano poprzez demonstracje. Dotyczyły one: porównania odmian roślin uprawnych - rzepaku, zbóż ozimych i jarych, strączkowych - łącznie, porównania plonowania ziemniaka w warunkach ochrony przed zarzą ziemniaczaną z wykorzystaniem programu wspomaganie decyzji NegFry, porównania plonowania odmian pszenic ozimych w warunkach gospodarstwa rolnego, wpływu zastosowania innowacyjnego nawozu organiczno-mineralnego „OrCal” na uprawę zbóż; wpływu zastosowania nowego nawozu „OrCal” w uprawie kukurydzy, obserwacji zmiany odczynu pH gleby po zastosowaniu nawozu „OrCal” w uprawie marchwi, wpływu nawożenia nawozem „OrCal” na zawartość białka w ziarnie jęczmienia jarego, porównania odmian kukurydzy z uwzględnieniem kierunków użytkowania; stosowania probioemów jako elementu poprawy właściwości sorpcyjnych gleby oraz oceny możliwości produkcyjnych rzepaku ozimego i kukurydzy w warunkach gospodarstwa. Zrealizowano pokazy dotyczące uprawy pasowej i bezorkowej uprawy gleby. Zorganizowano konkursy „Ziemniak w tradycji kuchni Pomorza i Kujaw” oraz na najsmaczniejszą i najładniejszą odmianę ziemniaka.

Z.7.B.1 Technologia produkcji roślinnej

Udzielone porady oparte były o analizę warunków produkcyjnych w gospodarstwach pod kątem założenia, prowadzenia i ochrony plantacji rolniczych i sadowniczych. Rolnicy szukali pomocy w zakresie bezpiecznego stosowania środków ochrony roślin, właściwego doboru pestycydów, bezpieczeństwa w trakcie bezpośredniego kontaktu z nimi (magazyn, opryskiwacz). Wiele z porad dotyczyło również tego w jakich warunkach stosuje się zabiegi ochronne. Porady w gospodarstwach polegały na ocenie plantacji pod względem zasiedlenia przez choroby i szkodniki oraz pod kierunkiem przezimowania oraz wpływu jesiennych chłódów na rośliny. Oceniano progi zagrożenia i podejmowano decyzję o ochronie. Podczas wizyt zwracano rolnikom uwagę na sposoby monitoringu szkodników i chorób. Zorganizowano i przeprowadzono pokazy, na temat pracy maszyn polu, kolekcji mieszańców kukurydzy, zbioru zielonki na sianokiszonkę, zbioru pomidorów kombajnem, kisenia kukurydzy w rękawach foliowych oraz innowacyjnego wykorzystania pyłku pszczelego w stymulacji wiosennej rodzin pszczelich. Podczas pokazów pracy maszyn prezentowano najnowsze ciągniki, maszyny podczas pracy z wykorzystaniem metod rolnictwa precyzyjnego. Udzielano pomocy w wypełnieniu wniosku o udzielenie pomocy rolnikom, którzy ponieśli straty spowodowane klęskami żywiołowymi, w przygotowaniu informacji o wykorzystaniu materiału siewnego odmian chronionych prawem (AGNAS 1, AGNAS 2). Prowadzono demonstracje: „Efekty poprawy jakości gleby poprzez zmianę jej pH po zastosowaniu nawozu „OrCal”, „Wpływ zastosowania innowacyjnego nawozu organiczno-mineralnego „OrCal” na uprawę zbóż,

- Zadanie 10. Współdziałanie w realizacji zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych

Z.10.N.1 Prowadzenie produkcji rolniczej na obszarach szczególnie narażonych (OSN)

Porady dotyczyły głównie zapoznania się z obowiązkami nakładanymi na rolnika gospodarującego na obszarach szczególnie narażonych OSN.

Z.10.N.2 Zasady ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych, dyrektywa azotanowa i ramowa dyrektywa wodna

Porady dotyczyły dostosowania gospodarstwa do wymogów Dyrektywy Azotanowej, ogłoszenia przez Dyrektorów Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej w całym kraju rozporządzeń dotyczących określenia wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć. Według rozporządzeń wszystkie zlewnie rzek, jeziora i wody podziemne na terenie województwa kujawsko-pomorskiego narażone są na zanieczyszczenia azotanami. W związku z powyższym cały obszar województwa będzie objęty programem mającym na celu ograniczenie tych zanieczyszczeń.

c) upowszechnianie informacji na temat odnawialnych źródeł energii

- Zadanie 1. Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich

Z.1.K.5 Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych w gospodarstwie rolnym

Zorganizowano i przeprowadzono konferencję oraz szkolenia. Konferencja „XIII Forum Energetyki Odnawialnej” skierowana była dla rolników oraz przedstawicieli samorządów lokalnych województwa kujawsko-pomorskiego. Podczas wydarzenia omówione zostały dwa bloki tematyczne. Pierwszy blok poświęcony został biomase, drugi fotowoltaice. Podczas

Forum pierwszy raz omówione zostało Oxytree - drzewo o szybkim przyroście masy nadziemnej.

Tematy szkoleń to: „Wykorzystanie pomp ciepła w gospodarstwie rolnym”, „Zasady uprawy wieloletnich roślin energetycznych w gospodarstwie rolnym”, „Zrównoważone wykorzystanie bioenergii”, „Kolektory, fotowoltaika jako samowystarczalne źródło energii”. Zagadnienia poruszane na szkoleniach dotyczyły możliwości i zagrożeń wykorzystywania poszczególnych źródeł energii odnawialnej w praktyce.

- Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej

Z.2.K.4 Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych w gospodarstwie rolnym

Informacje, które dotyczyły zagadnień dotyczących możliwości wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych w gospodarstwie domowym.

Z.2.K.5 Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych w gospodarstwie rolnym

Informacje dotyczyły uprawy roślin na cele energetyczne (wierzba, perz wydłużony i inne). Część z udzielanych informacji poświęcona była tematyce biogazów oraz samego procesu spalania biomasy. Artykuły dotyczyły możliwości wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

d) zwiększanie udziału roślin wysokobiałkowych w strukturze zasiewów oraz zwiększanie ich wykorzystania w przemyśle paszowym, w kontekście realizacji niektórych działań PROW 2014-2020

- Zadanie 1. Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich

Z.1.B.2 Technologia produkcji zwierzęcej

Na konferencji pn. „Konie w gospodarstwie rolnym - szansa na dodatkowy dochód”. Tematem były konie w gospodarstwie rolnym, jako szansa na dodatkowy dochód. „Gospodarstwo ProBio Ekonomiczne droga do zrównoważonego rozwoju rolnictwa”, to konferencja, podczas przekazano informacje dotyczące zastosowania preparatów mikrobiotycznych w produkcji mleka i w chowie bydła mięsnego oraz celem poprawy żyzności gleby. Omówiono również zagadnienie dotyczące bioasekuracji w kontekście zagrożenia chorobą ASF i ptasią grypą. „Forum Pszczelarzy” to konferencja której tematyka dotyczyła racjonalizacji w gospodarstwie pasiecznym na podstawie doświadczeń własnych. Konferencja pn. „Kujawsko-Pomorskie Seminarium Hodowców Szynszyli” dotyczyła dobrostanu w chowie szynszyli, rozrodu na fermach szynszyli i zachowań matczyńskich, chorób szynszyli fermowych. Podczas konferencja „Innowacyjne wykorzystanie kwiatowego pyłku pszczelego w stymulacji wiosennej rodzin pszczelich” tematyka konferencji i warsztatów dotyczyła wykorzystania naturalnego kwiatowego pyłku w celu przyspieszenia rozwoju rodzin pszczelich czego efektem jest większa liczba pszczół robotnic w okresie występowania pierwszych pożytków, co skutkuje lepszym zapyleniem i większą ilością odbieranego miodu. Konferencja „Aktualne tendencje w hodowli i chowie drobiu wodnego” dotyczyła hodowli i chowu gęsi w Polsce, ras zachowawczych kaczek i gęsi, programów żywienia dla drobiu wodnego i utrzymania stad reprodukcyjnych w obliczu aktualnych zagrożeń.

Tematy szkoleń stacjonarnych to: „Wpływ żywienia na płodność i plenność loch oraz kondycję prosiąt”, „Błędy w żywieniu trzody chlewnej”, „ABC zakiszania pasz”, „Technologia chowu bydła mlecznego z uwzględnieniem prawidłowego żywienia”, „Identyfikacja i rejestracja zwierząt”, „Technologia utrzymania bydła mlecznego”, „Odchów cieląt i jałówek ras mlecznych”, „Aktualna sytuacja i zagadnienia produkcji owczarskiej w województwie kujawsko-pomorskim”, „Dobrostan oraz żywienie poszczególnych grup technologicznych

trzody chlewnej”, „Efektywne zakiszanie soczystych pasz objętościowych”, „Wymiana matek pszczelich jako sposób na zwiększenie wydajności miodnej”, „Wpływ zapylaczy na poprawę plonowania roślin owadopylnych”, „Pasieka wędrowna i stacjonarna - wady i zalety”, „Żywienie bydła opasowego”, „Zanim wezwiesz weterynarza - symptomy objawów chorobowych u trzody chlewnej”, „Wybrane elementy prawidłowego przygotowania loch do rozrodu”, „Efektywne żywienie bydła mięsnego - podstawa do uzyskania zysku”, „Organizacja bazy paszowej w gospodarstwach produkujących żywiec wieprzowy”, „Wpływ żywienia loch na płodność i plenność oraz kondycję prosiąt”, „Błędy w żywieniu trzody chlewnej”. Przeprowadzono również dwa szkolenia wyjazdowe pn. „Nowoczesne wyposażenie budynków inwentarskich”.

- Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej – informacje w ramach: doboru odmian, uprawy i wykorzystaniu na cele paszowe roślin bobowatych

Z.2.A.1 Nowe rozwiązania w produkcji roślinnej

Działanie zostało opisane w priorytecie 4 - Promowanie działań prośrodowiskowych i przeciwdziałającym zmianom klimatu, b) upowszechnianie zasad prawidłowej gospodarki nawozowej, w tym propagowanie zasadności badania gleb i ich wapnowania oraz prawa wodnego i dyrektywy azotanowej, na stronie 15.

Z.2.B.1 Nowe rozwiązania w produkcji zwierzęcej

Działanie zostało opisane w priorytecie 4 - Promowanie działań prośrodowiskowych i przeciwdziałającym zmianom klimatu, b) upowszechnianie zasad prawidłowej gospodarki nawozowej, w tym propagowanie zasadności badania gleb i ich wapnowania oraz prawa wodnego i dyrektywy azotanowej, na stronie 16.

Z.2.B.2 Technologia produkcji zwierzęcej

Informacje dotyczyły między innymi warunków utrzymania zwierząt gospodarskich, zasad otrzymywania dopłat do loszek hodowlanych, poprawnego znakowania trzody chlewnej, żywienia opasów, dodatków paszowych bez GMO, rejestracji zwierząt, grup operacyjnych producentów trzody chlewnej, wsparcia finansowego do zakupu materiału hodowlanego do trzody, skarmiania roślin strączkowych w żywieniu trzody, znakowania zwierząt, określenia wielkości DJP, spisu zwierząt, hodowli bydła opasowego, hodowli gołębi, ASF, dodatków paszowych dla bydła mlecznego, prowadzenia księgi rejestracji zwierząt, szerokości wylotka, dojrzałości miodu, ramki z suszem, wentylacji ula, wystaw szynszyli, podjęcia czerwienia przez młodą matkę pszczelą, ustawienia uli, ustawienia poidła w pasiece, ścięniania gniazd, podawania pyłku rodzinom pyłku, matek pszczelich, wiosennego zwalczania warrozy, metod oceny czerwienia matek pszczelich, podkarmiania rodzin pszczelich, terminu rozpoczęcia odkładów, co zrobić z popleśniałymi plastrami, odbioru propolisu, użycia Apiwarolu, hodowli koni rekreacyjnych, pozyskania materiału hodowlanego królików, zakupu alpak, metod kontroli ilości pokarmu pszczelego, możliwości wyliczenia obsady kur brojlerów w DJP stada rodzinnego na 1 ha użytków rolnych, warunków dofinansowania na budynki inwentarskie w gospodarstwie, wpływu wiatru na zimowle rodzin pszczelich, sposobu odstraszania sikorek od pasiek, wystawy królików, sprzedaży bezpośredniej kur niosek, metod pobierania pyłku, do jakiej temperatury podgrzewać miód rzepakowy, docieplenia ula pszczelego, odległości ula od granicy, odśnieżania wylotek, odymiania pszczół, wysłodki buraczane jako pasza energetyczna dla opasów, sytuacji na rynku mleka, dopłat ARR do zakupionych jałówek hodowlanych, bioasekuracji budynku inwentarskiego i wydarzeń organizowanych przez Ośrodek.

Wydano broszury: „Kujawsko-Pomorskie Seminarium Hodowców Szynszyli - Dobrostan w chowie szynszyli” i „Aktualne tendencje w hodowli i chowie drobiu wodnego” oraz ulotkę

„Rasy drobiu w chowie przyzagrodowym”. Artykuły dotyczyły technologii produkcji zwierzęcej, relacji z imprez, sytuacji w produkcji zwierzęcej, zapowiedzi nadchodzących wydarzeń, żywienia, dobrostanu i co się z tym bezpośrednio wiąże pozyskiwania najwyższej jakości produktu. Pisano także o wykorzystaniu w żywieniu świń kiszzonego ziarna kukurydzy i o nowoczesnych rozwiązaniach w budynkach inwentarskich, a także o prawidłowym odchowie prosiąt. Materiały informacyjne na stronę www dotyczyły: warunków utrzymania drobiu, założeń technologicznych w hodowli królików, profilaktyki na fermach roślinożernych zwierząt futerkowych, parametrów rozrodu i organizacji stada owiec, żywienia kóz, relacji z wystaw zwierząt oraz szkoleń i konferencji organizowanych przez Ośrodek. Pozostałe działania to udział w komisjach klęskowych, audycja radiowa i tv, artykuł w innych wydawnictwach.

- Zadanie 7. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska

Z.7.A.1 Nowe rozwiązania w produkcji roślinnej

Działanie zostało opisane w priorytecie 4 - Promowanie działań prośrodowiskowych i przeciwdziałającym zmianom klimatu, podpunkt b) upowszechnianie zasad prawidłowej gospodarki nawozowej, w tym propagowanie zasadności badania gleb i ich wapnowania oraz prawa wodnego i dyrektywy azotanowej, na stronie 17.

Z.7.B.1 Technologia produkcji roślinnej

Działanie zostało opisane w priorytecie 4 - Promowanie działań prośrodowiskowych i przeciwdziałającym zmianom klimatu, podpunkt b) upowszechnianie zasad prawidłowej gospodarki nawozowej, w tym propagowanie zasadności badania gleb i ich wapnowania oraz prawa wodnego i dyrektywy azotanowej, na stronie 18.

Z.7.B.2 Technologia produkcji zwierzęcej

Porady i porady połączone z wizytami w gospodarstwach dotyczyły analizy żywienia i warunków dobrostanu w gospodarstwach utrzymujących bydło mięsne i opasowe. Na podstawie wykonanej analizy układano dawki pokarmowe pozwalające na efektywniejsze wykorzystanie zadawanej paszy. Analizie podlegały również sposoby odchovu cieląt. Doradcy i specjaliści z KPODR udzielali również pomocy w wypełnieniu księgi rejestracji zwierząt. Ośrodek był organizatorem: XL Międzynarodowych Targów Rolno-Przemysłowych „AGRO-TECH”, XXXVI Dni Otwartych Drzwi - Targi Ogólnorolne, VIII Kujawsko-Pomorskiego Miodowego Lata.

e) wsparcie rolnictwa ekologicznego

- Zadanie 1. Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich

Z.1.D Rolnictwo ekologiczne

Z obszaru produkcji metodami ekologicznymi zorganizowano i przeprowadzono konferencję pn. „Perspektywy dla rolnictwa ekologicznego”. Tematyka konferencji dotyczyła gospodarki nawozowej i kształtowania żyzności gleby w rolnictwie ekologicznym, metod i środków stosowanych w ekologicznej uprawie roślin. Zrealizowane tematy szkoleń podyktowane były zapotrzebowaniem rolników. Dotyczyły głównie produkcji roślinnej metodami ekologicznymi, zmieniających się regulacji prawnych w zakresie rolnictwa ekologicznego, ekologicznej produkcji zwierzęcej. Głównymi tematami szkoleń były: „Zasady rolnictwa ekologicznego”, „Zagadnienia agrotechniczne w rolnictwie ekologicznym”, „Rolnictwo ekologiczne a ochrona środowiska”, „Rolnictwo ekologiczne w świetle zmian regulacji prawnych”. Ze sprzedaży produktów ekologicznych zorganizowano i przeprowadzono szkolenia pt. „Promocja żywności

proekologicznej na rynku konsumenckim”. Szkolenia wynikały z zapotrzebowania rolników i przetwórców ekologicznych województwa kujawsko-pomorskiego.

- Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej

Z.2.D Rolnictwo ekologiczne

W obszarze produkcji metodami ekologicznymi informacje udzielone rolnikom dotyczyły procesu przestawiania gospodarstwa konwencjonalnego na system rolnictwa ekologicznego, agrotechniki upraw warzyw i zbóż metodami ekologicznymi, stanu rolnictwa ekologicznego, zakładania sadu ekologicznego. W ramach powyższego zagadnienia prowadzono działalność informacyjno-promocyjną poprzez artykuły merytoryczne zamieszczane na stronie internetowej Ośrodka oraz w wydawnictwie periodycznym „Wieś Kujawsko- Pomorska”. Artykuły w tematyce: „Stan rolnictwa ekologicznego”, „Ekologicznie w Brandenburgii”, „Znamy laureatów konkursu Na Najlepsze Gospodarstwo Ekologiczne w naszym regionie”. System rolnictwa ekologicznego upowszechniony był w audycjach radiowych i telewizyjnych oraz za pomocą stoiska promocyjnego, w ramach którego prowadzono edukację potencjalnych konsumentów żywności ekologicznej. W ramach tematu wydano broszurę pt. „Rola małych przeżuwaczy w rolnictwie ekologicznym”. W obszarze sprzedaży produktów ekologicznych udzielone informacje dotyczyły procesu sprzedaży żywności ekologicznej, problematyki możliwości sprzedaży surowca ekologicznego przez właścicieli gospodarstw ekologicznych województwa kujawsko-pomorskiego, sposobu właściwego znakowania produktów ekologicznych oraz skupu i kontraktacji warzyw ekologicznych. W obszarze Rolnictwo ekologiczne w ramach PROW 2007-2017 i 2014-2020 Informacje dotyczyły zasad pozyskania dotacji w ramach działania „Rolnictwo ekologiczne”, realizacji zobowiązania w ramach działania „Rolnictwo ekologiczne” oraz zmiany przepisów prawnych w zakresie realizacji działania. Pozostałe działania to udział w posiedzeniach, zebraniach i spotkaniach, komisjach konkursowych, klęskowych, imprezie okolicznościowej, audycje radiowe i tv, artykuł w innych wydawnictwach.

- Zadanie 7. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska

Z.7.D Rolnictwa ekologiczne Porady dotyczyły problematyki z zakresu agrotechniki w rolnictwie, możliwości spełnienia wymogów działania „Rolnictwo ekologiczne”. Podczas wizyt w gospodarstwach zweryfikowano strukturę zasiewów oraz prawidłowe prowadzenie zapisów w rejestrach działalności ekologicznej w gospodarstwie. W celu zwiększenia świadomości konsumenckiej w zakresie żywności ekologicznej zorganizowano i przeprowadzono konkursy: „Poznaję produkt ekologiczny” oraz „Na Najlepsze Gospodarstwo Ekologiczne”.

5. Działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i pozarolniczych funkcji wsi:

a) wsparcie rolników w podejmowaniu i rozwoju działalności pozarolniczej

- Zadanie 1. Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich

Z.1.E.1 Prowadzenie działalności pozarolniczej

Przeprowadzono szkolenie stacjonarne, którego tematem było „Zakładanie i prowadzenie działalności gospodarczej”.

Z.1.E.4 Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich

Zorganizowano szkolenia pt. „Aktywizacja mieszkańców wsi w zakresie podejmowania działalności gospodarczej”, „Wspólne działanie szansą aktywizacji i integracji lokalnego społeczeństwa”.

Z.1.M.1 Rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej, tworzenie sieci współpracy

Zorganizowano konferencję pn. „VI Kujawsko-Pomorskie Forum Turystyki Wiejskiej - Wyróżnij się!”. Podczas konferencji pracowano z uczestnikami nad budową wyróżniającej się oferty turystycznej oraz właściwym sposobem jej komercjalizacji. Skupiono się przede wszystkim na budowaniu świadomości przynależności terytorialnej i wykorzystywaniu potencjału regionu. Możliwość spędzenia dłuższego czasu w środowisku związanym z branżą turystyczną pozwoliło również na nawiązanie nowych kontaktów pomiędzy uczestnikami, mogących zaowocować przyszłą współpracą. Ważnym elementem konferencji był wyjazd studyjny, podczas którego zaprezentowano aktualnie najpopularniejsze możliwości specjalizacji oferty obiektów turystyki wiejskiej (m.in. gospodarstwa edukacyjne i opiekuńcze).

Tematy szkoleń stacjonarnych to: „Zagroda wiejska jako miejsce realizacji działalności turystycznej”, „Produkt lokalny jako element oferty turystycznej”, „Jakość i różnorodność usług turystycznych”, „Przepisy prawne w agroturystyce” oraz „Specjalizacja oferty kluczem do sukcesu”, a szkoleń wyjazdowych: „Zagroda wiejska jako miejsce realizacji działalności turystycznej”. Zgodnie z przewidywaniami uczestnicy szkoleń, posiadający już podstawową wiedzę na temat zakładania i prowadzenia działalności turystycznej na obszarach wiejskich, byli zainteresowani przede wszystkim bliższym poznaniem możliwości rozszerzenia oferty gospodarstwa – wyjścia poza standardowy wynajem pokoi i żywienie gości. Osoby świadczące usługi z zakresu turystyki wiejskiej zdają sobie sprawę z potrzeb współczesnych klientów, którzy oczekują oferty rozbudowanej o dodatkowe atrakcje i usługi. Duży nacisk położono na upowszechnianie idei budowania produktów sieciowych, które na te potrzeby odpowiadają.

- Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej

Z.2.E.1 Prowadzenie działalności pozarolniczej

Działalność informacyjna dotyczyła aspektów związanych z rejestracją działalności pozarolniczej, w tym obowiązującej procedury rejestracji i wymaganych dokumentów w tym celu, wysokości rocznej kwoty granicznej podatku dochodowego od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej oraz aspektów podlegania ubezpieczeniu ZUS.

Z.2.E.4 Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich

Informacje dotyczyły możliwości pozyskania środków finansowych na aktywizację zawodową (np. z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki), możliwości uczestniczenia w różnego typu szkoleniach (np. rękodzielniczym, podejmowania działalności gospodarczej, sprzedaży bezpośredniej). Napisano artykuły z zakresu aktywizacji mieszkańców obszarów wiejskich. Doradcy uczestniczyli w zebraniach i spotkaniach na szczeblu lokalnym, jak również w wydarzeniach i imprezach integrujących mieszkańców.

Z.2.M.1 Rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej, tworzenie sieci współpracy

Informacje dotyczyły zasad zakładania i prowadzenia działalności agroturystycznej, możliwości podniesienia atrakcyjności oferty turystycznej, organizowanych szkoleń i konferencji, możliwości pozyskania dotacji unijnych na rozwój działalności agroturystycznej. Udzielono wywiadu radiowego na temat obecnego stanu oraz perspektyw rozwoju turystyki wiejskiej na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.

Artykuły i informacje zamieszczone na stronie internetowej dotyczyły przede wszystkim prawnych aspektów prowadzenia działalności agroturystycznych prowadzonych na obszarach wiejskich oraz budowania współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rynku turystyki wiejskiej. Pozostałe działania, to udział w spotkaniach, komisji konkursowej, targach, audycja radiowa.

Z.9.E Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich

Porady skupiały się na zagadnieniach związanych z uruchamianiem oraz rozwijaniem działalności gospodarczej, koncepcji rozwoju firmy, w tym możliwości pozyskania oraz dostępnych źródeł środków finansowych na inwestycje związane z rozwojem przedsiębiorczości, zarówno dla istniejących przedsiębiorstw, jak i dla osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą. W tematyce aktywizacji porady dotyczyły też pomocy w realizacji Festiwalu Smaków jako imprezy aktywizującej mieszkańców wsi oraz aktywizacji osób przebywających w gospodarstwach opiekuńczych (np. zainstalowanie butelek na drzewach brzoźowych w celu zbierania soku, form aktywizacji społecznej).

Z.9.M Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenia promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku

Porady dotyczyły możliwości pozyskania dofinansowania na rozpoczęcie lub rozbudowę działalności turystycznej na obszarach wiejskich, przepisów prawnych związanych ze świadczeniem usług turystycznych w czynnych gospodarstwach rolnych, wyboru kierunku kształtowania oferty turystycznej, z wykorzystaniem naturalnych zasobów gospodarstwa, promocji oferty, gdzie doradzano wystawianie stanowisk na targach oraz rejestrację w internetowym serwisie agroturystycznym prowadzonym przez KPODR w Minikowie. Poradnictwo z tematu zagród edukacyjnych odnosiło się przede wszystkim do wymagań koniecznych do spełnienia w przypadku prowadzenia edukacji w gospodarstwie rolnym. Pytano o przepisy prawne z tym związane oraz o właściwy sposób dostosowania pomieszczeń do przyjmowania grup szkolnych. Porady dotyczyły kształtowania oferty edukacyjnej pod wymagania podstawy programowej dla szkół, przy jednoczesnym wykorzystaniu potencjału gospodarstwa rolnego. Często dopytywano także o drogę rejestracji w Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych. Świadczenie doradztwa dostosowanego do indywidualnych potrzeb znacząco pomaga w prawidłowym prowadzeniu gospodarstwa edukacyjnego oraz skutecznej promocji jego oferty. Porady udzielone w temacie gospodarstw opiekuńczych dotyczyły na równi kwestii związanych z rejestracją i prowadzeniem takiej działalności oraz spraw związanych z realizacją projektu „Zielona opieka - gospodarstwa opiekuńcze w woj. kujawsko-pomorskim”. Z zakresu promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca życia i wypoczynku, porady odnosiły dotyczyły wskazania atrakcyjnego miejsca do wypoczynku na terenie województwa kujawsko-pomorskiego oraz możliwości promocji oferty przez właścicieli obiektów turystycznych z obszarów wiejskich. Takie działania bezpośrednio przekładają się na wzrost stopnia promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca do życia i wypoczynku.

Przeprowadzono konkurs AGRO-wczasy, będący istotnym elementem działalności Ośrodka, gdyż wizytacje zgłoszonych do niego obiektów turystycznych pozwalają na uzyskanie wyraźniejszego obrazu obecnego stanu oferty turystyki wiejskiej województwa kujawsko-pomorskiego, a jego laureaci każdorazowo stanowią przykład dobrych praktyk dla osób zainteresowanych podjęciem działalności w tej dziedzinie, jak również dla potencjalnych klientów obiektów turystyki wiejskiej. Przeprowadzono również konkurs pn. „Turniej Powiatów”, którego celem było wyłonienie najlepszego powiatu województwa kujawsko-pomorskiego. Konkurs realizowany był po raz pierwszy podczas XVIII Targów Turystyczno-Ogrodniczych „Lato na Wsi” i cieszył się dużym zainteresowaniem zarówno potencjalnych uczestników jak i odwiedzających Targi.

b) informacja i promocja produktów regionalnych i lokalnych oraz systemów jakości

- Zadanie 1. Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich

Z.1.H.3 Systemy żywności

Zorganizowano i przeprowadzono szkolenie pn. „System QMP, profesjonalne doradztwo szansą zwiększenia dochodowości produkcji bydła opasowego”, na w którym omówiono warunki jakie powinny być spełnione przez hodowców by produkować wysokiej jakości wołowinę.

Z.1.J.1 Promocja i sprzedaż produktów lokalnych i regionalnych

Zorganizowano i przeprowadzono szkoleniastacjonarne pt. „Inkubator oraz zakład przetwórczy jako sposób na legalną sprzedaż produktów przetworzonych”, oraz pt. „Technologia produkcji sera długo dojrzewającego w warunkach domowych” i szkolenia wyjazdowe pn. „Promocja dziedzictwa kulturowego i kulinarnego województwa kujawsko-pomorskiego”.

- Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej

Z.2.H.3 Systemy żywności

Udzielono informacji na temat różnych systemów jakości żywności i jej certyfikacji.

Z.2.H.4 Systemy bezpieczeństwa żywności, dobre praktyki higieniczne, produkcyjne przy produkcji żywności w warunkach domowych, HACCP

Informacje dotyczyły bezpieczeństwa żywności w systemie HACCP. W tematyce przetwórstwa na poziomie gospodarstwa, odbiorców głównie interesowały zagadnienia związane ze sprzedażą.

Z.2.J.1 Promocja i sprzedaż produktów lokalnych i regionalnych

Informacje dotyczyły możliwości promocji i sprzedaży produktów regionalnych, ich potencjału marketingowego oraz idei i zasad funkcjonowania inkubatora przetwórstwa lokalnego. Pozostałe działania to artykuły, informacja na stronie internetowej, stoiska informacyjno-promocyjne, udział w spotkaniach, komisjach konkursowych, targach, audycja radiowa.

c) upowszechnianie wiedzy na temat produkcji żywności na niewielką skalę i wprowadzanie jej na rynek w krótkich łańcuchach dystrybucji, w tym na temat działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej, rolniczego handlu detalicznego i sprzedaży bezpośredniej

- Zadanie 1. Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich

Z.1.A.3 Prowadzenie przetwórstwa w ramach działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej (MLO)

Zorganizowano i przeprowadzono szkolenia nt. „Prowadzenia przetwórstwa w ramach działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej (MLO)”. Tematyka dotyczyła zasad funkcjonowania zakładów przetwórstwa produktów pochodzenia zwierzęcego i roślinnego w ramach działalności MLO. Omwiono wymogi prawne i organizacyjne oraz limity produkcji.

Z.1.J.2 Krótkie łańcuchy dostaw (od pola do stołu), w tym sprzedaż bezpośrednia

Zorganizowano i przeprowadzono konferencję pn. „Zasady legalnej sprzedaży produktów pierwotnych i przetworzonych”, na której przedstawiono podstawowe założenia ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia sprzedaży żywności

przez rolników, w szczególności zasad dotyczących bezpieczeństwa żywności, oznakowania produktów oraz opodatkowania obowiązującego rolników w zakresie rolniczego handlu detalicznego (RHD). Zorganizowano szkolenia stacjonarne z tematów takich jak: „Zasady legalnej sprzedaży produktów pierwotnych i przetworzonych”, „Od pola do stołu - prezentacja dobrych praktyk”, „Sprzedaż bezpośrednia produktów pszczelich”, „Sprzedaż bezpośrednia w gospodarstwie rolnym”.

- Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej

Z.2.A.3 Prowadzenie przetwórstwa w ramach działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej (MLO)

Informacje dotyczyły zasad przetwarzania produktów pochodzących z gospodarstwa rolnego oraz funkcjonowania zakładu MLO. Doradcy uczestniczyli w spotkaniach dotyczących tej tematyki.

Z.2.H.2 Tworzenie sieci współpracy w ramach łańcucha żywnościowego

Informacje dotyczyły budowania współpracy w ramach łańcucha żywnościowego pomiędzy producentami-przetwórcami-sprzedawcą.

Z.2.J.2 Krótkie łańcuchy dostaw (od pola do stołu), w tym sprzedaż bezpośrednia

Informacje dotyczyły zasad legalnej sprzedaży produktów w ramach sprzedaży bezpośredniej, działalności marginalnej i ograniczonej oraz rolniczego handlu detalicznego. W związku z wejściem w życie ustawy o Rolniczym Handlu Detalicznym wiele osób było zainteresowanych możliwością legalnej sprzedaży swoich wyrobów, jednocześnie pojawiały się wątpliwości co do interpretacji zapisów, stąd znacznie większe niż oczekiwane zainteresowanie indywidualnym doradztwem. Pozostałe działania to artykuły, informacje na stronie internetowej, udział w komisjach konkursowych, audycja radiowa i audycje tv.

d) przekazywanie informacji na temat możliwości rozwoju obszarów wiejskich z wykorzystaniem środków z UE

- Zadanie 1. Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich

Z.1.E.1 Prowadzenie działalności pozarolniczej

Działanie zostało opisane w priorytecie 5 - Działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i pozarolniczych funkcji wsi, podpunkt a) wsparcie rolników w podejmowaniu i rozwoju działalności pozarolniczej, na stronie 22.

Z.1.E.4 Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich

Działanie zostało opisane w priorytecie 5 - Działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i pozarolniczych funkcji wsi, podpunkt a) wsparcie rolników w podejmowaniu i rozwoju działalności pozarolniczej, na stronie 23.

Z.1.E.5 Program LEADER

Działanie zostało opisane w priorytecie 3 - Wsparcie wdrażania PROW na lata 2014-2020, podpunkt a) upowszechnianie wiedzy na temat PROW 2014-2020, na stronie 11.

Z.1.M.1 Rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej, tworzenie sieci współpracy

Działanie zostało opisane w priorytecie 5 - Działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i pozarolniczych funkcji wsi, podpunkt a) wsparcie rolników w podejmowaniu i rozwoju działalności pozarolniczej, na stronie 23.

Z.1.M.2 Zagrody edukacyjne

Zorganizowano i przeprowadzono szkolenie wyjazdowe pn. „Ideai funkcjonowanie zagród edukacyjnych”. Gospodarstwa rolne posiadają duży potencjał edukacyjny, gdyż umożliwiają praktyczne zapoznanie się dzieci i młodzieży ze zjawiskami występującymi w przyrodzie, co prowadzi do pogłębienia wiedzy uzyskanej w szkole. Prowadzenie zajęć edukacyjnych stanowi również opłacalny sposób na zwiększenie dochodów gospodarstwa.

Z.1.M.3 Gospodarstwa opiekuńcze

Zorganizowano i przeprowadzono konferencję oraz szkolenia stacjonarne. Tematy szkoleń to: „Gospodarstwa opiekuńcze - idea i możliwości funkcjonowania”, „Gospodarstwa opiekuńcze - poznaj dobre praktyki” oraz „Funkcjonowanie osób starszych w rodzinie - aspekty psychologiczne”. Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie koordynuje innowacyjny projekt pn. „Zielona opieka – gospodarstwa opiekuńcze w woj. kujawsko-pomorskim”, który ma na celu umieszczenie gospodarstwa opiekuńczego jako jednej z priorytetowych specjalizacji oferty gospodarstw wiejskich. Świadczenie opieki w gospodarstwie rolnym stanowi doskonałą alternatywę dla obecnie dostępnych zinstytucjonalizowanych świadczeń i może w znaczący sposób przyczynić się do wzrostu dochodowości gospodarstw rolnych w związku z podejmowaniem działalności pozarolniczej.

- Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej

Z.2.E.1 Prowadzenie działalności pozarolniczej

Działanie zostało opisane w priorytecie 5 - Działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i pozarolniczych funkcji wsi, podpunkt a) wsparcie rolników w podejmowaniu i rozwoju działalności pozarolniczej, na stronie 23.

Z.2.E.4 Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich

Działanie zostało opisane w priorytecie 5 - Działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i pozarolniczych funkcji wsi, podpunkt a) wsparcie rolników w podejmowaniu i rozwoju działalności pozarolniczej, na stronie 23.

Z.2.E.5 Program LEADER

Działanie zostało opisane w priorytecie 3 - Wsparcie wdrażania PROW na lata 2014-2020, podpunkt a) upowszechnianie wiedzy na temat PROW 2014-2020 na stronie 11.

Z.2.M.1 Rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej, tworzenie sieci współpracy

Działanie zostało opisane w priorytecie 5 - Działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i pozarolniczych funkcji wsi, podpunkt a) wsparcie rolników w podejmowaniu i rozwoju działalności pozarolniczej, na stronie 23.

Z.2.M.2 Zagrody edukacyjne

Informacje dotyczyły koncepcji i sposobu funkcjonowania Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych, a w szczególności sposobu rejestracji do Sieci. Skupiono się również na przekazaniu zainteresowanym informacji o aktualnej podstawie programowej dla szkół, aby mogli oni stworzyć program edukacyjny gospodarstwa dopasowany do wymagań grup szkolnych i przedszkolnych. Odnotowano wzrost zainteresowania tematyką edukacji w gospodarstwie rolnym i przewiduje się, że w najbliższym czasie kolejne obiekty z województwa kujawsko-pomorskiego zostaną włączone do Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych. Napisano artykuł dotyczący funkcjonowania Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych oraz sposób rejestracji.

Z.2.M.3 Gospodarstwa opiekuńcze

Informacje oraz artykuły, a także informacje zamieszczone na stronie internetowej, dotyczyły działalności gospodarstw opiekuńczych oraz związane były z realizacją projektu „Zielona opieka - gospodarstwa opiekuńcze w woj. kujawsko-pomorskim”. Projekt „Zielona opieka” promowano w Radiu PIK, Radiu Weekend, TVP Bydgoszcz. Wzięto udział w spotkaniach, targach, przygotowano artykuły do innych czasopism.

Z.2.M.4 Promocje wsi jako atrakcyjnego miejsca życia i wypoczynku

Informacje dotyczyły możliwości promocji oferty turystycznej obiektów, między innymi w internetowej bazie obiektów turystyki wiejskiej KPODR w Minikowie, jak również na targach i konferencjach poświęconych tematyce rozwoju turystyki obszarów wiejskich. Udzielano także wsparcia osobom chcącym wziąć udział w konkursach, których celem była promocja najlepszych obiektów turystycznych. Część informacji była skierowana bezpośrednio do osób zainteresowanych wypoczynkiem na wsi i polegała na poleceniu miejsc atrakcyjnych turystycznie, w tym obiektów agroturystycznych. Artykuły oraz informacje zamieszczone na stronie internetowej dotyczyły organizowanego w tym roku konkursu AGRO-wczasy oraz walorów turystycznych województwa kujawsko-pomorskiego. Ponadto wzięto udział w spotkaniu, imprezach okolicznościowych oraz komisji konkursowej.

- Zadanie 4. Udzielanie pomocy rolnikom i innym mieszkańcom obszarów wiejskich w zakresie sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy finansowej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych lub zagranicznych

Z.4.I.2 PROW 2014-2020

Działanie zostało opisane w priorytecie 3 - Wsparcie wdrażania PROW na lata 2014-2020, podpunkt b) pomoc rolnikom w ubieganiu się o środki finansowe z PROW, na stronie 12.

Z.4.I.3 Programy regionalne

Udzielono porad tematycznie związanych z uzyskiwaniem pomocy w ramach programów regionalnych.

Z.4.I.5 Pozostałe

Tematyka porad w tym punkcie była różnorodna. Dotyczyła wsparcia dla sektorów hodowlanych udzielanego przez ARR, dopłat do materiału siewnego i zwrotu akcyzy paliwowej, ale także rozwiązywania różnych sytuacji produkcyjnych i losowych w kontekście podjętych wcześniej zobowiązań. Szczególnie trudna była sytuacja rolników dotkniętych następstwami tragicznej i niszczycielskiej burzy, która dotknęła mieszkańców części obszaru województwa w sierpniu.

Z.4.II.2 – wypełnianie dokumentacji do wniosków w zakresie PROW 2014-2020)**

Działanie zostało opisane w priorytecie 3 - Wsparcie wdrażania PROW na lata 2014-2020, podpunkt b) pomoc rolnikom w ubieganiu się o środki finansowe z PROW, na stronie 12.

e) działalność promocyjna i informacyjna związana z organizowaniem i funkcjonowaniem grup producentów rolnych i ich związków, organizacji producentów i ich zrzeszeń oraz organizacji międzybranżowych (ze szczególnym uwzględnieniem formy spółdzielczej)

- Zadanie 1. Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich

Z.1.H.1 Zasady tworzenia i funkcjonowanie grup producentów rolnych, grup i organizacji producentów owoców i warzyw, zrzeszeń i innych form organizacji

Zorganizowano i przeprowadzono konferencję pn. „Zasady organizowania i funkcjonowania grup producentów rolnych”. Tematyka dotyczyła możliwości organizowania grup producenckich w naszym kraju, zasad funkcjonowania tych grup, możliwości pozyskania i wykorzystania środków pomocowych. Zorganizowano szkolenia stacjonarne pn. „Zasady organizowania i funkcjonowania grup producentów rolnych”, na których omówiono sytuację prawną organizowanych i funkcjonujących grup producentów.

- Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej

Z.2.H.1 Zasady tworzenia i funkcjonowanie grup producentów rolnych, grup i organizacji producentów owoców i warzyw, zrzeszeń i innych form organizacji

Informacje dotyczyły warunków i możliwości utworzenia grup producentów rolnym w ramach PROW 2014-2020. Zamieszczono materiały informacyjne na stronę www, dotyczące ogólnych zasad tworzenia grup i organizacji producentów w sektorze rolnym i leśnym. Przygotowano artykuły i inne wydawnictwa. Wzięto udział w spotkaniach, audycji radiowej i tv.

6. Działania na rzecz bezpieczeństwa żywności:

a) upowszechnianie wiedzy na temat uboju zwierząt z konieczności w celu pozyskania mięsa do spożycia przez ludzi

- Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej

Z.2.H.4 Systemy bezpieczeństwa żywności, dobre praktyki higieniczne, produkcyjne przy produkcji żywności w warunkach domowych, HACCP

Działanie zostało opisane w priorytecie 5 - Działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i pozarolniczych funkcji wsi, podpunkt b) informacja i promocja produktów regionalnych i lokalnych oraz systemów jakości, na stronie 25.

b) upowszechnianie wiedzy na temat produkcji mięsa przeznaczonego na użytek własny

- Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej

Z.2.H.4 Systemy bezpieczeństwa żywności, dobre praktyki higieniczne, produkcyjne przy produkcji żywności w warunkach domowych, HACCP

Działanie zostało opisane w priorytecie 5 - Działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i pozarolniczych funkcji wsi, podpunkt b) informacja i promocja produktów regionalnych i lokalnych oraz systemów jakości, na stronie 25.

7. Upowszechnianie innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich:

- Zadanie 1. Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich

Z.1.H.1 Zasady tworzenia i funkcjonowanie grup producentów rolnych, grup i organizacji producentów owoców i warzyw, zrzeszeń i innych form organizacji

Działanie zostało opisane w priorytecie 5 - Działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i pozarolniczych funkcji wsi, podpunkt e) działalność promocyjna i informacyjna związana z organizowaniem i funkcjonowaniem grup producentów rolnych i ich związków, organizacji producentów i ich zrzeszeń oraz organizacji międzybranżowych (ze szczególnym uwzględnieniem formy spółdzielczej), na stronie 29.

Z.1.A.2 Nowe rozwiązania w produkcji zwierzęcej

W tej tematyce zorganizowano i przeprowadzono konferencje, szkolenia stacjonarne i szkolenie wyjazdowe. Na konferencji pn. „Nowoczesne technologie w produkcji bydła mięsnego” omówiono zasady Systemu QMP jako szanse zwiększenia dochodowości produkcji bydła mięsnego. podczas konferencji „Nowoczesne rozwiązania w hodowli drobiu grzebiącego”, poruszane tematy dotyczyły stanu polskiego drobiarstwa zarówno w kraju jak i na świecie. Na konferencji pn. „Innowacyjne rozwiązania w chlewni” omówiono najnowsze rozwiązania w chlewniach oraz przepisy budowlane dotyczące tych budynków. „Hodowla alpaka w Polsce” to konferencja, na której tematyka dotyczyła możliwości wykorzystania alpaka w agroturystyce oraz w alpakoterapii, zasad odpowiedniego żywienia i chowu alpaka w polskich warunkach. Podczas konferencji „Naturalnie dla koni - lżej dla człowieka” tematyka dotyczyła właściwych metod treningu koni. Podczas konferencji „Nowoczesne rozwiązania w budynkach dla trzody chlewnej” producenci żywca wieprzowego mieli możliwość zapoznania się z nowymi, innowacyjnymi rozwiązaniami w budynkach dla świń. Zwrócono szczególną uwagę na zabezpieczenie budynków i stosowanie odpowiedniej bioasekuracji w obliczu afrykańskiego pomoru świń. Zaprezentowano również hodowcom możliwość poprawienia efektywności produkcji tuczników poprzez zastosowanie trójfazowego żywienia, poprawę mikroklimatu chlewni i jego wpływu na zdrowotność zwierząt. Producenci trzody zapoznani zostali także z programami wsparcia na modernizację gospodarstw w ramach PROW 2014- 2020. Konferencja pn. „Nowoczesne technologie w produkcji bydła mlecznego” dotyczyła najnowszych rozwiązań technologicznych wspomagających hodowlę bydła mlecznego, użycia robotów do doju, robotów do zadawania paszy i jej podgarniania, robotów do czyszczenia rusztów. Przedstawiono wpływ tych urządzeń na długowieczność krów. Omówiono urządzenia do pomiaru aktywności zwierząt które dzięki swoim pomiarom informuje hodowcę o stanie zdrowia zwierząt oraz wspomaga wykrywanie rui. Przedstawiono informacje dotyczące konstruowania obór uwzględniające prawidłową wentylację, optymalne wymiary kopców i korytarzy, właściwe rozmieszczenie poideł, lamp, urządzeń do ważenia zwierząt i pielęgnacji racic. Zaprezentowano najnowsze rozwiązania projektowania cielętników.

Tematy szkoleń stacjonarnych to: „Nowe kierunki w chowie bydła mięsnego”, „Nowe kierunki w hodowli bydła mlecznego”, „Nowoczesne technologie w chowie i hodowli bydła mlecznego”, „Genetyka w nowoczesnej hodowli bydła mlecznego”, „Ocena wartości użytkowej bydła ważnym elementem w profilaktyce hodowlanej krów mlecznych”, „Nowoczesne rozwiązania w hodowli królików”, „Nowoczesne rozwiązania w hodowli drobiu grzebiącego”. Odbyło się również szkolenie wyjazdowe pn. „Innowacyjne rozwiązania w organizacji chowu i przetwórstwa bydła mięsnego”, tematyka dotyczyła nowoczesnych rozwiązań w produkcji bydła mięsnego.

- Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej

Z.2.H.1 Zasady tworzenia i funkcjonowanie grup producentów rolnych, grup i organizacji producentów owoców i warzyw, zrzeszeń i innych form organizacji

Działanie zostało opisane w priorytecie 5 - Działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i pozarolniczych funkcji wsi, podpunkt e) działalność promocyjna i informacyjna związana z organizowaniem i funkcjonowaniem grup producentów rolnych i ich związków, organizacji producentów i ich zrzeszeń oraz organizacji międzybranżowych (ze szczególnym uwzględnieniem formy spółdzielczej), na stronie 29.

Z.2.A.2 Nowe rozwiązania w produkcji zwierzęcej

Informacje dotyczyły opieki nad końmi oraz zasad postępowania z nimi, systemu oceny (certyfikacji) bydła mięsnego, założenia systemu QMP, dodatków paszowych bez GMO, stosowania w żywieniu trzody chlewnej oleju rybnego, stosowania mocznika jako dodatku do pasz, zastosowania aminokwasów, łubinu w żywieniu bydła, nowych rozwiązań w budynkach inwentarskich dla trzody i krów mlecznych, zastosowania robotów udojowych w gospodarstwach mleczarskich, systemów wentylacji w oborze. Udzielano informacji dla pszczelarzy, dotyczyły one podstawowych czynności wykonywanych w czasie obsługi rodzin pszczelich takich jak ocena czerwienia matki pszczelej, ocena porażenia rodziny warrozą czy sposób i ilość poddawania ramek z węzą, informowano o sposobach poddawania matek pszczelich, rozładowania nastroju rojowego czy metodzie oceny dojrzałości miodu. Opracowano i wydano broszurę „Innowacyjne rozwiązania w organizacji chowu bydła mięsnego”. Publikacja adresowana do hodowców bydła mięsnego oraz doradców. Wydano również broszurę pt. „Innowacyjne wykorzystanie pyłku pszczelego w stymulacji wiosennej rodzin pszczelich (SIR). W czasie Rolniczego Festiwalu Nauki w Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie przeprowadzono wykład na temat „Innowacyjne rozwiązania w budynkach dla trzody chlewnej”. Udzielono również wywiadu na temat pasieki hodowlanej w Zarzeczewie i hodowli matek pszczelich dla TVP Bydgoszcz w czasie trwania targów w Zarzeczewie i Miodowym Lecie. Podczas trwania targów w Zarzeczewie przygotowano stoisko informacyjno- promocyjne na którym prezentowane były innowacyjne rozwiązania stosowane w produkcji roślinnej i zwierzęcej. Na tym stoisku udzielano również informacji i porad z zakresu nowych rozwiązań technologicznych w produkcji zwierzęcej. Tematami artykułów były wydarzenia w Ośrodku dotyczące nowych rozwiązań w produkcji zwierzęcej, trendów w hodowli i żywieniu zwierząt, sposobów na radzenie sobie z upałami w budynkach inwentarskich, obsługi pszczół, ich ochrony i nowych trendów hodowli, zwalczania much w budynkach inwentarskich, żywienia i sposobów utrzymania jałowic oraz żywienia bydła opasowego. Udzielono wywiadu prasowego na temat hodowli alpaka. Pozostałe działania to udział w posiedzeniach, zebraniach i spotkaniach, komisjach konkursowych, audycja tv, artykuł w innym wydawnictwie

- Zadanie 7. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska

Z.7.A.1 Nowe rozwiązania w produkcji roślinnej

Działanie zostało opisane w priorytecie 4 - Promowanie działań prośrodowiskowych i przeciwdziałającym zmianom klimatu, podpunkt b) upowszechnianie zasad prawidłowej gospodarki nawozowej, w tym propagowanie zasadności badania gleb i ich wapnowania oraz prawa wodnego i dyrektywy azotanowej, na stronie 17.

Z.7.A.2 Nowe rozwiązania w produkcji zwierzęcej Porady dotyczyły zagadnień technologii produkcji, opłacalności chowu świń, bydła, koni i innych zwierząt, warunków zachowania norm ochrony środowiska przy produkcji zwierzęcej oraz żywienia i organizowania bazy paszowej w gospodarstwie. Szczególnie dopytywano o: strączkowe w żywieniu świń, wpływ żywienia na zdrowotność i wydajność zwierząt, dobre budynki dla zwierząt, problemy w żywieniu i rozrodzie, szczególnie krów i trzody chlewnej.

Tab. C. - Kierunki priorytetowe rozwoju rolnictwa w ramach Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2017 r.

Numer priorytetu	Nazwa priorytetu	szkolenie		konferencja		szkolenie wyjazdowe		broszura		ulotka		material informacyjny/	porada/ informacja	konkurs/	pokaz/ demonstracja	stoisko inf.promocyjne	targi/ wystawy	pozostale
		I.form	I.uczestników	I.form	I.uczestników	I.form	I.uczestników	liczba	nakład	liczba	nakład	liczba	liczba odbiorców	I.form	I.form	I.form	I.form	I.form
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>	<i>h</i>	<i>i</i>	<i>j</i>	<i>k</i>	<i>l</i>	<i>m</i>	<i>n</i>	<i>o</i>	<i>p</i>	<i>r</i>	<i>s</i>	<i>t</i>
1.	Wdrażanie innowacyjnych rozwiązań wobec konwencjonalnych technologii upraw czy hodowli zwierząt, stwarzających szereg zagrożeń dla zrównoważonego rozwoju i postępu w rolnictwie oraz biologizacja rolnictwa poprzez popularyzację naturalnych procesów zachodzących w przyrodzie, stosowanie biologicznych czynników: ochrony roślin, poprawiających jakość plonów, zwalczających choroby i szkodniki – wspieranych współczesnymi zdobyczami technologicznymi	296	5935	24	2201	72	2015	16	9624	2	1500	265	17602	28	38	32	8	2070
2.	Zapobieganie i zwalczanie afrykańskiego pomoru świń	180	3000									14	3919			3		14

Kierunki priorytetowe rozwoju rolnictwa w ramach Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego były realizowane poprzez poniższe działania.

1. Wdrażanie innowacyjnych rozwiązań wobec konwencjonalnych technologii upraw czy hodowli zwierząt, stwarzających szereg zagrożeń dla zrównoważonego rozwoju i postępu w rolnictwie oraz biologizacja rolnictwa poprzez popularyzację naturalnych procesów zachodzących w przyrodzie, stosowanie biologicznych czynników: ochrony roślin, poprawiających jakość plonów, zwalczających choroby i szkodniki - wspieranych współczesnymi zdobyczami technologicznymi:

1. Zadanie 1. Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich

Z.1.A.1 Nowe rozwiązania w produkcji roślinnej

Działanie zostało opisane w priorytecie 4 MRiRW - Promowanie działań prośrodowiskowych i przeciwdziałających zmianom klimatu, b) upowszechnianie zasad prawidłowej gospodarki nawozowej, w tym propagowanie zasadności badania gleb i ich wapnowania oraz prawa wodnego i dyrektywy azotanowej, na stronie 13.

Z.1.A.2 Nowe rozwiązania w produkcji zwierzęcej

Działanie zostało opisane w priorytecie 7 MRiRW - Upowszechnianie innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich, na stronie 30.

Z.1.B.1 Technologia produkcji roślinnej

Działanie zostało opisane w priorytecie 4 MRiRW - Promowanie działań prośrodowiskowych i przeciwdziałających zmianom klimatu, b) upowszechnianie zasad prawidłowej gospodarki nawozowej, w tym propagowanie zasadności badania gleb i ich wapnowania oraz prawa wodnego i dyrektywy azotanowej, na stronie 14.

Z.1.B.2 Technologia produkcji zwierzęcej

Działanie zostało opisane w priorytecie 4 MRiRW - Promowanie działań prośrodowiskowych i przeciwdziałających zmianom klimatu, d) zwiększanie udziału roślin wysokobiałkowych w strukturze zasiewów oraz zwiększenie ich wykorzystania w przemyśle paszowym, w kontekście realizacji niektórych działań PROW 2014-2020, na stronie 19.

Z.1.B.3 Normy i wymagania wzajemnej zgodności (w tym dobrostan zwierząt)

W związku z powiązaniem płatności obszarowej ze spełnieniem wymogów wzajemnej zgodności przeprowadzono szkolenia stacjonarne pn. „Normy i wymagania wzajemnej zgodności w gospodarstwie rolnym”, „Wymogi dobrostanu bydła”, „Spełnienie wymagań zasady wzajemnej zgodności w gospodarstwie rolnym”. Na szkoleniach prezentowano również wymogi stosowane w produkcji zwierzęcej, dotyczyły one m.in. przechowywania pasz, warunków utrzymania zwierząt gospodarskich w budynkach inwentarskich, identyfikacji i rejestracji zwierząt i bioasekuracji.

Z.1.B.4 Poprawa stanu technicznego, technologicznego i organizacyjnego w gospodarstwach rolnych

Z uwagi na niestabilną sytuację wodną w regionie województwa kujawsko-pomorskiego (od warunków suszy do warunków skrajnego uwilgotnienia gleby) koniecznym się staje poszukiwanie rozwiązań technologicznych do zaistniałych warunków. Odpowiedzią na te problemy były zorganizowane szkolenia stacjonarne pt. „Polowa pojemność wodna gleb

i możliwość jej poprawy w warunkach gospodarstwa” oraz szkolenia wyjazdowe „Zapoznanie się z trendami w produkcji roślinnej, zwierzęcej i mechanizacji rolnictwa”.

Z.1.D Rolnictwo ekologiczne

Działanie zostało opisane w priorytecie 4 MRiRW - Promowanie działań prośrodowiskowych i przeciwdziałających zmianom, podpunkt e) wsparcie rolnictwa ekologicznego, na stronie 21.

Z.1.K.1 Zasady integrowanej produkcji

Działanie zostało opisane w priorytecie 4 MRiRW - Promowanie działań prośrodowiskowych i przeciwdziałających zmianom, podpunkt a) wsparcie wdrażania zasad integrowanej ochrony roślin, na stronie 12.

Z.1.K.2 Zasady integrowanej ochrony roślin.

Działanie zostało opisane w priorytecie Zadanie zostało opisane w priorytecie 4 MRiRW - Promowanie działań prośrodowiskowych i przeciwdziałających zmianom, podpunkt a) wsparcie wdrażania zasad integrowanej ochrony roślin, na stronie 12.

- Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej

Z.2.A.1 Nowe rozwiązania w produkcji roślinnej

Działanie zostało opisane w priorytecie 4 MRiRW - Promowanie działań prośrodowiskowych i przeciwdziałających zmianom klimatu, b) upowszechnianie zasad prawidłowej gospodarki nawozowej, w tym propagowanie zasadności badania gleb i ich wapnowania oraz prawa wodnego, i dyrektywy azotanowej, na stronie 15.

Z.2.A.2 Nowe rozwiązania w produkcji zwierzęcej

Działanie zostało opisane w priorytecie 6 MRiRW - Upowszechnianie innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich, na stronie 31.

Z.2.B.1 Nowe rozwiązania w produkcji zwierzęcej

Działanie zostało opisane w priorytecie 4 MRiRW - Promowanie działań prośrodowiskowych i przeciwdziałających zmianom klimatu, podpunkt b) upowszechnianie zasad prawidłowej gospodarki nawozowej, w tym propagowanie zasadności badania gleb i ich wapnowania oraz prawa wodnego, i dyrektywy azotanowej, na stronie 16.

Z.2.B.2 Technologia produkcji zwierzęcej

Działanie zostało opisane w priorytecie 4 MRiRW - Promowanie działań prośrodowiskowych i przeciwdziałających zmianom klimatu, podpunkt d) zwiększanie udziału roślin wysokobiałkowych w strukturze zasiewów oraz zwiększanie ich wykorzystania w przemyśle paszowym, w kontekście realizacji niektórych działań PROW 2014-2020, na stronie 20.

Z.2.B.3 Normy i wymagania wzajemnej zgodności (w tym dobrostan zwierząt)

Informacje dotyczyły między innymi wymiarów kopców dla cieląt utrzymywanych grupowo, sporządzenia inwentaryzacji stanu zwierząt, organizacji szkoleń chemicznych, dobrostanu zwierząt gospodarskich, zmian w przepisach o rejestracji i identyfikacji trzody chlewnej, norm wzajemnej zgodności w gospodarstwie rolnym, norm przechowywania środków ochrony roślin, dobrostanu dla opasów, przechowywania nawozów, norm bhp gospodarstwie, bilansu posiadanych zwierząt, terminu stosowania nawozów mineralnych na zboża zgodnie z Kodeksem Zwykłej Dobrej Praktyki Rolniczej, ważności kursu chemicznego, minimalnych wymiarów stanowisk dla drobiu. Artykuły dotyczyły dobrostanu zwierząt,

bioasekuracji w budynkach inwentarskich, żywienia macior w laktacji, prawidłowego prowadzenia dokumentacji dotyczącej identyfikacji i rejestracji zwierząt.

Z.2.B.4 Poprawa stanu technicznego, technologicznego i organizacyjnego w gospodarstwach rolnych

Informacje dotyczyły wydania opinii na temat zakupu gruntów, zasad prowadzenia ewidencji stosowania środków ochrony roślin, przechowywania większych ilości paliwa, poprawy organizacji rozrodu trzody, ewidencji stosowania środków biobójczych, dezynfekcyjnych, pułapek na gryzonie, odszkodowań z tytułu strat poniesionych w gospodarstwie, poprawy organizacji w gospodarstwie, szkoleń z zakresu stosowania środków ochrony roślin, zasad składania wniosku o zwrot akcyzy na paliwo. Udzielono wywiadu prasowego dotyczącego zmian w prawie budowlanym dla budynków gospodarczych o małej kubaturze. Na stoisku informacyjnym podczas targów, udzielano informacji z zakresu poprawy stanu technicznego, technologicznego i organizacyjnego w gospodarstwach rolnych. Pozostałe działania to udział w posiedzeniach, zebraniach i spotkaniach, komisjach konkursowych, klęskowych, imprezach okolicznościowych, targach, audycje tv, artykuł w innym wydawnictwie.

Z.2.D Rolnictwo ekologiczne

Działanie zostało opisane w priorytecie 4 MRiRW - Promowanie działań prośrodowiskowych i przeciwdziałających zmianom klimatu, podpunkt e) wsparcie rolnictwa ekologicznego, na stronie 22.

Z.2.K.1 Zasady integrowanej produkcji

Działanie zostało opisane w priorytecie 4 MRiRW - Promowanie działań prośrodowiskowych i przeciwdziałających zmianom klimatu, podpunkt a) wsparcie wdrażania zasad integrowanej ochrony roślin, na stronie 13.

Z.2.K.2 Zasady integrowanej ochrony roślin

Działanie zostało opisane w priorytecie 4 MRiRW - Promowanie działań prośrodowiskowych i przeciwdziałających zmianom klimatu, podpunkt a) wsparcie wdrażania zasad integrowanej ochrony roślin, na stronie 13.

- Zadanie 7. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska

Z.7.A.1 Nowe rozwiązania w produkcji roślinnej

Działanie zostało opisane w priorytecie 4 MRiRW - Promowanie działań prośrodowiskowych i przeciwdziałających zmianom klimatu, podpunkt b) upowszechnianie zasad prawidłowej gospodarki nawozowej, w tym propagowanie zasadności badania gleb i ich wapnowania oraz prawa wodnego i dyrektywy azotanowej, na stronie 17.

Z.7.A.2 Nowe rozwiązania w produkcji zwierzęcej

Działanie zostało opisane w priorytecie 7 MRiRW – Upowszechnianie innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich, na stronie 31.

Z.7.B.1 Technologia produkcji roślinnej

Działanie zostało opisane w priorytecie 4 MRiRW - Promowanie działań prośrodowiskowych i przeciwdziałających zmianom klimatu, podpunkt b) upowszechnianie zasad prawidłowej gospodarki nawozowej, w tym propagowanie zasadności badania gleb i ich wapnowania oraz prawa wodnego i dyrektywy azotanowej, na stronie 18.

Z.7.B.2 Technologia produkcji zwierzęcej

Działanie zostało opisane w priorytecie 4 MRiRW - Promowanie działań prośrodowiskowych i przeciwdziałających zmianom klimatu, podpunkt d) zwiększanie udziału roślin wysokobiałkowych w strukturze zasiewów oraz zwiększanie ich wykorzystania w przemyśle paszowym, w kontekście realizacji niektórych działań PROW 2014-2020, na stronie 21.

Z.7.B.3 Normy i wymagania wzajemnej zgodności (w tym dobrostan zwierząt)

Porady dotyczyły obowiązków posiadacza zwierząt w ramach Systemu Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt. Przeprowadzono wizyty w gospodarstwach dotyczące głównie oceny warunków utrzymania zwierząt, spełnienia zasady wzajemnej zgodności i poprawy organizacji produkcji. Ośrodek był organizatorem: I Regionalnej Wystawy Królików, Alpaka, Osłów i Kuców oraz XVIII Regionalnej Kujawsko-Pomorskiej Wystawy Zwierząt Hodowlanych. Dodatkową, oddzielną wystawą była X Kujawsko-Pomorska Wystawa Szynszyli.

Z.7.B.4 Poprawa stanu technicznego, technologicznego i organizacyjnego w gospodarstwach rolnych

Porady odnosiły się do spełnienia obowiązków posiadacza zwierząt w ramach systemu IRZ, zagadnień związanych z oznakowaniem zwierząt, zgłaszaniem do rejestru oraz prowadzeniem ksiąg i rejestracji w siedzibie stada, prawidłowego prowadzenia ewidencji środków dezynfekcyjnych, biobójczych, zmiany sposobu uprawy gruntów w prowadzonym gospodarstwie i ewidencji stosowania środków ochrony roślin. Zorganizowana i przeprowadzona została również Wojewódzka Olimpiada Wiedzy Rolniczej (19 eliminacji powiatowych i 1 finał wojewódzki). W ramach tego tematu zorganizowano konkursy promujące ciekawe technologie w produkcji rolniczej, najlepszych rolników i firmy działające w obszarze rolnictwa oraz przetwórstwa rolno-spożywczego, które mają osiągnięcia w praktyce. Były to konkursy: „Rolnik Farmer Roku”, „Agroliga 2017” i „Rolnik Pomorza i Kujaw”.

Z.7.D Rolnictwa ekologiczne

Działanie zostało opisane w priorytecie 4 MRiRW - Promowanie działań prośrodowiskowych i przeciwdziałającym zmianom klimatu, podpunkt e) wsparcie rolnictwa ekologicznego, na stronie 22.

Z.7.K.1 Zasady integrowanej produkcji

Porady odnosiły się do zasad integrowanej produkcji omówiono zasady jakie gospodarstwo musi spełniać aby produkować zgodnie z zasadami integrowanej produkcji, wad i zalet siewu materiałem kwalifikowanym. Omówiono postęp biologiczny w produkcji roślinnej. Przedstawiono obowiązki rolnika i zakres podstawowego wyposażenia gospodarstwa. Przedstawiono zasady stosowania środków ochrony roślin oraz innych odpadów poprodukcyjnych. Radzono przeprowadzać atesty opryskiwaczy i uczęszczać na kursy chemiczne organizowane dla rolników.

Z.7.K.2 Zasady integrowanej ochrony roślin

Porady dotyczyły wpływu spadków temperatur na rośliny, plonowanie i jakość uzyskiwanych plonów oraz sposobu zapobiegania i wywoływania odporności na przymrozki i okresowe chłody wiosenne. Oceniane były również zapisy w ewidencji zabiegów środkami ochrony roślin, która jest kluczowym dokumentem w spełnianiu przez rolników warunków integrowanej ochrony. Wizyty w gospodarstwach polegały głównie na ocenie spełniania wymogów związanych ze stosowaniem integrowanej ochrony w gospodarstwach i prowadzeniem dokumentacji z tym związanej.

2. Zapobieganie i zwalczanie afrykańskiego pomoru świń:

– **Zadanie 1. Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich**

Z.1.B.6 Bioasekuracja w gospodarstwie rolnym

Zadanie zostało opisane w priorytecie 1 MRiRW. Priorytet 1 Upowszechnianie wiedzy i informacji na temat zapobiegania i zwalczania ASF, z uwzględnieniem bioasekuracji, na stronie 9.

– **Zadanie 2. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej**

Z.2.B.6 Bioasekuracja w gospodarstwie rolnym

Zadanie zostało opisane w priorytecie 1 MRiRW. Priorytet 1 Upowszechnianie wiedzy i informacji na temat zapobiegania i zwalczania ASF, z uwzględnieniem bioasekuracji, na stronie 9.

2. Opis procesu przygotowania sprawozdania z działalności

Etapy przygotowania sprawozdania z rocznego programu działalności Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w 2017 roku

Krok 1

Spotkanie kierowników Powiatowych Zespołów Doradztwa Rolniczego oraz kierowników działów merytorycznych – omówienie zadań i obszarów pracy w 2017 roku oraz zasad sprawozdawczości. Przedstawienie powiązania zadań realizowanych zgodnie z Programem działalności KPODR na 2017 rok z priorytetami działalności doradczej określonymi przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz kierunkami priorytetowymi rozwoju rolnictwa w ramach Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego i priorytetami działalności doradczej KPODR pracownikom Powiatowych Zespołów Doradztwa Rolniczego (PZDR), działom merytorycznym

Krok 2

Powiatowe Zespoły Doradztwa Rolniczego przygotowują sprawozdanie z realizacji zadań za 2017 rok i przesyłają je do Działu Metodyki Doradztwa, Szkoleń i Wydawnictw.

Krok 3

Działy merytoryczne otrzymują informacje na temat zadań zrealizowanych przez Powiatowe Zespoły Doradztwa Rolniczego. Na tej podstawie opracowują sprawozdanie z realizacji zadań, uwzględniając sprawozdane zadania PZDR i realizowane przez specjalistów merytorycznych.

Krok 4

Dział Metodyki Doradztwa, Szkoleń i Wydawnictw dokonuje połączenia poszczególnych elementów Sprawozdania z realizacji rocznego programu działalności KPODR w 2017 roku. Sprawozdanie zostaje uzupełnione o informacje o zmianach w organizacji ośrodka doradztwa rolniczego w 2017 r. oraz zakres i metodykę procesu sprawozdawczego.

Krok 5

Dyrektor przyjmuje projekt Sprawozdania z realizacji rocznego programu działalności w 2017 roku i decyduje o jego przedłożeniu do zaopiniowania Radzie Społecznej Doradztwa Rolniczego i zatwierdzenia przez Ministra.

C. Działalność merytoryczna

Wstęp

Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w 2017 roku jako regionalne ogniwo ogólnopolskiej Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich zrealizował szereg zadań w ramach wsparcia innowacyjności i innowacji, w tym aktywne wsparcie tzw. grup operacyjnych na rzecz innowacji.

Wobec znacznego przyspieszenia ogłoszeń naborów do działań PROW 2014-2020 zwiększyło się zainteresowanie doradztwem w tym zakresie. Jest to widoczne w liczbie udzielonych przez KPODR informacji, porad, czy pomocy w opracowaniu dokumentacji aplikacyjnej i sprawozdawczej w ramach różnego typu operacji.

W ramach nowoczesnego doradztwa technologicznego Ośrodek rozpoczął doradztwo z zakresu wspomagania podejmowania decyzji przez rolnika. W tym celu testowano dwa modele chorobowe: parch jabłoni oraz zaraza ziemniaka. Zakupiono program RIMpro, który pozwala sadownikom racjonalizować zabiegi ochrony roślin na parcha jabłoni. To samo dotyczy programu NegFry, który został zainstalowany w kilku lokalizacjach w województwie kujawsko-pomorskim, gdzie zautomatyzowane stacje pomiarowe były zlokalizowane na plantacjach ziemniaków lub w ich pobliżu. Stacje meteorologiczne znajdują się również w systemie pomiarów suszy prowadzonym przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa PIB w Puławach.

W 2017 roku z powodu dużej ilości opadów, deszczy nawalnych, czy gradobicia rolnicy oraz samorządy lokalne byli zainteresowani śledzeniem warunków meteorologicznych o czym świadczyła liczba wejść na stronę internetową „Agrometeo”. Było to związane z kłopotami w wykonaniu zabiegów agrotechnicznych: ochrony, zbioru, uprawy, zasiewów jesiennych.

Międzynarodowy Dzień Rzepaku zorganizowany po raz drugi łączył tematykę technologiczną, innowacyjną oraz politykę zarówno unijną jak i krajową w zakresie wykorzystania śruty rzepakowej oraz roślin białkowych w żywieniu zwierząt. To wydarzenie spowodowało dalszą dyskusję nad wykorzystaniem białka ze śruty rzepakowej. Zagadnienie to było omawiane również podczas konferencji pt. „Śruta rzepakowa jako realna alternatywa dla importu soi”, na której odbyły się tematyczne panele dyskusyjne o możliwości zwiększenia wykorzystania pasz rzepakowych w produkcji mleka, bydła mięsnego i trzody chlewnej.

KPODR jako instytucja otoczenia biznesu (IOB) służył doradztwem istniejącym i potencjalnym przedsiębiorcom w zakresie zakładania działalności gospodarczej, nabywania lub podnoszenia kwalifikacji pracowników, tworzenia nowych miejsc pracy, racjonalizacji kosztów itp.

Ośrodek współpracował z Lokalnymi Grupami Działania w zakresie podejmowania działań na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, czy tworzeniu nowych miejsc pracy.

Dodatkowo KPODR świadczył doradztwo w zakresie reorientacji zawodowej rolników i domowników dla gospodarstw szukających dodatkowych źródeł dochodu. Szczególnie w tych gospodarstwach, które nie były w stanie utrzymać się z produkcji rolniczej oraz gdzie siła robocza oraz inne zasoby nie są już wykorzystywane w rolnictwie. Przykładem reorientacji rolników i jednocześnie innowacji społecznych na obszarach wiejskich był realizowany w 2017 roku projekt „Zielona opieka - rozwój gospodarstw opiekuńczych”, który będzie kontynuowany w roku następnym.

Ośrodek musiał się zmierzyć z działaniem nieprzewidzianym w programie działalności. Była to pomoc rolnikom poszkodowanym w nawałnicach. Doradcy uczestniczyli w komisjach klęskowych, pomagali w wypełnianiu dokumentacji o przyznanie odszkodowań oraz o dofinansowanie na odtwarzanie potencjału produkcji rolnej.

Działalność KPODR wpisała się w realizację priorytetów określonych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, jak również kierunków priorytetowych rozwoju rolnictwa w ramach Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego i priorytetów działalności doradczej Ośrodka.

C.1. Zadania nieodpłatne

Kujawsko-pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w 2017 roku udzielał wszechstronnej pomocy rolnikom i innym mieszkańcom obszarów wiejskich w celu zwiększenia dochodów z gospodarstwa i działalności pozarolniczej, jak również w celu poprawy warunków życia rodzin wiejskich.

Praca doradcza skoncentrowana była na upowszechnianiu informacji technologicznych w produkcji rolniczej i osiągnięć nauk rolniczych.

Działalność doradcza, informacyjna i upowszechnieniowa zaplanowana w poszczególnych zadaniach realizowana była poprzez organizowanie i prowadzenie konferencji i szkoleń, pokazów, demonstracji, poprzez udzielanie informacji, porad, pomocy w opracowaniu dokumentacji zgodnie z zapotrzebowaniem ze strony rolników i mieszkańców wsi, jak również upowszechnianie treści doradczych poprzez wydawnictwa (ulotki, broszury, prasa) czy audycję RTV oraz podczas imprez wystawienniczo-targowych i okolicznościowych organizowanych zarówno przez Ośrodek jak i inne instytucje. Wszystkie powyższe działania odnoszą się do zapotrzebowania ze strony rolników, mieszkańców wsi, władz samorządowych wojewódzkich i gminnych, związków rolników, szkół i uczelni rolniczych oraz innych instytucji działających na rzecz rolnictwa i rozwoju wsi.

Biorąc pod uwagę powyższe uwarunkowania Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego realizował zadania uwzględniając priorytety działalności doradczej określone przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, jak również określone w ramach Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz wypracowane przez Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego.

Zadanie 1.

Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich

Zadanie **Prowadzenie szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich** w 2017 roku było realizowane w formie konferencji, szkoleń stacjonarnych i wyjazdowych, w których wzięło udział 25495 odbiorców. Ogólna liczba form 1236, w tym 1098 szkoleń stacjonarnych, 101 szkoleń wyjazdowych i 37 konferencji.

Z.1.A.Stosowanie nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowla oraz przetwórstwo rolno-spożywcze

W tym obszarze tematycznym zorganizowano i przeprowadzono 17 konferencji dla 1363 uczestników, 109 szkoleń dla 2089 uczestników i 30 szkoleń wyjazdowych dla 944 uczestników. Liczba form 156, łączna liczba uczestników 4396.

Z.1.A.1.Nowe rozwiązania w produkcji roślinnej

W tej tematyce zorganizowano i przeprowadzono 10 konferencji dla 968 uczestników, 85 szkoleń dla 1546 uczestników, 29 szkoleń wyjazdowych dla 918 uczestników. Liczba form 124, łączna liczba uczestników 3432.

Na konferencji pn. „Forum Nasienne - nowości odmianowe zbóż” wykładowcami byli przedstawiciele Stacji Doświadczalnej Oceny Odmian (SDOO) w Chrzastowie, Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin PIB (IHiAR) w Radzikowie, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Bydgoszczy, firmy chemicznej Bayer Crop Science oraz Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego (KPODR). Podczas konferencji omówiono odmiany roślin zbożowych i bobowatych, rekomendowane dla województwa kujawsko-pomorskiego. Zakres tematyczny obejmował także identyfikację czynników chorobotwórczych.

Konferencja pn. „Innowacyjne technologie w rolnictwie - inwestycja w przyszłość” była realizowana wspólnie z Przedsiębiorstwem Rolniczo-Handlowym w Wieszczycach oraz z Zespołem Szkół Licealnych i Agrotechnicznych w Tucholi. Wykładowcami byli przedstawiciele firm branży rolniczej: YARA Polska, SYNGENTA, BASF, hodowle roślin oraz KPODR. Podczas konferencji omówiono zagadnienia dotyczące sytuacji ekonomicznej gospodarstw rolniczych w województwie kujawsko-pomorskim, zaprezentowano nowoczesne technologie w nawożeniu wiosennym zbóż i rzepaku.

„Rzepak nowe rozwiązania w uprawie” to temat konferencji, która została zorganizowana przy udziale Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, firmy Czajkowski, Bayer Crop Science oraz Rapool. Przedstawiciele ww. omawiali tematy związane z najnowocześniejszymi rozwiązaniami w produkcji rzepaku od wyhodowania najlepszych odmian poprzez uprawę, nawożenie, ochronę do zbioru i sprzedaży uzyskanych plonów.

Podczas konferencji „Nawożenie strategicznym czynnikiem wspomagającym uprawę” wykładowcami byli przedstawiciele Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy i Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Bydgoszczy. Podczas spotkania omówiono zasady efektywnego nawożenia zbóż, roli próchnicy w glebie oraz cele badań na zawartość węgla w glebie.

W czasie konferencji „Aspekty technologiczne upraw sadowniczych” wykłady prowadzili przedstawiciele Mondi Polska, Instytutu Ogrodnictwa w Skierniewicach, Intermag Sp. z o.o., Arysta LifeScience Polska Sp z o.o., Synthos Agro, pracownicy Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego. Uczestników zapoznano z działaniem „Współpraca” z PROW 2014-2020. Omówiono zagadnienia dotyczące chorób grzybowych w uprawach roślin pestkowych i jagodowych.

„Eurorzepak 2017” to temat konferencji międzynarodowej, którą zorganizowano wspólnie z Krajowym Zrzeszeniem Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych w Warszawie. Wykładowcami byli pracownicy Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin PIB Oddział w Poznaniu oraz Polskiego Stowarzyszenia Producentów Oleju. Tematem przewodnim debaty było „Europejskie źródła białka, w tym śruta rzepakowa jako alternatywa dla importu soi”.

Na konferencji pn. „Innowacyjne rozwiązania w zakresie postępu biologicznego i ochrony przed patogenami w agrotechnice ziemniaka. Monitorowanie agrofagów ziemniaka - ocena zdrowotna odmian”. Prelegentami byli przedstawiciele IHiAR PIB Oddział w Jadwisinie oraz w Boninie. Głównym tematem były problemy z zakresu agrotechniki i ochrony ziemniaka.

Podczas konferencji pn. „Wybrane problemy integrowanej ochrony zbóż i rzepaku na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego” wykładowcami byli pracownicy Działu Ochrony Roślin i Techniki Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Bydgoszczy, Zakładu Entomologii Instytutu Ochrony Roślin - PIB, Zakładu Mikologii Instytutu Ochrony Roślin - PIB, Zakładu Herbologii i Techniki Ochrony Roślin Instytutu Ochrony Roślin - PIB i Zakładu Transferu Wiedzy i Innowacji Instytutu Ochrony Roślin - PIB. Na konferencji przedstawiono zagadnienia związane z urzędową kontrolą integrowanej ochrony roślin.

Na konferencji „VIII Zjazd Sadowników Województwa Kujawsko-Pomorskiego – technologie integrowane w uprawie roślin sadowniczych” wykładowcami byli przedstawiciele Firmy Badawczo - Rozwojowej ICB Pharma z Jaworzna, naukowcy z Instytutu Ogrodnictwa w Skierniewicach oraz Instytutu Ochrony Roślin PIB w Poznaniu i przedstawiciel ARiMR Oddział Terenowy w Toruniu. Tematyka obejmowała aktualną sytuację gospodarstw sadowniczych, zasady integrowanej ochrony oraz wybrane aspekty technologiczne upraw sadowniczych.

Na konferencji „Śruta rzepakowa jako realna alternatywa dla importu soi. Możliwości zwiększenia wykorzystania pasz rzepakowych w produkcji mleka, bydła mięsnego i trzody chlewnej” wykładowcami byli: pracownicy Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin

PIB Oddział w Poznaniu, prezes Krajowego Zrzeszenia Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych, dyrektor generalny Polskiego Stowarzyszenia Producentów Oleju. Natomiast część seminaryjno-warsztatową prowadzili wykładowcy: z firmy Sano Sp. z o.o., ze Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie i z Ośrodka Hodowli Zarodowej w Osiecinach. Udział w debacie wzięli: wiceprezes Polskiego Stowarzyszenia Producentów Oleju – Radosław Stasiuk, prezydent Izby Zbożowo-Paszowej – Adam Tański, prezes Polskiego Zrzeszenia Producentów Bydła Mlecznego – Jerzy Wierzbicki oraz dr Zbigniew Lach z Ośrodka Hodowli Zarodowej Osiecin. Całość koordynował i moderował redaktor naczelny miesięcznika Top Agrar Polska Karol Bujoczek. Temat przewodni konferencji związany był z możliwością zastąpienia importowanej soi rodzimą śrutą rzepakową oraz możliwości zwiększenia wykorzystania pasz na bazie śruty rzepakowej w produkcji mleka, bydła mięsnego i trzody chlewnej.

Szkolenia stacjonarne były organizowane i przeprowadzone na następujące tematy: „Nowe odmiany zbóż zalecane dla województwa kujawsko-pomorskiego oraz zasady dopłat do materiału siewnego”, „Mieszańcowe czy populacyjne, które nasiona rzepaku wybrać”, „Nowe odmiany zbóż ozimych i jarych o podwyższonej odporności na suszę i patogeny”, „Nawozy nowej generacji w uprawach rolniczych”, „Uproszczona technika uprawy roślin rolniczych z uwzględnieniem strip-till”, „Postęp biologiczny w zakresie zbóż - nowości odmianowe pszenic, pszenżyta i jęczmienia”, „Nowe odmiany ziemniaka oraz jego ochrona”, „Ochrona roślin sadowniczych”, „Monitoring podstawowych chorób pszenicy w praktyce - rozpoznawanie wybranych chorób w okresie wegetacji”, „Monitoring występowania chorób na plantacji jabłoni chorób ze szczególnym uwzględnieniem parcha”, „Zalety i wady bezorkowej uprawy rzepaku ozimego”, „Praktyczne zastosowanie programu NegFry do ochrony ziemniaka przed zarazą ziemniaka – ocena zdrowotna odmian ziemniaka”, „Monitoring agrofagów roślin uprawnych na przykładzie programu SPEC – monitoring suchej zgnilizny kapustnych cz.1 i cz.2” „Innowacyjne rozwiązania w nawożeniu zbóż na różnych glebach w zależności od warunków wilgotnościowych”.

Tematy szkoleń wyjazdowych w 2017 roku to: „Zapoznanie się z nowymi trendami w produkcji ogrodniczej i sadowniczej”, „Postęp biologiczny w zakresie rzepaku - Porównanie odmian rzepaku w warunkach gospodarstwa rolnego”, „Postęp biologiczny w zakresie zbóż - Porównanie odmian pszenicy w warunkach gospodarstwa rolnego” „Zapoznanie się z nowymi trendami w produkcji ogrodniczej i sadowniczej”, „Nowoczesne technologie w systemie upraw uproszczonych”. Na zwiększone wykonanie szkoleń wyjazdowych i konferencji wpłynęło większe zainteresowanie tematyką w zakresie nowych rozwiązań w produkcji roślinnej.

Z.1.A.2. Nowe rozwiązania w produkcji zwierzęcej

W tej tematyce zorganizowano i przeprowadzono 7 konferencji dla 395 uczestników, 20 szkoleń dla 450 uczestników, szkolenie wyjazdowe dla 26 uczestników. Liczba form 28, łączna liczba uczestników 871.

Konferencja pn. „Nowoczesne technologie w produkcji bydła mięsnego”. Prelegentami byli przedstawiciele Polskiego Zrzeszenia Producentów Bydła Mięsnego. Na spotkaniu omówiono zasady Systemu QMP jako szanse zwiększenia dochodowości produkcji bydła mięsnego.

„Nowoczesne rozwiązania w hodowli drobiu grzebiącego”, to konferencja zorganizowana przy współpracy z Kujawsko-Pomorskim Zrzeszeniem Hodowców Drobiu i Producentów Jaj, Wojewódzkim Inspektoratem Weterynarii w Bydgoszczy i Uniwersytetem Przyrodniczym w Poznaniu. Przedstawiciele tych instytucji byli również wykładowcami. Poruszane tematy dotyczyły stanu polskiego drobiarstwa zarówno w kraju jak i na świecie.

Konferencja pn. „Innowacyjne rozwiązania w chlewni”. Wśród prelegentów byli pracownicy Instytutu Technologiczno-Przyrodniczego w Poznaniu i KPODR. Omówiono najnowsze rozwiązania w chlewniach oraz przepisy budowlane dotyczące tych budynków.

„Hodowla alpak w Polsce” to konferencja, na której wykładowcami byli członkowie Polskiego Związku Hodowców Alpak. Tematyka konferencji dotyczyła możliwości wykorzystania alpak w agroturystyce oraz w alpakoterapii, zasad odpowiedniego żywienia i chowu alpak w polskich warunkach.

„Naturalnie dla koni - lżej dla człowieka” to temat konferencji zorganizowanej wspólnie z Uniwersytetem Technologiczno-Przyrodniczym w Bydgoszczy oraz Gospodarstwem Agroturystycznym „TU i teraz GO!”. Prelekcje wygłosili lekarz weterynarii z Uniwersytetu Wrocławskiego, autorka metody współpracy z końmi - Holy Equus (HEQ), wykładowca na Uniwersytecie Pro Hipico Bon w Sierakowie oraz Joe Turner z Montany w USA - behawiorysta, spec. w dziedzinie psychologii koni. Tematyka dotyczyła właściwych metod treningu koni.

Konferencja „Nowoczesne rozwiązania w budynkach dla trzody chlewnej” odbyła się w ramach III Forum Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej Kujaw i Pomorza. Producenci żywca wieprzowego mieli możliwość zapoznania się z nowymi, innowacyjnymi rozwiązaniami w budynkach dla świń. Zwrócono szczególną uwagę na zabezpieczenie budynków i stosowanie odpowiedniej bioasekuracji w obliczu afrykańskiego pomoru świń. Zaprezentowano również hodowcom możliwość poprawienia efektywności produkcji tuczników poprzez zastosowanie trójfazowego żywienia, poprawę mikroklimatu chlewni i jego wpływu na zdrowotność zwierząt. Producenci trzody zapoznani zostali także z programami wsparcia na modernizację gospodarstw w ramach PROW 2014- 2020. Wykładowcami byli Kujawsko-Pomorski Wojewódzki Lekarz Weterynarii, przedstawiciele Firm: Sano i MSD AH, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa OR w Toruniu oraz Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego.

Konferencja „Nowoczesne technologie w produkcji bydła mlecznego” zorganizowana była wspólnie z Kujawsko-Pomorskim Związkiem Hodowli Bydła, Lely Center Bydgoszcz, Ośrodkiem Hodowli Zarodowej Sp. z o.o. w Osiecinach, Instytutem Zootechniki PIB, firmami Farm-MPartner Sp. z o.o., Afimilk, DeHeus z działu AGRAMATIC. Tematyka konferencji dotyczyła najnowszych rozwiązań technologicznych wspomagających hodowlę bydła mlecznego, użycia robotów do doju, robotów do zadawania paszy i jej podgarniania, robotów do czyszczenia rusztów. Przedstawiono wpływ tych urządzeń na długowieczność krów. Omówiono urządzenia do pomiaru aktywności zwierząt które dzięki swoim pomiarom informuje hodowcę o stanie zdrowia zwierząt oraz wspomaga wykrywanie rui. Przedstawiono informacje dotyczące konstruowania obór uwzględniające prawidłową wentylację, optymalne wymiary kopców i korytarzy, właściwe rozmieszczenie poidel, lamp, urządzeń do ważenia zwierząt i pielęgnacji racic. Zaprezentowano najnowsze rozwiązania projektowania cielętników.

Tematy szkoleń stacjonarnych to: „Nowe kierunki w chowie bydła mięsnego”, „Nowe kierunki w hodowli bydła mlecznego”, „Nowoczesne technologie w chowie i hodowli bydła mlecznego”, „Genetyka w nowoczesnej hodowli bydła mlecznego”, „Ocena wartości użytkowej bydła ważnym elementem w profilaktyce hodowlanej krów mlecznych”, „Nowoczesne rozwiązania w hodowli królików”, „Nowoczesne rozwiązania w hodowli drobiu grzebiącego”.

Odbyło się jedno szkolenie wyjazdowe pn. „Innowacyjne rozwiązania w organizacji chowu i przetwórstwa bydła mięsnego” w Spółdzielni Agrofirma Witkowo. Wykładowcami byli przedstawiciele Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego (SGGW) w Warszawie, Spółdzielni Agrofirma, UTP w Bydgoszczy oraz Polskiego Zrzeszenia Producentów Bydła Mięsnego.

Tematyka dotyczyła nowoczesnych rozwiązań w produkcji bydła mięsnego. Mniejsza ilość zrealizowanych szkoleń stacjonarnych wynikała z braku zapotrzebowania powyższą tematyką.

Z.1.A.3. Prowadzenie przetwórstwa w ramach działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej (MLO)

W tej tematyce zorganizowano i przeprowadzono 4 szkolenia nt. „Prowadzenia przetwórstwa w ramach działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej (MLO)”, w których uczestniczyły 93 osoby. Tematyka dotyczyła zasad funkcjonowania zakładów przetwórstwa produktów pochodzenia zwierzęcego i roślinnego w ramach działalności MLO. Wykładowcy omówili w szczególności wymogi prawne i organizacyjne oraz limity produkcji.

W związku ze zgłoszonym zapotrzebowaniem na szkolenia w zakresie MLO zrealizowano 2 szkolenia więcej niż zakładano w Programie działalności na 2017 rok.

Z.1.B. Rozwiązywanie problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych

W tym obszarze zorganizowano i przeprowadzono 6 konferencji dla 1050 uczestników, 349 szkoleń dla 6541 uczestników, 42 szkolenia wyjazdowe dla 1071 uczestników. Liczba form 397, łączna liczba uczestników 8662.

Z.1.B.1. Technologia produkcji roślinnej

Zorganizowano i przeprowadzono 86 szkoleń stacjonarnych dla 2017 uczestników i szkolenie wyjazdowe dla 19 uczestników. Liczba form 87, łączna liczba uczestników 2036. Tematyka organizowanych szkoleń dotyczyła technik i technologii stosowanych w gospodarstwach rolnych z uwzględnieniem specyficznych warunków klimatycznych i środowiskowych. W tym zakresie przeprowadzono następujące szkolenia: „Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi w uprawie buraka cukrowego” „Uprawa kukurydzy na kiszonkę i ziarno”, „Uprawa roślin bobowatych”, „Ochrona sadów przed przymrozkami”, „Uciążliwe chwasty w produkcji roślinnej”, „Najgroźniejsze szkodniki i choroby upraw zbożowych w województwie kujawsko-pomorskim”, „Zabiegi agrotechniczne zapobiegające negatywnym skutkom suszy w uprawach”, „Szkodniki zagrożeniem dla uprawy rzepaku ozimego”, „Porównywanie metod uprawy zbóż ozimych i jarych - zalety i wady (tradycyjne, uproszczone, siew bezpośredni)”, „Uciążliwe chwasty w produkcji roślinnej”, „Ochrona warzyw kapustnych przed chorobami i szkodnikami”, „Technologia produkcji roślin zbożowych”, „Rośliny strączkowe, jako element zmianowania w strukturze zasiewów”, „Technologia uprawy i ochrony zbóż konsumpcyjnych”, „Ochrona cebuli przed chwastami, chorobami i szkodnikami”, „Ocena polowa w okresie wegetacji pszenicy ozimej”, „Wpływ klimatu i agrotechniki na różne odmiany rzepaku ozimego”, „Ocena stanu plantacji roślin uprawnych”, „Rekultywacja łąk i pastwisk”, „Choroby ograniczające plony w produkcji zbóż i rzepaku”, „Uprawa roślin bobowatych”, „Zalety roślin bobowatych drobnonasiennych i ich uprawa”, „Ochrona przed chorobami i nawożenie pomidorów gruntowych”, „Zalecenia wiosennej ochrony roślin”, „Jesienna ochrona zbóż”, „Uprawa kukurydzy na ziarno i kiszonkę”, „System wspomaganie podejmowania decyzji NegFry w uprawie ziemniaka w praktyce”, „Ochrona zbóż przed chorobami grzybowymi”, „Ocena stanu plantacji roślin uprawnych”. Na uwagę zasługuje szkolenie pn. „Co w polu piszczy?”, które odbyło się na polach doświadczalnych SDOO w Chrzastowie. Wykładowcami byli przedstawiciele UTP w Bydgoszczy i firmy Yara Poland. Głównym tematem wystąpień był wpływ niskiej temperatury na odżywianie roślin oraz presja chorób grzybowych. Omówiono również szczegółowo ograniczenia pobierania składników pokarmowych w warunkach niskich temperatur oraz w warunkach braku któregoś z makro- lub mikroelementu w glebie.

Konferencja pt. Problem suszy w woj. kujawsko-pomorskim, nie odbyła się ponieważ zrealizowano wyjazd studyjny, który swoim zakresem obejmował ten temat. Projekt był realizowany w ramach Planu Operacyjnego KSiW na lata 2016-2017 w zakresie Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR), pn. „Wykorzystanie potencjału nowych odmian roślin uprawnych w rolnictwie zrównoważonym”. Operacja odbyła się w dniach 22-23.06.2017 r. i była skierowana do rolników, doradców. Celem operacji był wyjazd do firmy hodowlano-nasiennej Hodowla Roślin Strzelce oraz Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin PIB w Radzikowie i Zakładu Doświadczalnego w Falentach, który podlega Instytutowi Technologiczno-Przyrodniczemu w Falentach k/Warszawy. W Instytucie Hodowli i Aklimatyzacji Roślin PIB w Radzikowie uczestnicy uzyskali informacje m.in. na temat gromadzenia danych dotyczących efektów prac hodowlanych i możliwości ich praktycznego wykorzystania w warunkach zrównoważonego rolnictwa. Na rzecz większej ilości zrealizowanych szkoleń stacjonarnych zrezygnowano z zaplanowanych 2 szkoleń wyjazdowych oraz jednej konferencji.

Z.1.B.2. Technologia produkcji zwierzęcej

W tej tematyce zorganizowano i przeprowadzono 6 konferencji dla 1050 uczestników, 53 szkolenia dla 996 uczestników, 2 szkolenia wyjazdowe dla 47 uczestników. Łączna liczba form 61, łączna liczba uczestników 2093.

Na konferencji pn. „Konie w gospodarstwie rolnym - szansa na dodatkowy dochód” wykładowcami byli przedstawiciele Polskiego Klubu Kawaleryjskiego, Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy, hipoterapeuta, trener jeździectwa naturalnego, trener medytacji na koniu. W przeszłości rozwój gospodarczy danego kraju był silnie uzależniony od poziomu rozwoju jeździectwa. Tematem były konie w gospodarstwie rolnym, jako szansa na dodatkowy dochód.

„Gospodarstwo ProBio Ekonomiczne droga do zrównoważonego rozwoju rolnictwa”, to konferencja, która została zorganizowana we współpracy z Klubem Dobrego Rolnika w Strzelnie. Wykładowcami byli pracownicy Probiotics Bratuszyn, Rolniczego Zakładu Doświadczalnego SGGW w Chylicach, firmy „Działpol” Działalność i KPODR. Podczas konferencji przekazano informacje dotyczące zastosowania preparatów mikrobiotycznych w produkcji mleka i w chowie bydła mięsnego oraz celem poprawy żyzności gleby. Omówiono również zagadnienie dotyczące bioasekuracji w kontekście zagrożenia chorobą ASF i ptasią grypą.

„Forum Pszczelarzy” to konferencja której organizatorami byli Regionalny Związek Pszczelarzy w Toruniu i KPODR w Minikowie. Wykładowcami byli specjaliści ds. pszczelarstwa z Niepołomic i z Czech. Tematyka dotyczyła racjonalizacji w gospodarstwie pasiecznym na podstawie doświadczeń własnych.

Konferencja pn. „Kujawsko-Pomorskie Seminarium Hodowców Szynszyli”. Zorganizowana we współpracy z Krajowym Związkiem Hodowców Szynszyli, Krajowym Centrum Hodowli Zwierząt w Warszawie, UTP w Bydgoszczy i SGGW w Warszawie. Tematyka dotyczyła dobrostanu w chowie szynszyli, rozrodu na fermach szynszyli i zachowań matczynek, chorób szynszyli fermowych.

Konferencja „Innowacyjne wykorzystanie kwiatowego pyłku pszczelego w stymulacji wiosennej rodzin pszczelich”. Tematyką konferencji i warsztatów było wykorzystanie naturalnego kwiatowego pyłku w celu przyspieszenia rozwoju rodzin pszczelich czego efektem jest większa liczba pszczół robotnic w okresie występowania pierwszych pożytków, co skutkuje lepszym zapyleniem i większą ilością odbieranego miodu. Wykładowcami byli: Prezes Regionalnego Związku Pszczelarzy Ziemi Kujawsko - Dobrzyńskiej we Włocławku, wykładowca z Katedry Zoologii Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy,

pszczelarze, praktycy, fachowcy, hodowca matek pszczelich, specjalista w dziedzinie apiterapii.

Konferencja „Aktualne tendencje w hodowli i chowie drobiu wodnego” zorganizowana była przy współpracy Zakładu Doświadczalnego Instytutu Zootechniki PIB w Kołudzie Wielkiej, Stacji Zasobów Genetycznych Drobiu wodnego w dworzyskach i Fundacji Hodowców Polskiej Gęsi Białej. Tematyka dotyczyła hodowli i chowu gęsi w Polsce, ras zachowawczych kaczek i gęsi, programów żywienia dla drobiu wodnego i utrzymania stad reprodukcyjnych w obliczu aktualnych zagrożeń.

Tematy szkoleń stacjonarnych to: „Wpływ żywienia na płodność i plenność loch oraz kondycję prosiąt”, „Błędy w żywieniu trzody chlewnej”, „ABC zakiszania pasz”, „Technologia chowu bydła mlecznego z uwzględnieniem prawidłowego żywienia”, „Identyfikacja i rejestracja zwierząt”, „Technologia utrzymania bydła mlecznego”, „Odchów cieląt i jałówek ras mlecznych”, „Aktualna sytuacja i zagadnienia produkcji owczarskiej w województwie kujawsko-pomorskim”, „Dobrostan oraz żywienie poszczególnych grup technologicznych trzody chlewnej”, „Efektywne zakiszanie soczystych pasz objętościowych”, „Wymiana matek pszczelich jako sposób na zwiększenie wydajności miodnej”, „Wpływ zapylaczy na poprawę plonowania roślin owadopylnych”, „Pasieka wędrowna i stacjonarna - wady i zalety”, „Żywienie bydła opasowego”, „Zanim wezwiesz weterynarza - symptomy objawów chorobowych u trzody chlewnej”, „Wybrane elementy prawidłowego przygotowania loch do rozrodu”, „Efektywne żywienie bydła mięsnego - podstawa do uzyskania zysku”, „Organizacja bazy paszowej w gospodarstwach produkujących żywiec wieprzowy”, „Wpływ żywienia loch na płodność i plenność oraz kondycję prosiąt”, „Błędy w żywieniu trzody chlewnej”.

Przeprowadzono również dwa szkolenia wyjazdowe pn. „Nowoczesne wyposażenie budynków inwentarskich”.

Duże zainteresowanie tematyką technologii produkcji zwierzęcej spowodowało, że zorganizowano więcej szkoleń stacjonarnych i konferencji niż zakładano w Programie na 2017 rok.

Z.1.B.3. Normy i wymagania wzajemnej zgodności (w tym dobrostan zwierząt)

W tym obszarze zorganizowano i przeprowadzono 11 szkoleń, w których uczestniczyło 221 osób. W związku z powiązaniem płatności obszarowej ze spełnieniem wymogów wzajemnej zgodności przeprowadzono szkolenia stacjonarne pn. „Normy i wymagania wzajemnej zgodności w gospodarstwie rolnym”, „Wymogi dobrostanu bydła”, „Spełnienie wymagań zasady wzajemnej zgodności w gospodarstwie rolnym”. Na szkoleniach prezentowano również wymogi stosowane w produkcji zwierzęcej, dotyczyły one m.in. przechowywania pasz, warunków utrzymania zwierząt gospodarskich w budynkach inwentarskich, identyfikacji i rejestracji zwierząt i bioasekuracji. Zwiększone zainteresowanie szkoleniami z ww. tematyki wpłynęło na realizację ponadprogramowych szkoleń stacjonarnych.

Z.1.B.4. Poprawa stanu technicznego, technologicznego i organizacyjnego w gospodarstwach rolnych

W tym obszarze zorganizowano i przeprowadzono 9 szkoleń stacjonarnych dla 118 uczestników, 39 szkoleń wyjazdowych dla 1005 uczestników. Liczba form 48, łączna liczba uczestników 1123.

Z uwagi na niestabilną sytuację wodną w regionie województwa kujawsko-pomorskiego (od warunków suszy do warunków skrajnego uwilgotnienia gleby) koniecznym się staje poszukiwanie rozwiązań technologicznych do zaistniałych warunków. Odpowiedzią na te problemy były zorganizowane szkolenia stacjonarne pt. „Polowa pojemność wodna gleb i możliwość jej poprawy w warunkach gospodarstwa” oraz szkolenia wyjazdowe „Zapoznanie się z trendami w produkcji roślinnej, zwierzęcej i mechanizacji rolnictwa. Zrealizowana ilość

szkoleń była wystarczająca i wyczerpała daną tematykę, dlatego też nie zorganizowano 3 szkoleń wyjazdowych z 42 zaplanowanych.

Z.1.B.5. BHP

W tym obszarze zorganizowano i przeprowadzono 10 szkoleń, w których uczestniczyło 189 osób. Szczególną uwagę poświęcono zagadnieniom bezpiecznego obchodzenia się ze środkami ochrony roślin dla operatora opryskiwacza, roślin uprawnych oraz środowiska. Zrealizowane tematy szkoleń stacjonarnych to: „Bezpieczeństwo i higieny pracy w gospodarstwie rolnym”, „Bezpieczne stosowanie środków ochrony roślin w produkcji roślinnej”. W związku ze zwiększonym zapotrzebowaniem zorganizowano nadprogramowo 2 szkolenia stacjonarne.

Z.1.B.6. Bioasekuracja w gospodarstwie rolnym

W tym obszarze zorganizowano i przeprowadzono 180 szkoleń, w których uczestniczyło 3000 osób. Szkolenia organizowane były przy współpracy Kujawsko-Pomorskiego Lekarza Weterynarii oraz powiatowych lekarzy weterynarii. Na szkoleniach nt. „Jak zabezpieczyć swoją chlewnię w obliczu zagrożenia ASF w Polsce”, „Zagrożenia chorobą ASF w Polsce”, „Zasady bioasekuracji, kwarantanny i ochrony stad trzody chlewnej” poruszano zagadnienia związane z możliwością ochrony stad trzody chlewnej przed chorobą ASF. W związku z wystąpieniem ogniska ptasiej grypy zorganizowano szkolenia pt. „Zasady bioasekuracji gospodarstw przed wirusem ptasiej grypy”, na których przedstawiano m.in. zasady ochrony ptactwa domowego. Problemy dotyczące grypy ptaków i ASF wpłynęły na zrealizowanie 61 dodatkowych szkoleń stacjonarnych.

Z.1.C. Rachunkowość w gospodarstwach rolnych

Działalność szkoleniowa z rachunkowości w gospodarstwach rolnych obejmowała takie obszary tematyczne jak rachunkowość rolna i podatkowa oraz ubezpieczenia społeczne rolników. Przeprowadzono 89 szkoleń dla 1495 uczestników i 3 konferencje dla 144 uczestników. Liczba form 92, łączna liczba uczestników 1639 uczestników.

Z.1.C.1. Rachunkowość rolna

W ramach rachunkowości rolnej przeprowadzono 23 szkolenia, w których udział wzięło 427 osób. Przeprowadzono szkolenia pt. „Rachunkowość rolna w gospodarstwie rolnym”, na których przedstawiono następujące zagadnienia: rola rachunkowości w zarządzaniu gospodarstwem, zasady prowadzenia rachunkowości w gospodarstwie, analiza bilansu majątkowego, wyniku finansowego oraz przepływów pieniężnych. Na szkoleniach pn. „Rachunek wyników - czyli rezultaty ekonomiczne działalności rolniczej” zagadnienia dotyczyły: definicji rachunku wyników, analizy produkcji i kosztów, analizy wyniku finansowego i jego rozdysponowania, oceny efektywności gospodarowania. „Przepływy pieniężne – najważniejsze jest utrzymanie płynności finansowej” to kolejny zrealizowany temat szkolenia, na którym omawiano zagadnienia: definicja przepływów pieniężnych, ocena płynności finansowej w ujęciu statystycznym i dynamicznym, analiza sezonowości oraz zarządzanie przepływami pieniężnymi. Na szkoleniach „Co to jest i jakie korzyści daje sporządzanie bilansu majątkowego?” omówiono: definicję bilansu finansowego, analizę poziomu bilansu finansowego – kapitał pracujący, analizę aktywów i pasywów gospodarstwa oraz ich wpływ na wyniki produkcyjne i ekonomiczne. Odbyły się również szkolenia pn. „Zasady prowadzenia ewidencji przychodów i rozchodów dla beneficjentów PROW 2014-2020”. Liczba zrealizowanych szkoleń stacjonarnych z zakresu rachunkowości rolnej wynikała z zapotrzebowania na szkolenia w 2017 roku.

Z.1.C.2. Rachunkowości podatkowa

W ramach rachunkowości podatkowej przeprowadzono 66 szkoleń dla 1068 uczestników i 2 konferencje dla 130 uczestników. Liczba form 68, łączna liczba uczestników 1198.

Na szkoleniach pt. „Podatek od towarów i usług ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień w rolnictwie” oraz „Zmiany w podatku VAT - nowe zasady rozliczania w 2017 roku” omawiano zagadnienia takie jak: nowe zasady rejestracji VAT i rozliczeń kwartalnych, wykreślenie z rejestru podatników VAT, nowe zasady zwrotu podatku VAT, deklaracje i informacje podsumowujące, rozszerzenie zakresu stosowania odwrotnego obciążenia na kolejne towary oraz usługi budowlane, dodatkowe sankcje w podatku VAT, nieprawidłowości w rozliczaniu VAT. Zorganizowano i przeprowadzono również szkolenia pt. „ Kontrola podatkowa – prawa i obowiązki podatnika”, „Podatek VAT w praktyce” i „Podatek VAT w rolnictwie”, na których prezentowano następujące zagadnienia: pojęcie podatku, zagadnienia prawne, status rolnika ryczałtowego, procedura przejścia na rozliczanie podatku VAT na zasadach ogólnych, podatek naliczony i należny, obowiązujące stawki VAT, aktualne zagadnienia podatku VAT – odwrotne obciążenie, dostawa towarów używanych, nieściągalne wierzytelności, kasa fiskalna. Wykładowcami byli specjaliści KPODR w Minikowie.

Ponadto we współpracy z Urzędami Skarbowymi w Toruniu i Włocławku zorganizowano 2 konferencje pt. „Kontrola podatkowa – prawa i obowiązki podatnika”, na których omówiono zagadnienia związane z charakterystyką trybów czynności sprawdzających, kontrolą podatkową postępowaniem podatkowym, najczęściej popełnianymi nieprawidłowości w rozliczaniu podatku VAT oraz przedstawiono nowe obowiązki podatników od 1 stycznia 2018 roku. Duże zapotrzebowanie na szkolenia z zakresu rachunkowości podatkowej wpłynęły na realizację większej ilości szkoleń stacjonarnych i konferencji niż zaplanowano w Programie działalności na 2017 rok.

Z.1.C.3. Ubezpieczenia społeczne oraz majątkowe

W zakresie ubezpieczeń społecznych zorganizowano we współpracy z urzędami skarbowymi konferencję pt. „Jak legalnie zatrudnić pracownika – cudzoziemca w rolnictwie” dla 14 uczestników, na której przedstawiono następujące zagadnienia: legalizacja pobytu cudzoziemców w Polsce, zatrudnianie i powierzanie pracy cudzoziemcom, opodatkowanie dochodów uzyskiwanych przez cudzoziemców w Polsce. Wyżej opisana konferencja została zrealizowana zamiast zaplanowanych 2 szkoleń stacjonarnych (zmieniono formę realizacji).

Z.1.D. Rolnictwo ekologiczne

W obszarze tematycznym rolnictwa ekologicznego zorganizowano i przeprowadzono 14 szkoleń dla 262 uczestników, konferencję dla 58 uczestników, liczba form 15, liczba uczestników 320.

Z.1.D.1. Produkcja metodami ekologicznymi

Z produkcji metodami ekologicznymi zorganizowano i przeprowadzono konferencję dla 58 uczestników, 12 szkoleń dla 220 uczestników. Łączna liczba form 13, łączna liczba uczestników 278.

Zorganizowano konferencję pn. „Perspektywy dla rolnictwa ekologicznego”. Wykładowcami byli: przedstawiciel Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa PIB w Puławach, rolnik - właściciel gospodarstwa ekologicznego w Wilczkowicach Dolnych, pracownicy KPODR. Tematyka konferencji dotyczyła gospodarki nawozowej i kształtowania żyzności gleby w rolnictwie ekologicznym, metod i środków stosowanych w ekologicznej uprawie roślin.

Zrealizowane tematy szkoleń podyktowane były zapotrzebowaniem rolników. Dotyczyły głównie produkcji roślinnej metodami ekologicznymi, zmieniających się regulacji prawnych

w zakresie rolnictwa ekologicznego, ekologicznej produkcji zwierzęcej. Głównymi tematami szkoleń były: „Zasady rolnictwa ekologicznego”, „Zagadnienia agrotechniczne w rolnictwie ekologicznym”, „Rolnictwo ekologiczne a ochrona środowiska”, „Rolnictwo ekologiczne w świetle zmian regulacji prawnych”. Duże zainteresowanie systemem rolnictwa ekologicznego sprawiło, że zaistniała potrzeba zwiększenia ilości szkoleń, które zrealizowano w powyższym temacie.

Z.1.D.2. Sprzedaż produktów ekologicznych

Ze sprzedaży produktów ekologicznych zorganizowano i przeprowadzono 2 szkolenia, w których uczestniczyły 42 osoby. Temat szkoleń to „Promocja żywności proekologicznej na rynku konsumenckim”. Szkolenia wynikały z zapotrzebowania rolników i przetwórców ekologicznych województwa kujawsko-pomorskiego. Liczne zapytania w zakresie sprzedaży produktów ekologicznych wymusiły potrzebę realizacji dodatkowego szkolenia w powyższym zakresie.

Z.1.E. Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich

W tym obszarze tematycznym zorganizowano i przeprowadzono 15 szkoleń, w których uczestniczyły 334 osoby.

Z.1.E.1. Prowadzenie działalności pozarolniczej

W tej tematyce zorganizowano i przeprowadzono szkolenie stacjonarne, w którym uczestniczyło 13 osób. Tematem szkolenia było „Zakładanie i prowadzenie działalności gospodarczej”. Planowano również zorganizowanie szkolenia pt. „Biznesplan narzędziem podejmowania decyzji w działalności gospodarczej”, jednakże z uwagi na duże zainteresowanie indywidualnym doradztwem związanym z tą tematyką zrezygnowano z przeprowadzenia tego szkolenia.

Z.1.E.2. Tworzenie i funkcjonowanie organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej

W ramach tej tematyki odbyły się 2 szkolenia „Tworzenie i funkcjonowanie organizacji i podmiotów ekonomii społecznej”, w których uczestniczyły 22 osoby. Wykładowcy po omówieniu wymogów formalnych skupili się na perspektywach rozwoju takich podmiotów. Uczestnicy byli szczególnie zainteresowani możliwością świadczenia przez nich usług w formie gospodarstw opiekuńczych, co przełożyło się także na zorganizowanie dodatkowego szkolenia z tego zakresu.

Z.1.E.4. Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich

W ramach powyższej tematyki zorganizowano 8 szkoleń nt. „Aktywizacji mieszkańców wsi w zakresie podejmowania działalności gospodarczej” oraz 3 szkolenia pt. „Wspólne działanie szansą aktywizacji i integracji lokalnego społeczeństwa”. Uczestnicy zdobyli wiedzę z zakresu inicjatyw służących jednocześnie rozwojowi gospodarstwu i społecznemu. W sumie przeszkolono 281 osób. Odbyło się więcej szkoleń niż zaplanowano, a uczestników było dwa razy więcej niż w planie. Wyraźny jest wzrost zainteresowania tą tematyką.

Z.1.E.5. Program LEADER

Zorganizowano szkolenie stacjonarne nt. „Rozwój lokalny kierowany przez społeczność w ramach LGD”, w którym udział wzięło 18 uczestników. Zrezygnowano z zaplanowanych szkoleń pt. „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”, ponieważ większe zainteresowanie było indywidualnym doradztwem w tej tematyce.

Z.1.F. Unowocześnianie wiejskiego gospodarstwa domowego

W tym obszarze tematycznym zorganizowano i przeprowadzono 29 szkoleń, w których uczestniczyło 496 osób.

Z.1.F.1. Profilaktyka prozdrowotna i racjonalne żywienie

W tej tematyce zorganizowano i przeprowadzono 24 szkolenia stacjonarne, a uczestniczyło w nich 408 osób. Coraz więcej osób docenia znaczenie właściwego odżywiania się i jego wpływ na zdrowie, co przełożyło się na zainteresowanie szkoleniami: „Zioła w ogrodzie przydomowym”, „Znaczenie i wykorzystanie ziół w żywieniu człowieka”, „Rola i znaczenie przydomowych sadów tradycyjnych, „Zmieniające się tendencje żywieniowe”.

Z.1.F.2. Estetyzacja wiejskiej zagrody

W tym obszarze przeprowadzono 5 szkoleń stacjonarnych pt. „Planowanie i zakładanie ogrodu – krok po kroku”, „Ogród przydomowy, jako element estetyki zagrody”. W trakcie realizacji Programu działalności na 2017 rok okazało się, że więcej osób było zainteresowanych praktycznymi aspektami prowadzenia ogrodu przydomowego, więc odpowiadając na zapotrzebowanie odbiorców zorganizowano więcej szkoleń w tym obszarze (Z.1.F.1.), natomiast w tej tematyce zrezygnowano z 2 szkoleń stacjonarnych „Ogród przydomowy, jako element estetyki zagrody” i 1 wyjazdowego „Estetyzacja wiejskiej zagrody”.

Z.1.F.3. Świadomość konsumencka i ekologiczna

Zaplanowane szkolenie z obszaru świadomości konsumenckiej i ekologicznej pn. „Promocja żywności proekologicznej na rynku konsumenckim” zrealizowano w obszarze tematycznym Z.1.D.2. Sprzedaż produktów ekologicznych.

Z.1.G. Ubieganie się o przyznanie pomocy finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych, lub zagranicznych

Działalność szkoleniowa z ubiegania się o przyznanie pomocy finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych, zagranicznych obejmowała zorganizowanie i przeprowadzenie 215 szkoleń, w których uczestniczyły 3752 osoby.

Z.1.G.1. Płatności bezpośrednie

W tej tematyce zorganizowano i przeprowadzono 104 szkolenia, w których uczestniczyło 1839 osób. Płatności bezpośrednie są jednym z filarów Wspólnej Polityki Rolnej i formą pomocy z której korzysta najczęściej rolników. Z tego względu szkolenia nt. „Zazielenianie - zasady realizacji”, „Zasady wypełniania wniosku o przyznanie płatności bezpośrednie na rok 2017 oraz realizacja wymogu zazieleniania” oraz „Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami (tzw. płatność ONW)” cieszyły się dużym zainteresowaniem.

Z.1.G.2. PROW

W zakresie pozyskiwania środków w ramach działań z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich zorganizowano 110 szkoleń, w których uczestniczyło 1899 osób.

Zrealizowano szkolenia pt. „Modernizacja gospodarstw rolnych - zasady udzielania pomocy” i „Modernizacja gospodarstw rolnych - jak skutecznie rozliczyć inwestycję”, na których omawiano następujące zagadnienia: szczegółowe warunki i tryb składania wniosku o płatność, zasady konkurencyjności wydatków w ramach PROW 2014-2020 oraz zobowiązania beneficjentów działania „Modernizacja gospodarstw rolnych”. Na szkoleniach

pt. „Premie dla młodych rolników - zasady udzielania pomocy” prezentowano następujące zagadnienia: warunki i tryb przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej na operacje typu „Premie dla młodych rolników”, procedury obsługi wniosków oraz zobowiązań beneficjenta. Największym zainteresowaniem cieszyły się szkolenia pt. „Restrukturyzacja małych gospodarstw - zasady udzielania pomocy”, z tej tematyki zorganizowano ich aż 75. Szczegółowo omawiano warunki i tryb przyznawania pomocy na operacje typu „Restrukturyzacja małych gospodarstw” w ramach poddziałania „Pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz małych gospodarstw” oraz procedury obsługi wniosków i zobowiązania beneficjenta. Na szkoleniach pt. „Inwestycje w gospodarstwach położonych na obszarach Natura 2000” prezentowano zagadnienia: warunki i tryb przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej na operacje typu „Inwestycje w gospodarstwach na obszarach Natura 2000”, procedury obsługi wniosków oraz zobowiązania beneficjenta. Szkolenia odbyły się przy współdziałaniu pracowników Oddziału Regionalnego ARiMR w Toruniu. Kolejna grupa szkoleń zrealizowanych w 2017 r. przeznaczona została na przybliżenie uczestnikom wsparcia z PROW na działalność pozarolniczą. Tematami szkoleń było: „Wsparcie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej na obszarach wiejskich” i „Wsparcie inwestycji w zakresie rozwoju działalności gospodarczej na obszarach wiejskich”. Znaczne zainteresowanie szkoleniami z powyższej tematyki spowodowało, że liczba zrealizowanych szkoleń stacjonarnych była większa niż planowano.

Z.1.G.5. Inne programy

Oprócz PROW, w punkcie dotyczącym innych programów zaplanowano przeprowadzenie dwóch szkoleń z udziałem 40 osób. Odbyło się jedno szkolenie nt. „Możliwości wsparcia działalności gospodarczej na obszarach wiejskich” z udziałem 14 osób. Zrezygnowano z przeprowadzenia szkolenia „Warunki ubiegania się o refundacje wydatków związanych z leczeniem pszczół, zakupem matek pszczoł i modernizacji pasiek”, gdyż w marcu i kwietniu 2017 roku Regionalny Związek Pszczelarzy Ziemi Kujawsko Dobrzyńskiej, jako pośrednik przy uzyskiwaniu refundacji z funduszy Agencji Rynku Rolnego, zorganizował 2 szkolenia w Oddziale KPODR w Zarzeczewie z tej tematyki. Ośrodek udostępnił dla prowadzących pasiekę.

Z.1.H. Modernizacja gospodarstw rolnych, poprawa jakości artykułów rolno-spożywczych i ich przetwórstwa oraz wzmocnienie pozycji rolników na rynku

W tym obszarze tematycznym zorganizowano i przeprowadzono konferencję dla 72 uczestników i 20 szkoleń dla 285 uczestników. Liczba form 21, łączna liczba uczestników 357.

Z.1.H.1. Zasady tworzenia i funkcjonowanie grup producentów rolnych, grup i organizacji producentów owoców i warzyw, zrzeszeń i innych form organizacji

W tej tematyce zorganizowano i przeprowadzono konferencję dla 72 uczestników oraz 15 szkoleń dla 165 uczestników. Liczba form 16, łączna liczba uczestników 237.

Odbyła się konferencja pn. „Zasady organizowania i funkcjonowania grup producentów rolnych”. Wykładowcami byli przedstawiciele ARiMR w Warszawie, MRiRW oraz ARR w Bydgoszczy. Tematyka dotyczyła możliwości organizowania grup producenckich w naszym kraju, zasad funkcjonowania tych grup, możliwości pozyskania i wykorzystania środków pomocowych.

Zorganizowano szkolenia stacjonarne pn. „Zasady organizowania i funkcjonowania grup producentów rolnych”, na których omówiono sytuację prawną organizowanych i funkcjonujących grup producentów. Wobec rosnącego zainteresowania szkoleniami w tym zakresie zrealizowano o 2 szkolenia stacjonarne więcej niż zaplanowano.

Z.1.H.2. Tworzenie sieci współpracy w ramach łańcucha żywnościowego

W tej tematyce, w związku ze zgłoszonym zapotrzebowaniem, zorganizowano i przeprowadzono szkolenie pn. „Tworzenie i funkcjonowanie sieci współpracy w ramach łańcucha żywnościowego”, w którym uczestniczyło 14 osób. Szkolenie dotyczyło zasad działania inkubatora kuchennego i zasad sprzedaży produktów z gospodarstwa rolnego, w ramach Rolniczego Handlu Detalicznego.

Z.1.H.3. Systemy żywności

W tej tematyce zorganizowano i przeprowadzono szkolenie pn. „System QMP, profesjonalne doradztwo szansą zwiększenia dochodowości produkcji bydła opasowego”, w którym uczestniczyły 53 osoby. Wykładowcy omówili warunki jakie powinny być spełnione przez hodowców by produkować wysokiej jakości wołowinę.

Z.1.H.4. Systemy bezpieczeństwa żywności – dobre praktyki higieniczne, produkcyjne przy produkcji żywności w warunkach domowych, HACCP

W związku z wprowadzeniem możliwości przetwórstwa i sprzedaży na poziomie gospodarstw rolnych, w ramach Rolniczego Handlu Detalicznego, mieszkańcy obszarów wiejskich byli zainteresowani tematyką przetwórstwa. Odbyły się 3 szkolenia pn. „Upowszechnianie dobrych praktyk w farmerskiej produkcji sera”, w których wzięły udział 53 osoby.

Z.1.I. Zarządzanie gospodarstwem rolnym

W zakresie zarządzania gospodarstwem rolnym przeprowadzono 10 szkoleń dla 129 uczestników i konferencję dla 24 uczestników. Liczba form 11, łączna liczba uczestników 153.

Z.1.I.1. Zarządzanie, organizacja i planowanie pracy w gospodarstwie rolnym

W związku ze zgłoszonym zapotrzebowaniem w zakresie zarządzania gospodarstwem rolnym zorganizowano 3 szkolenia pt. „Zarządzanie gospodarstwem rolnym”, w którym udział wzięło 45 uczestników.

Z.1.I.2. Wyliczenie dochodów, kosztów i opłacalności produkcji roślinnej i zwierzęcej

W ramach wyliczenia dochodów, kosztów i opłacalności produkcji roślinnej i zwierzęcej zorganizowano 7 szkoleń dla 84 uczestników i konferencję dla 24 uczestników. Liczba form 8, łączna liczba uczestników 108. Szkolenia pt. „Kalkulacje rolnicze - narzędzie rachunku ekonomicznego”, na których prezentowano następujące zagadnienia: metodyka tworzenia kalkulacji rolniczych, analiza kalkulacji rolniczych dla wybranych roślin uprawnych oraz przykłady wykorzystania kalkulacji rolniczych w praktyce. Podczas szkoleń pt. „Sytuacja ekonomiczna gospodarstw rolnych w województwie kujawsko-pomorskim” omawiano zagadnienia: analiza cen środków do produkcji, zasady sporządzania oraz omówienie wybranych kalkulacji rolniczych, wyniki ekonomiczne gospodarstw rolnych w wybranych latach w oparciu o Polski FADN.

W grudniu 2017 we współpracy z Instytutem Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB w Warszawie, Kujawsko-Pomorską Szkołą Wyższą w Bydgoszczy oraz Kujawsko-Pomorską Izbą Rolniczą zorganizowano konferencję pt. „Działania modernizacyjne gospodarstw rolniczych w województwie kujawsko-pomorskim na tle Polski i Unii Europejskiej”. Omawiano na niej zagadnienia dotyczące wpływu kierunku i skali inwestowania na efektywność i konkurencyjność gospodarstw, działań dostosowawczych gospodarstw rolniczych oraz przydatność informacji gromadzenia w systemie rachunkowości do poprawy zarządzania gospodarstwem.

W ramach powyższego obszaru tematycznego zrealizowano dodatkowe szkolenie z uwagi na zgłoszone zapotrzebowanie ze strony odbiorców na ww. tematykę.

Z.1.J. Promocja produktów lokalnych i regionalnych

W tym obszarze tematycznym zorganizowano i przeprowadzono 2 konferencje dla 107 uczestników, 23 szkolenia dla 400 uczestników, 21 szkoleń wyjazdowych dla 548 uczestników. Liczba form 46, łączna liczba uczestników 1055.

Z.1.J.1. Promocja i sprzedaż produktów lokalnych i regionalnych

W tej tematyce zorganizowano i przeprowadzono 2 szkolenia dla 28 uczestników, 21 szkoleń wyjazdowych dla 548 uczestników. Liczba form 23, łączna liczba uczestników 576. Szkolenie stacjonarne pn. „Inkubator oraz zakład przetwórczy jako sposób na legalną sprzedaż produktów przetworzonych”, w którym uczestniczyło 19 osób oraz szkolenie „Technologia produkcji sera długo dojrzewającego w warunkach domowych”, dla 9 osób. Zorganizowano więcej niż planowano szkoleń wyjazdowych pn. „Promocja dziedzictwa kulturowego i kulinarnego województwa kujawsko-pomorskiego”, w których wzięło udział 548 osób.

Z.1.J.2. Krótkie łańcuchy dostaw (od pola do stołu), w tym sprzedaż bezpośrednia

W tej tematyce zorganizowano i przeprowadzono 2 konferencje dla 107 uczestników, 21 szkoleń dla 372 uczestników. Liczba form 23, łączna liczba uczestników 479.

Ze względu na duże zainteresowanie zorganizowano dwie konferencje pn. „Zasady legalnej sprzedaży produktów pierwotnych i przetworzonych”. Prelegentami byli przedstawiciele Wojewódzkiego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w Bydgoszczy, Wojewódzkiego Inspektoratu Weterynarii w Bydgoszczy, Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Bydgoszczy, Urzędu Skarbowego w Bydgoszczy oraz pracownicy KPODR. Podczas konferencji przedstawiono podstawowe założenia ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia sprzedaży żywności przez rolników, w szczególności zasad dotyczących bezpieczeństwa żywności, oznakowania produktów oraz opodatkowania obowiązującego rolników w zakresie rolniczego handlu detalicznego (RHD).

Zorganizowano również 21 szkoleń stacjonarnych z tematów takich jak: „Zasady legalnej sprzedaży produktów pierwotnych i przetworzonych”, „Od pola do stołu - prezentacja dobrych praktyk”, „Sprzedaż bezpośrednia produktów pszczelich”, „Sprzedaż bezpośrednia w gospodarstwie rolnym”.

Z.1.K. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska

W obszarze tematycznym zorganizowano i przeprowadzono 3 konferencje dla 202 uczestników, 48 szkoleń dla 797 uczestników. Liczba form 51, liczba uczestników 999.

Z.1.K.1. Zasady integrowanej produkcji

W powyższej tematyce zorganizowano i przeprowadzono 4 szkolenia dla 67 uczestników. Szkolenia związane były z wdrażaniem tego systemu jakości do produkcji. Najczęściej było to wynikiem powiązania tego systemu z GlobalGAP, jak również z możliwością sprzedaży produktów. Tematy przeprowadzonych szkoleń to: „Integrowana produkcja - rośliny rolnicze” i „Integrowana produkcja - rośliny warzywnicze”.

Z.1.K.2. Zasady integrowanej ochrony roślin

W tej tematyce zorganizowano i przeprowadzono 14 szkoleń, w których uczestniczyło 258 osób. Od 2014 roku integrowana ochrona roślin jest podstawowym wymogiem przy stosowaniu

środków ochrony roślin. Na szkoleniach „Integrowana ochrona roślin”, „Integrowana ochrona roślin z uwzględnieniem roślin zbożowych”, „Integrowana ochrona – rośliny zbożowe”, „Nawożenie jako element integrowanej ochrony roślin sadowniczych” omawiano możliwości sprostania wymogom w poszczególnych produkcjach rolnych. Ze względu na zapotrzebowanie dotyczące zasad integrowanej ochrony roślin zorganizowano 5 dodatkowych szkoleń stacjonarnych.

Z.1.K.5. Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych w gospodarstwie rolnym

W tej tematyce zorganizowano i przeprowadzono konferencję, w której uczestniczyło 57 osób i 8 szkoleń w których uczestniczyło 111 osób. Liczba form 9, łączna liczba uczestników 168.

Konferencja „XIII Forum Energetyki Odnawialnej” skierowana była dla rolników oraz przedstawicieli samorządów lokalnych województwa kujawsko-pomorskiego. Podczas wydarzenia omówione zostały dwa bloki tematyczne. Pierwszy blok poświęcony został biomase, drugi fotowoltaice. Organizacje, które wzięły udział w wydarzeniu to Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin PIB Oddział w Bydgoszczy, GlobalEco z Gdyni, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska w Toruniu i firma Pitern z Poznania. Podczas Forum pierwszy raz omówione zostało Oxytree – drzewo o szybkim przyroście masy nadziemnej.

Tematy szkoleń stacjonarnych to: „Wykorzystanie pomp ciepła w gospodarstwie rolnym”, „Zasady uprawy wieloletnich roślin energetycznych w gospodarstwie rolnym”, „Zrównoważone wykorzystanie bioenergii”, „Kolektory, fotowoltaika jako samowystarczalne źródło energii”. Zagadnienia poruszane na szkoleniach dotyczyły możliwości i zagrożeń wykorzystywania poszczególnych źródeł energii odnawialnej w praktyce. Zorganizowano nadprogramowe szkolenie dotyczące odnawialnych źródeł energii ponieważ jest to popularny temat obecnie.

Z.1.K.6. Gospodarka wodno-ściekowa oraz postępowanie z odpadami

Z tego obszaru zorganizowano i przeprowadzono konferencję dla 114 uczestników, 3 szkolenia dla 62 uczestników. Liczba form 4, liczba uczestników 176.

W ramach Forum Ochrony Środowiska zorganizowano konferencję pt. „Zarządzanie gospodarką odpadami”. Wykładowcami byli przedstawiciele Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Politechniki Łódzkiej, Departamentu Środowiska Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu, SGGW w Warszawie. Podczas forum zostały poruszane tematy w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi w kontekście nowelizacji Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Tematy szkoleń stacjonarnych to: „Właściwe postępowanie z odpadami niebezpiecznymi pochodzenia rolniczego oraz azbestem”, „Sporządzanie kompostu, jego rola i znaczenie”. Poruszana tematyka wynikała z problemu mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego z azbestem. W ramach tematu szkoleń promowano również potrzebę sporządzania kompostu jako zagospodarowanie odpadów zielonych powstających w obrębie gospodarstwa rolnego.

Z.1.K.7. Ustawa o ochronie zwierząt

W tej tematyce zorganizowano i przeprowadzono 8 szkoleń, w których uczestniczyło 130 osób. Wymogi utrzymania zwierząt w gospodarskich rolnych wymuszają na producentach dostosowanie się do przepisów prawa. Aspekty prawne były poruszane na szkoleniach stacjonarnych pt. „Ochrona zwierząt w gospodarstwie rolnym, prawa i obowiązki rolników”. Zorganizowano 4 dodatkowe szkolenia stacjonarne ponieważ ochrona zwierząt wzbudza zainteresowanie wśród rolników.

Z.1.K.8. Inne działania na rzecz ochrony środowiska na poziomie gospodarstwa

W tym obszarze zorganizowano i przeprowadzono konferencję dla 31 uczestników, 11 szkoleń dla 169 osób. Liczba form 12, liczba uczestników 200.

W tej tematyce zorganizowano konferencję pt. „Ekologiczne Zagospodarowanie zagrody wiejskiej”. Podczas konferencji poruszano tematy dot. retencji wód w gospodarstwie oraz kompleksowej ochrony środowiska w zagrodzie wiejskiej.

Tematy szkoleń stacjonarnych to: „Zasady ekologicznego zagospodarowania zagrody wiejskiej”, „Ochrona środowiska i klimatu na poziomie gospodarstwa”. W ramach szkoleń wdrażano zasadę dobrej kultury rolnej na poziomie gospodarstwa.

Duże zainteresowanie powyższą problematyką sprawiło, że zaistniała potrzeba zwiększenia ilości szkoleń, które zrealizowano w powyższym temacie.

Z.1.L. Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urzędnia gospodarstwa rolnego

W tym obszarze tematycznym zorganizowano i przeprowadzono 84 szkolenia, w których uczestniczyło 1377 osób.

Z.1.L.1. Dziedzictwo kultury materialnej wsi

W tym obszarze zorganizowano i przeprowadzono 7 szkoleń stacjonarnych i szkolenie wyjazdowe, w których uczestniczyły 142 osoby. Mieszkańcy obszarów wiejskich są zainteresowani zachowaniem umiejętności tradycyjnie związanych z kulturą wiejską i korzystają z możliwości poszerzenia swojej wiedzy na ten temat podczas szkoleń takich jak: „Czym chata bogata – nakrywanie i dekoracja stołu oraz obsługa gości”, „Malowanie igłą – tradycyjny haft”, „Kult przydrożnych kapliczek”, „W poszukiwaniu śladów przeszłości – przedmioty i narzędzia używane w zagrodzie wiejskiej”.

Z.1.L.2. Zachowanie tradycyjnego krajobrazu rolniczego wsi

W tym obszarze zorganizowano i przeprowadzono 3 szkolenia, w których wzięło udział 76 osób. Uczestnicy szkoleń pn. „Kształtowanie krajobrazu na obszarach wiejskich” oraz „Barwa i zapach przydomowych ogrodów” poznali zagadnienia związane ze świadomym kształtowaniem otoczenia i planują w sposób praktyczny wykorzystać zdobytą wiedzę.

Z.1.L.4. Tradycyjne zawody i rękodzieło

W tym obszarze zorganizowano i przeprowadzono 55 szkoleń, w których uczestniczyło 751 osób. Jednym z charakterystycznych przejawów kultury ludowej są wyroby rękodzielnicze. Wiele osób miało możliwość podnieść swoje umiejętności w tym zakresie podczas szkoleń „Odkrywanie umiejętności rękodzielniczych”, „Rękodzieło jako element podtrzymania dziedzictwa kulturowego” i „Jak dawniej świętowano-ozdoby i dekoracje”. Odpowiadając na zgłoszone potrzeby odbiorców zorganizowano więcej szkoleń niż zaplanowano.

Z.1.L.5. Tradycje kulinarne

W tym obszarze zorganizowano i przeprowadzono 18 szkoleń. W szkoleniach wzięło udział 408 osób. Mieszkańcy obszarów wiejskich doceniają swoje tradycje kulinarne, których zachowanie przyczynia się zarówno do utrwalenia tożsamości kulturowej, jak również wpływa na atrakcyjność, m.in. turystyczną, danego obszaru. Wzrost tej świadomości przełożył się na zwiększone zainteresowanie i realizację 4 szkoleń więcej. Swoją wiedzę poszerzyli na szkoleniach „Polskie tradycje kulinarne”, „Przy biesiadnym stole – jak ugościć gości w zależności od okoliczności”, „Dekorowanie potraw” i „Tradycyjne metody przetwarzania żywności”.

Z.1.M. Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku

W tym obszarze zorganizowano i przeprowadzono 12 szkoleń dla 166 uczestników, 7 szkoleń wyjazdowych dla 237 uczestników i 2 konferencje dla 119 uczestników. W 2017 roku największym zainteresowaniem cieszyły się szkolenia, podczas których poruszano praktyczne aspekty prowadzenia działalności turystycznej na obszarach wiejskich. Szczególnie dużo czasu poświęcono na prezentację najnowszej możliwości specjalizacji oferty gospodarstwa rolnego – gospodarstw opiekuńczych, świadczących usługi opiekuńcze przy wykorzystaniu zalet płynących z gospodarstwa czynnego rolniczo.

Z.1.M.1. Rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej, tworzenie sieci współpracy

W tym obszarze zorganizowano i przeprowadzono 7 szkoleń dla 96 uczestników, 6 szkoleń wyjazdowych dla 219 uczestników i konferencję dla 94 uczestników.

Zorganizowano konferencję pn. „VI Kujawsko-Pomorskie Forum Turystyki Wiejskiej - Wyróżnij się!”. Podczas trzydniowej konferencji pracowano z uczestnikami nad budową wyróżniającej się oferty turystycznej oraz właściwym sposobem jej komercjalizacji. Skupiono się przede wszystkim na budowaniu świadomości przynależności terytorialnej i wykorzystywaniu potencjału regionu. Możliwość spędzenia dłuższego czasu w środowisku związanym z branżą turystyczną pozwoliło również na nawiązanie nowych kontaktów pomiędzy uczestnikami, mogących zaowocować przyszłą współpracą. Ważnym elementem konferencji był wyjazd studyjny, podczas którego zaprezentowano aktualnie najpopularniejsze możliwości specjalizacji oferty obiektów turystyki wiejskiej (m.in. gospodarstwa edukacyjne i opiekuńcze).

Tematy szkoleń stacjonarnych to: „Zagroda wiejska jako miejsce realizacji działalności turystycznej”, „Produkt lokalny jako element oferty turystycznej”, „Jakość i różnorodność usług turystycznych”, „Przepisy prawne w agroturystyce” oraz „Specjalizacja oferty kluczem do sukcesu”, a szkoleń wyjazdowych: „Zagroda wiejska jako miejsce realizacji działalności turystycznej”. Zgodnie z przewidywaniami uczestnicy szkoleń, posiadający już podstawową wiedzę na temat zakładania i prowadzenia działalności turystycznej na obszarach wiejskich, byli zainteresowani przede wszystkim bliższym poznaniem możliwości rozszerzenia oferty gospodarstwa – wyjścia poza standardowy wynajem pokoi i żywienie gości. Osoby świadczące usługi z zakresu turystyki wiejskiej zdają sobie sprawę z potrzeb współczesnych klientów, którzy oczekują oferty rozbudowanej o dodatkowe atrakcje i usługi. Duży nacisk położono na upowszechnianie idei budowania produktów sieciowych, które na te potrzeby odpowiadają.

Część szkoleń stacjonarnych pn. „Zagroda wiejska jako miejsce realizacji działalności turystycznej” zastąpiono szkoleniami wyjazdowymi pod tym samym tytułem. Wynika to z większego zainteresowania uczestników formą wyjazdową, podczas której mogą zobaczyć jak w praktyce wygląda prowadzenie obiektu turystyki wiejskiej. Nie zrealizowano szkolenia pt. „Przepisy prawne w agroturystyce”, „Podstawy marketingu - budowanie produktu turystycznego”, „Rozwój kompetencji psychospołecznych osób prowadzących działalność w zakresie turystyki wiejskiej” gdyż nie było zapotrzebowania na tego typu szkolenia ze strony klientów.

Z.1.M.2. Zagrody edukacyjne

W tym obszarze zorganizowano i przeprowadzono szkolenie wyjazdowe pn. „Idea i funkcjonowanie zagrod edukacyjnych” dla 18 uczestników.

Gospodarstwa rolne posiadają duży potencjał edukacyjny, gdyż umożliwiają praktyczne zapoznanie się dzieci i młodzieży ze zjawiskami występującymi w przyrodzie, co prowadzi do pogłębienia wiedzy uzyskanej w szkole. Prowadzenie zajęć edukacyjnych stanowi również opłacalny sposób na zwiększenie dochodów gospodarstwa.

Z założonych 2 szkoleń pt. „Idea i funkcjonowanie zagród edukacyjnych” wykonano jedno, ponieważ temat zagród edukacyjnych został szczegółowo omówiony podczas konferencji „VI Kujawsko-Pomorskie Forum Turystyki Wiejskiej - Wyróżnij się!”, jak również podczas porad i informacji indywidualnych.

Z.1.M.3. Gospodarstwa opiekuńcze

W tym obszarze zorganizowano i przeprowadzono 5 szkoleń stacjonarnych dla 70 uczestników oraz konferencję dla 25 uczestników. Liczba form 6, łączna liczba uczestników 95.

Tematy szkoleń stacjonarnych to: „Gospodarstwa opiekuńcze - idea i możliwości funkcjonowania”, „Gospodarstwa opiekuńcze - poznaj dobre praktyki” oraz „Funkcjonowanie osób starszych w rodzinie - aspekty psychologiczne”.

Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie koordynuje innowacyjny projekt pn. „Zielona opieka – gospodarstwa opiekuńcze w woj. kujawsko-pomorskim”, który ma na celu umieszczenie gospodarstwa opiekuńczego jako jednej z priorytetowych specjalizacji oferty gospodarstw wiejskich. Świadczenie opieki w gospodarstwie rolnym stanowi doskonałą alternatywę dla obecnie dostępnych zinstytucjonalizowanych świadczeń i może w znaczący sposób przyczynić się do wzrostu dochodowości gospodarstw rolnych w związku z podejmowaniem działalności pozarolniczej.

Z.1.M.4. Promocja wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku

W tym obszarze zaplanowano szkolenie wyjazdowe nt. „Miejsca atrakcyjne turystycznie w regionie kujawsko-pomorskim”, którego nie zrealizowano z powodu małego zainteresowania odbiorców.

Z.1.N. Realizacja zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenia odpływu azotu ze źródeł rolniczych

W tym obszarze tematycznym zorganizowano i przeprowadzono konferencję dla 41 uczestników, 82 szkolenia dla 1392 uczestników. Liczba form 83, liczba uczestników 1433.

Z.1.N.1. Prowadzenie produkcji rolniczej na obszarach szczególnie narażonych (OSN)

W tym obszarze zorganizowano i przeprowadzono 22 szkolenia, w których uczestniczyły 403 osoby. Na szkoleniach nt. „Obszary Szczególnie Narażone w świetle nowych przepisów prawnych” oraz „Produkcja rolna na terenach objętych programem działań na OSN - obowiązki i wymogi dla rolników” przedstawiano wymogi związane z wdrażaniem nowych zasad zgodnych z obowiązującym prawem. W związku z nowymi zasadami prawnymi zorganizowano dodatkowo 3 szkolenia w tej tematyce.

Z.1.N.2. Zasady ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych, dyrektywa azotanowa i ramowa dyrektywa wodna

W tym obszarze zorganizowano i przeprowadzono 12 szkoleń, w których uczestniczyło 208 osób. W zakresie tematu omawiano m.in. zagrożenia dla wód płynących i stojących oraz zmiany dotyczące działań producentów rolnych w nowej ustawie Prawo Wodne. Tematami szkoleń stacjonarnych były: „Ochrona wód płynących i podziemnych przed zanieczyszczeniem azotem pochodzenia rolniczego (wymogi dyrektywy wodnej, dyrektywa azotanowa)” oraz „Dyrektywa Azotanowa w świetle ustawy Prawo Wodne”. W związku z brakiem zainteresowania nie zrealizowano 2 szkoleń dotyczących ochrony wód płynących i 1 dotyczącego dyrektywy azotanowej.

Z.1.N.3. Program rolnośrodowiskowy i Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne

W tym obszarze zorganizowano i przeprowadzono 37 szkoleń, w których uczestniczyło 637 osób. Zmieniające się prawo związane z realizacją programu rolno-środowiskowo-klimatycznego wymusza na producentach dostosowanie się do jego wymogów. Wynikiem są przeprowadzone szkolenia stacjonarne: „Program rolno-środowiskowo-klimatyczny 2014-2020 - wymagania i obowiązki - zmiany na rok 2017”, „Realizacja działań rolnośrodowiskowo-klimatycznych”. Zorganizowano 2 dodatkowe szkolenia gdyż zauważono zainteresowanie daną tematyką wśród rolników.

Z.1.N.4. Ochrona bioróżnorodności, w tym NATURA 2000

Zorganizowano i przeprowadzono konferencję dla 41 uczestników, 11 szkoleń dla 144 uczestników. Liczba form 12, liczba uczestników 185.

Podczas konferencji pn. „Bioróżnorodność - bogactwo wsi” prelegentami byli: sekretarz Regionalnej Rady ds. Energii, prezes Klubu Przyrodników w Świebodzinie. Tematyka dotyczyła zagrożeń dla bioróżnorodności, ochrony powietrza, ochrony bioróżnorodności na obszarach wiejskich na przykładzie Stacji w Owczarach.

Tematy szkoleń stacjonarnych to: „Rośliny inwazyjne zagrożeniem dla bioróżnorodności”, „Sady tradycyjne - zakładanie i prowadzenie”. Tematyka szkoleń związana była m.in. z Barszczem Sosnowskiego, który stanowi problem województwa kujawsko-pomorskiego oraz z promowaniem tradycyjnych sadów, w tym starych odmian drzew owocowych.

Duże zainteresowanie powyższą problematyką sprawiło, że zaistniała potrzeba zwiększenia ilości szkoleń, które zrealizowano w powyższym temacie.

Tab. 1. Działalność szkoleniowa wg form

L.p.	Forma	Plan		Wykonanie	
		Liczba form	Liczba uczestników	Liczba form	Liczba uczestników
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>
1.	szkolenie	910	22 052	1 098	19 479
2.	szkolenie wyjazdowe	87		101	2 836
3.	konferencja	28		37	3 180
4.	Razem	1 025	22 052	1 236	25 495

Tab. 2. Działalność szkoleniowa wg form i tematów – plan (P) i wykonanie (W)

Symbol	Tematyka*)	Szkolenie		Szkolenie wyjazdowe		Konferencja		Ogólna liczba form		Łączna liczba uczestników	
		<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>	<i>h</i>	<i>i</i>	<i>j</i>	<i>k</i>	<i>l</i>
<i>a</i>	<i>b</i>	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
Z.1.A.	Stosowanie nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowla oraz przetwórstwo rolno-spożywcze	110	109	23	30	13	17	146	156	3520	4396
Z.1.A.1.	Nowe rozwiązania w produkcji roślinnej	85	85	22	29	6	10	113	124	2635	3432
Z.1.A.2.	Nowe rozwiązania w produkcji zwierzęcej	23	20	1	1	7	7	31	28	845	871
Z.1.A.3.	Prowadzenie przetwórstwa w ramach działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej (MLO)	2	4	-	-	-	-	2	4	40	93
Z.1.B.	Rozwiązywanie problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych	257	349	47	42	5	6	309	397	6822	8662
Z.1.B.1.	Technologia produkcji roślinnej	65	86	3	1	1		69	87	1470	2036
Z.1.B.2.	Technologia produkcji zwierzęcej	49	53	2	2	4	6	55	61	1645	2093
Z.1.B.3.	Normy i wymogi wzajemnej zgodności (w tym dobrostanu zwierząt)	7	11	-	-	-	-	7	11	135	221
Z.1.B.4.	Poprawa stanu technicznego, technologicznego i organizacyjnego w gospodarstwach rolnych	9	9	42	39	-	-	51	48	1132	1123
Z.1.B.5.	BHP	8	10	-	-	-	-	8	10	155	189
Z.1.B.6.	Bioasekuracja w gospodarstwie rolnym	119	180	-	-	-	-	119	180	2285	3000

Symbol	Tematyka*)	Szkolenie		Szkolenie wyjazdowe		Konferencja		Ogólna liczba form		Łączna liczba uczestników	
		c	d	e	f	g	h	i	j	k	l
a	b	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
Z.1.C.	Rachunkowość w gospodarstwach rolnych	92	89	-	-	-	3	92	92	1900	1639
Z.1.C.1.	Rachunkowość rolna	30	23	-	-	-	-	30	23	590	427
Z.1.C.2.	Rachunkowość podatkowa	60	66	-	-	-	2	60	68	1210	1198
Z.1.C.3.	Ubezpieczenia społeczne oraz majątkowe	2	-	-	-	-	1	2	1	100	14
Z.1.D.	Rolnictwo ekologiczne	6	14	-	-	1	1	7	15	200	320
Z.1.D.1.	Produkcja metodami ekologicznymi	5	12	-	-	1	1	6	13	180	278
Z.1.D.2.	Sprzedaż produktów ekologicznych	1	2	-	-	-	-	1	2	20	42
Z.1.E.	Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	17	15	-	-	-	-	17	15	330	334
Z.1.E.1.	Prowadzenie działalności pozarolniczej	2	1	-	-	-	-	2	1	35	13
Z.1.E.2.	Tworzenie i funkcjonowanie organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej	1	2	-	-	-	-	1	2	15	22
Z.1.E.4.	Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich	8	11	-	-	-	-	8	11	140	281
Z.1.E.5.	Program LEADER	6	1	-	-	-	-	6	1	140	18
Z.1.F.	Unowocześnianie wiejskiego gospodarstwa domowego	27	29	1	-	-	-	28	29	535	496
Z.1.F.1.	Profilaktyka prozdrowotna i racjonalne żywienie	19	24	-	-	-	-	19	24	365	408
Z.1.F.2.	Estetyzacja wiejskiej zagrody	7	5	1	-	-	-	8	5	150	88
Z.1.F.3.	Świadomość konsumencka i ekologiczna	1	-	-	-	-	-	1	-	20	-

Symbol	Tematyka*)	Szkolenie		Szkolenie wyjazdowe		Konferencja		Ogólna liczba form		Łączna liczba uczestników	
		c	d	e	f	g	h	i	j	k	l
a	b	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
Z.1.G.	Ubieganie się o przyznanie pomocy finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych, lub zagranicznych	177	215	-	-	-	-	177	215	3520	3752
Z.1.G.1.	Płatności bezpośrednie	81	104	-	-	-	-	81	104	1605	1839
Z.1.G.2.	PROW	94	110	-	-	-	-	94	110	1875	1899
Z.1.G.5.	Inne programy	2	1	-	-	-	-	2	1	40	14
Z.1.H.	Modernizacja gospodarstw rolnych, poprawa jakości artykułów rolno-spożywczych i ich przetwórstwa oraz wzmocnienie pozycji rolników na rynku	14	20	-	-	1	1	15	21	410	357
Z.1.H.1.	Zasady tworzenia i funkcjonowanie grup producentów rolnych, grup i organizacji producentów owoców i warzyw, zrzeszeń i innych form organizacji	13	15	-	-	1	1	14	16	360	237
Z.1.H.2.	Tworzenie sieci współpracy w ramach łańcucha żywnościowego	-	1	-	-	-	-	-	1	-	14
Z.1.H.3.	Systemy żywności	1	1	-	-	-	-	1	1	50	53
Z.1.H.4.	Systemy bezpieczeństwa żywności, dobre praktyki higieniczne, produkcyjne przy produkcji żywności w warunkach domowych, HACCP	-	3	-	-	-	-	-	3	-	53

Symbol	Tematyka*)	Szkolenie		Szkolenie wyjazdowe		Konferencja		Ogólna liczba form		Łączna liczba uczestników	
		c	d	e	f	g	h	i	j	k	l
a	b	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
Z.1.I.	Zarządzanie gospodarstwem rolnym	8	10	-	-	1	1	9	11	230	153
Z.1.I.1.	Zarządzanie, organizacja i planowanie pracy w gospodarstwie rolnym	2	3	-	-	-	-	2	3	35	45
Z.1.I.2.	Wyliczanie dochodów, kosztów i opłacalności produkcji roślinnej i zwierzęcej	6	7	-	-	1	1	7	8	195	108
Z.1.J.	Promocja produktów lokalnych i regionalnych	9	23	10	21	1	2	20	46	460	1055
Z.1.J.1.	Promocja i sprzedaż produktów lokalnych i regionalnych	1	2	10	21	-	-	11	23	220	576
Z.1.J.2.	Krótkie łańcuchy dostaw (od pola do stołu), w tym sprzedaż bezpośrednia	8	21	-	-	1	2	9	23	240	479
Z.1.K.	Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska /7/	34	48	-	-	3	3	37	51	840	999
Z.1.K.1.	Zasady integrowanej produkcji	4	4	-	-	-	-	4	4	75	67
Z.1.K.2.	Zasady integrowanej ochrony roślin	9	14	-	-	-	-	9	14	190	258
Z.1.K.5.	Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych w gospodarstwie rolnym	7	8	-	-	1	1	8	9	205	168
Z.1.K.6.	Gospodarka wodno-ściekowa oraz postępowanie z odpadami	3	3	-	-	1	1	4	4	105	176
Z.1.K.7.	Ustawa o ochronie zwierząt	4	8	-	-	-	-	4	8	80	130
Z.1.K.8.	Inne działania na rzecz ochrony środowiska na poziomie gospodarstwa	7	11	-	-	1	1	8	12	185	200

Symbol	Tematyka*)	Szkolenie		Szkolenie wyjazdowe		Konferencja		Ogólna liczba form		Łączna liczba uczestników	
		c	d	e	f	g	h	i	j	k	l
a	b	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
Z.1.L.	Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urzędzenia gospodarstwa rolnego /8/	69	83	1	1	-	-	70	84	1285	1377
Z.1.L.1.	Dziedzictwo kultury materialnej wsi	7	7	1	1	-	-	8	8	155	142
Z.1.L.2.	Zachowanie tradycyjnego krajobrazu rolniczego wsi	3	3	-	-	-	-	3	3	50	76
Z.1.L.4.	Tradycyjne zawody i rękodzieło	45	55	-	-	-	-	45	55	830	751
Z.1.L.5.	Tradycje kulinarne	14	18	-	-	-	-	14	18	250	408
Z.1.M.	Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku /9/	18	12	5	7	2	2	25	21	585	522
Z.1.M.1.	Rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej, tworzenie sieci współpracy	12	7	3	6	1	1	16	14	375	409
Z.1.M.2.	Zagrody edukacyjne	1	-	1	1	-	-	2	1	35	18
Z.1.M.3.	Gospodarstwa opiekuńcze	5	5	-	-	1	1	6	6	135	95
Z.1.M.4.	Promocje wsi jako atrakcyjnego miejsca życia i wypoczynku	-	-	1	-	-	-	1	-	40	-

Symbol	Tematyka*)	Szkolenie		Szkolenie wyjazdowe		Konferencja		Ogólna liczba form		Łączna liczba uczestników	
		c	d	e	f	g	h	i	j	k	l
a	b	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
Z.1.N.	Realizacja zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenia odpływu azotu ze źródeł rolniczych /10/	72	82	-	-	1	1	73	83	1415	1433
Z.1.N.1.	Prowadzenie produkcji rolniczej na obszarach szczególnie narażonych (OSN)	19	22	-	-	-	-	19	22	355	403
Z.1.N.2.	Zasady ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych, dyrektywa azotanowa i ramowa dyrektywa wodna	15	12	-	-	-	-	15	12	310	208
Z.1.N.3.	Program rolno-środowiskowy i Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne	35	37	-	-	-	-	35	37	640	637
Z.1.N.4.	Ochrona bioróżnorodności, w tym NATURA 2000	3	11	-	-	1	1	4	12	110	185
RAZEM		910	1098	87	101	28	37	1025	1236	22052	25495

Zadanie 2.

Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej

W 2017 roku działalność informacyjna w zakresie wsparcia produkcji rolniczej miała charakter doradczy, informacyjny i upowszechnieniowy. W 2017 roku udzielono informacji dla 29793 odbiorców. Wydano 12 numerów miesięcznika „Wieś Kujawsko-Pomorska” w nakładzie 35800 egzemplarzy. Napisano 357 artykułów do miesięcznika KPODR oraz 56 artykuły do innych wydawnictw. Wydano 25 broszur, w nakładzie 16674 egzemplarzy. Wydano również 4 ulotki, w łącznym nakładzie 3250 egzemplarzy. Opracowano i wydano katalogi jak również foldery targowe oraz plakaty i zaproszenia. Zorganizowano 55 stoisk informacyjno-promocyjnych. Zrealizowano 37 audycji radiowych oraz 53 audycje tv. Na stronach internetowych zamieszczono 345 informacji. Łącznie Ośrodek zrealizował 2022 działania informacyjno-upowszechnieniowych.

W ramach poszczególnych obszarów tematycznych zrealizowano:

Z.2.A Stosowanie nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowla oraz przetwórstwo rolno spożywcze

W tym obszarze udzielono 1265 informacji, wydano 12 broszur, na stronie internetowej zamieszczono 31 informacji, napisano 51 artykułów, przygotowano 6 stoisk informacyjno-promocyjnych, pozostałe 79 (udział w komisjach konkursowych, posiedzeniach).

Z.2.A.1. Nowe rozwiązania w produkcji roślinnej

W tej tematyce udzielono 796 informacji, wydano 10 broszur, na stronie internetowej zamieszczono 27 informacji, napisano 32 artykuły, przygotowano 5 stoisk informacyjno-promocyjnych, pozostałe 68 (audycje radiowe i tv, artykuły w wydawnictwach obcych, udział w komisjach konkursowych, targach, posiedzeniach, zebraniach, spotkaniach). Informacje dotyczyły stosowania zaprawianych nasion rzepaku, doboru odmian roślin uprawnych, wymagań klimatyczno-glebowych, zalecanych odmian roślin uprawnych, nowoczesnych metod nawożenia roślin uprawnych, możliwości ograniczania uprawy gleby poprzez zastosowanie siewu bezpośredniego, zasad i techniki siewu pasowego, najnowszych rozwiązań technicznych przy zbiorze sianokiszonki, nowych odmian zbóż, atestacji opryskiwaczy, stosowania wapna OrCal, a także postępowania w sytuacji nadmiaru wilgoci glebowej, opóźniania terminów siewu i nowości odmianowych odpornych na sytuacje stresowe.

Broszury: „Materiały konferencyjne - Międzynarodowy Dzień Rzepaku”, „Monitorowanie agrofagów ziemniaka - ocena zdrowotna odmian” oraz „Parch jabłoni – biologia i zwalczanie”, „Uprawa pszenicy w województwie kujawsko-pomorskim”.

Materiały szkoleniowe: „Monitoring agrofagów roślin uprawnych na przykładzie programu SPEC – monitoring suchej zgnilizny kapustnych cz. 1 i cz. 2”, „Praktyczne zastosowanie programu NegFry dla ochrony ziemniaka przed zarazą ziemniaka - ocena zdrowotna odmian”, „Innowacyjne rozwiązania w nawożeniu zbóż na różnych glebach w zależności od warunków wilgotnościowych”.

Wydano również katalogi: „Informator nasienny”, „Informator Kujawsko-Pomorskich Dni Pola Grubno” oraz plakaty na powyższe imprezy.

Informacje zamieszczone na stronie internetowej KPODR dotyczyły między innymi postępu biologicznego i nowości odmianowych przed siewem roślin uprawnych, stanu upraw zbóż i rzepaku, nawożenia upraw zbożowych, agrotechniki zbóż, agrofagów i metodyki ochrony roślin zbożowych, wykorzystania potencjału nowych odmian roślin uprawnych w rolnictwie zrównoważonym.

Opracowano artykuły dotyczące nowości na Dniach Pola 2017 oraz ważnych przedsięwzięć szkoleniowych realizowanych w ramach projektu SIR. Tematami artykułów były nowości

w ochronie i nawożeniu roślin uprawnych, zarówno polowych, warzywnych jak i sadowniczych oraz postęp biologiczny w hodowli nowych odmian.

Udzielono wywiadów do TVP Bydgoszcz z zakresu aktualnej sytuacji na polach i w sadach oraz możliwości zapobiegania niskim temperaturom, nowych rozwiązań w produkcji roślinnej oraz wywiady do prasy branżowej na podobne tematy. Udzielano wywiadów prasowych o prezentowanych nowościach podczas dni polowych, wdrażanych w gospodarstwach nowych odmianach roślin uprawnych i oczekiwaniach rolników w zakresie postępu biologicznego i technologicznego, informowano o sytuacji podczas żniw i przechowywaniu płodów rolnych.

Z.2.A.2. Nowe rozwiązania w produkcji zwierzęcej

W ramach powyższej tematyki udzielono 436 informacji, wydano 2 broszury, na stronie internetowej zamieszczono 4 informacje, napisano 19 artykułów, przygotowano stoisko informacyjno-promocyjne i 9 pozostałych działań informacyjnych (audycje tv, artykuły w wydawnictwach obcych, udział w komisjach konkursowych, targach, posiedzeniach, zebraniach, spotkaniach).

Informacje dotyczyły opieki nad końmi oraz zasad postępowania z nimi, systemu oceny (certyfikacji) bydła mięsnego, założenia systemu QMP, dodatków paszowych bez GMO, stosowania w żywieniu trzody chlewnej oleju rybnego, stosowania mocznika jako dodatku do pasz, zastosowania aminokwasów, łubinu w żywieniu bydła, nowych rozwiązań w budynkach inwentarskich dla trzody i krów mlecznych, zastosowania robotów udojowych w gospodarstwach mleczarskich, systemów wentylacji w oborze. Udzielano informacji dla pszczelarzy, dotyczyły one podstawowych czynności wykonywanych w czasie obsługi rodzin pszczelich takich jak ocena czerwienia matki pszczelej, ocena porażenia rodziny warrozą czy sposób i ilość poddawania ramek z węzłą, informowano o sposobach poddawania matek pszczelich, rozładowania nastroju rojowego czy metodzie oceny dojrzałości miodu.

Opracowano i wydano broszurę „Innowacyjne rozwiązania w organizacji chowu bydła mięsnego” (SIR). Publikacja adresowana do hodowców bydła mięsnego oraz doradców. W związku z realizacją projektu „Innowacyjne wykorzystanie kwiatowego pyłku pszczelego w stymulacji wiosennej rodzin pszczelich” wydano broszurę o tym samym tytule.

W czasie Rolniczego Festiwalu Nauki w Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie przeprowadzono wykład na temat „Innowacyjne rozwiązania w budynkach dla trzody chlewnej”.

Udzielono również wywiadu na temat pasieki hodowlanej w Zarzeczewie i hodowli matek pszczelich dla TVP Bydgoszcz w czasie trwania targów w Zarzeczewie i Miodowym Lecie. Podczas trwania targów w Zarzeczewie przygotowano stoisko informacyjno-promocyjne na którym prezentowane były innowacyjne rozwiązania stosowane w produkcji roślinnej i zwierzęcej. Na tym stoisku udzielano również informacji i porad z zakresu nowych rozwiązań technologicznych w produkcji zwierzęcej.

Tematami artykułów były wydarzenia w Ośrodku dotyczące nowych rozwiązań w produkcji zwierzęcej, trendów w hodowli i żywieniu zwierząt, sposobów na radzenie sobie z upałami w budynkach inwentarskich, obsługi pszczół, ich ochrony i nowych trendów w hodowli, zwalczania much w budynkach inwentarskich, żywienia i sposobów utrzymania jałowic oraz żywienia bydła opasowego. Udzielono wywiadu prasowego na temat hodowli alpak.

Ulotkę pn. „Rasy zachowawcze trzody chlewnej w Polsce”, zaplanowaną na 2017 rok postanowiono wydać w roku 2018 z uwagi na przeprowadzone rozmowy z pracownikami naukowymi Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, Instytutu Zootechniki PIB w Balicach, którzy zaoferowali pomoc przy powstaniu wydawnictwa. Natomiast zaplanowaną w tej tematyce ulotkę pn. „Rasy drobiu w chowie przyzagrodowym” zrealizowano w Z.2.B.2.

Z.2.A.3. Prowadzenie przetwórstwa w ramach działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej (MLO)

W ramach doradztwa z przetwórstwa udzielono 33 informacji, które dotyczyły przede wszystkim zasad przetwarzania produktów pochodzących z gospodarstwa rolnego oraz funkcjonowania zakładu MLO. W związku ze znacznymi wymaganiami dla takiej działalności i istnieniem alternatywnych rozwiązań zainteresowanie tematem było mniejsze niż oczekiwano. Doradcy dwukrotnie uczestniczyli w spotkaniach dotyczących tej tematyki.

Z.2.B. Rozwiązywanie problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych

W tym obszarze udzielono 9602 informacji, wydano 4 broszury, 2 ulotki, na stronie internetowej zamieszczono 77 informacji, napisano 114 artykułów, przygotowano 28 stoisk informacyjno-promocyjnych, 17 innych wydawnictw, 539 (artykuły w wydawnictwach obcych, udział w komisjach kłuskowych, udział w komisjach konkursowych, posiedzeniach, zebraniach, spotkaniach).

Z.2.B.1. Technologia produkcji roślinnej

W ramach technologii produkcji roślinnej udzielono 2921 informacji, wydano broszurę i ulotkę, na stronie internetowej zamieszczono 24 informacje, napisano 53 artykuły, przygotowano 16 stoisk informacyjno-promocyjnych i pozostałe 255 (audycje tv, artykuły w wydawnictwach obcych, udział w komisjach kłuskowych, imprezach okolicznościowych, targach, posiedzeniach, zebraniach, spotkaniach).

Informacje dotyczyły gatunków zwalczanych chwastów na plantacjach roślin uprawnych, wykorzystania systemu NegFry, szkoleń chemizacyjnych, oceny przezimowania plantacji roślin uprawnych, doboru odmian uprawnych, ochrony roślin przez chorobami i szkodnikami, środków ochrony roślin stosowanych w uprawach, nawożenia mineralnego, zalecanych odmian, uzyskania wsparcia na zakup materiału kwalifikowanego, przechowywania cebuli, poprawy stanu technicznego i organizacyjnego gospodarstw rolnych, możliwości pewnych konsekwencji wpływu posuchy glebowej w monokulturze na opóźniony rozkład substancji czynnej doglebowych preparatów herbicydowych i wpływu na kolejny płodozmian. Informacje dotyczyły także bieżącego stanu roślin uprawnych, podejmowania doraźnych działań w zakresie prowadzenia plantacji i oceny wschodów zbóż i rzepaku przy okresowych zjawiskach stresowych (okresy posuszne, chłody i okresowy nadmiar wilgoci), zalet i wad uprawy pasowej, wykorzystania roślin bobowatych w zrównoważonym rolnictwie, korzyści ze stosowania materiału kwalifikowanego, stanu upraw sadowniczych po zimie oraz możliwości wpływu niskich temperatur na stan roślin i owocowanie. Udzielano informacji dotyczących aktualnej sytuacji na plantacjach sadowniczych oraz obowiązku realizacji zadań integrowanej ochrony w gospodarstwach rolnych i związanym z tym obowiązkiem prowadzenia ewidencji wykonywania zabiegów środkami ochrony roślin.

Wydano broszurę „Chwasty polskich pól” oraz ulotkę „Dołącz do SIR” w celu upowszechnienia innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich poprzez wdrażanie Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR). Nie wydano natomiast broszury - materiały konferencyjne pn. „Nawożenie strategicznym czynnikiem wspomagającym uprawę” z powodu braku dostarczenia materiałów konferencyjnych przez wykładowcę.

Artykuły dotyczyły aktualnych problemów występujących na plantacjach roślin uprawnych, znaczenia doboru odmian czy sposobie siewu zależnego od warunków glebowo-klimatycznych, warunków meteorologicznych występujących w całym półrocznym okresie. Comiesięczne informacje na temat warunków meteorologicznych zamieszczane były na stronie internetowej KPODR.

Na bazie kolekcji firm hodowlanych roślin uprawnych utworzono demonstrację upowszechnieniową prezentującą technologie ochrony odrębne dla każdego bloku roślin w oparciu o środki ochrony roślin i nawozy dolistne będące w ofercie firm chemicznych i nawozowych.

Udzielono wywiadów prasowych i telewizyjnych do TVP Bydgoszcz. Zakres tematyczny obejmował aktualną sytuację w uprawie zbóż i rzepaku, stan roślin podczas wiosennych przymrozków, sygnalizacje agrofagów w rzepaku ozimym. W okresie jesiennym udzielono wywiadu do lokalnej prasy nt. prognoz i rokowań rzepaku.

Do miesięcznika „Wieś Kujawsko-Pomorska” napisane zostały artykuły dotyczące technologii produkcji roślinnej o następującej tematyce: „Sytuacja na plantacjach zbóż ozimych”, „Przezimowanie roślin zbożowych” oraz „Problemy w uprawie roślin bobowatych”. Poruszono przede wszystkim aktualne problemy występujące w obecnym sezonie wegetacyjnym, ale również te które w zależności od przebiegu warunków pogodowych mogą się pojawić.

W biuletynie internetowym „Aktualności” umieszczane są zestawienia przebiegu warunków pogodowych w postaci wykresów. Sporządzane są one na podstawie pomiarów prowadzonych w stacji meteorologicznej w Minikowie.

Z.2.B.2. Technologia produkcji zwierzęcej

Z technologii produkcji zwierzęcej udzielono 1551 informacji, wydano 2 broszury i ulotkę, na stronie internetowej zamieszczono 34 informacje, napisano 32 artykuły i pozostałych 9 (audycje tv, artykuły w wydawnictwach obcych, udział w komisjach kłęskowych, targach, posiedzeniach, zebraniach, spotkaniach), przygotowano stoisko informacyjno-promocyjne.

Informacje dotyczyły między innymi warunków utrzymania zwierząt gospodarskich, zasad otrzymywania dopłat do loszek hodowlanych, poprawnego znakowania trzody chlewnej, żywienia opasów, dodatków paszowych bez GMO, rejestracji zwierząt, grup operacyjnych producentów trzody chlewnej, wsparcia finansowego do zakupu materiału hodowlanego do trzody, skarmiania roślin strączkowych w żywieniu trzody, znakowania zwierząt, określenia wielkości DJP, spisu zwierząt, hodowli bydła opasowego, hodowli gołębi, ASF, dodatków paszowych dla bydła mlecznego, prowadzenia księgi rejestracji zwierząt, szerokości wylotka, dojrzałości miodu, ramki z suszem, wentylacji ula, wystaw szynszyli, podjęcia czerwienia przez młodą matkę pszczelą, ustawienia uli, ustawienia poidła w pasiece, ściętniania gniazd, podawania pyłku rodzinom pyłku, matek pszczelich, wiosennego zwalczania warrozy, metod oceny czerwienia matek pszczelich, podkarmiania rodzin pszczelich, terminu rozpoczęcia odkładów, co zrobić z popleśniałymi plastrami, odbioru propolisu, użycia Apiwarolu, hodowli koni rekreacyjnych, pozyskania materiału hodowlanego królików, zakupu alpак, metod kontroli ilości pokarmu pszczelego, możliwości wyliczenia obsady kur brojlerów w DJP stada rodzinnego na 1 ha użytków rolnych, warunków dofinansowania na budynki inwentarskie w gospodarstwie, wpływu wiatru na zimowle rodzin pszczelich, sposobu odstraszania sikorek od pasiek, wystawy królików, sprzedaży bezpośredniej kur niosek, metod pobierania pyłku, do jakiej temperatury podgrzewać miód rzepakowy, docieplenia ula pszczelego, odległości ula od granicy, odśnieżania wylotek, odymiania pszczół, wysłodki buraczane jako pasza energetyczna dla opasów, sytuacji na rynku mleka, dopłat ARR do zakupionych jałówek hodowlanych, bioasekuracji budynku inwentarskiego i wydarzeń organizowanych przez Ośrodek.

Wydano broszury: „Kujawsko-Pomorskie Seminarium Hodowców Szynszyli - Dobrostan w chowie szynszyli” i „Aktualne tendencje w hodowli i chowie drobiu wodnego” oraz ulotkę „Rasy drobiu w chowie przyzagrodowym”. Wydanie broszury pn. „Nowoczesne wyposażenie chlewni” przesunięto na rok 2018 z uwagi na odejście z pracy specjalisty ds. trzody chlewnej. Artykuły dotyczyły technologii produkcji zwierzęcej, relacji z imprez, sytuacji w produkcji zwierzęcej, zapowiedzi nadchodzących wydarzeń, żywienia, dobrostanu i co się z tym

bezpośrednio wiąże pozyskiwania najwyższej jakości produktu. Pisano także o wykorzystaniu w żywieniu świń kiszonego ziarna kukurydzy i o nowoczesnych rozwiązaniach w budynkach inwentarskich, a także o prawidłowym odchowcie prosiąt.

Materiały informacyjne na stronie www dotyczyły: warunków utrzymania drobiu, założeń technologicznych w hodowli królików, profilaktyki na fermach roślinożernych zwierząt futerkowych, parametrów rozrodu i organizacji stada owiec, żywienia kóz, relacji z wystaw zwierząt oraz szkoleń i konferencji organizowanych przez Ośrodek.

Z.2.B.3. Normy i wymagania wzajemnej zgodności (w tym dobrostan zwierząt)

W ramach norm i wymagań wzajemnej zgodności udzielono 659 informacji, napisano 2 artykuły do miesięcznika Wieś Kujawsko-Pomorska.

Informacje dotyczyły między innymi wymiarów kojców dla cieląt utrzymywanych grupowo, sporządzenia inwentaryzacji stanu zwierząt, organizacji szkoleń chemizacyjnych, dobrostanu zwierząt gospodarskich, zmian w przepisach o rejestracji i identyfikacji trzody chlewnej, norm wzajemnej zgodności w gospodarstwie rolnym, norm przechowywania środków ochrony roślin, dobrostanu dla opasów, przechowywania nawozów, norm bhp w gospodarstwie, bilansu posiadanych zwierząt, terminu stosowania nawozów mineralnych na zboża zgodnie z Kodeksem Zwyczajnej Dobrej Praktyki Rolniczej, ważności kursu chemizacyjnego, minimalnych wymiarów stanowisk dla drobiu.

Z uwagi na wcześniejsze zamieszczenie w wydawnictwie „Wieś Kujawsko-Pomorska” materiałów (nt. dobrostanu zwierząt, bioasekuracji w budynkach inwentarskich, żywienia macior w laktacji, prawidłowego prowadzenia dokumentacji dotyczącej identyfikacji i rejestracji zwierząt) postanowiono nie powielać informacji na stronie www.

Z.2.B.4. Poprawa stanu technicznego, technologicznego i organizacyjnego w gospodarstwach rolnych

Z powyższej tematyki udzielono 386 informacji, na stronie internetowej zamieszczono 13 informacji, napisano 17 artykułów, przygotowano 16 innych wydawnictw oraz 8 stoisk informacyjno-promocyjnych, pozostałe - 254 (w tym udział w komisjach kłęskowych, konkursowych, imprezach okolicznościowych, targach, posiedzeniach, zebraniach, spotkaniach).

Informacje dotyczyły wydania opinii na temat zakupu gruntów, zasad prowadzenia ewidencji stosowania środków ochrony roślin, przechowywania większych ilości paliwa, poprawy organizacji rozrodu trzody, ewidencji stosowania środków biobójczych, dezynfekcyjnych, pułapek na gryzonie, odszkodowań z tytułu strat poniesionych w gospodarstwie, poprawy organizacji w gospodarstwie, szkoleń z zakresu stosowania środków ochrony roślin, zasad składania wniosku o zwrot akcyzy na paliwo.

Udzielono wywiadu prasowego dla wydawnictwa AGROFAKT dotyczącego zmian w prawie budowlanym dla budynków gospodarczych o małej kubaturze.

Na stoisku informacyjnym podczas targów, udzielano informacji z zakresu poprawy stanu technicznego, technologicznego i organizacyjnego w gospodarstwach rolnych.

Z.2.B.5. BHP

W ramach zagadnień obejmujących BHP udzielono 166 informacji, wydano broszurę, napisano 2 artykuły do Wsi Kujawsko-Pomorskiej. Doradcy uczestniczyli również w 7 komisjach konkursowych. Informacje dotyczyły zasady przestrzegania BHP w gospodarstwie m.in. stosowanie poręczy, osłon na przekaźniki, odzieży ochronnej, stosowania środków ochrony roślin, obowiązku rejestracji producentów w Sanepidzie, zgłoszenia gospodarstwa do konkursu KRUS – „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne”. Z uwagi na wcześniejsze zamieszczenie

w miesięczniku KPODR materiałów dotyczących tematyki BHP postanowiono nie powielać informacji na stronie www.

Z.2.B.6. Bioasekuracja w gospodarstwie rolnym

W tematyce bioasekuracji udzielono 3919 informacji, zamieszczono 6 informacji na stronie www Ośrodka, napisano 8 artykułów do Wsi Kujawsko-Pomorskiej, zorganizowano 3 stoiska informacyjne, pozostałe to: audycje radiowe, udział w posiedzeniach, zebraniach, spotkaniach – 14 działań.

Informacje dotyczyły zapobiegania grypie ptaków u ptactwa domowego, zapobieganiu rozprzestrzeniania się wirusa ASF, zniesienia zakazu utrzymywania ptactwa domowego w zamknięciu, sposobu postępowania w gospodarstwie z trzodą chlewną celem zapobiegania rozprzestrzeniania wirusa ASF, przestrzegania zasad bioasekuracji, zabezpieczenie zwierząt w gospodarstwie przed ptasią gripą, zagrożenia chorobą ASF, środków ostrożności i zapobiegania ASF, obowiązku utrzymywania drobiu w pomieszczeniach z powodu występowania ptasiej grypy.

Artykuły dotyczyły postępowania przy bioasekuracji w budynkach inwentarskich. Zamieszczono cyklicznie informacje na stronie www Ośrodka na temat ptasiej grypy i ASF oraz zasad bioasekuracji. Napisano artykuł nt. zasad bioasekuracji w gospodarstwie rolnym do „Kalendarza Rolniczego na 2018 r.”. W Radiu PIK odbyła się audycja dotycząca zasady bioasekuracji.

Z.2.C. Rachunkowość w gospodarstwie rolnym

W ramach obszaru rachunkowość w gospodarstwie rolnym udzielono 1933 informacji, wydano 2 broszury oraz ulotkę, na stronie internetowej zamieszczono 26 informacji, napisano 21 artykułów, wzięto udział w 2 spotkaniach.

Z.2.C.1. Rachunkowość rolna

W ramach rachunkowości rolnej udzielono 698 informacji, na stronie internetowej Ośrodka zamieszczono 2 informacje, 3 artykuły w miesięczniku „Wieś Kujawsko-Pomorska”. Informacje dotyczyły zasad prowadzenia rachunkowości rolnej w gospodarstwie rolnym, zasad korzystania z produktów Polskiego FADN, zasad przystąpienia do Systemu Polski FADN, możliwości otrzymania Raportu Porównawczego, wyników standardowych gospodarstw rolnych prowadzących Polski FADN. Liczba udzielonych informacji wynikała z zapotrzebowania rolników.

Z.2.C.2. Rachunkowość podatkowa

Z rachunkowości podatkowej udzielono 1044 informacji, wydano broszurę „Podatek VAT w rolnictwie” oraz wznowiono ulotkę „Podatek VAT w rolnictwie”, na stronie internetowej Ośrodka zamieszczono 19 informacji i 13 artykułów w miesięczniku „Wieś Kujawsko-Pomorska”. Informacje dotyczyły zmian w zasadach rozliczania podatku VAT od 01.01.2017 r., zasad składania zeznania podatkowego PIT – 36”, zasad prawidłowego wystawiania faktury VAT.

Z.2.C.3. Ubezpieczenia społeczne i majątkowe

W ramach tej tematyki udzielono 191 informacji, wydano broszurę „Ubezpieczenia społeczne w rolnictwie”, na stronie internetowej Ośrodka zamieszczono 5 informacji oraz wzięto udział w 2 spotkaniach. Napisano 5 artykułów. Informacje dotyczyły obowiązkowych ubezpieczeń w rolnictwie, możliwości otrzymania dotacji do ubezpieczeń upraw rolniczych oraz zasad ubezpieczenia w KRUS. Liczba wszystkich zrealizowanych form w zakresie ww. tematyki wynika z zapotrzebowania rolników.

Z.2.D. Rolnictwo ekologiczne

W tym obszarze udzielono 234 informacji, wydano broszurę, na stronie internetowej zamieszczono 3 informacje, napisano 4 artykuły, przygotowano stoisko informacyjno-promocyjne, 18 działań pozostałych, w tym audycje radiowe i tv, artykuły w wydawnictwach obcych, udział w komisjach konkursowych, posiedzeniach, zebraniach, spotkaniach.

Z.2.D.1. Produkcja metodami ekologicznymi

Z tego zakresu udzielono 172 informacji, na stronie internetowej zamieszczono 3 informacje, napisano 3 artykuły, przygotowano stoisko informacyjno-promocyjne, 17 działań pozostałych (audycje tv, artykuły w wydawnictwach obcych, udział w komisjach konkursowych, posiedzeniach, zebraniach, spotkaniach). W ramach tematu wydano broszurę pt. „Rola małych przedsiębiorczy w rolnictwie ekologicznym”.

Informacje udzielone rolnikom dotyczyły procesu przedstawiania gospodarstwa konwencjonalnego na system rolnictwa ekologicznego, agrotechniki upraw warzyw i zbóż metodami ekologicznymi, stanu rolnictwa ekologicznego, zakładania sadu ekologicznego. W ramach powyższego zagadnienia prowadzono działalność informacyjno-promocyjną poprzez artykuły merytoryczne zamieszczane na stronie internetowej Ośrodka oraz w wydawnictwie periodycznym „Wieś Kujawsko- Pomorska”. Artykuły w tematyce: „Stan rolnictwa ekologicznego”, „Ekologicznie w Brandenburgii”, Znamy laureatów konkursu „Na Najlepsze Gospodarstwo Ekologiczne w naszym regionie”. System rolnictwa ekologicznego upowszechniony był w audycjach radiowych i telewizyjnych oraz za pomocą stoiska promocyjnego, w ramach którego prowadzono edukację potencjalnych konsumentów żywności ekologicznej.

Z.2.D.2. Sprzedaż produktów ekologicznych

Z tego zakresu tym udzielono 36 informacji. Informacje dotyczyły procesu sprzedaży żywności ekologicznej, problematyki możliwości sprzedaży surowca ekologicznego przez właścicieli gospodarstw ekologicznych województwa kujawsko-pomorskiego, sposobu właściwego znakowania produktów ekologicznych oraz skupu i kontraktacji warzyw ekologicznych.

Z.2.D.3. Rolnictwo ekologiczne w ramach PROW 2007-2017 i 2014-2020

Z powyższej tematyki udzielono 26 informacji, napisano artykuł, wzięto udział w spotkaniu. Tematem przewodnim wszystkich informacji były zasady pozyskania dotacji w ramach działania „Rolnictwo ekologiczne”, realizacja zobowiązania w ramach działania „Rolnictwo ekologiczne” oraz zmiany przepisów prawnych w zakresie realizacji działania.

Z.2.E. Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich

Działalność informacyjna w ramach zadania dotyczyła zagadnień związanych z zakładaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej, jak również tworzeniem i funkcjonowaniem organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej, współpracą z lokalnymi organizacjami społecznymi, aktywizacją mieszkańców obszarów wiejskich oraz programem LEADER. Udzielono 1055 informacji, na stronie internetowej umieszczono 12 informacji, napisano 17 artykułów, zorganizowano 8 stoisk informacyjno-promocyjnych oraz wzięto udział w 186 pozostałych działaniach (udział w posiedzeniach, zebraniach, spotkaniach, udziały komisjach konkursowych i klęskowych, imprezach okolicznościowych, targach).

Z.2.E.1. Prowadzenie działalności pozarolniczej

Działalność informacyjna dotyczyła aspektów związanych z rejestracją działalności pozarolniczej, w tym obowiązującej procedury rejestracji i wymaganych dokumentów w tym

celu, wysokości rocznej kwoty granicznej podatku dochodowego od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej oraz aspektów podlegania ubezpieczeniu ZUS. Z tego obszaru tematycznego udzielono 524 informacji. Z powodu zainteresowania tą tematyką oraz zmian w przepisach uznano za celowe umieszczenie informacji na stronie internetowej, publikację artykułu z wyżej wymienionej tematyki. Ponadto doradcy zostali zaproszeni do uczestnictwa w 3 spotkaniach związanych z działaniami na rzecz przedsiębiorców (pozostałe działania - 3).

Z.2.E.2. Tworzenie i funkcjonowanie organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej

Działania w powyższym zakresie powiązane były głównie z funkcjonowaniem podmiotów ekonomii społecznej, ich zróżnicowaniem pod kątem prawnym, dobrymi przykładami działalności przedsiębiorstw społecznych. Z tego obszaru tematycznego opublikowano więcej informacji na stronę www (5) i artykułów (2), co mogło przyczynić się do mniejszego zainteresowania informacjami indywidualnymi, których udzielono 42. Dodatkowo odbyło się spotkanie doradców z ekspertem ze Stowarzyszenia Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych „TŁOK” z Torunia (pozostałe działanie -1).

Z.2.E.3. Współpraca z lokalnymi organizacjami społecznymi

W zakresie współpracy z lokalnymi organizacjami udzielono 169 informacji, napisano 5 artykułów, zorganizowano 7 stoisk informacyjno-promocyjnych. Większość informacji dotyczyła możliwości pozyskania przez lokalne organizacje (KGW, stowarzyszenia itp.) dofinansowania na prowadzoną działalność, promocji i formalnych kwestii związanych z funkcjonowaniem. Doradcy zrealizowali dodatkowe przedsięwzięcia na zaproszenie lokalnych organizacji w celu zacieśniania współpracy i promocji wspólnych działań: organizacja stoisk informacyjno-promocyjnych 147 form działań pozostałych (takich jak udział w spotkaniach, zebraniach, posiedzeniach, imprezach okolicznościowych, komisjach klęskowych i konkursowych, targach).

Z.2.E.4. Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich

Informacje w większości dotyczyły możliwości pozyskania środków finansowych na aktywizację zawodową (np. z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki), możliwości uczestniczenia w różnego typu szkoleniach (np. rękodzielniczym, podejmowania działalności gospodarczej, sprzedaży bezpośredniej). Z uwagi na większe niż planowane zainteresowanie tą tematyką zwiększono liczbę działań informacyjnych służących podniesieniu wiedzy w tym zakresie, w formach powszechnie dostępnych - opracowano 2 informacje na stronę www, napisano 9 artykułów. Ponadto zorganizowano stoisko informacyjne z zakresu aktywizacji mieszkańców obszarów wiejskich i udzielono 261 informacji. Doradcy uczestniczyli w zebraniach i spotkaniach na szczeblu lokalnym, jak również w wydarzeniach i imprezach integrujących mieszkańców (pozostałe działania -33).

Z.2.E.5. Program LEADER

Informacje w przedmiotowym zakresie dotyczyły zasad funkcjonowania lokalnych grup działania oraz dostępnych w ramach programu LEADER środków pomocowych. Udzielono 59 informacji, opracowano również 4 informacje na stronę www. Pozostałe 2 działania to udział w imprezie okolicznościowej i spotkaniu. Nie napisano zaplanowanego wcześniej artykułu. Prawdopodobnie ograniczone środki LGD wpłynęły na mniejsze niż zakładano zainteresowanie informacjami z tej tematyki.

Z.2.F. Unowocześnianie wiejskiego gospodarstwa domowego

W tym obszarze udzielono 349 informacji, na stronie internetowej zamieszczono 5 informacji, napisano 24 artykuły, przygotowano 2 inne opracowania (plansze informacyjne), 23 działania pozostałe (audycje radiowe i tv, artykuły w wydawnictwach obcych, udział w komisjach konkursowych, posiedzeniach, zebraniach, spotkaniach).

Z.2.F.1. Profilaktyka prozdrowotna i racjonalne żywienie

W tej tematyce udzielono 76 informacji, napisano 13 artykułów do miesięcznika Wieś Kujawsko-Pomorska. Dodatkowo przygotowano i wydrukowano 2 rodzaje plansz informacyjnych na temat rozpoznawania i zapobiegania procesom demencji u osób starszych, które były rozpowszechniane w gospodarstwach opiekuńczych. Udzielone informacje dotyczyły właściwości ziół, substancji czynnych w nich występujących, zastosowania ziół oraz dobroczynnego wpływu na zdrowie człowieka, odnosiły się do wartości odżywczych produktów pszczelich, zasad żywienia dzieci i osób starszych, problemu otyłości związanego z nadmiernym spożywaniem cukrów. Zapotrzebowanie na informacje było mniejsze ponieważ z tej tematyki zorganizowano więcej szkoleń niż było zaplanowane i osoby uczestniczące w szkoleniu mogły uzyskać potrzebną wiedzę.

Z.2.F.2. Estetyzacja wiejskiej zagrody

Z powyższej tematyki udzielono 229 informacji, zamieszczono 5 informacji na stronie www, napisano 9 z zaplanowanych 10 artykułów do miesięcznika Wieś Kujawsko-Pomorska i 4 artykuły w wydawnictwach obcych. Mniejsza liczba artykułów wiąże się z umieszczeniem informacji na stronie www. Cykl wydawniczy miesięcznika jest dłuższy od ukazania się informacji na naszej stronie, gdzie może pojawić się natychmiast po napisaniu, tym samym zaspokajając potrzeby odbiorców. Wyczerpano zakres tematyczny i uznano, że nie trzeba powtarzać treści w miesięczniku ani w dodatkowych wydawnictwach. Zamieszczenie informacji na stronie internetowej, a tym samym ich powszechna dostępność, prawdopodobnie wpłynęła na mniejsze od oczekiwanego zainteresowania informacjami indywidualnymi.

Z.2.F.3. Świadomość konsumentka i ekologiczna

W ramach tych zagadnień napisano 2 artykuły i udzielono 44 informacji. Informacje dotyczyły asortymentu żywności ekologicznej począwszy od świeżego surowca po przetworzone eko-produkty, profilaktyki zdrowotnej i racjonalnego żywienia, właściwości ziół, sposobu pozyskiwania surowca zielarskiego, zastosowania ziół oraz ich dobroczynnego wpływu na zdrowie człowieka.

Z.2.G. Ubieganie się o przyznanie pomocy finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych, lub zagranicznych

W tym obszarze udzielono 8551 informacji, na stronie internetowej zamieszczono 23 informacje, napisano 19 artykułów, zorganizowano stoisko informacyjno-promocyjne, 119 pozostałych działań, w tym audycja radiowa, artykuły w wydawnictwach obcych, udział w komisjach klęskowych, udział w posiedzeniach, zebraniach, spotkaniach.

Udzielone w tym temacie informacje dotyczyły ubiegania się o dofinansowanie do prowadzonej i rozwijanej produkcji.

W publikacjach KPODR również na bieżąco ukazywały się artykuły dotyczące ogłaszanych naborów wniosków i zasad pomocy.

Z.2.G.1. Płatności bezpośrednie

W tym obszarze udzielono 4139 informacji, napisano artykuł, 99 innych działań, w tym udział w komisjach, posiedzeniach, zebraniach, spotkaniach.

Informacje dotyczyły terminu składania wniosków obszarowych w 2017 roku, stawek płatności i terminów wypłaty świadczenia, stawek płatności za rok 2017, wysokości dopłaty obszarowej do uprawy mieszanki zbożowo-strączkowej, wymogu zazielenienia i sposobu realizacji tego zobowiązania, możliwości ubiegania się o dopłatę do materiału siewnego, nadzwyczajnej pomocy dostosowawczej dla producentów mleka, wsparcia ARR na zakup materiału hodowlanego jałowic, loszek i knurów. Dotyczyły również terminów składania wniosku o płatność za redukcję w produkcji mleka za I okres ograniczenia.

W związku z dużym zainteresowaniem uczestników szkoleniami nt. płatności bezpośrednich oraz udzielaniem znacznej ilości informacji (więcej niż zakładano) podjęto decyzję o niezamieszczaniu informacji w ww. Wszystkie informacje związane z powyższą tematyką znajdowały się na stronie Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Z.2.G.2. PROW

Działalność informacyjna w tym zakresie wiązała się z jednym z filarów WPR, tj. rozwojem obszarów wiejskich. Udzielono 3409 informacji dotyczących pomocy ze środków PROW. Dotyczyły one następujących zagadnień: ogłoszenie naborów w ramach działań PROW 2014-2020, zasad udzielania pomocy z działania Modernizacja gospodarstw rolnych, zasad udzielania pomocy z działania Restrukturyzacja małych gospodarstw, zasad udzielania pomocy z działania Premie dla młodych rolników, zasad konkurencyjnego wyboru dostawców, zasady wyliczania wielkości ekonomicznej (SO). Jednocześnie w trakcie realizacji wynikło większe zapotrzebowanie na indywidualne doradztwo w odniesieniu do konkretnej sytuacji, realizowane w formie porad (wykazane w Z.4.I.2.). Zagadnienia PROW prezentowano w licznych artykułach i materiałach na stronach internetowych. W miesięczniku Ośrodka zamieszczono 15 artykułów, na stronie internetowej 22, wynikało to m. in. z wprowadzanych zmian w zakresie warunków dostępu do poszczególnych typów operacji przed kolejnymi naborami wniosków. Ponadto, obszernie materiały omawiające zagadnienia PROW były rozsyłane w kolejnych edycjach biuletynu internetowego „Aktualności”. 20 pozycji odnotowano w pierwszym półroczu w pozostałych działaniach informacyjnych, czyli artykułów w wydawnictwach obcych, audycji telewizyjnych i radiowych oraz innych. W jednym przypadku PROW był wiodącym tematem stoiska informacyjno-promocyjnego.

Z.2.G.3. Programy Regionalne

W celu upowszechnienia wiedzy na temat pomocy dostępnej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego przygotowano artykuł nt. Regionalnego Funduszu Szkoleniowego.

Z.2.G.4. Kredyty preferencyjne, komercyjne, leasing

Udzielono 471 informacji o dostępności i zasadach udzielania kredytów preferencyjnych oraz o aktualnych liniach kredytowych. Napisano artykuł oraz zamieszczono informację na stronie internetowej Ośrodka z tej tematyki.

Z.2.G.5. Inne programy

W odpowiedzi na zgłoszone zainteresowanie udzielono 532 informacji, głównie dotyczących wsparcia dla producentów trzody chlewnej i mleka oraz napisano ponadplanowo artykuł pt. „Grupy operacyjne już działają”. Czytelnicy mogli poznać dobre przykłady innowacji w rolnictwie na terenie Czech i Austrii, zasady funkcjonowania SIR we wskazanych krajach i porównanie do funkcjonowania SIR w Polsce.

Z.2.H. Modernizacja gospodarstw rolnych, poprawa jakości artykułów rolno-spożywczych i ich przetwórstwa oraz wzmocnienie pozycji rolników na rynku

W tym obszarze udzielono 77 informacji, na stronie internetowej zamieszczono 4 informacje, napisano 4 artykuły, opublikowano 4 inne wydawnictwa (zrealizowano 27 pozostałych działań informacyjnych (audycje radiowe, audycja tv, udział w spotkaniu, artykuły w wydawnictwach obcych).

Z.2.H.1. Zasady tworzenia i funkcjonowanie grup producentów rolnych, grup i organizacji producentów owoców i warzyw, zrzeszeń i innych form organizacji

W tej tematyce udzielono 47 informacji, na stronie internetowej zamieszczono 3 informacje, napisano 4 artykuły, 4 inne wydawnictwa (zaproszenia, materiały konferencyjne, katalogi) i pozostałych form 27 (w tym audycje radiowe i tv, artykuły w wydawnictwach obcych, udział w spotkaniu).

Informacje dotyczyły warunków i możliwości utworzenia grup producentów rolnym w ramach PROW 2014-2020. Zamieszczono materiały informacyjne na stronę www. Ośrodka dotyczące ogólnych zasad tworzenia grup i organizacji producentów w sektorze rolnym i leśnym.

Planowana broszura pn. „Zasady organizowania i funkcjonowania grup producentów rolnych w ramach PROW 2014-2020” nie została wydana względu na brak przepisów dotyczących tworzenia grup producenckich, które miały być podstawa do treści wydawnictwa.

Z.2.H.2. Tworzenie sieci współpracy w ramach łańcucha żywnościowego

W tym obszarze udzielono 19 informacji, które dotyczyły budowania współpracy w ramach łańcucha żywnościowego.

Z.2.H.3. Systemy żywności

Tematyka systemów żywności cieszyła się nieco mniejszym zainteresowaniem niż zakładano. Udzielono 5 informacji nt. różnych systemów jakości żywności i jej certyfikacji.

Z.2.H.4. Systemy bezpieczeństwa żywności, dobre praktyki higieniczne, produkcyjne przy produkcji żywności w warunkach domowych, HACCP

Z tego zagadnienia udzielono 6 informacji, zamieszczono informację na stronie internetowej. Dotyczyły one bezpieczeństwa żywności w systemie HACCP. W tematyce przetwórstwa żywności, odbiorców głównie interesowały zagadnienia związane ze sprzedażą, co spowodowało mniejszą niż planowano liczbę informacji związanych z technologią produkcji w warunkach domowych oraz rezygnację z publikacji artykułu.

Z.2.I. Zarządzanie gospodarstwem rolnym

W tym obszarze udzielono 915 informacji, wydano 2 broszury, na stronie internetowej Ośrodka zamieszczono 102 informacje, napisano 33 artykuły, 3 audycje tv.

Z.2.I.1. Zarządzanie, organizacja i planowanie pracy w gospodarstwie rolnym

Większe zainteresowanie ww. tematyką niż zakładano spowodowało udzielenie 388 informacji, dodatkowo na potrzeby konferencji wydano broszurę „Działania dostosowawcze gospodarstw rolniczych w województwie kujawsko-pomorskim na tle Polski i Unii Europejskiej”, na stronie internetowej Ośrodka zamieszczono 8 informacji i 12 artykułów w miesięczniku „Więść Kujawsko-Pomorska”, 3 audycje tv. Udzielone informacje dotyczyły zasad składania wniosków o zwrot akcyzy paliwowej, zasad obrotu ziemią rolniczą, możliwości uzyskania opinii do założeń do prowadzenia działalności rolniczej, systemu monitorowania drogowego przewozu towarów, zasad zakupu paliwa w gospodarstwie rolnym.

Z.2.I.2. Wyliczenie dochodów, kosztów i opłacalności produkcji roślinnej i zwierzęcej

Udzielono 97 informacji, na potrzeby konferencji wydano broszurę „Kalkulacje rolnicze”, na stronie internetowej Ośrodka zamieszczono 10 informacji i 15 artykułów w miesięczniku „Wieś Kujawsko-Pomorska”. Informacje i artykuły dotyczyły kalkulacji rolniczych, opłacalności produkcji wybranych działalności rolniczych. Zamieszczenie informacji na stronie internetowej, a tym samym ich powszechna dostępność, prawdopodobnie wpłynęła na mniejsze od oczekiwanego zainteresowania informacjami indywidualnymi.

Z.2.I.3. Badanie koniunktury w rolnictwie

W tej tematyce na stronie internetowej Ośrodka zamieszczono 8 informacji i artykuł w miesięczniku „Wieś Kujawsko-Pomorska”. Informacje dotyczyły oceny sytuacji finansowej gospodarstw z uwzględnieniem inwestycji, kredytowania oraz perspektyw rozwoju gospodarstw.

Z.2.I.4. Informacja rynkowa

W ramach informacji rynkowej udzielono 430 informacji, na stronie internetowej Ośrodka zamieszczono 76 informacji na stronie internetowej. W celu upowszechnienia zagadnień z zakresu ww. tematyki dodatkowo napisano również 5 artykułów w miesięczniku „Wieś Kujawsko-Pomorska”. Informacje i artykuły dotyczyły aktualnych cen płodów rolnych, cen środków do produkcji, średnich cen ziemi wg GUS.

Z.2.J. Promocja produktów lokalnych i regionalnych

Udzielono 253 informacji, na stronie www Ośrodka zamieszczono 4 informacje, napisano 5 artykułów, zorganizowano 4 stoiska informacyjno-promocyjne, pozostałych działań 23 (udział w spotkaniach, komisji konkursowej, targach, audycje radiowe i TV).

Z.2.J.1. Promocja i sprzedaż produktów lokalnych i regionalnych

Udzielono 70 informacji, napisano 3 artykuły, zamieszczono 1 informację na stronie internetowej, przygotowano 4 stoiska informacyjno-promocyjne oraz 10 innych form informacyjnych (audycja radiowa, udział w komisji konkursowej, targach, spotkaniach).

Informacje dotyczyły możliwości promocji i sprzedaży produktów regionalnych, ich potencjału marketingowego oraz idei i zasad funkcjonowania inkubatora przetwórstwa lokalnego.

Z.2.J.2. Krótkie łańcuchy dostaw (od pola do stołu), w tym sprzedaż bezpośrednia

Z tego zagadnienia udzielono 183 informacji, napisano 2 artykuły i 3 informacje na stronę internetową, pozostałych działań informacyjnych 13 (udział w komisji konkursowej, audycje radiowe i tv).

Informacje dotyczyły zasad legalnej sprzedaży produktów w ramach sprzedaży bezpośredniej, działalności marginalnej i ograniczonej oraz rolniczego handlu detalicznego. W związku z wejściem w życie ustawy o Rolniczym Handlu Detalicznym wiele osób było zainteresowanych możliwością legalnej sprzedaży swoich wyrobów, jednocześnie pojawiały się wątpliwości co do interpretacji zapisów, stąd znacznie większe niż oczekiwane zainteresowanie indywidualnym doradztwem.

Z.2.K. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska

W tym obszarze udzielono 1527 informacji, wydano 2 broszury oraz ulotkę, na stronie internetowej zamieszczono 11 informacji, napisano 17 artykułów, 5 innych wydawnictw (materiały konferencyjne, plakaty, folder, zaproszenia, druk informacyjny), przygotowano

4 stoiska informacyjno-promocyjne, 40 pozostałych działań (udział w spotkaniach, komisjach konkursowych, imprezach okolicznościowych, audycje radiowe i tv, artykuły w wydawnictwach obcych).

Z.2.K.1. Zasady integrowanej produkcji

Z uwagi na większe niż planowano zainteresowanie tą tematyką, przekroczono program i udzielono 115 informacji, wydano 4 inne wydawnictwa (plakat, zaproszenie, katalog, folder) oraz zamieszczono informację na stronie internetowej.

Informacje dotyczyły zasad przystąpienia do systemu integrowanego, przepisów prawnych jakie obowiązują w tym zakresie oraz dokumentacji niezbędnej w prowadzeniu w gospodarstwie rolnym systemu zintegrowanego, jak również zasad integrowanej produkcji, ważności kursu chemizacyjnego oraz atestacji opryskiwacza, założeń do systemu integrowanej produkcji rzepaku, pszenicy, zwalczania agrofagów zgodnie z zasadami integrowanej produkcji, progów szkodliwości dla pszenicy ozimej, kukurydzy w przypadku agrofagów.

Z.2.K.2. Zasady integrowanej ochrony roślin

Udzielono 555 informacji, które dotyczyły integrowanej ochrony, przepisów bezpośrednio jej dotyczących oraz dokumentacji jaką w gospodarstwie należy prowadzić, a w szczególności odległości pasieki od miedzy oraz stosowania środków ochrony roślin w obrębie pasieki, uprawnień do wykonywania zabiegów środkami ochrony roślin, zasad IOR, terminów kursów na stosowanie środków ochrony roślin, zasad integrowanej ochrony zbóż, rzepaku, ziemniaka, sposobu przestrzegania integrowanej ochrony roślin, żerowania szkodnika rzepaku chowacza brukwiaczka i chowacza czterozębnego, dokumentacji niezbędnej przy kontroli plantatorów ziemniaków, progów szkodliwości zwalczania chwastów dwuliściennych w uprawie pszenicy ozimej ora jęczmienia ozimego, analizy warunków produkcyjnych gospodarstwa rolnego pod względem wprowadzenia integrowanej ochrony, prowadzenia zapisów w ewidencji stosowanych środków ochrony roślin związanych ze zwalczanym agrofagiem. Ze względu na indywidualne podejście do zgłaszanych przez rolników problemów udzielono 92 dodatkowe informacje jednocześnie rezygnując z ogólnych informacji na stronie www.

Z.2.K.3. Zasady przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu na poziomie gospodarstwa

W obszarze tym udzielono 34 informacji, które dotyczyły w głównej mierze możliwości wykorzystania danych ze stacji meteo obsługiwanych przez KPODR. Napisano również artykuł „Co z tym smogiem?”.

Z.2.K.4. Energetyka prosumencka

W tej tematyce udzielono 51 informacji, które dotyczyły zagadnień dotyczących możliwości wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych w gospodarstwie domowym. Natomiast zrezygnowano z publikacji artykułu z zakresu tej tematyki na rzecz artykułów dotyczących gospodarki wodno-ściekowej i innych działań na rzecz ochrony środowiska.

Z.2.K.5. Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych w gospodarstwie rolnym

W tym zagadnieniu udzielono 247 informacji i napisano 7 artykułów, wzięto udział w audycji tv (pozostałe działania -1). Informacje dotyczyły uprawy roślin na cele energetyczne (wierzba, perz wydłużony i inne). Część z udzielanych informacji poświęcona była tematyce biogazów oraz samego procesu spalania biomasy. Artykuły dotyczyły możliwości wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych. Zrezygnowano z wydania zaplanowanej w tym obszarze broszury - materiałów konferencyjnych pn. „XIII Forum Energetyki Odnawialnej” gdyż prelegenci poszczególnych tematów dysponowali własnymi materiałami dla uczestników konferencji.

Z.2.K.6. Gospodarka wodno-ściekowa oraz postępowanie z odpadami

W tej tematyce udzielono 270 informacji, na stronie internetowej zamieszczono 4 informacje, napisano 4 artykuły: „Selektywna zbiórka odpadów u źródła” „Nowa gospodarka odpadami”, „Zrównoważona gospodarka odpadami”, „Zmiana zasad selektywnej zbiórki odpadów”, wydrukowano materiały konferencyjne - broszura, 8 działań pozostałych (audycje radiowe i tv, artykuł w wydawnictwie obcym, udział w komisji konkursowej, udział w spotkaniu).

Udzielone informacje dotyczyły prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej i postępowania z odpadami oraz innych działań w zakresie ochrony środowiska. Informacje dotyczące metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska umieszczone zostały na stronie internetowej Ośrodka oraz upowszechniane poprzez wywiady radiowe i telewizyjne.

Dodatkowo na potrzeby konferencji zostały opracowane i wydane materiały konferencyjne - broszura pt. „Zarządzanie gospodarką odpadami”.

Z.2.K.7. Ustawa o ochronie zwierząt

W tym obszarze udzielono 82 informacji, które dotyczyły ochrony zwierząt w gospodarstwie, zasad które należy przestrzegać w celu ochrony gospodarstwa przed wirusem wysoce zjadliwej grypy ptaków. Ponieważ w 2017 roku nie pojawiły się zmiany w prawodawstwie nt. ochrony zwierząt, nie napisano artykułu do miesięcznika KPODR.

Z.2.K.8. Inne działania na rzecz ochrony środowiska na poziomie gospodarstwa

W ramach doradztwa udzielono 173 informacji. Informacje dotyczyły problematyki związanej z kompleksową ochroną środowiska w zagrodzie wiejskiej, obejmowała problematyki dotyczącej selektywnej zbiórki odpadów postępowania z odpadami niebezpiecznymi, zakładaniem kompostowników itp.

W temacie prowadzono działania informacyjno-promocyjne poprzez stronę internetową, na której zamieszczono 6 informacji, napisano 5 artykułów m.in. „Chemia gospodarza a środowisko”, „Ekologiczna zagroda”, „Zanieczyszczenie powietrza problemem nas wszystkich”, „Zarządzanie gospodarką odpadami”, „Ekologiczne zagospodarowanie zagrody wiejskiej”, przygotowano 4 stoiska informacyjno-promocyjne, 31 działań pozostałych (artykuły w wydawnictwach obcych, udział w komisjach konkursowych, imprezach okolicznościowych, spotkaniach, audycjach radiowych i tv). W ramach tematu opracowano broszurę pt. „Mała retencja sposobem na problemy z wodą”, ulotkę pt. „Zanieczyszczenie powietrza - przyczyny, skutki i zapobieganie” oraz wydano jedno inne wydawnictwo (druk informacyjny „Możemy pomóc poszkodowanym w nawałnicach”).

Zwiększona liczba wszystkich zrealizowanych form wynikała z obecnych problemów w tym temacie i zapotrzebowania rolników.

Z.2.L. Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urzędnia gospodarstwa rolnego

W udzielono 482 informacji, wydano 2 broszury, zamieszczono 19 informacji na stronie www Ośrodka, napisano 29 artykułów, przygotowano stoisko informacyjno-promocyjne, pozostałe działania informacyjne - 70 (udział w spotkaniach i posiedzeniach, komisjach konkursowych, wywiadach radiowych).

Z.2.L.1. Dziedzictwo kultury materialnej wsi

Udzielono 92 informacji, zamieszczono 5 informacji na stronie www, napisano 12 artykułów do miesięcznika Wieś Kujawsko-Pomorska, wykonano 19 pozostałych działań (udział w spotkaniach, komisjach konkursowych, targach, artykuł w innym wydawnictwie).

Przekroczenie planu wynika z dużego zainteresowania tym tematem. Udzielone informacje dotyczyły festynu lawendowego, targów Lato na Wsi, tradycyjnych przydomowych ogródków, tradycji ziemi dobrzyńskiej, tradycyjnej zabudowy i przydrożnych kapliczek, twórczości ludowej i okazjonalnego zdobnictwa.

Z.2.L.2. Zachowanie tradycyjnego krajobrazu rolniczego wsi

W tej tematyce udzielono wszystkich z 10 zaplanowanych informacji, napisano dwa artykuły do miesięcznika Wieś Kujawsko-Pomorska. Informacje dotyczyły tradycyjnych ogródków i ogrodów przydomowych, roli zadrzewień i zakrzewień śródpolnych. Dodatkowo specjalista uczestniczył w spotkaniu w gminie Rojewo poświęconym planowanej inwestycji w zakresie budowy oczyszczalni ścieków, w którym brali udział również rolnicy zaniepokojeni jaki to może wywrzeć wpływ na krajobraz i warunki życia mieszkańców.

Z.2.L.3. Twórczość ludowa

W powyższej tematyce udzielono 25 informacji, zorganizowano stoisko promocyjne. Doradcy na zaproszenie lokalnych podmiotów wzięli udział w 4 komisjach konkursowych. Większa ilość porad i działań pozostałych wpłynęła na rezygnację z napisania 3 artykułów do miesięcznika Wieś Kujawsko-Pomorska. Informacje dotyczyły twórców ludowych i ich twórczości oraz wykorzystania produktów w celu promocji regionu.

Z.2.L.4. Tradycyjne zawody i rękodzieło

W ramach powyższej tematyki 119 informacji, które dotyczyły odbywających się szkoleń oraz imprez organizowanych przez KPODR, rękodzielnictwa, wykorzystania tradycji rękodzielniczych oraz umiejętności w tym zakresie, jako sposobu na uzyskanie dodatkowego dochodu. W celu większego upowszechnienia wiedzy z zakresu tradycyjnego rękodzieła ponadplanowo napisano 2 artykuły do miesięcznika Wieś Kujawsko-Pomorska, 5 informacji na stronę www i 2 artykuły do innych wydawnictw. Ze względu na fakt, że doradcy nie zostali zaproszeni do pracy w komisjach konkursowych nie zrealizowano zaplanowanych 2 pozostałych działań.

Z.2.L.5. Tradycje kulinarne

Z tematyki tradycji kulinarnych udzielono 236 informacji, wydano 2 broszury, napisano 6 informacji na stronę www, napisano 13 artykułów do miesięcznika Wieś Kujawsko-Pomorska, wykonano 46 pozostałych działań (uczestnictwo w spotkaniach i komisjach konkursowych, audycje radiowe).

Broszura „Od zakwasu do żurku kujawskiego” została wydana zgodnie z planem, natomiast broszurę „Zioła w ludowej tradycji” wydano poza planem na zlecenie Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego. Przekroczenie planu we wszystkich formach działań wynika z dużego zainteresowania omawianym tematem. Udzielone informacje dotyczyły możliwości udziału w konkursach kulinarnych, tradycji kulinarnych regionów, promocji Kół Gospodyń Wiejskich poprzez produkt tradycyjny.

Z.2.M. Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku

W tym zakresie udzielono 978 informacji, na stronie internetowej zamieszczono 26 informacji, napisano 16 artykułów do wydawnictwa KPODR, przygotowano 5 innych wydawnictw, przygotowano stoisko informacyjno-promocyjne oraz wykonano 57 pozostałych działań (udział w spotkaniach, komisjach konkursowych, audycje radiowe i tv, artykuły w wydawnictwach obcych, udział w imprezach okolicznościowych, targi). Udzielone informacje dotyczyły przepisów prawnych oraz sposobu zakładania i prowadzenia działalności

turystycznej na obszarach wiejskich, a także opieki nad osobami niesamodzielnymi prowadzonej w gospodarstwie rolnym. Wielu klientów stara się unowocześnić ofertę swojego obiektu szukając odpowiedniej dla nich specjalizacji.

Znacząca różnica pomiędzy planem, a jego realizacją wynika z braku zainteresowania ze strony odbiorców w danym roku.

Z.2.M.1. Rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej, tworzenie sieci współpracy

W tym zakresie udzielono 353 informacji, na stronie internetowej zamieszczono 7 informacji, napisano 6 artykułów, 5 innych wydawnictw (plakat, zaproszenie, katalog), przygotowano stoisko informacyjno-promocyjne oraz wykonano 19 pozostałych działań (udział w spotkaniach, komisji konkursowej, targach, audycja radiowa).

Artykuły i informacje zamieszczone na stronie internetowej dotyczyły przede wszystkim prawnych aspektów prowadzenia działalności agroturystycznych prowadzonych na obszarach wiejskich oraz budowania współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rynku turystyki wiejskiej.

Informacje dotyczyły przede wszystkim zasad zakładania i prowadzenia działalności agroturystycznej, możliwości podniesienia atrakcyjności oferty turystycznej, organizowanych szkoleń i konferencji, możliwości pozyskania dotacji unijnych na rozwój działalności agroturystycznej. Z tego zakresu tematycznego udzielono wywiadu radiowego na temat obecnego stanu oraz perspektyw rozwoju turystyki wiejskiej na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.

Organizacja VI Kujawsko-Pomorskiego Forum Turystyki Wiejskiej przyczyniła się do promocji tego rodzaju działalności – informacje na jego temat były publikowane w różnych mediach, w relacjach zaproszonych dziennikarzy i gości.

Z.2.M.2. Zagrody edukacyjne

Udzielono 56 informacji i napisano artykuł do wydawnictwa KPODR, opisujący funkcjonowanie Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych oraz sposób rejestracji.

Informacje dotyczyły koncepcji i sposobu funkcjonowania Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych, a w szczególności sposobu rejestracji do Sieci. Skupiono się również na przekazaniu zainteresowanym informacji o aktualnej podstawie programowej dla szkół, aby mogli oni stworzyć program edukacyjny gospodarstwa dopasowany do wymagań grup szkolnych i przedszkolnych. Odnotowano wzrost zainteresowania tematyką edukacji w gospodarstwie rolnym i przewiduje się, że w najbliższym czasie kolejne obiekty z województwa kujawsko-pomorskiego zostaną włączone do Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych. Odstąpiono od zamieszczenia materiału na stronie internetowej, ponieważ tematyka zagród edukacyjnych została opisana w materiałach dotyczących specjalizacji oferty i Forum Turystyki Wiejskiej.

Z.2.M.3. Gospodarstwa opiekuńcze

Z powyższego zakresu udzielono 428 informacji, na stronie internetowej zamieszczono 17 informacji, napisano 2 artykuły do wydawnictwa KPODR oraz wykonano 33 pozostałe działania (audycje radiowe i tv, artykuły w wydawnictwach obcych, udział w spotkaniach, targi).

Artykuły oraz informacje, w tym informacje zamieszczone na stronie internetowej, dotyczyły działalności gospodarstw opiekuńczych oraz związane były z realizacją projektu „Zielona opieka - gospodarstwa opiekuńcze w woj. kujawsko-pomorskim”.

Z tego zakresu tematycznego przygotowano materiały informacyjne do zamieszczenia na stronie internetowej oraz artykuły do czasopism. „Zieloną opiekę” promowano w Radiu PIK,

Radiu Weekend, TVP Bydgoszcz. Zainteresowanie lokalnych instytucji, liderów oraz rolników spowodowało zwiększoną realizację działań promocyjnych.

Z.2.M.4. Promocje wsi jako atrakcyjnego miejsca życia i wypoczynku

Z powyższej tematyki udzielono 141 informacji, na stronie internetowej zamieszczono 2 informacje, napisano 7 artykułów do wydawnictwa KPODR oraz wykonano 5 pozostałych działań (udział w spotkaniach, komisjach konkursowych, imprezach okolicznościowych).

Artykuły oraz informacje zamieszczone na stronie internetowej dotyczyły organizowanego w tym roku konkursu AGRO-wczasy oraz walorów turystycznych województwa kujawsko-pomorskiego. W celu upowszechnienia tematyki postanowiono opublikować 2 artykuły na stronie internetowej zamiast w miesięczniku ODR.

Informacje dotyczyły możliwości promocji oferty turystycznej obiektów, między innymi w internetowej bazie obiektów turystyki wiejskiej KPODR w Minikowie, jak również na targach i konferencjach poświęconych tematyce rozwoju turystyki obszarów wiejskich. Udzielano także wsparcia osobom chcącym wziąć udział w konkursach, których celem była promocja najlepszych obiektów turystycznych. Część informacji była skierowana bezpośrednio do osób zainteresowanych wypoczynkiem na wsi i polegała na poleceniu miejsc atrakcyjnych turystycznie, w tym obiektów agroturystycznych.

Ponadplanowe pozostałe działania zrealizowano na zaproszenie lokalnych organizacji.

Z.2.N. Realizacja zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenia odpływu azotu ze źródeł rolniczych

W tym obszarze udzielono 2572 informacji, na stronie internetowej zamieszczono 5 informacji, napisano 3 artykuły, przygotowano stoisko informacyjno-promocyjne, 14 (udział w spotkaniach i komisji konkursowej, audycje radiowe i tv, artykuły w wydawnictwach obcych).

Z.2.N.1. Prowadzenie produkcji rolniczej na obszarach szczególnie narażonych (OSN)

Udzielono 427 informacji, które dotyczyły prowadzenia produkcji rolniczej na obszarach szczególnie narażonych (OSN), informacje związane też były z wprowadzeniem przez Dyrektorów Regionalnych Zarządów Gospodarki Wolnej rozporządzeń w sprawie określenia wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć. W 2017 roku niedoprecyzowane było prawodawstwo związane z OSN w związku z tym nie zamieszczono planowanej informacji dotyczącej tej tematyki na stronie www.

Z.2.N.2. Zasady ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych, dyrektywa azotanowa i ramowa dyrektywa wodna

W tym obszarze udzielono 588 informacji na temat zasad ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych, dyrektywy azotanowej i ramowej dyrektywy wodnej, zasad i wymogów prowadzenia gospodarstwa położonego na OSN prowadzenia dokumentacji zabiegów agrotechnicznych oraz bilansu azotu, terminów wysiewu nawozów mineralnych i naturalnych na terenach OSN (w tym nawozów azotowych), nowych obszarów OSN, ochrony wód przed zanieczyszczeniami pochodzenia rolniczego, wzięto udział w spotkaniu. W 2017 roku niedoprecyzowane było prawodawstwo związane z Dyrektywą Azotanową, w związku z tym zrezygnowano z umieszczenia informacji na stronie internetowej oraz z publikacji artykułu z wyżej wymienionej tematyki.

Zaplanowaną w tym obszarze ulotkę pn. „Program działań mających na celu ograniczenie odpływu azotanów ze źródeł rolniczych” nie zrealizowano z powodu braku programu działań

mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych (program azotanowy). Ulotka zostanie wydana w 2018 roku i jest ujęta w Programie działalności na 2018 rok.

Z.2.N.3. Program rolnośrodowiskowy i Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne

W tym obszarze udzielono 1482 informacji, na stronie internetowej zamieszczono informację. Informacje dotyczyły możliwości realizacji w gospodarstwach programu rolno-środowiskowo-klimatycznego, zasad realizacji pakietów, warunków przystąpienia do programów rolno-środowiskowo-klimatycznych, konieczności prowadzenia w gospodarstwie rejestru zabiegów agrotechnicznych, złożenia oświadczenia eksperta przyrodniczego do biura ARiMR jako załącznik do wniosku, grup upraw w pakiecie 1 programu PRSK, terminu koszenia trwałych użytków zielonych w obszarach Natura 2000 w ramach pakiet 4.7, składu mieszanki strączkowo - zbożowej, maksymalnej dawki nawozów azotowych, możliwości zmian w uprawach w programie rolno środowiskowym.

Na stronie internetowej Ośrodka ukazała się informacja nt. programu „Działanie Rolno-środowiskowo-klimatyczne”, która dotyczyła możliwości realizacji przez rolników na terenie całego województwa Pakietu 2. Ochrona gleb i wód, co związane jest z wprowadzeniem przez Dyrektorów Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej rozporządzeń w sprawie określenia wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć. Spotkanie w urzędach gmin zaplanowane w ramach obszaru nie odbyło się z powodu braku zapotrzebowania.

Z.2.N.4. Ochrona bioróżnorodności, w tym NATURA 2000

W tym zakresie udzielono 75 informacji, na stronie internetowej zamieszczono 4 informacje, napisano 3 artykuły „Rośliny inwazyjne - współczesny problem”, „Kto może wyciąć drzewo”, „Zmiana przepisów w zakresie wycinania drzew”, przygotowano stoisko informacyjno-promocyjne, 13 działań pozostałych (audycje radiowe i tv, artykuł w wydawnictwie obcym, udział w komisji konkursowej, udział w spotkaniach). Informacje dotyczyły problematyki prowadzenia działalności na obszarach Natura 2000, przybliżenia walorów przyrodniczych i ich ochrony na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, jak również zagrożeń powodowanych przez rośliny inwazyjne m.in. Barszcz Sosnowskiego.

Tab. 3. Działalność informacyjna wg form

L.p.	Forma*)	Plan		Wykonanie	
		Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba odbiorców
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>
1.	informacja		25773		29793
2.	wydawnictwa	Liczba form	Nakład	Liczba form	Nakład
2.1.	broszura	19	12230	25	16674
2.2.	ulotka	4	2750	4	3250
2.3.	materiały informacyjne na stronę www. ośrodka	160		345	
2.4.	artykuł w miesięczniku odr	332		357	
2.5.	Inne	21		36	
3.	pozostałe	Liczba form		Liczba form	
3.1.	audycja radiowa (w tym wywiad radiowy)	16		37	
3.2.	audycja tv (w tym wywiad tv)	8		53	
3.3.	artykuł w innym wydawnictwie (w tym wywiad prasowy)	19		56	
3.4.	stoisko informacyjne / promocyjne	15		55	
3.5.	Inne	559		1054	

Tab. 4. Działalność informacyjna wg form i tematów - plan (P) i wykonanie (W)

Symbol tematu	Tematyka*)	Informacja		Wydawnictwa										Stoisko info.-promocyjne		Pozostale**)	
				Broszura		Ulotka		Info na www.		Art. w miesięczniku odr		Inne					
				e	f	g	h	i	j	k	l	m	n				
a	b	c	d	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
Z.2.A.	Stosowanie nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowla oraz przetwórstwo rolno-spożywcze	1524	1265	6	12	2	-	8	31	49	51	1	1	3	6	29	79
Z.2.A.1.	Nowe rozwiązania w produkcji roślinnej	871	796	5	10	-	-	6	27	30	32	1	1	3	5	19	68
Z.2.A.2.	Nowe rozwiązania w produkcji zwierzęcej	593	436	1	2	2	-	2	4	18	19	-	-	-	1	4	9
Z.2.A.3.	Prowadzenie przetwórstwa w ramach działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej (MLO)	60	33	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	6	2
Z.2.B.	Rozwiązywanie problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych	4876	9602	6	4	-	2	42	77	126	114	16	17	8	28	415	539
Z.2.B.1.	Technologia produkcji roślinnej	1980	2921	2	1	-	1	16	24	59	53	-	-	6	16	145	255
Z.2.B.2.	Technologia produkcji zwierzęcej	1245	1551	3	2	-	1	11	34	37	32	-	1	-	1	9	9
Z.2.B.3.	Normy i wymogi wzajemnej zgodności (w tym dobrostanu zwierząt)	568	659	-	-	-	-	2	-	5	2	-	-	-	-	-	-
Z.2.B.4.	Poprawa stanu technicznego, technologicznego i organizacyjnego w gospodarstwach rolnych	216	386	-	-	-	-	9	13	19	17	16	16	2	8	253	254
Z.2.B.5.	BHP	141	166	1	1	-	-	1	-	2	2	-	-	-	-	3	7

Symbol tematu	Tematyka*)	Informacja		Wydawnictwa										Stoisko info.-promocyjne		Pozostałe**)	
				Brozura		Ulotka		Info na www.		Art. w miesięczniku odr		Inne					
				e	f	g	h	i	j	k	l	m	n				
a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p	r	s
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
Z.2.B.6.	Bioasekuracja w gospodarstwie rolnym	726	3919	-	-	-	-	3	6	4	8	-	-	-	3	5	14
Z.2.C.	Rachunkowość w gospodarstwach rolnych	2753	1933	2	2	1	1	7	26	11	21	-	-	-	-	-	2
Z.2.C.1.	Rachunkowość rolna	1150	698	-	-	-	-	2	2	3	3	-	-	-	-	-	-
Z.2.C.2.	Rachunkowość podatkowa	1112	1044	1	1	1	1	3	19	5	13	-	-	-	-	-	-
Z.2.C.3.	Ubezpieczenia społeczne oraz majątkowe	491	191	1	1	-	-	2	5	3	5	-	-	-	-	-	2
Z.2.D.	Rolnictwo ekologiczne	252	234	1	1	-	-	3	3	4	4	-	-	1	1	10	18
Z.2.D.1.	Produkcja metodami ekologicznymi	144	172	1	1	-	-	3	3	3	3	-	-	1	1	9	17
Z.2.D.2.	Sprzedaż produktów ekologicznych	54	36	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Z.2.D.3.	Rolnictwo ekologiczne w ramach PROW 2007-2013, 2014-2020	54	26	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1	1
Z.2.E.	Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	1154	1055	-	-	-	-	2	12	13	17	-	-	-	8	18	186
Z.2.E.1.	Prowadzenie działalności pozarolniczej	592	524	-	-	-	-	-	1		1	-	-	-	-	-	3
Z.2.E.2.	Tworzenie i funkcjonowanie organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej	55	42	-	-	-	-	1	5	1	2	-	-	-	-	-	1
Z.2.E.3.	Współpraca z lokalnymi organizacjami społecznymi	203	169	-	-	-	-	-	-	6	5	-	-	-	7	13	147
Z.2.E.4.	Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich	243	261	-	-	-	-	-	2	5	9	-	-	-	1	1	33

Symbol tematu	Tematyka*)	Informacja		Wydawnictwa										Stoisko info.-promocyjne		Pozostałe**)	
				Brozura		Ulotka		Info na www.		Art. w miesięczniku odr		Inne					
				e	f	g	h	i	j	k	l	m	n				
a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p	r	s
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
Z.2.E.5.	Program LEADER	61	59	-	-	-	-	1	4	1	-	-	-	-	-	4	2
Z.2.F.	Unowocześnianie wiejskiego gospodarstwa domowego	457	349	-	-	-	-	3	5	26	24	4	2	-	-	15	23
Z.2.F.1.	Profilaktyka prozdrowotna i racjonalne żywienie	111	76	-	-	-	-	3	-	14	13	-	2	-	-	-	-
Z.2.F.2.	Estetyzacja wiejskiej zagrody	295	229	-	-	-	-	-	5	10	9	4	-	-	-	15	23
Z.2.F.3.	Świadomość konsumencka i ekologiczna	51	44	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	--	
Z.2.G.	Ubieganie się o przyznanie pomocy finansowanej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych, lub zagranicznych	8316	8551	-	-	-	-	8	23	12	19	-	-	-	1	14	119
Z.2.G.1.	Płatności bezpośrednie	3987	4139	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	8	99
Z.2.G.2.	PROW	3628	3409	-	-	-	-	6	22	10	15	-	-	-	1	6	20
Z.2.G.3.	Programy Regionalne			-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Z.2.G.4.	Kredyty preferencyjne, komercyjne, leasing	656	471	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-
Z.2.G.5.	Inne programy	45	532	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-

Symbol tematu	Tematyka*)	Informacja		Wydawnictwa										Stoisko info.-promocyjne		Pozostałe**)	
				Brozura		Ulotka		Info na www.		Art. w miesięczniku odr		Inne					
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>	<i>h</i>	<i>i</i>	<i>j</i>	<i>k</i>	<i>l</i>	<i>m</i>	<i>n</i>	<i>o</i>	<i>p</i>	<i>r</i>	<i>s</i>
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
Z.2.H.	Modernizacja gospodarstw rolnych, poprawa jakości artykułów rolno-spożywczych i ich przetwórstwa oraz wzmocnienie pozycji rolników na rynku	162	77	1	-	-	-	5	4	6	4	0	4	-	-	14	27
Z.2.H.1.	Zasady tworzenia i funkcjonowanie grup producentów rolnych, grup i organizacji producentów owoców i warzyw, zrzeszeń i innych form organizacji	101	47	1	-	-	-	4	3	5	4	-	4	-	-	14	27
Z.2.H.2.	Tworzenie sieci współpracy w ramach łańcucha żywnościowego	17	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Z.2.H.3.	Systemy żywności	9	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Z.2.H.4.	Systemy bezpieczeństwa żywności, dobre praktyki higieniczne, produkcyjne przy produkcji żywności w warunkach domowych, HACCP	35	6	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Z.2.I.	Zarządzanie gospodarstwem rolnym	1083	915	1	2	-	-	60	102	19	33	-	-	-	-	-	3
Z.2.I.1.	Zarządzanie, organizacja i planowanie pracy w gospodarstwie rolnym	321	388	-	1	-	-	4	8	6	12	-	-	-	-	-	3
Z.2.I.2.	Wyliczanie dochodów, kosztów i opłacalności produkcji roślinnej i zwierzęcej	250	97	1	1	-	-	-	10	12	15	-	-	-	-	-	-

Symbol tematu	Tematyka*)	Informacja		Wydawnictwa										Stoisko info.-promocyjne		Pozostałe**)	
				Broszura		Ulotka		Info na www.		Art. w miesięczniku odr		Inne					
				e	f	g	h	i	j	k	l	m	n				
a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p	r	s
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
Z.2.I.3.	Badanie koniunktury w rolnictwie	-	-	-	-	-	-	4	8	1	1	-	-	-	-	-	-
Z.2.I.4.	Informacja rynkowa	512	430	-	-	-	-	52	76	-	5	-	-	-	-	-	-
Z.2.J.	Promocja produktów lokalnych i regionalnych	178	253	-	-	-	-	3	4	7	5	-	-	2	4	9	23
Z.2.J.1.	Promocja i sprzedaż produktów lokalnych i regionalnych	71	70	-	-	-	-	1	1	3	3	-	-	2	4	3	10
Z.2.J.2.	Krótkie łańcuchy dostaw (od pola do stołu), w tym sprzedaż bezpośrednia	107	183	-	-	-	-	2	3	4	2	-	-	-	-	6	13
Z.2.K.	Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska /7/	1363	1527	1	2	-	1	4	11	15	17	-	5	-	4	20	40
Z.2.K.1.	Zasady integrowanej produkcji	84	115	-	-	-	-	-	1	-	-	-	4	-	-	-	-
Z.2.K.2.	Zasady integrowanej ochrony roślin	463	555	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Z.2.K.3.	Zasady przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu na poziomie gospodarstwa	35	34	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Z.2.K.4.	Energetyka prosumencka	46	51	-	-	-	-	-	-	1		-	-	-	-	-	-
Z.2.K.5.	Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych w gospodarstwie rolnym	271	247	1	-	-	-	-	-	7	7	-	-	-	-	-	1
Z.2.K.6.	Gospodarka wodno-ściekowa oraz postępowanie z odpadami	289	270	-	1	-	-	2	4	3	4	-	-	-	-	2	8

Symbol tematu	Tematyka*)	Informacja		Wydawnictwa										Stoisko info.-promocyjne		Pozostałe**)	
				Brozura		Ulotka		Info na www.		Art. w miesięczniku odr		Inne					
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>	<i>h</i>	<i>i</i>	<i>j</i>	<i>k</i>	<i>l</i>	<i>m</i>	<i>n</i>	<i>o</i>	<i>p</i>	<i>r</i>	<i>s</i>
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
Z.2.K.7.	Ustawa o ochronie zwierząt	88	82	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Z.2.K.8.	Inne działania na rzecz ochrony środowiska na poziomie gospodarstwa	87	173	-	1	-	1	-	6	2	5	-	1	-	4	18	31
Z.2.L.	Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzenia gospodarstwa rolnego /8/	438	482	1	2	-	-	3	16	20	29	-	2	-	1	5	70
Z.2.L.1.	Dziedzictwo kultury materialnej wsi	80	92	-	-	-	-	-	5	3	12	-	-	-	-	-	19
Z.2.L.2.	Zachowanie tradycyjnego krajobrazu rolniczego wsi	10	10	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	1
Z.2.L.3.	Twórczość ludowa	20	25	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	1	-	4
Z.2.L.4.	Tradycyjne zawody i rękodzieło	122	119	-	-	-	-	-	5	1	2	-	2	-	-	2	
Z.2.L.5.	Tradycje kulinarne	206	236	1	2	-	-	3	6	11	13	-	-	-	-	3	46
Z.2.M.	Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku /9/	1124	978	-	-	-	-	4	26	20	16	0	5	-	1	2	57
Z.2.M.1.	Rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej, tworzenie sieci współpracy	422	353	-	-	-	-	2	7	6	6	-	5	-	1	2	19

Symbol tematu	Tematyka*)	Informacja		Wydawnictwa										Stoisko info.-promocyjne		Pozostałe**)	
				Broszura		Ulotka		Info na www.		Art. w miesięczniku odr		Inne					
				e	f	g	h	i	j	k	l	m	n				
a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p	r	s
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
Z.2.M.2.	Zagrody edukacyjne	64	56	-	-	-	-	1		1	1	-	-	-	-	-	-
Z.2.M.3.	Gospodarstwa opiekuńcze	463	428	-	-	-	-	1	17	4	2	-	-	-	-	-	33
Z.2.M.4.	Promocje wsi jako atrakcyjnego miejsca życia i wypoczynku	175	141	-	-	-	-	-	2	9	7	-	-	-	-	-	5
Z.2.N.	Realizacja zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenia odpływu azotu ze źródeł rolniczych /10/	2093	2572	-	-	1	-	8	5	4	3	-	-	1	1	8	14
Z.2.N.1.	Prowadzenie produkcji rolniczej na obszarach szczególnie narażonych (OSN)	377	427	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Z.2.N.2.	Zasady ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych, dyrektywa azotanowa i ramowa dyrektywa wodna	167	588	-	-	1	-	2	-	1	-	-	-	-	-	1	1
Z.2.N.3.	Program rolno-środowiskowy i Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne	1450	1482	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-
Z.2.N.4.	Ochrona bioróżnorodności, w tym NATURA 2000	99	75	-	-	-	-	4	4	3	3	-	-	1	1	6	13

Zadanie 3.

Prowadzenie działalności w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich

W ramach zadania udzielono 2180 informacji i 65 porad indywidualnych, łączna liczba odbiorców 2245.

W zakresie reorientacji zawodowej (Z.3.1.) rolnicy i domownicy z małych i niedochodowych gospodarstw rolnych poszukują możliwości uzyskiwania dodatkowych dochodów, poprzez zakładanie działalności pozarolniczej lub podjęcie pracy etatowej. Doradcy udzielali informacji o możliwościach ukończenia szkoleń specjalistycznych oraz o rozwojowych rodzajach działalności, zwłaszcza wykorzystujących posiadane zasoby. Część zainteresowanych kontaktuje się z doradcą mając już opracowany plan działania i potrzebuje wiedzy dotyczącej konkretnych rozwiązań, które tematycznie dotyczą innych zadań (np. zakładanie działalności gospodarczej – Z.2.E.1., wymogi dla agroturystyki – Z.2.M.1.), więc realizacja działań była mniejsza od zakładanej.

W 2017 roku udzielono 47 porad oraz 2084 informacji w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych rolników i mieszkańców obszarów wiejskich (Z.3.2.).

Zdecydowana większość porad dotyczyła szkoleń z zakresu stosowania środków ochrony roślin przy użyciu sprzętu naziemnego przeznaczonego do stosowania tych środków z wyłączeniem sprzętu montowanego w kolejnictwie a dokładniej programu szkolenia oraz terminu ważności zaświadczeń. Tematyka pozostałych porad to możliwości uzyskania kwalifikacji zawodowych niezbędnych do przejęcia gospodarstwa lub możliwości uzyskania kwalifikacji zawodowych niezbędnych do skorzystania np. z premii dla młodych rolników.

Udzielone informacje dotyczyły szkoleń z zakresu stosowania środków ochrony roślin przy użyciu sprzętu naziemnego przeznaczonego do stosowania tych środków z wyłączeniem sprzętu montowanego w kolejnictwie. Pozostałe informacje dotyczyły szkoleń z zakresu sprzedaży bezpośredniej, szkoleń z zakresu VAT, szkoleń z zakresu ubezpieczenia upraw, szkoleń na temat ASF.

W zakresie współpracy ze szkołami rolniczymi (Z.3.3.) udzielona 27 informacji i 6 porad. Informacje i porady dotyczyły m.in. organizowanych konkursów, organizowanej Olimpiady Wiedzy Rolniczej, pokazów w ramach Centrum Techniki Rolniczej oraz demonstracji upowszechnieniowych.

W ramach zakresu tematycznego Z.3.4. zaplanowano udzielanie informacji i porad dla osób, które planują nabyć ziemię rolną i muszą w tym celu wykazać się określonymi kwalifikacjami. Osoby takie kontaktowały się z pracownikami i uzyskiwały informacje w tym zakresie, głównie jednak oczekiwały doradztwa w zakresie produkcji rolnej, dlatego informacje i porady dla nich wykazano w zadaniu 2 i 7.

W ramach tego zadania wydano 14 poświadczeń o ukończeniu kursów kwalifikacyjnych, które zweryfikowano na podstawie Rejestru Absolwentów przysposobienia rolniczego w latach 1979-1991, zorganizowano 10 szkoleń podstawowych dla uczniów szkół rolniczych w zakresie stosowania środków ochrony roślin przy użyciu sprzętu naziemnego przeznaczonego do stosowania tych środków z wyłączeniem sprzętu montowanego w kolejnictwie.

Tab. 5. Działalność w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych rolników i mieszkańców wsi według form

L.p.	Forma*)	Liczba odbiorców	
		Plan	Wykonanie
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>
1.	informacja	1035	2180
2.	porada indywidualna	40	65

Tab. 6. Działalność w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych rolników i mieszkańców wsi wg form i tematów - plan (P) i wykonanie (W)

Symbol	Tematyka*)	Informacja		Porada indywidualna		Pozostałe**)		Łączna liczba odbiorców	
		<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>	<i>h</i>	<i>i</i>	<i>j</i>
<i>a</i>	<i>b</i>	P	W	P	W	P	W	P	W
Z.3.1.	reorientacja zawodowa	79	69	21	12	-	-	100	81
Z.3.2.	podnoszenie kwalifikacji zawodowych	914	2084	14	47	-	-	928	2131
Z.3.3.	współpraca ze szkołami rolniczymi	37	27	-	6	-	-	37	33
Z.3.4.	inne	5	-	5	-	-	-	10	-

Zadanie 4.

Udzielanie pomocy rolnikom i innym mieszkańcom obszarów wiejskich w zakresie sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy finansowej lub współfinansowanej ze środków pochodzących z funduszy Unii Europejskiej lub innych instytucji krajowych lub zagranicznych

W 2017 roku udzielono 7122 porady indywidualne głównie z obszaru płatności bezpośrednich, działań PROW 2014-2020, kredytów preferencyjnych. Nieodpłatnie sporządzono 1340 dokumentacji niezbędnych do uzyskania pomocy.

Z.4.I.Działalność doradcza

Tematyka porad dotyczyła płatności bezpośrednich i innych możliwości dofinansowania do produkcji rolniczej, wymogów spełniania warunków przyznawania poszczególnych płatności, realizacji zobowiązań w zakresie zazielenienia, wypełniania e-wniosku i niezbędnych załączników. Część z udzielanych porad dotyczyła także krajowego wsparcia w postaci kredytów preferencyjnych i dopłat do kwalifikowanego materiału siewnego. Porady dotyczyły dywersyfikacji i zazielenienia oraz obliczeń powierzchni EFA na podstawie planowanej struktury zasiewów na 2017 rok, uwzględniając współczynniki przeliczeniowe określono minimalną powierzchnie uprawy roślin jaka jest potrzebna aby spełnić warunki zazielenienia. Porady dotyczyły tematyki ONW oraz pomocy w wypełnianiu wniosków. W powyższym zakresie doradztwa udzielono 3428 osobom.

W doradztwie z zakresu PROW dominowały porady indywidualne. W Programie działalności rocznej założono udzielenie 1896 porad związanych tematycznie z uzyskiwaniem przez beneficjentów pomocy w ramach różnych typów operacji w ramach PROW. Wykonanie znacznie przekroczyło wcześniejsze założenia. Odbiorcami porad z zakresu PROW okazało się aż 3266 osoby. Częstym przedmiotem porad była ocena stopnia spełniania kryteriów dostępu do poszczególnych działań, poddziałań i typów operacji. Szczególnie, rolnicy prowadzący małe gospodarstwa oczekiwali porady, czy w ich sytuacji celowym jest występowanie z wnioskiem o przyznanie premii na restrukturyzację czy modernizację gospodarstw rolnych. Wielu z nich uzyskiwało przy okazji wiedzę na temat wielkości ekonomicznej rodzinnego gospodarstwa, która okazywała się w wielu przypadkach zbyt duża, zwłaszcza jeśli ukierunkowanie produkcji polowej dotyczyło warzyw albo owoców. Równie liczne były prośby o ustalenie prawdopodobnej liczby punktów, jaką mogłyby uzyskać wnioski poszczególnych osób zwracających się do doradców. Odbiorcami porad byli też rolnicy rozważający podejmowanie bądź rozwinięcie prowadzonej działalności pozarolniczej.

Odnotowano 19 porad tematycznie związanych z uzyskiwaniem pomocy w ramach programów regionalnych.

Plan został zrealizowany w zakresie doradztwa dotyczącego instrumentów finansowych, gdzie rolnicy potrzebowali wsparcia w ocenie możliwości uzyskania kredytów preferencyjnych na zakup gruntów rolnych i maszyn.

Wyższy niż zaplanowano rezultat działalności uzyskano w odniesieniu do pozostałych porad indywidualnych. Tematyka porad w tym punkcie była różnorodna. Między innymi dotyczyła wsparcia dla sektorów hodowlanych udzielanego przez ARR, dopłat do materiału siewnego i zwrotu akcyzy paliwowej, ale także rozwiązywania różnych sytuacji produkcyjnych i losowych w kontekście podjętych wcześniej zobowiązań. Szczególnie trudna była sytuacja rolników dotkniętych następstwami tragicznej i niszczycielskiej burzy, która dotknęła mieszkańców części obszaru województwa w sierpniu.

Z.4.II. Dokumentacja niezbędna do uzyskania pomocy (nieodpłatna)

W Programie działalności KPODR na bieżący rok przyjęto nieodpłatne sporządzenie dokumentacji wymaganej do uzyskania i rozliczenia różnych form pomocy finansowej dla ponad tysiąca wnioskodawców. W zakresie sporządzenia wniosków o płatności bezpośrednie i ONW obsłużono aż 1025 beneficjentów czyli o ponad połowę więcej w stosunku do założonej liczby. Znaczna część tego planu, bo 490 opracowań odnosiła się do form pomocy oferowanej w ramach działań PROW. W okresie objętym sprawozdaniem sporządzono 297 opracowań tego rodzaju. Były to głównie ankiety monitorujące i inne formy dokumentacji sprawozdawczej do działań PROW 2007-2013.

Tab. 7. Pomoc w zakresie sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy finansowej wg form

L.p.	Forma*)	Plan		Wykonanie	
		Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba odbiorców
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>
1.	porada indywidualna		4928		7122
2.	dokumentacja niezbędna do uzyskania pomocy (nieodpłatna)		1033		1340

Tab. 8. Pomoc w zakresie sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy finansowej wg form i tematów - plan (P) i wykonanie (W)

Symbol	Tematyka*)	Porada indywidualna		Doradztwo grupowe				Liczba odbiorców	
				Liczba form		Liczba uczestników			
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>	<i>h</i>	<i>i</i>	<i>j</i>
		P	W	P	W	P	W	P	W
Z.4.I.	działalność doradcza	4928	7122	-	-	-	-	4928	7122
Z.4.I.1.	płatności bezpośrednie	2700	3428	-	-	-	-	2700	3428
Z.4.I.2.	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	1896	3266	-	-	-	-	1896	3266
Z.4.I.3.	programy regionalne	20	19	-	-	-	-	20	19
Z.4.I.4.	kredyty preferencyjne, kredyty komercyjne, leasing	307	345	-	-	-	-	307	345
Z.4.I.5.	pozostałe	5	64	-	-	-	-	5	64
Z.4.II.	dokumentacja niezbędna do uzyskania pomocy (nieodpłatna)	Liczba odbiorców							
		P	W						
Z.4.II.1.	sporządzanie wniosków o płatności bezpośrednie i ONW	511	1025						
Z.4.II.2.	wypełnianie dokumentacji do wniosków w zakresie PROW***)	490	297						
Z.4.II.5.	inne	32	18						

Zadanie 5.

Prowadzenie analiz rynku artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji oraz gromadzenie i upowszechnianie informacji rynkowej w tym zakresie

Z.5.I. W roku 2017 zrealizowano 160 notowań cen nawozów mineralnych, które zbierane były co miesiąc w każdym powiecie dla potrzeb Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie. Zrealizowano również 805 notowań cen płodów rolnych, które zbierane były w większości powiatów i wprowadzane do internetowej bazy danych „Notowania” oraz udostępniane na stronie internetowej Ośrodka www.ceny.kpodr.pl. (liczba odsłon 72 tys.). Ponadto informacje o notowaniach targowiskowych produktów rolniczych (tj. pszenica, jęczmień, żyto, pszenżyto, owies, cebula, ziemniaki, prosięta.) przesyłane były co tydzień do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi za pomocą Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej.

Z.5.II. Opracowano 8 analiz kształtowania się cen nawozów mineralnych i 5 analiz cen płodów rolnych, które pozwoliły na określenie tendencji na lokalnym rynku dla podstawowych produktów rolniczych takich jak zboża, bydło i warzywa. Określenie prawidłowości zachodzących zmian cen służyło rolnikom do podejmowania decyzji bieżących i długookresowych. Analizy cen płodów rolnych prezentowane były co miesiąc w biuletynie internetowym KPODR pt. „Aktualności”. Odbiorcami rolniczej informacji rynkowej poza instytucjami rządowymi są lokalne media, organizacje samorządowe i rolnicze, koła łowieckie oraz firmy ubezpieczeniowe.

Tab. 9. Prowadzenie analiz rynku artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji wg form

L.p.	Forma*)	Liczba form	
		Plan	Wykonanie
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>
1.	monitoring	965	965
2.	analiza	12	13

Tab. 10. Prowadzenie analiz rynku artykułów rolno-spożywczych i środków produkcji wg form i tematów - plan (P) i wykonanie (W)

Symbol	Formy i zakres tematyczny*)	Liczba form	
		P	W
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>
Z.5.I.	monitoring	965	965
Z.5.I.1.	monitoring cen nawozów mineralnych	160	160
Z.5.I.3.	monitoring cen płodów rolnych	805	805
Z.5.II.	analiza	12	13
Z.5.II.1.	analiza cen nawozów mineralnych	8	8
Z.5.II.3.	analiza cen płodów rolnych	4	5

Zadanie 6.

Możliwość prowadzenia doświadczalnictwa odmianowego w ramach porejestrowego doświadczalnictwa odmianowego

Zadanie nie jest realizowane w jednostce.

Zadanie 7.

Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska

W ramach omawianego zadania udzielono 14009 porad, zorganizowano i przeprowadzono 24 pokazy (699 osób), 23 konkursy (1178 osób), 20 olimpiad (352 osób), 8 imprez wystawienniczo-targowych (781 wystawców i 69,7 tys. zwiedzających), założono 22 demonstracje upowszechnieniowe (907 osób) oraz wykonano 1674 pozostałe usługi.

Z.7.A. Stosowanie nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowla oraz przetwórstwo rolno-spożywcze

W tym obszarze tematycznym udzielono 1124 porad. W ramach tematu nowe rozwiązania w produkcji roślinnej porady dotyczyły nowoczesnych rozwiązań w zakresie agrotechniki, ochrony i nawożenia roślin uprawnych, stosowania zaprawianych nasion rzepaku, doboru odmian roślin uprawnych, wymagań klimatyczno-glebowych zalecanych odmian roślin uprawnych, nowoczesnych metod nawożenia roślin uprawnych, możliwości ograniczania uprawy gleby poprzez zastosowanie siewu bezpośredniego, zasad i techniki siewu pasowego, najnowszych rozwiązań technicznych przy zbiorze sianokiszonki, nowych odmian zbóż, atestacji opryskiwaczy a także stosowania wapna OrCal odstrasżającego dziki. Przedstawiono nowe możliwości wykorzystania maszyn i urządzeń w gospodarstwie. Porady dotyczyły także: norm wysiewu zbóż i zastosowania antywylęgaczy w zbożach, systemu siewu pasowego - strip-till, sposobu siewu wraz z bezpośrednim nawożeniem oraz dostępnych na polskim rynku maszyn, zasad działania agregatu do uprawy pasowej (siewu bezpośredniego). Z zakresu nowych rozwiązań w produkcji zwierzęcej porady dotyczyły zagadnień technologii produkcji, opłacalności chowu świń, bydła, koni i innych zwierząt, warunków zachowania norm ochrony środowiska przy produkcji zwierzęcej oraz żywienia i organizowania bazy paszowej w gospodarstwie. Szczególnie dopytywano o: strączkowe w żywieniu świń, wpływ żywienia na zdrowotność i wydajność zwierząt, dobre budynki dla zwierząt, problemy w żywieniu i rozrodzie, szczególnie krów i trzody chlewnej. Z zakresu prowadzenia przetwórstwa w ramach działalności marginalnej, lokalnej i ograniczonej (MLO) porady dotyczyły przetwarzania produktów pierwotnych, zarówno pochodzenia zwierzęcego, jak i roślinnego. Doradzano w zależności od indywidualnej sytuacji rozwiązania biorąc pod uwagę, jakie zasady bezpieczeństwa żywności obowiązują przetwórców i jakie różnice podatkowe występują pomiędzy nowym system sprzedaży pn. rolniczy handel detaliczny a działalnością marginalną, lokalną i ograniczoną.

Ponadto, w ramach omawianego obszaru tematycznego Ośrodek był organizatorem XXI Kujawsko-Pomorskich Dni Pola oraz XV Dnia Kukurydzy, w których łącznie udział wzięło 212 wystawców i 20,5 tys. zwiedzających.

Działalność upowszechnieniową realizowano poprzez demonstracje (17). Dotyczyły one: porównania odmian roślin uprawnych – rzepaku, zbóż ozimych i jarych, strączkowych - łącznie 285 odmian, porównania plonowania ziemniaka w warunkach ochrony przed zarazą ziemniaczaną z wykorzystaniem programu wspomagania decyzji NegFry, porównania plonowania odmian pszenic ozimych w warunkach gospodarstwa rolnego, wpływu zastosowania innowacyjnego nawozu organiczno-mineralnego „OrCal” na uprawę zbóż; wpływu zastosowania nowego nawozu „OrCal” w uprawie kukurydzy, obserwacji zmiany odczynu pH gleby po zastosowaniu nawozu „OrCal” w uprawie marchwi, wpływu nawożenia

nawozem „OrCal” na zawartość białka w ziarnie jęczmienia jarego, porównania odmian kukurydzy z uwzględnieniem kierunków użytkowania; stosowania probioemów jako elementu poprawy właściwości sorpcyjnych gleby oraz oceny możliwości produkcyjnych rzepaku ozimego i kukurydzy w warunkach gospodarstwa”.

Zrealizowano 4 pokazy dotyczące uprawy pasowej i bezorkowej uprawy gleby (40 uczestników).

Zorganizowano 3 konkursy „Ziemniak w tradycji kuchni Pomorza i Kujaw” oraz na najsmaczniejszą i najładniejszą odmianę ziemniaka, w których uczestniczyło 308 osób.

Z.7.B. Rozwiązywanie problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych

W tym obszarze tematycznym udzielono 10519 porad. W zakresie technologii produkcji roślinnej udzielone porady oparte były o analizę warunków produkcyjnych w gospodarstwach pod kątem założenia, prowadzenia i ochrony plantacji rolniczych i sadowniczych. Rolnicy szukali pomocy w zakresie bezpiecznego stosowania środków ochrony roślin, właściwego doboru pestycydów, bezpieczeństwa w trakcie bezpośredniego kontaktu z nimi (magazyn, opryskiwacz). Wiele z porad dotyczyło również warunków stosowania zabiegów ochronnych. Porady w gospodarstwach polegały na ocenie plantacji pod względem zasiedlenia przez choroby i szkodniki oraz pod kierunkiem przezimowania oraz wpływu jesiennych chłódów na rośliny. Oceniano progi zagrożenia i podejmowano decyzję o ochronie. Podczas lustracji zwracano rolnikom uwagę na sposoby monitoringu szkodników i chorób. Porady i lustracje z zakresu technologii produkcji zwierzęcej dotyczyły analizy żywienia i warunków dobrostanu w gospodarstwach utrzymujących bydło mięsne i opasowe. Na podstawie wykonanej analizy układano dawki pokarmowe pozwalające na efektywniejsze wykorzystanie zadawanej paszy. Analizie podlegały również sposoby odchowu cieląt. Doradzano w zakresie spełnienia norm i wymogów zasad wzajemnej zgodności, w tym dobrostanu zwierząt. Wiele pytań dotyczyło również obowiązków posiadacza zwierząt w ramach Systemu Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt. Przeprowadzono wizyty w gospodarstwie dotyczące głównie oceny warunków utrzymania zwierząt, spełnienia zasady wzajemnej zgodności i poprawy organizacji produkcji. Z zakresu poprawy stanu technicznego, technologicznego i organizacyjnego w gospodarstwach rolnych porady odnosiły się do spełnienia obowiązków posiadacza zwierząt w ramach systemu IRZ, zagadnień związanych z oznakowaniem zwierząt, zgłaszaniem do rejestru oraz prowadzeniem ksiąg i rejestracji w siedzibie stada, prawidłowego prowadzenia ewidencji środków dezynfekcyjnych, biobójczych, zmiany sposobu uprawy gruntów w prowadzonym gospodarstwie i ewidencji stosowania środków ochrony roślin. Tematyka porad dotyczyła również działań związanych z bezpieczeństwem i higieną pracy (bhp) w rolnictwie. Zwracano uwagę na wyposażenie gospodarstwa w podstawowy sprzęt gaśniczy oraz możliwości przechowywania substancji niebezpiecznych dla środowiska, środków ochrony roślin i postępowania z pozostałymi po nich opakowaniami i szkodliwymi odpadami. Udzielone porady dotyczyły zasad prawidłowej eksploatacji sprzętu rolniczego, techniki ochrony roślin, kalibracji opryskiwaczy i zasad doboru rozpylaczy, zasad BHP przy opryskach i obsłudze innych maszyn. Większa część przeprowadzonych lustracji dotyczyła zasad bezpieczeństwa i higieny pracy w gospodarstwie. Lustracje te bezpośrednio łączą się z organizowanym wspólnie z KRUS konkursem „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne”. W zakresie bioasekuracji w gospodarstwie rolnym porady dotyczyły ograniczeń stosowanych w obszarze zapowietrzonym i zagrożonym obowiązujących wokół gospodarstwa, w którym wystąpił ASF i ptasia grypa. Wyjaśniano podstawowe różnice odnośnie zasięgu obu obszarów oraz restrykcji dotyczących przemieszczania się zwierząt, omówiono również zasady bioasekuracji i zalecenia lekarzy weterynarii dotyczące ochrony stad przez chorobami.

Oprócz tego, zorganizowano i przeprowadzono 12 pokazów, na temat pracy maszyn w polu, kolekcji mieszańców kukurydzy, zbioru zielonki na sianokiszonkę, zbioru pomidorów kombajnem, kisenia kukurydzy w rękawach foliowych oraz innowacyjnego wykorzystania pyłku pszczelego w stymulacji wiosennej rodzin pszczelich. Podczas pokazów pracy maszyn prezentowano najnowsze ciągniki, maszyny podczas pracy z wykorzystaniem metod rolnictwa precyzyjnego. Łącznie w pokazach uczestniczyły 533 osoby.

Prowadzono 5 demonstracji: „Efekty poprawy jakości gleby poprzez zmianę jej pH po zastosowaniu nawozu „OrCal”, „Wpływ zastosowania innowacyjnego nawozu organiczno-mineralnego „OrCal” na uprawę zbóż, „Wpływ zastosowania nowego nawozu „OrCal” w uprawie kukurydzy – demonstracja nie doszła do skutku z powodu zniszczeń jakie dokonała zwierzyna po zasiewie ziarna kukurydzy, „Efekty poprawy jakości gleby poprzez zmianę jej pH po zastosowaniu nawozu OrCal”.

W ramach tego tematu zorganizowano 3 konkursy promujące ciekawe technologie w produkcji rolniczej, najlepszych rolników i firmy działające w obszarze rolnictwa oraz przetwórstwa rolno-spożywczego, które mają osiągnięcia w praktyce. Były to konkursy: „Rolnik Farmer Roku”, „Agroliga 2017” i „Rolnik Pomorza i Kujaw”. Poza tym zorganizowano również 2 konkursy nt. „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne” oraz „Konkurs Wiedzy o Bezpieczeństwie Pracy w Indywidualnym Gospodarstwie Rolnym”. Nie udało się zrealizować konkursu „Producent bydła mięsnego 2017” ze względu na zbyt późne dostarczenie ankiet oceniających gospodarstwo przez głównego organizatora. Łącznie w konkursach udział wzięło 137 osób.

Dla 352 osób zorganizowana i przeprowadzona została również Wojewódzka Olimpiada Wiedzy Rolniczej (19 eliminacji powiatowych i 1 finał wojewódzki).

Ponadto, w ramach omawianego obszaru tematycznego Ośrodek był organizatorem: XL Międzynarodowych Targów Rolno-Przemysłowych „AGRO-TECH”, XXXVI Dni Otwartych Drzwi – Targi Ogólnorolne, VIII Kujawsko-Pomorskiego Miodowego Lata, I Regionalnej Wystawy Królików, Alpak, Osłów i Kuców oraz XVIII Regionalnej Kujawsko-Pomorskiej Wystawy Zwierząt Hodowlanych. Dodatkową, oddzielną wystawą była X Kujawsko-Pomorska Wystawa Szynszyli, w której uczestniczyło 14 wystawców i 200 zwiedzających.

W ramach pozostałych usług (1556) opracowano dokumentację związaną z wyliczeniem DJP i wielkości płyty obornikowej oraz zbiorników na odchody płynne. Doradcy i specjaliści z KPODR udzielali również pomocy w wypełnieniu księgi rejestracji zwierząt, wniosku o udzielenie pomocy rolnikom, którzy ponieśli straty spowodowane klęskami żywiołowymi, w przygotowaniu informacji o wykorzystaniu materiału siewnego odmian chronionych prawem (AGNAS 1, AGNAS 2), a także ewidencji stosowania środków biobójczych i dezynfekcyjnych, ewidencji sprzedaży, ewidencji zakupu pasz, itp.

W ramach omawianego obszaru zostały przygotowane artykuły z zaleceniami dla hodowców, które umieszczane były na stronie www. Ośrodka i w wydawnictwach.

Z.7.D. Rolnictwo ekologiczne.

W tym obszarze tematycznym, osobom zainteresowanym przedstawieniem gospodarstwa na ekologiczne metody produkcji udzielono 212 porad. Porady dotyczyły problematyki z zakresu agrotechniki w rolnictwie czy też możliwości spełnienia wymogów działania „Rolnictwo ekologiczne”. Podczas wizyt w gospodarstwach zweryfikowano strukturę zasiewów oraz prawidłowe prowadzenie zapisów w rejestrach działalności ekologicznej w gospodarstwie. W ramach tematu rolnictwo ekologiczne podejmowano współpracę z Wojewódzkim Inspektorem Jakości Handlowej i Artykułów Rolno - Spożywczych, Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa, Urzędem Marszałkowskim Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz Uniwersytetem Technologiczno-Przyrodniczym w Bydgoszczy,

Kujawsko-Pomorskim Urzędem Wojewódzkim oraz Kujawsko-Pomorskim Stowarzyszeniem Producentów Ekologicznych „EKOŁAN”.

W celu zwiększenia świadomości konsumenckiej w zakresie żywności ekologicznej zorganizowano i przeprowadzono 2 konkursy: „Poznaję produkt ekologiczny” oraz „Na Najlepsze Gospodarstwo Ekologiczne”. W konkursach uczestniczyło 125 osób.

Z.7.H. Modernizacja gospodarstw rolnych, poprawa jakości artykułów rolno-spożywczych i ich przetwórstwa oraz wzmocnienie pozycji rolników na rynku

W tym obszarze tematycznym udzielono 82 porad. Porady dotyczyły możliwości i zasad tworzenia grup producentów rolnych, zasad funkcjonowania tych grup, możliwości pozyskania i wykorzystania środków pomocowych przeznaczonych dla grup producentów oraz wdrażanie nowego prawodawstwa dla grup producentów. Ponadto udzielone porady dotyczyły funkcjonowania w różnych systemach jakości żywności, identyfikacji zagrożeń i zdefiniowania środków zapobiegawczych przy produkcji żywności.

Z.7.K. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska

W tym obszarze tematycznym udzielono 2072 beneficjentom. W zakresie zasad integrowanej produkcji omówiono zasady jakie gospodarstwo musi spełniać aby produkować zgodnie z zasadami integrowanej produkcji. Przedstawiono wady i zalety siewu materiałem kwalifikowanym. Omówiono postęp biologiczny w produkcji roślinnej. Przedstawiono obowiązki rolnika i zakres podstawowego wyposażenia gospodarstwa. Przedstawiono zasady stosowania środków ochrony roślin oraz innych odpadów poprodukcyjnych. Radzono przeprowadzać atesty opryskiwaczy i uczęszczać na kursy chemizacyjne organizowane dla rolników. W ramach tematu zasad integrowanej ochrony roślin porady dotyczyły wpływu spadków temperatur na rośliny, plonowanie i jakość uzyskiwanych plonów oraz sposobu zapobiegania i wywoływania odporności na przymrozki i okresowe chłody wiosenne. Oceniane były również zapisy w ewidencji zabiegów środkami ochrony roślin, która jest kluczowym dokumentem w spełnianiu przez rolników warunków integrowanej ochrony. Porady w gospodarstwach polegały głównie na ocenie spełniania wymogów związanych ze stosowaniem integrowanej ochrony w gospodarstwach i prowadzeniem dokumentacji z tym związanej. Porady dotyczyły również zapobiegania negatywnym skutkom klimatycznym na poziomie gospodarstwa, stosowania nawożenia organicznego, zapobieganiu ilości spływów powierzchniowych czy też odpowiedniego nawożenia roślin zgodnie z ich aktualnymi potrzebami pogodowymi. W obszarze energetyka prosumencka doradzano w zakresie dywersyfikacji źródeł pozyskiwania energii elektrycznej i obniżenie jej kosztów. Z zakresu wykorzystania źródeł naturalnych w pozyskiwaniu energii odnawialnej porady dotyczyły możliwości instalacji i kosztów eksploatacji paneli fotowoltaicznych i kolektorów słonecznych, jak wykorzystać i obniżyć koszty ogrzewania budynku mieszkalnego. Udzielono porad dotyczących pozyskiwania energii słonecznej na potrzeby gospodarstwa domowego oraz rolnego. Omówiono przepisy obowiązujące oraz możliwości skorzystania z dotacji. Doradztwo dotyczyło również dobrostanu zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie, warunkach jakie należy zapewnić zwierzętom. Omówiono podstawowe informacje na temat źródeł chorób występujących w gospodarstwach. Przedstawiono podstawowe zasady ochrony stada przed chorobami i procedurę postępowania w przypadku stwierdzenia wystąpienia zakażenia. Omówiono obowiązki ciążące na rolniku dotyczące zapewnienia godnych warunków bytowania, odpowiedniego transportu, zasad leczenia i w razie konieczności uśmiercania, przedstawiono przepisy karne, którym może podlegać rolnik w przypadku nieprzestrzegania zasad humanitarnego obchodzenia się ze zwierzętami. Porady dotyczyły również działań związanych z gospodarką wodno-ściekową oraz postępowania z odpadami w rolnictwie czy

ochrony roślin przed szkodnikami wiosennymi. Pytania kierowane były także odnośnie działań na rzecz ochrony środowiska na poziomie gospodarstwa np. właściwego zakładania przydomowych kompostowców, budowy przydomowej oczyszczalni ścieków czy właściwego postępowania z odpadami niebezpiecznymi.

W ramach omawianego tematu zorganizowano 13 konkursów: „Ekologiczne zagospodarowanie zagrody wiejskiej” „Ekologia w domu i zagrodzie”, „Ekologia i ochrona środowiska” oraz „Z ekologią na ty”, „Człowiek i środowisko”. W konkursach udział wzięło 608 uczestników.

Oprócz tego, zorganizowano i przeprowadzono 8 pokazów nt. „Sporządzanie kompostu, jego rola i znaczenie”. Łącznie w pokazach udział wzięło 126 osób.

Pozostałe usługi związane były z opracowaniem 118 planów naprawczych dotyczących kompleksowej ochrony środowiska w zagrodzie wiejskiej.

W temacie upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska, prowadzono działalność informacyjno-promocyjną za pośrednictwem materiałów informacyjnych w formie broszur, katalogów, informatorów, zamieszczono informacje na stronie internetowej Ośrodka.

Tab. 13. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska - wg form

L.p.	Forma realizacji *	Plan		Wykonanie	
		Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba odbiorców
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>
1.	porada indywidualna		9534		14009
2.	Pokaz	17		24	699
3.	demonstracja	21		22	907
4.	konkurs	23		23	1178
5.	olimpiada	20		20	352
6.	targi / wystawy	7		8	
7.	pozostałe	300		1674	1674

Tab. 14. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska – działalność doradcza wg form i tematów - plan (P) i wykonanie (W)

Symbol tematu	Tematyka*)	Porada indywidualna		Doradztwo grupowe				Łączna liczba odbiorców	
				Liczba form		Liczba odbiorców			
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>	<i>h</i>	<i>i</i>	<i>j</i>
		P	W	P	W	P	W	P	W
Z.7.A.	Stosowanie nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowla oraz przetwórstwo rolno-spożywcze	1085	1124	-	-	-	-	1085	1124
Z.7.B.	Rozwiązywanie problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych	6624	10519	-	-	-	-	6624	10519
Z.7.D.	Rolnictwo ekologiczne	201	212	-	-	-	-	201	212
Z.7.H.	Modernizacja gospodarstw rolnych, poprawa jakości artykułów rolno-spożywczych i ich przetwórstwa oraz wzmocnienie pozycji rolników na rynku	80	82	-	-	-	-	80	82
Z.7.K.	Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska	1544	2072	-	-	-	-	1544	2072

Tab. 15. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznego dla środowiska - działalność upowszechnieniowa wg form i tematów - plan (P) i wykonanie (W)

Symbol tematu	Tematyka*)	Liczba form											
		Pokaz		Demonstracja		Konkurs***)		Olimpiada***)		Targi/wystawy		Pozostale**)	
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>	<i>h</i>	<i>i</i>	<i>j</i>	<i>k</i>	<i>l</i>	<i>m</i>	<i>n</i>
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
Z.7.A.	Stosowanie nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowla oraz przetwórstwo rolno-spożywcze	3	4	16	17	2	3	-	-	2	2	-	-
Z.7.A.1.	Nowe rozwiązania w produkcji roślinnej	3	4	16	17	2	3	-	-	2	2	-	-
Z.7.B.	Rozwiązywanie problemów technologicznych i organizacyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych	8	12	5	5	6	5	20	20	5	6	215	1556
Z.7.B.1.	Technologia produkcji roślinnej	6	8	5	5	-	-	-	-	-	-	-	1390
Z.7.B.2.	Technologia produkcji zwierzęcej	1	2	-	-	1	-	-	-	3	4	11	11
Z.7.B.4.	Poprawa stanu technicznego, technologicznego i organizacyjnego w gospodarstwach rolnych	1	2	-	-	3	3	20	20	2	2	-	56
Z.7.B.5.	BHP	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-
Z.7.B.6.	Bioasekuracja w gospodarstwie rolnym	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	204	99
Z.7.D.	Rolnictwo ekologiczne	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-
Z.7.D.1.	Produkcja metodami ekologicznymi	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-
Z.7.K.	Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych dla środowiska /7/	6	8	-	-	13	13	-	-	-	-	90	118
Z.7.K.6.	Gospodarka wodno-ściekowa oraz postępowanie z odpadami	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	15	15
Z.7.K.8.	Inne działania na rzecz ochrony środowiska na poziomie gospodarstwa	4	6	-	-	13	13	-	-	-	-	75	103

Zadanie 8.

Podjęcie działań na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego zarządzania gospodarstwa rolnego

W ramach zadania udzielono łącznie 848 porad, zorganizowano i przeprowadzono 3 pokazy (80 osób), 5 konkursów (150 osób), 5 imprez wystawienniczo-targowych (376 wystawców i 18 tys. zwiedzających) oraz wykonano 11 pozostałych usług.

Z.8.F. Unowocześniania wiejskiego gospodarstwa domowego

W tym obszarze tematycznym doradzono 383 beneficjentom. Działania zrealizowane w postaci porad w 2017 roku dotyczyły głównie profilaktyki prozdrowotnej i racjonalnego żywienia, możliwości zakupu bezpiecznej i zdrowej żywności, racjonalnego odżywiania, urozmaicenia posiłków, właściwości leczniczych ziół oraz zachowania sprawności intelektualnej w starszym wieku. Ponadto porady dotyczyły sporządzania naturalnych, roślinnych preparatów ochrony roślin.

W ramach tematu wspólnie ze Starostwem Powiatowym w Toruniu oraz urzędami gmin Ośrodek współorganizował konkurs „Piękna zagroda” (48 osób). Celem konkursu było zachęcenie mieszkańców powiatu toruńskiego do uczynienia polskiej wsi - wsią piękną, zadbaną i uporządkowaną.

Z.8.J. Promocja produktów lokalnych i regionalnych

W tym obszarze tematycznym poradnictwem objęto 131 osób. Większość wytwórców kierowała zapytania pod kątem możliwości wpisania swojego produktu na listę produktów tradycyjnych oraz innych form promocji. Ze względu na zaistniałe zmiany w polskim prawodawstwie dotyczące legalnej sprzedaży produktów pierwotnych i przetworzonych, porady obejmowały również zasady funkcjonowania w ramach rolniczego handlu detalicznego. Ponadto z zakresu promocji i sprzedaży produktów lokalnych i regionalnych przeprowadzono kilka wizyt w gospodarstwach. Porady dotyczyły możliwości prowadzenia przetwórstwa i sprzedaży w ramach rolniczego handlu detalicznego.

Wspólnie z Polską Izbą Produktu Regionalnego i Lokalnego oraz przy wsparciu Agencji Rynku Rolnego dla 34 uczestników zorganizowano i przeprowadzono konkurs pt. „Nasze Kulinarne Dziedzictwo-Smaki Regionów”. Liczba zgłoszonych do konkursu produktów i potraw wskazuje na duże zainteresowanie konkursem, w szczególności wśród przedsiębiorców zajmujących się sprzedażą produktów wysokiej jakości.

Przy współpracy z Krajową Federacją Hodowców Drobiu i Producentów Jaj ponadplanowo odbył się konkurs kulinarny pn. „Kurczak w domu i szkole nie tylko w rosoli”. Został on przeprowadzony z wykorzystaniem infrastruktury Centrum Dziedzictwa Kulinarne i Turystyki Wiejskiej. Konkurs skierowano do uczniów szkół średnich kształcących się w zawodzie „technik żywienia i usług gastronomicznych”. Uczestniczyło w nim 27 osób, reprezentujących 9 szkół z województwa kujawsko-pomorskiego. Celem konkursu była promocja zdrowego sposobu odżywiania się z wykorzystaniem mięsa drobiowego oraz produktów lokalnych. Konkurs poprowadził znawca i pasjonat kuchni regionalnej Krzysztof Leśniewski, autor książki „Kuchnia pałucka”.

Z.8.L. Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego zarządzania gospodarstwa rolnego

W ramach tematu udzielono łącznie 334 porady. Tematyka porad dotyczyła przeważnie estetycznego urządzenia części wypoczynkowej w obrębie gospodarstwa rolnego, założenia ogrodu z kwiatami i ziołami, powrotu kultywowania tradycyjnego wiejskiego krajobrazu, kultywowania ludowych tradycji oraz tradycyjnych zawodów, wykonywania ozdób okolicznościowych, regionalnego haftu oraz zgłoszenia produktów na konkursy kulinarne.

W ramach omawianego tematu Ośrodek był organizatorem VIII edycji Jarmarku Wielkanocnego i XI Jarmarku Adwentowego - imprez promujących dziedzictwo kulturowe, podczas których odbyły się również pokazy wykonywania stroików świątecznych. W pokazach udział wzięło w sumie 80 uczestników. Tradycje kulinarne były również tematem przewodnim organizowanych w Minikowie imprez: „VII Święto gęsi na Krajnie” oraz „IV Jesienny Jarmark Ogrodniczy - Karp nie tylko na Święta”. W Przysieku odbyły się targi „Barwy Lata – Dary Jesieni”.

W tym obszarze tematycznym odbyła się także X jubileuszowa edycja konkursu pt. „Od zakwasu do żurku kujawskiego”. Organizacja konkursu miała na celu identyfikację i zgromadzenie wiedzy na temat regionalnych produktów żywnościowych, wytwarzanych tradycyjnymi metodami na terenie powiatu radziejowskiego, zachęcanie do kontynuowania tradycji kulinarnych regionu oraz aktywizację mieszkańców obszarów wiejskich. Dodatkowo odbył się konkurs pt. „Na najlepszą dynię marynowaną”. Łącznie w konkursach udział wzięło 41 uczestników.

Pozostała działalność doradcza związana była z przygotowaniem dokumentacji niezbędnej do wpisania produktów na Listę produktów tradycyjnych dla 11 odbiorców.

Tab. 16. Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego wg form

L.p.	Forma realizacji*)	Plan		Wykonanie	
		Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba odbiorców
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>
1.	porada		803		848
2.	pokaz	4		3	80
3.	konkurs	3		5	150
4.	targi / wystawy	5		5	
5.	pozostałe	5		11	11

Tab. 17. Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego – działalność doradcza wg form i tematów – plan (P) i wykonanie (W)

Symbol tematu	Tematyka*)	Porada indywidualna		Doradztwo grupowe				Łączna liczba odbiorców	
				Liczba form		Liczba odbiorców			
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>	<i>h</i>	<i>i</i>	<i>j</i>
		P	W	P	W	P	W	P	W
Z.8.F.	Unowocześnianie wiejskiego gospodarstwa domowego	357	383	-	-	-	-	357	383
Z.8.J.	Promocja produktów lokalnych i regionalnych	140	131	-	-	-	-	140	131
Z.8.L.	Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego	306	334	-	-	-	-	306	334

Tab. 18. Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego – działalność upowszechnieniowa wg form i tematów – plan (P) i wykonanie (W)

Symbol tematu	Tematyka*)	Liczba form											
		Pokaz		Demonstracja		Konkurs***)		Olimpiada***)		Targi / wystawy		Pozostałe**)	
		c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n
a	b	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
Z.8.F.	Unowocześnianie wiejskiego gospodarstwa domowego	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Z.8.F.2.	Estetyzacja wiejskiej zagrody	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Z.8.J.	Promocja produktów lokalnych i regionalnych	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-
Z.8.J.1.	Promocja i sprzedaż produktów lokalnych i regionalnych	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Z.8.J.2.	Krótkie łańcuchy dostaw (od pola do stołu), w tym sprzedaż bezpośrednia	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Z.8.L.	Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, ekologicznego i funkcjonalnego urządzania gospodarstwa rolnego	4	3	-	-	1	2	-	-	5	5	5	11
Z.8.L.1.	Dziedzictwo kultury materialnej wsi	4	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Z.8.L.2.	Zachowanie tradycyjnego krajobrazu rolniczego wsi	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
Z.8.L.3.	Twórczość ludowa	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-
Z.8.L.5.	Tradycje kulinarne	-	-	-	-	1	2	-	-	2	2	5	11

Zadanie 9.

Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku

W ramach zadania łącznie udzielono doradztwa 976 klientom, zorganizowano i przeprowadzono 2 konkursy (100 osób) oraz imprezę wystawienniczo-targową (246 wystawców i 30 tys. zwiedzających).

Z.9.E. Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich

W tym obszarze tematycznym udzielono 501 porad. Doradztwo skupiało się na zagadnieniach związanych z uruchamianiem oraz rozwijaniem działalności gospodarczej. Tematyka porad dotyczyła koncepcji rozwoju firmy, w tym możliwości pozyskania oraz dostępnych źródeł środków finansowych na inwestycje związane z rozwojem przedsiębiorczości, zarówno dla istniejących przedsiębiorstw, jak i dla osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą. W tematyce aktywizacji porady dotyczyły też pomocy w realizacji Festiwalu Smaków jako imprezy aktywizującej mieszkańców wsi oraz aktywizacji osób przebywających w gospodarstwach opiekuńczych (np. zainstalowanie butelek na drzewach brzoźowych w celu zbierania soku, form aktywizacji społecznej). Zaplanowany konkurs na najlepsze stoisko dla LGD nie odbył się, ponieważ było za mało chętnych (zgodnie z regulaminem powinny wpłynąć przynajmniej 4 zgłoszenia).

Z.9.M. Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenia promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku

W tym obszarze tematycznym udzielono łącznie 475 porad na 572 zaplanowane. Podobnie jak w przypadku działalności informacyjnej, ta różnica wynika z braku zainteresowania ze strony odbiorców.

Z zakresu rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej, tworzenia sieci współpracy, porady w większości dotyczyły możliwości pozyskania dofinansowania na rozpoczęcie lub rozbudowę działalności turystycznej na obszarach wiejskich. Równie istotne okazały się być porady dotyczące przepisów prawnych związanych ze świadczeniem usług turystycznych w czynnych gospodarstwach rolnych oraz porady z zakresu wyboru kierunku kształtowania oferty turystycznej, z wykorzystaniem naturalnych zasobów gospodarstwa. Porady związane były również z promocją oferty, gdzie doradzano wystawianie stanowisk na targach oraz rejestrację w internetowym serwisie agroturystycznym prowadzonym przez KPODR w Minikowie.

Poradnictwo z tematu zagród edukacyjnych odnosiło się przede wszystkim do wymagań koniecznych do spełnienia w przypadku prowadzenia edukacji w gospodarstwie rolnym. Pytano o przepisy prawne z tym związane oraz o właściwy sposób dostosowania pomieszczeń do przyjmowania grup szkolnych. Porady dotyczyły kształtowania oferty edukacyjnej pod wymagania podstawy programowej dla szkół, przy jednoczesnym wykorzystaniu potencjału gospodarstwa rolnego. Często dopytywano także o drogę rejestracji w Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych. Świadczenie doradztwa dostosowanego do indywidualnych potrzeb znacząco pomaga w prawidłowym prowadzeniu gospodarstwa edukacyjnego oraz skutecznej promocji jego oferty.

Porady udzielone w temacie gospodarstw opiekuńczych dotyczyły na równi kwestii związanych z rejestracją i prowadzeniem takiej działalności oraz spraw związanych z realizacją projektu „Zielona opieka – gospodarstwa opiekuńcze w woj. kujawsko-pomorskim”.

Promocja wsi jako atrakcyjnego miejsca życia i wypoczynku obejmowała zarówno doradztwo indywidualne, jak i udział zainteresowanych osób w XVIII Targach Turystyczno-Ogrodniczych „Lato na Wsi”, podczas których wystawcy mogli zaprezentować ofertę

turystyczną prowadzonych przez nich obiektów. W Targach wzięły udział również Koła Gospodyń Wiejskich z różnych powiatów oraz Starostwa Powiatowe prezentujące odwiedzającym ofertę turystyczną oraz specyfikę reprezentowanego regionu. Porady odnosiły się do wskazania atrakcyjnego miejsca do wypoczynku na terenie województwa kujawsko-pomorskiego oraz możliwości promocji oferty przez właścicieli obiektów turystycznych z obszarów wiejskich. Takie działania bezpośrednio przekładają się na wzrost stopnia promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca do życia i wypoczynku.

Niezwykle ważnym dla udzielenia skutecznej porady jest dogłębne poznanie środowiska i sytuacji, jakiej dotyczy dany problem. Stąd bardzo pomocnym narzędziem są wizyty w gospodarstwach, które pozwalają na trafną ocenę sytuacji i często natychmiastowe wsparcie doradcze. W 2017 roku przeprowadzono lustracje ze wszystkich zakresów tematycznych choć najwięcej dotyczyło rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz tworzenia sieci współpracy, co wynika z silnego zainteresowania Konkursem AGRO-wczasy i chęcią dostosowania obiektu do obowiązujących w nim standardów, a także potrzebą aktualizacji danych w internetowej bazie obiektów turystyki wiejskiej.

Zgodnie z planem przeprowadzono konkurs AGRO-wczasy, będący istotnym elementem działalności Ośrodka, gdyż oceny zgłoszonych do niego obiektów turystycznych pozwalają na uzyskanie wyraźniejszego obrazu obecnego stanu oferty turystyki wiejskiej województwa kujawsko-pomorskiego, a jego laureaci każdorazowo stanowią przykład dobrych praktyk dla osób zainteresowanych podjęciem działalności w tej dziedzinie, jak również dla potencjalnych klientów obiektów turystyki wiejskiej. Konkurs został przeprowadzony w trzech kategoriach: najlepsze gospodarstwo agroturystyczne, usługi turystyki wiejskiej i atrakcyjna kuchnia regionalna. Podobnie jak „VI Kujawsko-Pomorskie Forum Turystyki Wiejskiej – Wyróżnij się!”, Konkurs AGRO-wczasy został zrealizowany we współpracy z Lokalną Grupą Działania „Gminy Powiatu Świeckiego”, „Lokalną Grupą Działania „Bory Tucholskie” oraz Kujawsko-Pomorską Organizacją Turystyczną przy dofinansowaniu z Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich.

Nieplanowaną wcześniej formą promocji był konkurs pn. „Turniej Powiatów”, którego celem było wyłonienie najlepszego powiatu województwa kujawsko-pomorskiego. Konkurs realizowany był po raz pierwszy podczas XVIII Targów Turystyczno-Ogrodniczych „Lato na Wsi” i cieszył się dużym zainteresowaniem zarówno potencjalnych uczestników jak i odwiedzających Targi. Podczas jego realizacji współpracowano ze Starostwami Powiatowymi z terenu województwa kujawsko-pomorskiego. W konkursie uczestniczyło 61 osób.

Upowszechnianie informacji w zakresie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenia promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku prowadzono m.in. na stronach internetowych KPODR, w audycjach radiowych i telewizyjnych, artykułach we „Wsi Kujawsko-Pomorskiej” oraz innych wydawnictwach, a także poprzez organizowanie stoisk informacyjno-promocyjnych.

Tab. 19. Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku wg form

L.p.	Forma realizacji *	Plan		Wykonanie	
		Liczba form	Liczba odbiorców	Liczba form	Liczba odbiorców
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>
1.	porada indywidualna		1105		976
2.	konkurs	2		2	100
3.	targi / wystawy	1		1	

Tab. 20. Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku – działalność doradcza wg form i tematów – plan (P) i wykonanie (W)

Symbol tematu	Tematyka*)	Porada indywidualna		Doradztwo grupowe				Łączna liczba odbiorców)	
				Liczba form		Liczba odbiorców			
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>	<i>h</i>	<i>i</i>	<i>j</i>
		P	W	P	W	P	W	P	W
Z.9.E.	Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	533	501	-	-	-	-	533	501
Z.9.M.	Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku /9/	572	475	-	-	-	-	572	475

Tab. 21. Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku – działalność upowszechnieniowa wg form i tematów – plan (P) i wykonanie (W)

Symbol tematu	Tematyka*)	Liczba form											
		Pokaz		Demonstracja		Konkurs***)		Olimpiada***)		Targi / wystawy		Pozostałe**)	
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>	<i>h</i>	<i>i</i>	<i>j</i>	<i>k</i>	<i>l</i>	<i>m</i>	<i>n</i>
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
Z.9.E.	Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Z.9.E.5.	Program LEADER	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Z.9.M.	Upowszechnianie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej oraz prowadzenie promocji wsi jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku	-	-	-	-	1	2	-	-	1	1	-	-
Z.9.M.1.	Rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej, tworzenie sieci współpracy	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-
Z.9.M.4.	Promocje wsi jako atrakcyjnego miejsca życia i wypoczynku	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1	-	-

Zadanie 10.

Współdziałanie w realizacji zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych

Z.10.N. Realizacja zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenia odpływu azotu ze źródeł rolniczych.

W ramach zadania udzielono w sumie 2964 porady. Dotyczyły one realizacji programów rolno-środowiskowo-klimatycznych, układania płodozmianów, stosowania odpowiednich międzyplonów oraz praktyk dodatkowych w zmianowaniach 5-letnich a także nawożenia na obszarach szczególnie narażonych na azotany pochodzenia rolniczego tzw. OSN.

Z zakresu prowadzenia produkcji rolniczej na obszarach szczególnie narażonych udzielono 514 porad. Udzielone porady dotyczyły głównie obowiązków nakładanych na rolnika gospodarującego na obszarach szczególnie narażonych OSN.

Z zakresu zasad ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych, dyrektywa azotanowa i ramowa dyrektywa wodna udzielono 431 porad. Związane one były w większości z dostosowaniem gospodarstwa do wymogów Dyrektywy Azotanowej, jak również z ogłoszeniem przez Dyrektorów Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej w całym kraju rozporządzeń dotyczących określenia wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć. Według rozporządzeń wszystkie zlewnie rzek, jeziora i wody podziemne na terenie województwa kujawsko-pomorskiego narażone są na zanieczyszczenia azotanami. W związku z powyższym cały obszar województwa będzie objęty programem mającym na celu ograniczenie tych zanieczyszczeń.

W obszarze tematycznym Program rolnośrodowiskowy i Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne udzielono 1971 porad. Dotyczyły one przede wszystkim wymogów jakie rolnicy muszą spełnić chcąc przystąpić do programu Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne, a największym zainteresowaniem cieszył się pakiet „Rolnictwo zrównoważone”. Doradztwo indywidualne miało na celu także przeanalizowanie dokumentacji wymaganej przez działanie, jak plan rolnośrodowiskowy i nawozowy czy rejestr rolnośrodowiskowy oraz sprawdzenie ich zgodności z faktycznym stanem w gospodarstwie. W ramach tego zadania udzielono również pomocy w wypełnianiu wniosków o ubieganie się o płatność z tego zakresu.

W temacie ochrona bioróżnorodności, w tym Natura 2000 udzielono 48 porad indywidualnych, które dotyczyły głównie zagadnień związanych z prowadzeniem działalności rolniczej na obszarach objętych siecią Natura 2000, zasad i obowiązków a także prowadzenia inwestycji na terenie przyrodniczo cennym. Upowszechnianie informacji, w tym zakresie prowadzone było na stronach internetowych Ośrodka, jak również poprzez artykuły zamieszczane w wydawnictwach periodycznych i nieperiodycznych oraz zorganizowanie stoiska informacyjno-promocyjnego. Udzielano również wywiadów radiowo-telewizyjnych. W ramach tematu współpracowano z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska.

Tab. 22. Realizacja zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych wg form

L.p.	Forma realizacji *)	Liczba odbiorców	
		Plan	Wykonanie
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>
1.	porada indywidualna	2428	2964

Tab. 23. Realizacja zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczy wg form i tematów – plan (P) i wykonanie (W)

Symbol tematu	Tematyka*)	Porada indywidualna		Doradztwo grupowe				Pozostałe**)		Łączna liczba odbiorców	
				Liczba form		Liczba odbiorców					
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>	<i>h</i>	<i>i</i>	<i>j</i>	<i>k</i>	<i>l</i>
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
Z.10.N.	Realizacja zadań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenia odpływu azotu ze źródeł rolniczych	2428	2964	-	-	-	-	-	-	2428	2964
Z.10.N.1.	Prowadzenie produkcji rolniczej na obszarach szczególnie narażonych (OSN)	614	514	-	-	-	-	-	-	614	514
Z.10.N.2.	Zasady ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych, dyrektywa azotanowa i ramowa dyrektywa wodna	129	431	-	-	-	-	-	-	129	431
Z.10.N.3.	Program rolno-środowiskowy i Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne	1623	1971	-	-	-	-	-	-	1623	1971
Z.10.N.4.	Ochrona bioróżnorodności, w tym NATURA 2000	62	48	-	-	-	-	-	-	62	48

Zadanie 11.

Prowadzenie analiz przemian w zakresie poziomu i jakości produkcji rolniczej i funkcjonowania gospodarstw rolnych oraz upowszechnianie wyników tych analiz w pracy doradczej

W ramach zadania udzielono 4648 porad i wykonano 1296 opracowań, w tym 4023 porad i 46 opracowań w temacie rachunkowości oraz 625 porad i 1250 opracowań w temacie zarządzania gospodarstwem rolnym.

Z.11.C. Rachunkowość w gospodarstwach rolnych

W obszarze rachunkowości rolnej udzielone porady dotyczyły analizy wyników produkcyjno-ekonomicznych gospodarstw rolnych między innymi: analizy wyników produkcyjno-ekonomicznych gospodarstwa rolnego na podstawie Raportu Indywidualnego Gospodarstwa Rolnego za rok 2016, analizy wyników produkcyjno-ekonomicznych gospodarstwa rolnego w latach 2012-2016 na podstawie Raportu Dynamicznego Gospodarstwa Rolnego, omówienia wyników Standardowych Polskiego FADN wg typów rolniczych i wielkości ekonomicznej. Opracowano również 30 sprawozdań finansowych i ewidencji rachunkowych do banku.

W obszarze rachunkowości podatkowej udzielone porady dotyczyły zasad rozliczania podatku VAT i podatku dochodowego z działalności pozarolniczej między innymi: zasad rozliczania podatku VAT na zasadach ogólnych, omówienia zasad rezygnacji ze statusu „rolnika ryczałtowego”, sporządzania deklaracji podatkowej PIT-36 dla rolników prowadzących Polski FADN, szczegółowego omówienia zmian w podatku VAT obowiązujących od 01.01.2017 r., zasad rozliczania podatku dochodowego z działalności pozarolniczej. Opracowano również 16 deklaracji wpłat na Fundusze Promocji Produktów Rolno-Spożywczych.

W ramach ubezpieczeń społecznych oraz majątkowych porady dotyczyły zasad zatrudniania pracowników, zasad podlegania ubezpieczeniu KRUS oraz ubezpieczeń upraw rolniczych między innymi: omówienia zasad zatrudniania pracowników w rolnictwie, omówienia zasad ubezpieczenia społecznego rolników (KRUS), szczegółowego omówienia zasad ubezpieczeń upraw rolniczych z dotacją budżetu państwa.

Z.11.I. Zarządzanie gospodarstwem rolnym

W obszarze badania koniunktury w rolnictwie wykonano 790 ankiet dla potrzeb Szkoły Głównej Handlowej.

W ramach obszaru wyliczenie dochodów, kosztów i opłacalności produkcji roślinnej i zwierzęcej opracowano 111 kalkulacji jęczmienia jarego oraz udzielono porad dotyczących opłacalności produkcji działalności rolniczych i zasad sporządzania kalkulacji rolniczych. W zakresie zarządzania gospodarstwem rolnym, organizacji i planowaniem pracy w gospodarstwie rolnym udzielono porad dotyczących wykorzystania wyników rachunkowości w zarządzaniu gospodarstwem rolnym i organizacji gospodarstwa rolnego między innymi: szczegółowej analizy raportów z działalności rolniczej – Agrokosztów, omówienia zasad zakupu paliw wykorzystywanych w gospodarstwie rolnym, przedstawienia konsekwencji zakupu paliwa od oszustów, w tym odpowiedzialności karno-skarbowej, omówienia zasad zakupu paliw wykorzystywanych w gospodarstwie w związku z ustawą o monitorowaniu drogowego przewozu towarów. Opracowano również 132 założenia do prowadzenia działalności rolniczej oraz przygotowano 217 opinii do założeń do prowadzenia działalności rolniczej, które beneficjenci przedkładali w Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa.

Tab. 24. Analizy przemian w zakresie poziomu i jakości produkcji rolniczej i funkcjonowania gospodarstw rolnych oraz upowszechnianie wyników tych analiz w pracy doradczej wg form

L.p.	Forma realizacji*)	Liczba odbiorców	
		Plan	Wykonanie
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>
1.	porada indywidualna	3943	4648
2.	pozostałe (jakie?)	916	1296

Tab. 25. Analizy przemian w zakresie poziomu i jakości produkcji rolniczej i funkcjonowania gospodarstw rolnych oraz upowszechnianie wyników tych analiz w pracy doradczej wg form i tematów – plan (P) i wykonanie (W)

Symbol tematu	Tematyka*)	Analiza		Porada indywidualna <i>a</i>		Doradztwo grupowe				Pozostałe**)	
						Liczba form		Liczba odbiorców			
						<i>g</i>	<i>h</i>	<i>i</i>	<i>j</i>		
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>	<i>h</i>	<i>i</i>	<i>j</i>	<i>k</i>	<i>l</i>
		P	W	P	W	P	W	P	W	P	W
Z.11.C	Rachunkowość w gospodarstwach rolnych	-	-	3553	4023	-	-	-	-	-	46
Z.11.C.1.	Rachunkowość rolna	-	-	2181	2649	-	-	-	-	-	30
Z.11.C.2.	Rachunkowość podatkowa	-	-	1240	1286	-	-	-	-	-	16
Z.11.C.3.	Ubezpieczenia społeczne oraz majątkowe	-	-	132	88	-	-	-	-	-	-
Z.11.I	Zarządzanie gospodarstwem rolnym	-	-	390	625	-	-	-	-	916	1250
Z.11.I.1.	Badanie koniunktury w rolnictwie	-	-	-	-	-	-	-	-	760	790
Z.11.I.2.	Wyliczanie dochodów, kosztów i opłacalności produkcji roślinnej i zwierzęcej	-	-	207	81	-	-	-	-	156	111
Z.11.I.3.	Zarządzanie, organizacja i planowanie pracy w gospodarstwie rolnym	-	-	183	544	-	-	-	-	-	349

C.2. Zadania odpłatne

W ramach zadań odpłatnych w 2017 roku zrealizowano następujące rodzaje zadań:

- prowadzenie rachunkowości, w tym: książki rachunkowości – Polski FADN, księgowość uproszczona dla klientów oraz ewidencja dla podatku dochodowego i VAT. Z tego zakresu wykonano w sumie 1834 działania,
- sporządzanie licznych opracowań takich jak: plany nawozowe lub plany przechowalnictwa nawozów naturalnych (1287), plany działalności rolnośrodowiskowej, ekologicznej oraz dokumentacje przyrodnicze (731), wypełnianie wniosków i innych dokumentów niezbędnych do ubiegania się o przyznanie pomocy finansowanej ze środków pochodzących z funduszy UE lub innych instytucji krajowych i zagranicznych (13105),
- prowadzenie działalności szkoleniowej niezwiązanej z realizacją zadań nieodpłatnych. W tym zakresie zorganizowano i przeprowadzono 167 szkoleń dla rolników nadających im uprawnienia do wykonywania zabiegów środkami ochrony roślin oraz zakupu środków ochrony roślin zaliczanych do toksycznych i bardzo toksycznych dla ludzi, a także szkolenia w zakresie integrowanej produkcji roślin, bezpieczeństwa i higieny pracy w gospodarstwie dla osób będących pracodawcami bądź osób kierujących pracownikami,
- zorganizowano 13 imprez o charakterze wystawienniczo-targowych upowszechniających wiedzę rolniczą, nowe technologie produkcji i promujących produkty i wyroby przetwórstwa rolno spożywczego oraz rozwój obszarów wiejskich, a także technologie chowu zwierząt futerkowych.

Zaplanowane 4 działania w zakresie sporządzania planów przestawienia gospodarstwa rolnego na produkcję metodami ekologicznymi lub planów produkcji w gospodarstwach ekologicznych nie zrealizowano, co spowodowane było brakiem zainteresowania rolnictwem ekologicznym na obszarze powiatu tucholskiego.

Liczba wszystkich zrealizowanych zadań odpłatnych w 2017 roku wynika z zapotrzebowania rolników na poszczególne działania.

Tab.26.A. Płatne usługi na rzecz gospodarstw rolnych

L.P	Rodzaj zadania	Jednostka miary	Liczba	
			Plan	Wykonanie
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>
1.	Prowadzenie rachunkowości, w tym:	Liczba odbiorców ogółem w tym:	1776	1834
1.a.	Książki rachunkowości – Polski FADN polski	Liczba książek	1420	1418
1.b.	Księgowość uproszczona dla klientów	Liczba odbiorców	10	1
1.c.	Inne /jakie (ewidencja dla podatku dochodowego i VAT)	Liczba odbiorców	346	415
2.	Sporządzanie planów nawozowych lub planów przechowalnictwa nawozów naturalnych	Liczba odbiorców	1194	1287
3.	Sporządzanie planów działalności rolno-środowiskowej, planów działalności ekologicznej oraz dokumentacji przyrodniczych, w tym:	Liczba odbiorców ogółem w tym:	496	731
	Plany działalności rolnośrodowiskowej, rolnośrodowiskowo-klimatycznej	Liczba odbiorców	250	386
	Dokumentacja przyrodnicza (ekspertyza)	Liczba odbiorców	21	24

	Aktualizacje planu działalności rolnośrodowiskowej, rolnośrodowiskowo-klimatycznej	Liczba odbiorców	215	279
	Plany działalności ekologicznej	Liczba odbiorców	-	14
	Aktualizacje planu działalności ekologicznej		5	7
	Zmiana/korekta wniosku o przyznanie płatności bezpośrednich i ONW, płatności rolnośrodowiskowo-klimatycznej, rolnośrodowiskowej lub ekologicznej	Liczba odbiorców	5	14
	Rejestr działań rolnośrodowiskowych, rolnośrodowiskowo-klimatycznych	Liczba odbiorców	-	7
4.	Sporządzanie planów przedstawienia gospodarstwa rolnego na produkcję metodami ekologicznymi lub planów produkcji w gospodarstwach ekologicznych	Liczba odbiorców	4	-

Tab.26.C. Działalność szkoleniowa nie związana z realizacją zadań nieodpłatnych

L.P.	Tytuły szkoleń/kursów	Plan		Wykonanie	
		Liczba form	Liczba uczestników	Liczba form	Liczba uczestników
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>
1.	Szkolenie w zakresie stosowania środków ochrony roślin sprzętem naziemnym, z wyłączeniem sprzętu montowanego na pojazdach szynowych oraz innego sprzętu stosowanego w kolejnictwie	116	3480	160	4245
2.	Szkolenie w zakresie doradzania dotyczącego środków ochrony roślin	3	90	4	75
3.	Szkolenie w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy	1	20	2	53
4.	Szkolenie w zakresie integrowanej produkcji roślin	-	-	1	1

Tab. 26.D. Wypełnianie wniosków i innych dokumentów niezbędnych do ubiegania się o przyznanie pomocy finansowanej ze środków pochodzących z funduszy UE lub innych instytucji krajowych i zagranicznych

L.P.	Tematyka wniosków	Liczba odbiorców	
		Plan	Wykonanie
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>
1.	Premie dla młodych rolników	58	175
2.	Modernizacja gospodarstw rolnych	74	69
3.	Płatności bezpośrednie i ONW	9794	11810
4.	Biznes plan	83	146
5.	Wypełnienie wniosku o dopłatę do materiału siewnego	383	587
6.	Restrukturyzacja małych gospodarstw	147	168
7.	Dofinansowanie na rozwój działalności pozarolniczej, w tym: premie na rozwój działalności pozarolniczej	22	31
8.	Postępowanie ofertowe	-	59
9.	Korekta wniosku/planu do działań PROW na zlecenie rolnika z wyjątkiem korekt technicznych	-	14
10.	Inwestycje w gospodarstwach położonych na Natura 2000	-	46

Tab. 26.E. Organizacja targów, wystaw, pokazów, konferencji i innych przedsięwzięć upowszechniających wiedzę rolniczą, nowe technologie produkcji i promujących produkty i wyroby przetwórstwa rolno spożywczego oraz rozwój obszarów wiejskich

L.P	Tytuł przedsięwzięcia	Status realizacji *)	Ogólna informacja o przedsięwzięciu
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>
1.	III Jarmark Wielkanocny	Zadanie wykonane	– celem imprezy jest promocja produktów lokalnych, tradycyjnych, regionalnych i rękodzieła ludowego w aspekcie tradycji i obrzędów związanych z okresem Świąt Wielkanocnych. Liczba wystawców - 94, zwiedzających – 2 tys. Organizator: KPODR.
2.	XVIII Targi Turystyczno-Ogrodnicze „Lato na Wsi”	Zadanie wykonane	– celem imprezy jest zaprezentowanie mieszkańcom województwa kujawsko-pomorskiego pozarolniczej działalności na obszarach wiejskich, tradycji kulturowych, walorów przyrodniczych regionu, a także ekologicznych metod produkcji żywności i możliwość wykorzystania energii odnawialnej. Liczba wystawców - 246, zwiedzających – 30 tys. Organizator: KPODR.
3.	III Regionalna Wystawa Zwierząt Futerkowych Minikowo	Zadanie wykonane	– celem wystawy jest pokazanie gatunków, ras i odmian zwierząt utrzymywanych obecnie w kraju i regionie kujawsko-pomorskim oraz przedstawienie postępu hodowlanego w prezentowanych kategoriach zwierząt. Liczba hodowców 25, królików 69.
4.	XXXVI Dni Otwartych Drzwi - Targi Ogólnorolne	Zadanie wykonane	– celem imprezy jest pogłębienie wiedzy z zakresu innowacji technicznych i technologicznych oraz wskazanie możliwości korzystania z programów wspierających rolnictwo i obszary wiejskie. Liczba wystawców - 132 zwiedzających – 15 tys. Organizator: KPODR.
5.	XXI Kujawsko-Pomorskie Dni Pola - targi regionalne	Zadanie wykonane	– celem jest zapoznanie rolników z najnowszymi osiągnięciami w zakresie hodowli roślin uprawnych. Liczba wystawców - 200, zwiedzających – 20 tys. Organizator: KPODR. Współorganizator: Zespół Szkół Rolniczych w Grubnie.
6.	XL Międzynarodowe Targi Rolno-Przemysłowe AGRO-TECH	Zadanie wykonane	– celem imprezy jest prezentacja najnowszych rozwiązań technicznych oraz osiągnięć hodowlanych w produkcji roślinnej i zwierzęcej, a także wspieranie procesów modernizacyjnych i rozwojowych gospodarstw rolnych. Liczba wystawców - 378, zwiedzających – 30 tys. Organizator: KPODR. Współorganizatorzy: DLG – Niemieckie Towarzystwo Rolnicze i Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy.
7.	XVIII Regionalna Kujawsko-Pomorska Wystawa Zwierząt Hodowlanych	Zadanie wykonane	- celem wystawy jest promowanie postępu hodowlanego, wymiana doświadczeń technologicznych i promocja polskiej hodowli. Organizator: KPODR. Współorganizatorzy: związki i organizacje branżowe hodowców. Liczba wystawców 48.
8.	VIII Miodowe Lato	Zadanie wykonane	- celem jest promocja miodów i innych produktów pasiecznych, popularyzacja spożycia miodów oraz uświadomienie uczestnikom ważnej roli pszczół i owadów zapylających w przyrodzie. Planowana liczba wystawców - 45, zwiedzających – 4 tys. Organizator: KPODR. Współorganizator: Regionalny Związek Pszczelarzy Ziemi Kujawsko-Dobrzyńskiej.
9.	XXIII Barwy Lata, Dary Jesieni	Zadanie wykonane	- celem imprezy jest popularyzacja produktów regionalnych, tradycyjnych, rękodzieła ludowego oraz przedsiębiorczości na wsi. Liczba wystawców - 63, zwiedzających – 2,5 tys. Organizator: KPODR.

10.	IV Jesienny Jarmark Ogrodniczy – Karp nie tylko na Święta	Zadanie wykonane	– celem imprezy jest promocja konsumpcji karpia i produktów przetworzonych na jego bazie przez cały rok. W szczególności promocja spożywania produktów wysokiej jakości pochodzących od lokalnych wytwórców. Liczba wystawców - 51, zwiedzających – 10 tys. Organizator: KPODR. Współorganizator: CGFP Ryby Sp. z o.o. (Gospodarstwo Rybackie w Ślesinie).
11.	VII Święto Gęsi na Krajinie	Zadanie wykonane	- impreza ma na celu wzrost świadomości konsumenckiej na temat spożycia gęsiny i jej walorów odżywczych. Ponadto daje możliwość zdobycia wiedzy na temat przygotowania potraw i produktów co przekłada się na wzrost zainteresowania zakupem i jednocześnie pozwala wypromować lokalnych wytwórców. Liczba wystawców - 92, zwiedzających – 2 tys. Organizator: KPODR.
12.	XI Jarmark Adwentowy	Zadanie wykonane	- celem imprezy jest promocja produktów lokalnych, tradycyjnych, regionalnych i rękodzieła ludowego w aspekcie tradycji i obrzędów związanych z okresem Świąt Bożego Narodzenia. Liczba wystawców - 76, zwiedzających – 1,5 tys. Organizator: KPODR.
13.	X Kujawsko-Pomorskie Seminarium dla Hodowców Szynszyli, Wystawa Szynszyli	Zadanie wykonane	- celem imprezy było przedstawienie najnowszych badań naukowych oraz technologii chowu tych roślinożernych zwierząt futerkowych. Podczas wystawy oceniane były szynszyliki pochodzące z całego kraju przez specjalistów z Krajowego Centrum Hodowli Zwierząt w Warszawie. Ocenionych zostało 99 sztuk szynszyli, prezentowanych przez 14 hodowców. Organizator: KPODR. Współorganizator: Krajowy Związek Hodowców Szynszyli w Myślenicach.

C.3. Projekty i zadania zlecone

W 2017 roku Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego zrealizował 13 projektów, w których uczestniczyli rolnicy i mieszkańcy obszarów wiejskich. KPODR realizował projekty i operacje związane z rolniczym i pozarolniczym rozwojem obszarów wiejskich. W ramach projektu koordynowanego przez TARR specjaliści świadczyli doradztwo dla przedsiębiorstw w zakresie usług rozwojowych. Zmieniające się oczekiwania klientów dotyczą również usług turystyki wiejskiej; podmioty w nią zaangażowane (m.in. gospodarstwa agroturystyczne) uczestniczyły w VI Forum Turystyki Wiejskiej – Wyróżnij się. Jednym z zauważalnych trendów jest zwiększający się rynek żywności wysokiej jakości, odbiorcy często chcą nabywać produkty bezpośrednio od producenta, zaś uchwalenie przepisów dotyczących rolniczego handlu detalicznego umożliwi rolnikom legalne wytwarzanie i sprzedaż produktów żywnościowych. Stosunkowo nowym kierunkiem rozwoju jest rolnictwo społeczne. W zakresie realizowanego projektu „Zielona opieka...” na obszarze województwa funkcjonuje 15 gospodarstw opiekuńczych, zaś w ramach projektu wyszehradzkiego razem z partnerami z Czech, Słowacji i Węgier dzieliliśmy się doświadczeniami z tej tematyki.

Pośród projektów realizowanych przez KPODR w Minikowie, zrealizowano również projekty z zakresu rolnictwa ekologicznego i ochrony środowiska. Program „Promocja żywności proekologicznej na rynku konsumenckim” to forma edukacji konsumentów i rolników województwa kujawsko-pomorskiego w zakresie rolnictwa pro ekologicznego, bezpiecznego dla środowiska, jedynej alternatywy dla ochrony różnorodności biologicznej, zagrożonej intensywnym rolnictwem. Program pn. „Edukacja z zakresu ekologii i ochrony środowiska dla mieszkańców obszarów wiejskich województwa kujawsko-pomorskiego”, to przedsięwzięcia obejmujące tematykę związaną z Barszczem Sosnowskiego, rośliny inwazyjnej, zagrażającej rodzimym gatunkom flory w Dolinie Noteci. W ramach projektu realizowano Forum Ochrony Środowiska wraz z konsultacjami prezentowane w różnych blokach tematycznych m.in.. ochrony środowiska i polityki ekologicznej państwa, nowych uregulowań prawnych z zakresu gospodarki odpadami wynikających z kompetencji organów administracji szczebla gminnego, powiatowego i wojewódzkiego.

Problem dotyczący procesu degradacji środowiska naturalnego wynikający z produkcji rolniczej prowadzonej na obszarach wiejskich, wymaga radykalnych i kompleksowych działań nie tylko na szczeblu krajowym wojewódzkim czy gminnym, ale także w samej zagrodzie wiejskiej, gdzie problem ma swój początek. W powyższym celu w roku 2017 po raz kolejny wdrażano założenia programu edukacyjnego pn. „Ekologizacja wsi województwa kujawsko-pomorskiego, kształtowanie postaw i zachowań społeczeństwa wiejskiego poprzez wdrażanie w życie tzw. Dobrej Kultury Rolniczej”. Kampania informacyjno- edukacyjna na rzecz zatrzymania spadku różnorodności biologicznej w krajobrazie rolniczym „Bukiet z pól”, to projekt którego głównym założeniem jest upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych, przyjaznych różnorodności biologicznej, budowanie poparcia społecznego dla ochrony przyrody.

Projekt „Konkursy” to forma upowszechniania wiedzy proekologicznej i rozwijanie świadomości i wrażliwości z zakresu ochrony środowiska wśród społeczeństwa województwa kujawsko-pomorskiego.

W 2017 roku urzędy gminy i starostwa zgłosiły się do KPODR w celu wskazania osób do komisji szacujących straty w wyniku niesprzyjających warunków atmosferycznych. Były to silne wiatry, gradobicia, lokalne deszcze i podtopienia. KPODR oddelegował pracowników PZDR do wzięcia udziału w 66 komisjach kłęskowych.

Tab. 27. Projekty i zadania zlecone

L.P	Tytuł projektu/operacji	Cel i przedmiot projektu/operacji	Wskaźniki realizacji projektu/operacji (nazwa i jednostka miary oraz wartości)	Okres realizacji	Budżet brutto projektu/operacji	Źródła finansowania
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>
1.	Zielona opieka – gospodarstwa opiekuńcze w woj. kujawsko-pomorskim, Umowa nr UM_EF.433.1.047.2016 zawarta 13.10.2016r.	Zwiększenie dostępności usług opiekuńczo-aktywizujących dla osób niesamodzielnych w formie pobytu dziennego w gospodarstwach opiekuńczych w województwie kujawsko-pomorskim (na terenie powiatów: brodnickiego, mogileńskiego, świeckiego, tucholskiego i wąbrzeskiego) oraz podniesienie kompetencji w zakresie usług opiekuńczych.	Produkty: 167 os. niesamodzielnych korzystających z opieki. Rezultaty: Utworzenie i funkcjonowanie miejsc świadczących usługi społeczne dla 75 osób w 15 gospodarstwach.	01.IX.2016-30.VI.2018	3.456.302,00 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 Oś priorytetowa 9 Solidarne społeczeństwo Działanie 9.3 Rozwój usług zdrowotnych i społecznych Poddziałanie 9.3.2 Rozwój usług społecznych
2.	Miodowe Lato	Promocja miodów i innych produktów pasiecznych, popularyzacja spożycia miodów oraz uświadomienie uczestnikom ważnej roli pszczół i owadów zapylających w przyrodzie.	Produkty: - pokaz wirowania miodu - 8 warsztatów dla dzieci i dorosłych „Malowanie, rysowanie, celne rzucanie i latawców budowanie” - warsztat budowania domków dla pszczołowatych - 2 warsztaty wykonywania świec z węzy - pokaz przygotowywania dań z wykorzystaniem miodu - prelekcja o właściwościach zdrowotnych produktów pszczelich - 3 konkursy: Miód sezonu, Wiedzy pszczelarskiej, Najciekawsza ekspozycja targowa	VIII, 2017	6.219,78 zł	Środki własne oraz środki Związku Pszczelarzy Ziemi Kujawsko-Dobrzyńskiej we Włocławku

			<p>- Warsztaty dotyczące proekologicznych zachowań w środowisku - 50 wystawców</p> <p>Rezultaty: pogłębienie wiedzy o odżywczych i dietetycznych właściwościach miodu, roli owadów zapylających w przyrodzie, zagrożeń dla pszczół, jakie pojawiły się w przyrodzie przez około 5 tysięcy uczestników. Uczestnicy zostali zachęcani do spożywania miodu i produktów pszczelich, a pszczelarze do pogłębienia wiedzy oraz dbania o jakość produkowanych miodów. Ponadto pszczelarze poszerzyli wiedzę i umiejętności promocji i sprzedaży produktów pszczelich.</p>			
3.	<p>Usługi rozwojowe dla przedsiębiorstw. Koordynator – Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie jest jednym z czterech partnerów.</p>	<p>Wsparcie dostępu do usług rozwojowych dla przedsiębiorstw.</p>	<p>Produkty: 182 mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa objęte usługami rozwojowymi w programie</p> <p>Rezultaty: 98 osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, objętych wsparciem w programie 98 osób uzyskało kwalifikacje lub nabyło kompetencje</p>	<p>01.I.2017-31.XII.2020</p>	<p>33.993.850,00 zł (w tym KPODR 326.400,00 zł)</p>	<p>Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, Oś priorytetowa 8 Aktywni na rynku pracy Działanie 8.5 Rozwój pracowników i przedsiębiorstw MŚP w regionie Poddziałanie 8.5.1 Wsparcie dostępu do usług rozwojowych</p>

			19 mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw zrealizowało swój cel rozwojowy			
4.	Współpraca międzynarodowa w celu przygotowania i złożenie trzech propozycji projektów UE w zakresie bioenergii i biogospodarki. Koordynator – DBFZ Deutsches Biomasseforschungszentrum gemeinnützige GmbH. Partner projektu: Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	Opracowanie wspólnej koncepcji projektów z zakresu bioenergii i biogospodarki	Produkty: Opracowanie 2 projektów w ramach: Horizon 2020, Erasmus + Rezultaty: Złożenie opracowanych projektów w ramach naborów Horizon 2020, Erasmus +	01.VII.2016 – 30.VI.2018	79.995,39 € (w tym KPODR 1.174,00 €)	Niemieckie Federalne Ministerstwo Edukacji i Badań Naukowych
5.	Kujawsko-Pomorskie Forum Turystyki Wiejskiej	Nawiązanie współpracy i wymiana doświadczeń pomiędzy podmiotami działającymi w branży turystycznej (agroturystyka i turystyka wiejska)	Produkty: 1 konferencja Rezultaty: 110 uczestników poszerzyło wiedzę z zakresu turystyki wiejskiej.	24.II.2017 - 15.XI.2017	74.136,47 zł	Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich
6.	SocInGr- Social Integration in Green; Umowa nr 21640541, z dnia 15.06.2017 Partnerzy projektu: Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie, Area Viva z.s. Czechy, WWOOF Magyarorszag Nonprofit Kft. (WOOF HU) Węgry, Obcianske Zdruzenie Druziva (Druziva) Slovakia	Promocja i wymiana doświadczeń międzynarodowych w zakresie rolnictwa społecznego	Produkty: Utworzenie platformy internetowej dot. rolnictwa społecznego, nakręcenie 2 filmów edukacyjnych w gospodarstwach opiekuńczych, 2 spotkania partnerów (na Węgrzech i w Czechach) Rezultaty: wymiana doświadczeń w zakresie rolnictwa społecznego	01.IV.2017 – 12.I.2018	1.460,00 €	Fundusz Wyszehradzki
7.	Rolniczy Handel Detaliczny ważnym elementem zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich	Zorganizowanie krótkiego łańcucha dostaw żywności w oparciu o rolniczy handel detaliczny (RHD) mający	Produkty: Zorganizowanie cyklu 4 konferencji, po jednej w województwie kujawsko-pomorskim, pomorskim,	01.VI.2017 – 31.X.2017	91.857,20 zł	Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

		<p>wpływ na zrównoważony rozwój obszarów wiejskich.</p> <p>Przekazanie rolnikom i innym podmiotom uczestniczącym w rozwoju obszarów wiejskich wiedzy i informacji oraz wymiana wiedzy i informacji w zakresie rolniczego handlu detalicznego.</p> <p>Promocja rolniczego handlu detalicznego jako elementu umożliwiającego pozyskanie dodatkowego źródła dochodu dla rolników.</p>	<p>warmińsko-mazurskim i wielkopolskim.</p> <p>Realizacja cyklu 4 audycji oraz 4 felietonów telewizyjnych na temat RHD</p> <p>Realizacja debaty telewizyjnej na temat RHD</p> <p>Rezultaty: 259 uczestników konferencji w tym 200 rolników i 48 doradców rolniczych 5 546 218 widzów kampanii medialnej, w tym 4 099 366 widzów z obszarów wsi i małych miast</p>			na lata 2014-2020; Działanie Pomoc Techniczna
8.	„Ekologizacja wsi woj. kujawsko-pomorskiego, kształtowanie postaw i zachowań społeczeństwa wiejskiego poprzez wdrażanie w życie tzw. Dobrej Kultury Rolnej”	<p>Celem przedsięwzięcia jest podnoszenie wiedzy, oddziaływanie na świadomość ekologiczną, wdrażanie programów rolnośrodowiskowych, wdrażanie w życie obowiązujących przepisów prawa polskiego a zrazem unijnego w zagadnieniach dotyczących ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.</p>	<p>Produkty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Konferencja wojewódzka - konkurs o zasięgu wojewódzkim – 1 dla 8 gospodarstw - konkurs gminny- 8 w ośmiu gminach dla 120 gospodarstw - 16 szkoleń w 8 gminach 8 pokazów kompostowania - 120 demonstracji dotyczących ekologicznego zagospodarowania zagrody wiejskiej - plany naprawcze dla 120 gospodarstw <p>Rezultaty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - programem objęto 120 gospodarstw rolnych w 8 gminach województwa kujawsko-pomorskiego 	II.2017 – 30.XII.2017	78.111,31 zł	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu

9.	„Promocja żywności proekologicznej na rynku konsumenckim”	Edukacja rolników z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpiecznego dla środowiska, promowanie produktów ekologicznych ułatwienie dostępu po produkty ekologiczne.	Produkty: - 1 konferencja dla 62 osób, - 8 szkoleń - stoisko informacyjno-promocyjne - broszura „Rola małych przeżuwaczy w rolnictwie ekologicznym” Rezultaty: - z proponowanych szkoleń i konferencji skorzystało 200	1.II.2017 – 30.XI.2017	14.094,19 zł	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu
10.	„Ogólnopolskie spotkania ekologiczne” oraz Imprezy Ekologiczne.	Podniesienie stanu świadomości ekologicznej, uwrażliwienie uczestników na problemy związane z rozwojem obszarów wiejskich oraz ze stanem i ochroną środowiska naturalnego w regionie i w Polsce, ukształtowanie postawy otwartej na rozwiązywanie problemów środowiskowych i działania proekologiczne.	Produkty: - konferencja ponad wojewódzka nt. „Zarządzanie gospodarką odpadami” - materiały konferencyjne - 250 szt. Rezultaty: - z konferencji skorzystało 120 beneficjentów	1.IV.2017 – 30.IX.2017	7.000 ZŁ	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu
11.	„Edukacja z zakresu ekologii i ochrony środowiska dla mieszkańców obszarów wiejskich woj. kujawsko-pomorskiego”	- Przekazanie wiedzy z zakresu ekologii i ochrony środowiska na obszarach wiejskich, - Edukacja rolników oraz mieszkańców wsi na temat znaczenia różnorodności biologicznej. - Wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju na obszarach wiejskich, - Wskazanie problemu jakim są rośliny inwazyjne - Szukanie właściwych metod zapobiegawczych i walki z nimi - Doskonalenie wiedzy rolników w tym zakresie.	Produkty: - 1 konferencja – - 11 szkoleń Rezultaty: - w temacie przeszkolono 244 beneficjentów	1.III.2017 – 30.XI.2017	13.050 zł	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu
12.	Konkursy:	Upowszechnianie wiedzy proekologicznej wszystkim chętnym	Produkty:	1.V.2017 – 30.IX.2017	14.000 zł	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska

	<p>1. Ekologiczne zagospodarowanie zagrody wiejskiej</p> <p>2. Poznaję produkt ekologiczny</p> <p>3. Ekologia w domu i zagrodzie</p> <p>4. Ekologia i ochrona środowiska</p> <p>5. Z ekologią na ty</p> <p>6. Człowiek i środowisko</p>	<p>mieszkańcom wsi i miast na różnego rodzaju targach, festynach itd. oraz rozwijanie wiedzy , świadomości i wrażliwości z zakresu ochrony środowiska i edukacji ekologicznej.</p>	<p>- 6 konkursów o zasięgu wojewódzkim</p> <p>Rezultaty:</p> <p>- 608 beneficjentów</p>			<p>i Gospodarki Wodnej w Toruniu</p>
13.	<p>Kampania informacyjno-edukacyjna na rzecz zatrzymania spadku różnorodności biologicznej w krajobrazie rolniczym „Bukiet z pól”</p>	<p>- Działania edukacyjno-promocyjne dotyczące spadku różnorodności biologicznej w krajobrazie rolniczym</p> <p>- Doskonalenie wiedzy rolników w tym zakresie.</p>	<p>Wydano 11 artykułów w wydawnictwie KPODR Minikowo Wieś Kujawska oraz umożliwienie udział Stowarzyszeniu Ptaki Polskie w imprezie w Minikowie jaką jest „Lato na Wsi”</p>	<p>I.2017 – III.2018</p>	<p>16.080 zł</p>	<p>Stowarzyszenie Ptaki Polskie</p>

C.4. Operacje zrealizowane w ramach Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR) w 2017 r.

- W 2017 r doradcy i specjaliści Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego pracowali przede wszystkim w zakresie dotyczącym
- upowszechniania innowacji technicznych i technologicznych w produkcji bydła mięsnego,
 - wdrażania nowoczesnych technologii uprawy roślin, ograniczających negatywne skutki zmian klimatu, a przypadku kujawsko-pomorskiego postępujące niedobory opadów,
 - przygotowania rolników do podjęcia sprzedaży bezpośredniej z gospodarstw, skracania łańcucha żywnościowego, upowszechniania informacji na temat możliwości różnicowania dochodów rodziny rolnika,
 - praktycznego przygotowania rolników, liderów grup producenckich, przedsiębiorców, przedstawicieli uczelni, instytutów do skorzystania z możliwości wdrażania innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich, jakie wprowadza działanie „Współpraca” z PROW 2014-2020.
 - transferu wiedzy i innowacji z instytucji naukowo-badawczych do produkcji rolniczej,
 - przygotowania pszczelarzy do stymulowania rozwoju rodzin pszczelich i gospodarki pasiecznej.

Wymienione zagadnienia uwzględniono w zaproponowanych operacjach do Programu operacyjnego KSOW 2016-2017 w zakresie SIR oraz bieżącej pracy doradczej wynikającej z funkcjonowania SIR.

Łącznie w 2017 r. w siedmiu operacjach przeprowadzono: 4 szkolenia dla 146 uczestników, 2 wyjazdy studyjne dla 75 rolników i doradców, 8 warsztatów dla 249 osób, 1 konferencję dla 50 uczestników, 1 stoisko informacyjno-konsultacyjne dla 100 odbiorców oraz opracowano i wydano 3 broszury w nakładzie 3050 egzemplarzy.

Zagadnieniem, które nie zostało uwzględnione w szerszym zakresie w tab. 28. to praca brokera ds. innowacji wykonana na rzecz organizacji grup operacyjnych i przygotowania wniosków do działania „Współpraca”. Przy udziale KPODR z kujawsko-pomorskiego złożono następujące propozycje projektów podjętych przez grupy operacyjne:

- Innowacyjny system monitoringu i prognozowania suszy oraz operacyjnego planowania nawodnień w gospodarstwach rolnych na Kujawach,
- Innowacje w uprawie, przetwórstwie i wprowadzaniu na rynek pierwotnych form pszenic okrągłoziałowej i perskiej o podwyższonej wartości odżywczej,
- Poprawa jakości owoców czereśni poprzez zastosowanie innowacyjnych osłon stałych,
- Soja w województwach kujawsko- pomorskim i wielkopolskim- innowacyjne rozwiązania w uprawie i skarmianiu dla gospodarstw rolnych.

Tab. 28. Operacje własne zrealizowane w ramach SIR

L.p.	Tytuł/nazwa operacji	Cel i przedmiot operacji	Wskaźniki realizacji operacji (nazwa i jednostka miary oraz wartości)	Okres realizacji	Budżet brutto operacji	Źródła finansowania
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>	<i>f</i>	<i>g</i>
1.	Upowszechnianie wiedzy na temat legalnej sprzedaży produktów lokalnych i tradycyjnych z branży rolno-spożywczej oraz tworzenie kanałów sprzedaży	<p>1. Przygotowanie rolników, przedsiębiorców, mieszkańców wsi oraz podmiotów wspierających rozwój obszarów wiejskich do wchodzenia w dalsze fazy łańcucha żywnościowego.</p> <p>2. Upowszechnianie informacji na temat możliwości różnicowania dochodów rodziny rolnika.</p> <p>3. Skracanie łańcucha żywnościowego poprzez przygotowanie do sprzedaży produktów rolnych w kontekście wprowadzanych od 1.01.2016 r. zmian w przepisach prawnych.</p> <p>4. Prezentacja innowacyjnych rozwiązań w zakresie sprzedaży i dystrybucji wysokiej jakości produktów rolnych.</p> <p>5. Budowanie sieci kontaktów w zakresie wdrażania innowacji na obszarach wiejskich.</p> <p>6. Transfer i upowszechnianie wiedzy na temat tworzenia i funkcjonowania innowacyjnego inkubatora kuchennego.</p>	Zorganizowano: 1 szkolenie obejmujące wykłady, zajęcia warsztatowe i wyjazd studyjny. W szkoleniu uczestniczyło 30 rolników, przedsiębiorców, doradców. Wykonanie – 100%	I kwartał 2017 r.	27836,02 w tym w 2017 r. 14037,95 PLN	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020; Działanie Pomoc Techniczna
2.	Innowacyjne rozwiązania w organizacji chowu i przetwórstwie bydła mięsnego.	Celem realizacji operacji jest przedstawienie hodowcom żywca wołowego oraz doradcom rolniczym, innowacji technicznych i technologicznych w produkcji bydła mięsnego oraz	Zorganizowano wyjazd studyjny 22-23 .05.2017 do Agrofirmy Witkowo dla 50 rolników, doradców, pracowników jednostek naukowych.	I-II kwartał 2017 r.	37130,00 PLN	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020; Działanie Pomoc Techniczna

		<p>przetwórstwa jako jednego ze sposobów na podniesienie efektywności gospodarowania. Wyżej wymienione cele realizowane będą poprzez przekazanie od strony teoretycznej i praktycznej, wiedzy z zakresu organizacji produkcji bydła mięsnego na przykładzie gospodarstwa, w którym utrzymywanych jest sześć ras tego bydła. Zdobyte wiedzy o systemie chowu oraz organizacji uboju, zbytu mięsa wołowego. Motywowanie do wspólnego działania poprzez obserwację funkcjonującej spółdzielni produkcyjnej, której członkowie przejęli część łańcucha „od pola do stołu”.</p>	<p>Opracowano i wydano broszurę nt. bydła mięsnego w nakładzie 2000 egz. Wykonanie – 100%</p>			
3.	<p>Droga rozwoju dla innowacyjnych rolników i przedsiębiorców. Warsztaty informacyjno-motywacyjne.</p>	<p>Celem planowanej operacji jest dostarczenie wiedzy o działaniu „Współpraca” potencjalnym beneficjentom - rolnikom i przedsiębiorcom oraz doradcom z powiatowych zespołów i specjalistom branżowym, którzy mają z nimi najczęściej kontakt. Brak wiedzy o możliwości skorzystania ze wsparcia jest jednym z czynników ograniczających możliwości rozwoju wielu szczególnie małych i średnich firm. Rolnicy, poza ogrodnikami, do tej pory rzadko korzystali ze wsparcia inwestycji jako grupy producentów, dlatego drugim celem jest zmotywowanie do działania poprzez pokazanie korzyści, które można uzyskać</p>	<p>Przeprowadzono 2 dwudniowe warsztaty dla 51 uczestników w tym: rolników, przedsiębiorców, doradców, pracowników nauki Wykonanie – 100%</p>	<p>I-II kwartał 2017 r.</p>	<p>34900,65 PLN w tym w 2017r. 17162,97 PLN</p>	<p>Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020; Działanie Pomoc Techniczna</p>

		<p>prowadząc wspólne działania w ramach grupy operacyjnej na rzecz wdrożenia innowacji. Aby osiągnąć ten cel planujemy zorganizować dwudniowe warsztaty, na których oprócz solidnej dawki wiedzy o działaniu „Współpraca” będą elementy motywacji do działania i informacji z zakresu prawa w celu zawiązania grupy operacyjnej. W trakcie warsztatów planowane jest przekazanie uczestnikom wiedzy dotyczącej:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenia i funkcjonowania Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich, porozumienia o współpracy. 2. Budowy planu operacyjnego dla województwa w zakresie projektów upowszechniania innowacji. 3. Źródeł finansowania działań innowacyjnych. 4. Wymagań działania PROW „Współpraca”. 5. Inicjatyw zawiązywania grup operacyjnych. <p>Budowane i rozwijane będą umiejętności społeczne niezbędne do tworzenia grup oraz motywowania jej członków do działania. Zdobytą wiedza i umiejętności ułatwią uczestnikom warsztatów podjąć decyzję o włączeniu się w działalność SIR i utworzeniu grupy operacyjnej, upowszechnianiu innowacji co</p>				
--	--	---	--	--	--	--

		w efekcie prowadzić będzie do poprawy konkurencyjności rolnictwa kujawsko-pomorskiego				
4.	Innowacyjne systemy uprawy roślin polowych przy użyciu agregatów nowej generacji.	<p>1. Ułatwienie transferu wiedzy z zakresu innowacyjnych technologii uprawy i siewu.</p> <p>2. Zapoznanie się z ideą agregatów uprawowo-siewnych do uprawy uproszczonej.</p> <p>3. Porównanie efektów pracy różnych modeli maszyn.</p> <p>4. Nabywanie praktycznych umiejętności przez uczestników szkolenia.</p> <p>5. Zwiększenie udziału zainteresowanych rolników wdrożeniem nowoczesnych, bardziej efektywnych technologii uprawy.</p> <p>6. Zwiększenie rentowności gospodarstw. Uprawa uproszczona gleby, a w szczególności uprawa pasowa to najnowsze trendy, zyskujące coraz większą popularność wśród rolników. Jest to uprawa, która przy coraz większym deficycie wody gwarantuje bardziej stabilne plony, obniża koszty zabiegów agrotechnicznych i nakładów pracy.</p>	Zorganizowano szkolenie polowe w którym uczestniczyło 44 rolników i doradców rolniczych. Podczas szkolenia oceniono stan oziminy z uwzględnieniem użytego do uprawy i siewu typu agregatu. Wykonanie – 100%	I-II kwartał 2017r.	10310,72 PLN w tym w 2017 r. 615,00 PLN	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020; Działanie Pomoc Techniczna
5.	„Innowacyjne wykorzystanie kwiatowego pyłku pszczelego w stymulacji wiosennej rodzin pszczelich”	Celem operacji było poinformowanie oraz przekazanie pszczelarzom z województwa kujawsko-pomorskiego umiejętności zastosowania nowatorskiej metody stymulacji wiosennej rodzin pszczelich przy użyciu	Zorganizowano: - 2 warsztaty dla 100 uczestników w tym pszczelarzy, rolników, doradców rolniczych, - 1 konferencję dla 50 uczestników. Dla uczestników konferencji oraz warsztatów, przygotowano	II-III kwartał 2017r.	16475,63 PLN	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020; Działanie Pomoc Techniczna

		naturalnych składników takich jak miód, pyłek i woda, które spowodują poprawę dynamiki rozwoju rodzin pszczeleli już późną zimą i bardzo wczesną wiosną. Jednocześnie wprowadzamy do ula produkty z niego odebrane w poprzednim sezonie, a więc będące dla pszczoł naturalne i bezpieczne. Poddanie stymulacyjne naturalnego ciasta znacznie poprawi niewykorzystanie przez wolno rozwijające się rodziny pszczele wczesnego pożytku towarowego jakim jest rzepak ozimy.	brozurę nt. wykorzystania i roli pyłku pszczelego w rozwoju rodzin. Wykonanie 100%			
6.	Wykorzystanie innowacyjnych systemów monitorowania agrofagów w uprawach rolniczych.	Celem operacji jest przygotowanie producentów rolnych do stosowania wymogów integrowanej ochrony, która zobowiązuje do monitorowania organizmów szkodliwych na plantacjach, określania faktycznego zagrożenia, które w efekcie wpływa na racjonalne wykonywanie zabiegów ochrony roślin. Aby ułatwić rolnikom realizację tego obowiązku istnieje pilna potrzeba edukacji rolników oraz doradców rolniczych w zakresie zastosowania innowacyjnych rozwiązań w ochronie roślin. Wprowadzanie do praktyki rolniczej nowych rozwiązań w zakresie systemów wspomagania podejmowania decyzji w ochronie roślin służy temu celowi. Aby wdrażać i	W ramach operacji zorganizowano: 4 warsztaty dla 98 rolników, sadowników i doradców rolniczych, 2 szkolenia dla 72 rolników i doradców rolniczych, stoisko informacyjno-konsultacyjne dla rolników i doradców rolniczych podczas Kujawsko-pomorskich Dni Pola w Grubnie. Z porad udzielanych na stoisku skorzystało ponad 100 uczestników imprezy. W ramach operacji przygotowano dla rolników i doradców, brozurę nt. zwalczania agrofagów w uprawach rolniczych w nakładzie 1000 egzemplarzy. Wykonanie -100%	I-IV kwartał 2017 r.	27722,39 PLN	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020; Działanie Pomoc Techniczna

		upowszechniać takie przedsięwzięcia należy przeszkolić grupę rolników a także wspierających ich doradców w zakresie monitorowania agrofagów.				
7.	Wykorzystanie potencjału nowych odmian roślin uprawnych w rolnictwie zrównoważonym	Nadrzędnym celem operacji jest wsparcie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich (Priorytet 1) nastąpi to poprzez wymianę wiedzy i doświadczeń pracowników naukowych z zakresu hodowli roślin a rolnikami oraz doradcami. Projekt zakłada również działanie na rzecz tworzenia sieci kontaktów dla doradców i służb wspierających wdrożenie innowacji na obszarach wiejskich w ramach Działania KSOW na lata 2014-2020 (Działanie 2).	Zorganizowano wyjazd studyjny dla 25 rolników i doradców do Hodowli Roślin Strzelce, IHAR PIB, ITP. Wykonanie - 100%	I-II kwartał 2017 r.	12541,22 PLN	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020; Działanie Pomoc Techniczna

D. Współpraca z innymi instytucjami i samorządem

Tab.29. Współpraca z instytucjami i samorządem

L.p.	Nazwa instytucji	Przedmiot/ cel współpracy
Instytucje krajowe		
1.	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	<ul style="list-style-type: none"> • organizacja i prowadzenie szkoleń • stoiska informacyjno-promocyjne na targach • udział w konkursach i olimpiadach rolniczych • prowadzenie wspólnej kampanii informacyjnej o działaniach PROW 2014-2020 • udział w spotkaniach roboczych • współpraca w zakresie obsługi rolników składających wnioski o dofinansowanie i płatność dotyczące m.in. płatności bezpośrednich do gruntów rolnych, rolnośrodowiskowo-klimatycznych, pomocy kłękowej oraz innych działań PROW 2007-2013 i PROW 2014-2020 • ustalanie zasad dotyczących opracowania dokumentacji dotyczącej rejestracji grup producentów rolnych i sporządzania planów biznesowych, ustalanie zasad dotyczących sporządzania dokumentacji związanej z uzyskaniem wsparcia finansowego dla grup producentów rolnych
2.	Agencja Rynku Rolnego	<ul style="list-style-type: none"> • organizacja i prowadzenie szkoleń • upowszechnianie informacji • stoiska informacyjno-promocyjne na targach • udział w konkursach i olimpiadach rolniczych • współpraca w ramach działań prowadzonych przez ARR • bieżąca współpraca związana z obsługą rolników • ustalanie zasad dotyczących sporządzania planów biznesowych oraz wypełniania dokumentacji dotyczącej rejestracji grup producentów rolnych
3.	Agencja Nieruchomości Rolnych	<ul style="list-style-type: none"> • stoiska informacyjno-promocyjne na targach • upowszechnianie informacji na temat zasad obrotu ziemią i zasad dzierżawy gruntów rolnych • współpraca w zakresie organizacji szkoleń oraz wydawania opinii do założeń prowadzenia działalności rolniczej • wymiana informacji na temat sytuacji rynkowej w rolnictwie • udział przedstawicieli ANR w szkoleniach organizowanych przez KPODR
4.	Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz Zakład Ubezpieczeń Społecznych	<ul style="list-style-type: none"> • współorganizacja konkursów dla rolników i uczniów szkół rolniczych, nabór uczestników konkursu „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne” • stoiska informacyjno-promocyjne na targach

		<ul style="list-style-type: none"> • organizacja szkoleń • współpraca w zakresie powiatowych eliminacji Olimpiady Wiedzy Rolniczej • artykuły nt. bezpieczeństwa i higieny pracy w wydawnictwach KPODR
5.	banki, w szczególności banki spółdzielcze, banki zrzeszające banki spółdzielcze oraz izba gospodarcza zrzeszająca banki spółdzielcze	<ul style="list-style-type: none"> • upowszechnianie informacji • stoiska informacyjno-promocyjne na targach • sporządzanie planów inwestycji na przedsięwzięcia rolnicze objęte kredytowaniem • bieżąca wymiana informacji na temat warunków kredytowania rolnictwa • współpraca w zakresie realizacji szkoleń • współpraca w zakresie powiatowych eliminacji Olimpiady Wiedzy Rolniczej • współpraca dotycząca obsługi rolników
6.	izby rolnicze oraz Krajowa Rada Izb Rolniczych 1. Kujawsko-Pomorska Izba Rolnicza	<ul style="list-style-type: none"> • udział w posiedzeniach i spotkaniach • współredagowanie miesięcznika „Wieś Kujawsko-Pomorska” • stoiska informacyjno-promocyjne na targach • współpraca w zakresie organizacji szkoleń • prezentowanie informacji dotyczących bieżącej sytuacji w rolnictwie • współpraca w zakresie powiatowych eliminacji Olimpiady Wiedzy Rolniczej • prezentowanie informacji dotyczących bieżącej sytuacji w rolnictwie na posiedzeniach delegatów KPIR • współorganizacja konkursów dla rolników i szkół rolniczych
7.	regionalne zarządy gospodarki wodnej 1. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku 2. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu 3. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie	<ul style="list-style-type: none"> • udział w posiedzeniach i spotkaniach konsultacyjnych • udział w szkoleniach • współpraca w opracowaniu zaleceń dla rolników • współpraca w zakresie stosowania wymagań ograniczających zanieczyszczenia na obszarach szczególnie narażonych (OSN)
8.	placówki oświatowe w zakresie prowadzenia szkoleń zawodowych wynikających z potrzeb lokalnego rynku pracy	<ul style="list-style-type: none"> • informowanie o możliwości nabycia wymaganych uprawnień rolniczych niezbędnych m.in. do ubiegania się o przyznanie pomocy finansowej w ramach działań PROW 2014-2020 w wybranych placówkach oświatowych • wydawanie poświadczeń nabycia określonych umiejętności i uprawnień, m.in. ukończenia kursu przysposobienia rolniczego, kursu na operatora kombajnu zbożowego „Bizon”
9.	lokalne i regionalne organizacje wspierania przedsiębiorczości	<ul style="list-style-type: none"> • upowszechnianie informacji na temat realizowanych działań wspierających przedsiębiorczość • przygotowywanie niezbędnej dokumentacji dla osób podejmujących inwestycje

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego 2. Klaster Spółdzielczy „Spizarnia Kujawsko-Pomorska” 3. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości 4. Agro Klaster Kujawy - Stowarzyszenie Na Rzecz Innowacji i Rozwoju 5. Lokalne Grupy Działania 6. Kujawsko-Pomorska Organizacja Turystyczna 7. Fundacja Rok Rzeki Wisły 	<ul style="list-style-type: none"> • ułatwienie przedsiębiorcom dostępu do usług rozwojowych • promowanie produktów wysokiej jakości • współpraca w zakresie realizacji szkoleń, projektów i działań PROW 2014-2020 • rozwój branży przetwórstwa rolno-spożywczego • organizacja stoisk promocyjnych produktów lokalnych i tradycyjnych • udział pracowników KPODR w komisjach konkursowych • uczestnictwo w Krajowym Systemie Usług dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw oraz ubieganie się o rejestrację w Bazie Usług Rozwojowych • współpraca w działaniu na rzecz rozwoju lokalnej społeczności zamieszkałej na terenie działania LGD • udział w posiedzeniach organizowanych przez LGD • udział w opracowywaniu lokalnej strategii rozwoju • partnerstwo na rzecz realizacji projektu „Zielona opieka - gospodarstwa opiekuńcze w województwie kujawsko-pomorskim” • wymiana doświadczeń i informacji • współpraca w zakresie działań powodujących „przywracanie rzeki ludziom” w skali mikro, na poziomie niewielkich miasteczek i wsi Ziemi Dobrzyńskiej • udział w „I Dobrzyńskim Koncercie Kulinarnym” - imprezie promującej tradycje kulinarne i kulturowe Ziemi Dobrzyńskiej • partnerstwo na rzecz realizacji projektu “VI Kujawsko-Pomorskie Forum Turystyki Wiejskiej – “Wyróżnij się!” • współpraca w zakresie pomocy w doborze klientów i naborze wniosków do działań inwestycyjnych • udział w posiedzeniach organizowanych przez LGD • udział w imprezach okolicznościowych „Mistrzostwa KGW”, „Festiwal Smaku LGD” • udział w komisji konkursowej kulinarnej „Festiwal smaku” • uczestnictwo w targach turystycznych, promowanie działalności LGD na terenie powiatu
<p>10.</p>	<p>szkoły, szkoły wyższe, jednostki badawczo-rozwojowe i placówki naukowe Polskiej Akademii Nauk</p> <p><u>SZKOŁY</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Samostrzelu, Kobylnikach 2. Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Bydgoszczy, Sypniewie, Kowalu, Starym Brześciu, Przemystce 3. Zespół Szkół Rolniczych w Grudziądzu 4. Zespół Szkół Nr 1 Centrum Kształcenia Praktycznego w Aleksandrowie Kujawskim 	<ul style="list-style-type: none"> • badania ankietowe • udział w szkoleniach, konferencjach, spotkaniach i posiedzeniach • prowadzenie wykładów dla uczniów szkół z zakresu ekonomiki, technologii i przedsiębiorczości • wspólna realizacja przedsięwzięć na rzecz odnawialnych źródeł energii (OZE) • wspólna realizacja przedsięwzięć z zakresu dziedzictwa kulinarnego i agroturystyki • wspólne promowanie i edukacja w zakresie rolnictwa ekologicznego, ochrony środowiska m.in. poprzez prowadzenie wykładów nt. bioróżnorodności, wpływu obcych gatunków na florę i faunę Polski • transfer wiedzy między instytucjami • udział w targach pracy • współorganizacja konkursów, np. konkursu ziemniaczanego • stoiska informacyjno-promocyjne na targach oraz działania informacyjne • przekazywanie informacji dotyczących badań naukowych do praktyk rolniczych • propagowanie edukacji rolniczej

<ol style="list-style-type: none"> 5. Technikum Rolnicze w Zespole Szkół w Skępem, Dobrzyniu nad Wisłą 6. Zespół Szkół Centrum Kształcenia Ustawicznego w Gronowie 7. Zespół Szkół Centrum Kształcenia Praktycznego w Grubnie 8. Zespół Szkół nr 2 w Golubiu-Dobrzyniu 9. Zespół Szkół Licealnych i Agrotechnicznych w Tucholi 10. Zespół Szkół nr 2, 3 w Rypinie, 11. Zespół Szkół w Bielicach, Kowalewie Pomorskim, we Wroniu 12. Zespół Szkół nr 4 w Nadrożu 13. Zespół Szkół Gastronomicznych w Bydgoszczy 14. Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Więcborku 15. Zespół Szkół Niepublicznych w Gąsawie 	<ul style="list-style-type: none"> • współorganizacja powiatowych eliminacji Olimpiady Wiedzy Rolniczej • współpraca dotycząca organizacji szkoleń • współpraca w zakresie organizacji Kujawsko-Pomorskich Dni Pola w Grubnie, Międzynarodowych Targów Rolno-Przemysłowych AGRO-TECH w Minikowie • zapoznanie młodzieży z zadaniami KPODR • udział pracowników KPODR w imprezach organizowanych przez szkoły • prowadzenie wykładów przez specjalistów z jednostek badawczo-rozwojowych i placówek naukowych na szkoleniach dla klientów i pracowników KPODR • publikacja artykułów w wydawnictwach • konsultacje dotyczące m.in. ochrony roślin, uprawy, nawożenia, oceny stanu zagrożenia, suszy, odnawialnych źródeł energii, zagospodarowania nawozów naturalnych (gnojowicy) poprzez tworzenie małych biogazowni • konsultacje w ocenie maszyn i urządzeń wykorzystywanych w produkcji trzody chlewnej • pomoc w rozwiązywaniu problemów doradczych dotyczących np. utrzymania ras zachowawczych • wspólne organizowanie szkoleń dla producentów trzody chlewnej • współpraca przy organizacji konferencji EURORZEPAK 2017 • uczestnictwo w komisjach oceny zwierząt podczas wystaw zwierząt hodowlanych organizowanych przez KPODR • współorganizacja szkoleń i konferencji o tematyce drobiarskiej, zwierząt futerkowych i drobnego inwentarza
<p><u>JEDNOSTKI BADAWCZO-ROZWOJOWE</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa - Państwowy Instytut Badawczy w Puławach 2. Państwowy Instytut Weterynaryjny - Państwowy Instytut Badawczy w Puławach 3. Instytut Technologiczno-Przyrodniczy w Falentach 4. Instytut Zootechniki - Państwowy Instytut Badawczy Balice koło Krakowa 5. Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie 6. Instytut Ogrodnictwa w Skierniewicach 7. Instytut Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy w Poznaniu 8. Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego w Warszawie 	<ul style="list-style-type: none"> • monitoring gatunkowy Barszczu Sosnowskiego na terenie ścieżki dydaktyczno-przyrodniczej • współpraca przy prowadzeniu poletek doświadczalnych roślin uprawnych • współorganizacja szkolenia nt. nowych odmian zbóż zalecanych dla województwa kujawsko-pomorskiego oraz zasady przyznania dopłat do materiału siewnego • prowadzenie ksiąg rachunkowych Polskiego FADN zgodnie z umową, upowszechnianie wyników rachunkowości rolnej wśród rolników • współpraca w zakresie propagowania postępu genetycznego w hodowli bydła mlecznego • korzystanie z katalogów buhajów w pracy doradczej • udział pracowników Stacja Hodowli i Unasienniania Zwierząt w organizowanych przez doradców szkoleniach rolniczych

	<p>9. Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin – Państwowy Instytut Badawczy</p> <p>10. Przemysłowy Instytut Maszyn Rolniczych</p> <p>11. Zakład Doświadczalny Oceny Odmian w Głębokim</p> <p>12. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Bydgoszczy</p> <p>13. Rada Grudziądzka Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT</p> <p>14. Hodowla Zwierząt i Nasiennictwa Roślin Polanowice sp. z o.o.</p> <p>15. Stacja Hodowli i Unasienniania Zwierząt</p> <p><u>SZKOŁY WYŻSZE</u></p> <p>1. Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy</p> <p>2. Uniwersytet Rolniczy w Krakowie</p> <p>3. Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy</p> <p>4. Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu</p> <p>5. Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszcz</p> <p>6. Politechnika Łódzka</p> <p>7. Uniwersytet Łódzki, Szczeciński</p> <p>8. Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu</p>	
11.	<p>organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego</p> <p>1. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi</p> <p>2. Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego</p> <p>3. Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy</p> <p>4. Urzędy Gmin, Urzędy Miast, Urzędy Miasta i Gmin</p> <p>5. Urzędy Skarbowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> • programy, projekty, konsultacje dotyczące aktów prawnych, ocena wprowadzonych nowelizacji w rozporządzeniach • udział w Radzie Rolnictwa Ekologicznego przy Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi, wspieranie przedsięwzięć służących rozwojowi rolnictwa ekologicznego i konsultowanie propozycji rozwiązań systemowych w rolnictwie ekologicznym • współpraca w zakresie promocji rolnictwa ekologicznego na terenie województwa kujawsko-pomorskiego • współpraca w zakresie organizacji targów i innych imprez rolniczych m.in. Targów Turystyczno-Ogrodniczych „Lato na Wsi”, Kujawsko-Pomorskich Dni Pola w Grubnie, Festynu Barwy Lata, Dary Jesieni, targów Rypin AGRA, Kujawsko-Pomorskiego Forum Turystyki Wiejskiej

<ol style="list-style-type: none"> 6. Sądy Rejonowy w Bydgoszczy i w Nakle n. Notecią 7. Urząd Kontroli Skarbowej w Bydgoszczy 8. Starostwa Powiatowe 9. Izba Skarbowa w Bydgoszczy 10. Wojewódzki Inspektorat Weterynarii w Bydgoszczy oraz Powiatowe Inspektoraty Weterynarii 11. Wojewódzki Inspektorat Jakości Handlowej i Artykułów Rolno-Spożywczych w Bydgoszczy 12. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu 13. Stacje Sanitarно-Epidemiologiczne 14. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy 15. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Oddziały Terenowe 16. Państwowa Inspekcja Pracy/ Okręgowy Inspektorat Pracy w Bydgoszczy 17. Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu 18. Wojewódzki Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w Bydgoszczy 19. Stacja Doświadczalnictwa Oceny Odmian w Chrząstowie 20. Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Bydgoszczy 21. Ośrodki Pomocy Społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> • udział w gminnych komisjach oceniających straty w uprawach polowych spowodowane złymi warunkami pogodowymi (komisje kłęskowe) oraz komisjach ds. szacowania szkód przez zwierzynę leśną • udział w komisjach konkursowych np. podczas powiatowych prezentacji stołów wielkanocnych, konkursu „Rolnik powiatu lipnowskiego”, „Od zakwasu do żurku kujawskiego”, „Święta dyni”, „Wieniec dożynkowy”, „Najładniejszy ogródek przydomowy”, • współorganizacja konkursu „Piękna Zagroda” • udział w sesjach i posiedzeniach Komisji Rolnictwa, Rad Powiatu, Gmin, Miast, Miast i Gmin, prezentowanie informacji dotyczących bieżącej sytuacji w rolnictwie np. o zagrożeniu ASF, stawkach dopłat bezpośrednich, dopłatach do materiału siewnego itp. • przekazywanie do Zarządu Powiatu corocznych informacji dotyczących Strategii Rozwoju Powiatów i realizacji celów strategicznych dotyczących działalności KPODR • udział w dożynkach gminno-parafialnych • stoiska informacyjne i prezentacja oferty KPODR na imprezach organizowanych cyklicznie przez gminy (np. na dożynkach) • współsponsorowanie, współpraca przy organizacji powiatowych eliminacji Olimpiady Wiedzy Rolniczej • współpraca w zakresie realizacji szkoleń stacjonarnych i wyjazdowych • współpraca przy organizacji konferencji np. EURORZEPAK 2017 oraz Forum Nasiennego • dyżury doradców w Urzędach Gmin • udział w zebraniach wiejskich oraz w tworzeniu lokalnych strategiach rozwoju • rozpowszechnianie wśród rolników komunikatów oraz informacji przekazywanych i publikowanych przez instytucje • współorganizacja wystawy zwierząt hodowlanych, zatwierdzanie składu sędziowskiego i regulaminów oceny zwierząt na wystawach hodowlanych • wspólne działania na rzecz promocji i rozwoju agroturystyki, turystyki wiejskiej, dziedzictwa kulinarnego, promocji sprzedaży bezpośredniej • współpraca w zakresie promocji zasobów przyrodniczych województwa kujawsko-pomorskiego • bieżące kontakty i konsultacje mające na celu wymianę doświadczeń w zakresie ochrony plantacji przed chorobami i szkodnikami • współpraca nad zwalczaniem organizmów kwarantannowych • dyskusje nt. problemów dotyczących jakości pasz i ziarna, profilaktyki w zwalczaniu ASF • monitoring stanu środowiska w województwie kujawsko-pomorskim • współpraca dotycząca właściwego nawożenia, analiz gleb i roślin • współpraca w ramach wdrażania w gospodarstwach rolnych kompleksowej ochrony środowiska ze szczególnym uwzględnieniem selektywnej zbiórki odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych • działania na rzecz aktywizacji społecznej i gospodarczej mieszkańców wsi
--	---

		<ul style="list-style-type: none"> • współpraca z Ośrodkami Pomocy Społecznej dotycząca realizacji projektu „Zielona opieka - gospodarstwa opiekuńcze w województwie kujawsko-pomorskim” oraz działań ułatwiających korzystanie z usług społecznych na obszarach wiejskich
12.	<p>związki zawodowe i społeczno-zawodowe organizacje rolników</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka 2. Polski Związek Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej „POLSUS” 3. Kujawsko-Pomorski Związek Hodowców Bydła 4. Polski Związek Hodowców i Producentów Bydła Mięsnego 5. Regionalny Związek Hodowców Owiec i Kóz 6. Krajowy Związek Hodowców Szynszyli z siedzibą w Myślenicach 7. Polski Związek Hodowców Gołębi Rasowych i Drobno Inwentarza 8. Krajowe Centrum Hodowli Zwierząt 9. Pomorsko-Kujawski Związek Hodowców Trzody Chlewnej 10. Spółdzielnia Producentów Trzody Chlewnej „Prosiaczek” we Wtelnie 11. Wojewódzki Związek Rolników, Kótek i Organizacji Rolniczych 12. Regionalny Związek Pszczelarzy Ziemi Kujawsko-Dobrzyńskiej we Włocławku 13. Krajowy Związek Hodowców Szynszyli z siedzibą w Myślenicach 14. Stowarzyszenie rolników „STOROL” w Kowalewie Pomorskim 15. EKOŁAN - Kujawsko-Pomorskie Stowarzyszenie Producentów Ekologicznych 16. Zakład Doświadczalny Oceny Odmian w Głodowie 	<ul style="list-style-type: none"> • współpraca w zakresie organizacji targów i imprez rolniczych m.in. Kujawsko-Pomorskiego Miodowego Lata, „Lato na Wsi”, Kujawsko-Pomorskich Dni Pola w Grubnie, Regionalnej Kujawsko-Pomorskiej Wystawy Zwierząt Hodowlanych • współpraca podczas targów i wystaw zwierząt futerkowych i drobnego inwentarza m.in. poprzez uczestnictwo w komisjach oceny zwierząt • udział w Walnym Zebraniu Członków związków zawodowych • udział w imprezach okolicznościowych, jubileuszach i posiedzeniach • transfer wiedzy między instytucjami • działalność informacyjna • współpraca z Kołami Gospodyń Wiejskich, udział w uroczystościach • współorganizowanie i prowadzenie szkoleń, kursów oraz seminariów np. z technologii utrzymania bydła mlecznego, seminarium hodowców szynszyli w województwie kujawsko-pomorskim • współpraca podczas organizacji konferencji EURORZEPAK 2017 oraz Forum Nasiennego • współorganizowanie konkursów, pokazów np. Pokazu „Stoły Wielkanocne” • współpraca przy organizacji powiatowych eliminacji Olimpiady Wiedzy Rolniczej • przekazywanie informacji nt. stanu rolnictwa w województwie kujawsko-pomorskim • współpraca oraz doradztwo w zakresie rolnictwa ekologicznego, ekonomii społecznej • współpraca w zakresie rozwoju wsi w aspekcie społecznym i kulturowym • współpraca przy organizacji konkursu „Turniej powiatów” oraz konkursu dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych „Kurczak w domu i szkole, nie tylko w rosole” • udział w imprezach „Dzień Kobiet”, „Kultura w plenerze”, „Festiwal Dyniowych Smaków”, „Festiwal Smaku i Tradycji Gęsina”, Festiwal Smaku-Smaki Regionu”

	<p>17. Krajowe Zrzeszenie Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych</p> <p>18. Polska Izba Nasienna</p> <p>19. Koła Gospodyń Wiejskich</p> <p>20. Gminne Rady Kobiet i Kół Gospodyń Wiejskich</p> <p>21. Regionalny związek Pszczelarzy w Toruniu</p> <p>22. Stowarzyszenie Kujawsko-Pomorskie Centrum Rolnicze</p> <p>23. Pomorsko-Kujawski Związek Pszczelarzy w Bydgoszczy</p> <p>24. Krajowa Federacja Hodowców Drobiu i Producentów Jaj</p>	
13.	<p>środki masowego przekazu</p> <p>1. Telewizja Polska S.A./Oddział w Bydgoszczy</p> <p>2. Radio PIK</p> <p>3. Radio Nakło</p> <p>4. Gazeta Pomorska</p> <p>5. Rolniczy Przegląd Techniczny</p> <p>6. Telewizja Rolnicza TVR</p> <p>7. Telewizja Kujawy</p> <p>8. Telewizja Plus-Regiony</p> <p>9. Radio HIT</p>	<ul style="list-style-type: none"> • publikacja artykułów • wywiady • udział w programach TV i radiowych • współorganizacja konkursów • promowanie w środkach masowego przekazu działań podejmowanych przez KPODR • promocja imprez wystawienniczo-targowych i innowacyjnych rozwiązań • umieszczanie informacji na temat szkoleń • współpraca przy przygotowywaniu programu ekologicznego EKO OPCJE oraz innych programów promujących wieś kujawsko-pomorską • współpraca polegająca na przekazywaniu aktualnych problemów dotyczących ochrony środowiska • nagrywanie aktualnych audycji dotyczących sytuacji w poszczególnych branżach
14.	<p>firmy obsługujące rolnictwo w zakresie:</p> <p>1. nasiennictwa</p> <p>2. hodowli roślin</p> <p>3. nawożenia</p> <p>4. środków ochrony roślin</p> <p>5. genetyki i rozrodu zwierząt</p> <p>6. mechanizacji rolnictwa</p> <p>7. usług rolniczych</p> <p>8. certyfikacji w rolnictwie ekologicznym</p>	<ul style="list-style-type: none"> • współorganizacja szkoleń i konferencji • stoiska informacyjno-promocyjne na targach • demonstracje upowszechnieniowe (poletka doświadczalne) • doradztwo na temat doboru odmian i zakupu kwalifikowanego materiału siewnego • kolekcje odmian ziemniaka, zbóż, rzepaku, kukurydzy, soi roślin strączkowych • konkursy ziemniaczane • współpraca w certyfikowaniu gospodarstw i produktów ekologicznych • współpraca w zakresie postępu genetycznego w hodowli bydła, korzystanie z katalogów buhajów w pracy doradczej • organizacja i współpraca podczas szkoleń w ramach Centrum Techniki Rolniczej

	9. żywienia zwierząt 10. skupu płodów rolnych	<ul style="list-style-type: none"> • współpraca podczas organizacji konferencji EURORZEPAK 2017 oraz Forum Nasiennego • umowa sponsoringu w zakresie promocji pszczelarstwa i produktów pszczelich – ANWIL S.A. • współpraca przy organizacji powiatowych eliminacji wiedzy rolniczej • współpraca w zakresie monitorowania cen
Institucje zagraniczne		
1.	<p>zagraniczne instytucje doradztwa rolniczego i zagraniczne instytucje wspomagające rozwój gospodarstw rolnych i obszarów wiejskich</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. DLG (Deutsche Landwirtschafts-Gesellschaft –Niemieckie Towarzystwo Rolnicze) 2. DBFZ Deutsches Biomasseforschungszentrum gemeinnützige GmbH 3. Bio-dynamic Research Institute 4. European Biodiesel Board/ Belgia 5. FEDIOL / Belgia 6. APPO (Association pour la Promotion des Proteagineux et Oleagineux) / Belgia 7. The European Oilseed Alliance / Francja 8. Area Viva z.s. Czechy, WWOOF Magyarorszag Nonprofit Kft. (WOOF HU) Węgry, Obcianske Zdruzenie Druziva (Druziva) Slovakia 	<ul style="list-style-type: none"> • upowszechnianie informacji, udział w spotkaniach i posiedzeniach • organizacja wykładów • współorganizacja targów (m.in. Międzynarodowych Targów Rolno-Przemysłowych „AGRO-TECH” w Minikowie) • współpraca podczas organizacji konferencji EURORZEPAK 2017 • budowanie potencjału w zakresie zrównoważonego wykorzystywania bioenergii • współpraca w zakresie rolnictwa ekologicznego • współpraca w zakresie rolnictwa społecznego, gospodarstw opiekuńczych, ekonomii społecznej

E. Wykaz ważniejszych wydarzeń

Spośród imprez wystawienniczo–targowych najważniejsze dla wystawców i zwiedzających były „XXXVI Dni Otwartych Drzwi” - Targi Ogólnorolne, XXI Kujawsko - Pomorskie Dni Pola, XL Międzynarodowe Targi Rolno-Przemysłowe „AGRO-TECH”, XVIII Targi Turystyczno-Ogrodnicze „Lato na Wsi” oraz regionalne wystawy zwierząt podczas których upowszechniane są nowoczesne rozwiązania techniczne i technologiczne oraz osiągnięcia hodowlane.

Pszczelarze i sadownicy kontynuowali coroczne spotkania, gdzie omawiano bieżące problemy danej branży oraz uwarunkowania rynkowe krajowe i zagraniczne.

Eurorzepek 2017 to konferencja międzynarodowa, na której główną tematyką była ochrona plantacji oraz wykorzystanie rzepaku i innych roślin w perspektywie białka dla zwierząt.

Kujawsko–Pomorskie Forum Turystyki Wiejskiej organizowane wspólnie z Urzędem Marszałkowskim Województwa Kujawsko-Pomorskiego pozwala na konsolidację branży turystycznej oraz wymianę doświadczeń.

W 2017 roku ważnym aspektem było także upowszechnianie zagadnień związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii i dlatego Kujawsko–Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego wspiera te działania organizując corocznie XIII Forum Energetyki Odnawialnej. Tematyka Forum dotyczyła technik pozyskiwania energii odnawialnej, przepisów prawnych w tym zakresie oraz możliwości pozyskania dofinansowania do konkretnych instalacji.

Wspólnie z Gazetą Pomorską zorganizowano IV Forum Rolnicze, na którym spotkali się rolnicy, przedsiębiorcy rolni, przedstawiciele firm z branży rolniczej, przedstawiciele nauki, organizacji rolniczych i producenckich, przedstawiciele Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, władz rządowych i samorządowych województwa. Forum składało się z paneli dyskusyjnych i debaty podczas których omawiane były zagadnienia z zakresu produkcji roślinnej, zwierzęcej i przetwórstwa, a w trakcie debaty przedstawiciele władz odpowiadali na pytania redaktorów i rolników.

Tab.30. Wykaz ważniejszych wydarzeń

L.p.	Nazwa	Termin	Miejsce	Organizator/współorganizator
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>
1.	XXV Forum Pszczelarzy	25 marca 2017 r.	Przysiek	Regionalny Związek Pszczelarzy w Toruniu, Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
2.	VIII Zjazd Sadowników Województwa Kujawsko-Pomorskiego	16 listopada 2017 r.	Przysiek	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
3.	XVIII Targi Turystyczno-Ogrodnicze „Lato na Wsi”	13-14 maja 2017 r.	Minikowo	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
	I Regionalna Wystawa Królików Rasowych			
4.	„XXXVI Dni Otwartych Drzwi” - Targi Ogólnorolne	3-4 czerwca 2017 r.	Zarzewo	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego

5.	XXI Kujawsko-Pomorskie Dni Pola	10-11 czerwca 2017 r.	Grubno k. Chełmna	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
6.	XL Międzynarodowe Targi Rolno-Przemysłowe „AGRO-TECH”	1-2 lipca 2017 r.	Minikowo	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
	XVIII Regionalna Kujawsko-Pomorska Wystawa Zwierząt Hodowlanych			
7.	Eurorzepak 2017	17-18 maja 2017 r.	Minikowo	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Krajowe Zrzeszenie Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych
8.	VI Kujawsko-Pomorskie Forum Turystyki Wiejskiej	19-21 września 2017 r.	Tleń	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego
9.	IV Forum Rolnicze	20 października 2017 r.	Bydgoszcz	Gazeta Pomorska, Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
10.	XIII Forum Energetyki Odnawialnej	14 listopada 2017 r.	Przysiek	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego

E. Działalność wydawnicza

Z zaplanowanych na rok 2017, 33 pozycji wydawniczych, wydano 26 publikacji. Poza planem wykonano 13 pozycji, 12 wynikało z realizacji różnych projektów i zadań edukacyjno-szkoleniowych, jedna z broszur pt. „Chwasty naszych pól” pochodziła z planu wydawniczego z 2016 roku.

Największą pozycją wydawniczą jest miesięcznik „Wieś Kujawsko-Pomorska” drukowany w nakładzie 35800 tys. (w całym roku). W 2017 roku miesięcznik „Wieś Kujawsko-Pomorska” zajął 2 miejsce w ogólnopolskim konkursie pn. „Najlepsze wydawnictwo wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego”.

Zmieniono tytuły następujących wydawnictw: pozycja 4. Zaplanowano broszurę pt.: „Kujawsko-Pomorskie Seminarium Hodowców Szynszyli” zmieniono tytuł na „Dobrostan w chowie szynszyli”, pozycja 5. Zaplanowano broszurę pt.: „Rola małych przeżuwaczy w gospodarstwie ekologicznym” zmieniono tytuł na „Rola małych przeżuwaczy w rolnictwie ekologicznym”, pozycja 14. Zaplanowano broszurę – materiały konferencyjne pt.: „Innowacyjne rozwiązania w zakresie postępu biologicznego i ochrony przed patogenami ziemiaka” zmieniono tytuł na „Monitorowanie agrofagów ziemiaka - ocena zdrowotności odmian”.

Nie zrealizowano pozycji 11, 15, 16, 20, 21, 23. Przyczyny niezrealizowanych pozycji wydawniczych były różne. Wynikały m.in. z braku ostatecznych zasad i procedur dotyczących sporządzania dokumentacji rejestrowej GPR, programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych (program azotanowy), konsultacji z pracownikami naukowymi. A także z powodu nie dostarczenia materiałów konferencyjnych przez wykładowcę, przejścia pracownika na emeryturę. Ponadto prelegenci dysponowali też własnymi materiałami, które przekazywali uczestnikom konferencji. Pozycja 26 została połączona z wydawnictwem pod numerem 30 z uwagi na to, że materiały dotyczyły tej samej imprezy wystawienniczo-targowej. Pozycje 15 i 21 zostaną wydane w 2018 roku.

Tab.31. Działalność wydawnicza w 2017 r.

L.p.	Tytuł	Forma	Nakład/Plan	Wykonanie
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>
1.	Wieś Kujawsko-Pomorska	miesięcznik	3200	35800
2.	Od zakwasu do żurku kujawskiego	broszura	1000	2000
3.	Aktualne tendencje w hodowli i chowie drobiu wodnego	broszura	200	200
4.	Kujawsko-Pomorskie Seminarium Hodowców Szynszyli zmiana tytułu Dobrostan w chowie szynszyli	broszura	200	200
5.	Rola małych przeżuwaczy w gospodarstwie ekologicznym zmiana tytułu Rola małych przeżuwaczy w rolnictwie ekologicznym	broszura	1500	1500
6.	Ubezpieczenia społeczne w rolnictwie	broszura	500	500
7.	Podatek VAT w rolnictwie	broszura	500	500
8.	Uprawa pszenicy w województwie kujawsko-pomorskim	broszura	1500	1500
9.	Kalkulacje rolnicze	broszura	500	500
10.	BHP przy stosowaniu środków ochrony roślin	broszura	2000	2000

11.	Zasady organizowania i funkcjonowania grup producentów rolnych w ramach PROW 2014-2020	brozura	1000	-
12.	Informator Nasienny	informator - brozura	300	300
13.	XXV Forum Pszczelarzy	brozura - materiały konferencyjne	650	650
14.	Rzepak – nowe rozwiązania w uprawie	brozura - materiały konferencyjne	200	200
15.	Nowoczesne wyposażenie chlewni	brozura	1000	-
16.	Nawożenie strategicznym czynnikiem wspomagającym uprawę	brozura - materiały konferencyjne	50	-
17.	Innowacyjne rozwiązania w zakresie postępu biologicznego i ochrony przed patogenami ziemniaka – materiały konferencyjne zmiana tytułu na Monitorowanie agrofagów ziemniaka - ocena zdrowotności odmian.	brozura - materiały konferencyjne	500	1000 (finansowanie SIR)
18.	EURORZEPAK 2017	brozura - materiały konferencyjne	300	300
19.	VIII Zjazd Sadowników Województwa Kujawsko-Pomorskiego	brozura - materiały konferencyjne	150	150
20.	XIII Forum Energetyki Odnawialnej	brozura - materiały konferencyjne	180	-
21.	Rasy zachowawcze trzody chlewnej w Polsce	ulotka	1000	-
22.	Rasy drobiu w chowie przyzagrodowym	ulotka	500	500
23.	Program działań mających na celu ograniczenie odpływu azotanów ze źródeł rolniczych	ulotka	1000	-
24.	Podatek VAT w rolnictwie	ulotka - wznowienie	250	250
25.	Folder promocyjny targów „AGRO TECH”	folder	500	700
26.	Folder Kujawsko-Pomorskie Dni Pola	folder	400	-
27.	Katalog Wystawców na Dni Otwartych Drzwi	katalog	5000	5000
28.	Katalog targowy „Lato na Wsi”	katalog	500	500
29.	Katalog wystawców „AGRO TECH”	katalog	1500	1500
30.	Informator Kujawsko-Pomorskich Dni Pola	katalog	1500	1200
31.	Plakaty na imprezy wystawienniczo-targowe	plakat	3000	3550
32.	Kalendarz KPODR na 2018 r.	plakat	500	600
33.	Zaproszenia na imprezy rolnicze, konkursy, konferencje, dokumenty zgłoszeniowe na imprezy wystawienniczo-targowe i inne druki	zaproszenia i druki	25000	36986

POZA PLANEM				
L.p.	Tytuł	Forma	Nakład/Plan	Wykonanie
1.	Parch jabłoni – biologia i zwalczanie (SIR)	broszura	-	34
2.	Innowacyjne wykorzystanie pyłku pszczelego w stymulacji wiosennej rodzin pszczelich (SIR)	broszura	-	50
3.	Innowacyjne rozwiązania w organizacji chowu bydła mięsnego (SIR)	broszura	-	2000
4.	Chwasty naszych pól	broszura	-	1000
5.	Mała retencja sposobem na problemy z wodą	broszura	-	1500
6.	Zarządzanie gospodarką odpadami	broszura - materiały konferencyjne	-	250
7.	Praktyczne zastosowanie programu NegFry dla ochrony ziemniaka przed zarazą ziemniaka – ocena zdrowotna odmian ziemniaka	broszura - materiały konferencyjne	-	50
8.	Monitoring agrofagów roślin uprawnych na przykładzie programu SPEC – monitoring suchej zgnilizny kapustnych część I	broszura - materiały konferencyjne	-	40
9.	Innowacyjne rozwiązania w nawożeniu zbóż na różnych glebach w zależności od warunków wilgotnościowych	broszura - materiały konferencyjne	-	50
10.	Działania dostosowawcze gospodarstw rolniczych w województwie kujawsko-pomorskim na tle Polski i Unii Europejskiej	broszura - materiały konferencyjne	-	200
11.	Dołącz do SIR	ulotka	-	1000
12.	Zanieczyszczenie powietrza - przyczyny, skutki, zapobieganie	ulotka	-	1500

G. Kształcenie i doskonalenie zawodowe kadry własnej

Na początku roku 2017 planowana liczba uczestników wynosiła odpowiednio: 299 uczestników w szkoleniach zewnętrznych oraz 200 uczestników w szkoleniach wewnętrznych. W rezultacie, po analizie dokumentów potwierdzających doskonalenie zawodowe, 218 pracowników uczestniczyło w szkoleniach zewnętrznych i 841 w wewnętrznych. Głównym organizatorem szkoleń zewnętrznych było Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie. W związku z dużymi zmianami organizacyjnymi w Polskim FADN oraz zorganizowaniem cyklu szkoleń dla nowych specjalistów ds. ekonomiki zwiększyła się liczba osób przeszkolonych w szkoleniach wewnętrznych w ramach ekonomiki i zarządzania gospodarstwem rolnym. Zwiększona liczba osób przeszkolonych w ramach szkoleń wewnętrznych w zakresie systemów produkcji rolnej oraz rozwoju obszarów wiejskich była adekwatna do Planu doskonalenia zawodowego pracowników KPODR w Minikowie na rok 2017. Mniejsza liczba uczestników w szkoleniach zewnętrznych, zwłaszcza w zakresie rozwoju obszarów wiejskich oraz rolnictwa ekologicznego i programów rolno-środowiskowo-klimatycznych była wynikiem zmian kadrowych. W związku z przyznaniem dodatkowych funduszy z MRiRW na podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników, nastąpiła możliwość zorganizowania w drugiej połowie 2017 roku dodatkowych szkoleń w zakresie metodyki i organizacji doradztwa rolniczego.

Pracownicy Ośrodka przez doskonalenie zawodowe poszerzają swoją wiedzę i nabywają nowe umiejętności, które w konsekwencji wpływają na poprawę jakości świadczonych przez nich usług oraz prowadzonych szkoleń. Dowodem są przedstawione w sprawozdaniu działania na rzecz rolników i mieszkańców wsi.

Tab.32. Kształcenie i doskonalenie kadry własnej

Symbol	Tematyka szkoleń	Liczba uczestników	
		Plan	Wykonanie
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>
G.1.	szkolenia wewnętrzne		
G.1.1.	systemy produkcji rolnej	-	162
G.1.2.	rozwój obszarów wiejskich	30	71
G.1.3.	rolnictwo ekologiczne i programy rolno-środowiskowo-klimatyczne	20	20
G.1.4.	ekonomika i zarządzanie gospodarstwem rolnym	130	578
G.1.5.	metodyka i organizacja doradztwa rolniczego	-	
G.1.6.	inne *)	-	
	Zasady wdrażania programu ekologiczne zagospodarowanie zagrody wiejskiej	20	10
G.2.	szkolenia zewnętrzne **)		
G.2.1.	systemy produkcji rolnej	57	50
G.2.2.	rozwój obszarów wiejskich	147	40
G.2.3.	rolnictwo ekologiczne i programy rolno-środowiskowo-klimatyczne	65	17
G.2.4.	ekonomika i zarządzanie gospodarstwem rolnym	16	
G.2.5.	metodyka i organizacja doradztwa rolniczego	6	98
G.2.6.	inne *)	5	1
	Spotkanie informacyjno-szkoleniowe dla pracowników Wojewódzkich Ośrodków Doradztwa Rolniczego wykonujących zadania na rzecz SIR	3	2
	Nowoczesny warsztat dziennikarza	2	
	Banki i bazy danych	-	10

Ocena rezultatów działalności ODR w 2017

Tab.33. Ocena realizacji programu działalności odr w 2017 r.

L.P.	Rodzaj działalności		Liczba	
			Plan	Wykonanie
<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>d</i>	<i>e</i>
1	Działalność szkoleniowa	Szkolenie	910	1098
		Szkolenia wyjazdowe	87	101
		Konferencje	28	37
		Uczestnicy form edukacyjnych	22052	25495
2	Działalność doradcza	Porady indywidualne	22781	30632
		Odbiorcy porad indywidualnych	22781	30632
3	Działalność informacyjna	Informacje	26808	31973
		Broszura	19	25
		Ulotka	4	4
		Informacja na stronę www.	160	345
		Artykuł w miesięczniku ODR	332	357
		Inne wydawnictwa	21	36
		Stoisko-informacyjno-promocyjne	15	55
		Pozostałe	602	1200
4	Działalność upowszechnieniowa	Pokaz	21	27
		Demonstracja	21	22
		Konkurs	28	30
		Olimpiada	20	20
		Targi/wystawy	13	14

Różnice:

Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w 2017 roku zarówno w działalności szkoleniowej, doradczej, informacyjnej jak i upowszechnieniowej wykonał więcej działań, niż było zaplanowane w Programie Działalności. Obsłużono ponad 95 tys. odbiorców.

W 2017 roku wzrosło zainteresowanie usługami doradczymi w zakresie sporządzania dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy finansowej. Udzielono więcej informacji i porad dotyczących zasad ochrony wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł rolniczych związkami azotu pochodzenia rolniczego, dyrektywa azotanowa i wodna. Było to wynikiem zapowiedzi wejścia Ustawy Prawo Wodne oraz zakwalifikowania terenu całego kraju od 10 stycznia 2018 roku do Obszarów Szczególnie Narażonych (OSN).

Udzielono więcej informacji z zakresu bioasekuracji w gospodarstwie rolnym uwzględniając szczególne zagrożenia wynikające z rozprzestrzeniania się Afrykańskiego Pomoru Świń (ASF) oraz Grypy Ptaków. Udzielono więcej porad dotyczących zarządzania, organizacji i planowania pracy w gospodarstwie rolnym.

Wypełniono więcej dokumentacji niezbędnej do uzyskania pomocy w zakresie technologii produkcji roślinnej. Wynikało to z potrzeby wypełnienia wniosków o udzielenie pomocy dla rolników, którzy ponieśli straty spowodowane klęskami żywiołowymi oraz przygotowania informacji o wykorzystaniu materiału siewnego odmian chronionych prawem AGNAS 1, AGNAS 2.

Przeprowadzono więcej szkoleń stacjonarnych, wyjazdowych oraz konferencji, co miało wpływ na większą liczbę osób przeszkolonych.

Wnioski:

1. W Kujawsko-Pomorskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego zadania do realizacji, planowane są w układzie rocznym. Wykonanie dokładnie zaplanowanej liczby usług doradczych, informacyjnych i upowszechnieniowych jest trudne, gdyż ich wykonanie zależy od zapotrzebowania klientów, jak i zainteresowanie daną tematyką.
2. Uruchomienie poszczególnych naborów wniosków do działań PROW 2014-2020 miało wpływ na liczbę realizowanych działań doradczych (informacji, porad, opracowań) w tym zakresie.
3. Wdrażanie nowych aktów prawnych, powodowało zwiększone zainteresowanie doradztwem w zakresie wprowadzonych zmian oraz nowych wymagań prawnych dotyczących gospodarstw rolnych.

Ocena:

Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w 2017 roku skupiał swoją aktywność zarówno na działalności szkoleniowej, doradczej, informacyjnej i upowszechnieniowej.

Przeprowadzono ponad 1200 spotkań edukacyjnych (szkoleń stacjonarnych, wyjazdowych oraz konferencji, co pozwoliło na przeszkolenie ponad 25 tys. rolników i mieszkańców obszarów wiejskich.

Dużym wyzwaniem była działalność doradcza i informacyjna. Działalność doradcza to ponad 30 tys. udzielonych porad indywidualnych i ponad 31 tys. informacji.

Doradcy spełniając oczekiwania klientów Ośrodka realizowali działania upowszechnieniowe w formie pokazów i demonstracji technologicznych, co wzbogaciło ofertę w zakresie poprawy konkurencyjności i podnoszenia poziomu zarządzania gospodarstwem rolnym.

Powyższe działania były zgodne z zapotrzebowaniem klientów.

Ośrodek współpracował z jednostkami badawczo-rozwojowymi, uczelniami wyższymi, szkołami, samorządem, instytucjami krajowymi, poprzez wspólne projekty i inne przedsięwzięcia.

Ośrodek wykonał większą liczbę usług doradczych, informacyjnych i upowszechnieniowych niż zaplanował, jednakże ta sytuacja w przyszłości może się zmienić z powodu zmniejszającego się zatrudnienia, a dotyczy to szczególnie doradców i specjalistów merytorycznych.

H. Załączniki elektroniczne